

Nº 620 - 2
9 - 2

ANUL II.

IAȘI, MARTIE 1926.

No. 3

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ

APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE A
CONSILIULUI EPARHIAL

CUPRINSUL:

Revista Mitropoliei Moldovei și noua ei orientare	Ec. V. Iordăchescu
Pentru Înviere	Pr. C. Dron
Cel curățit cu inima	Th. Ghilga
Din apologia lui Atenagora	P. I. Pantelimon
Rolul bisericii în trecutul neamului nostru	Ec. N. Dărăngă
Știri și fapte	*
Cărți noi	*
Partea oficială	*

TIPOGRAFIA SF. MONASTIRI NEAMȚ

Foaia bisericească „**Metropolia Moldovei**“ apare
sub conducerea secțiunii culturale a Consiliului
Eparhial.

*

Correspondența relativă la redacție se trimite pe
adresa: Pr. C. Gr. Vuiescu Mitropolia Iași.

*

Abonamentul este 100 lei anual și se plătește
prin Protoierie, sau direct Cancelariei Mitropoliei.

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ

APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE A
CONSILIULUI EPARHIAL

Cu prilejul Sfințelor serbători ale Învierii Domnului, I. P. S. Mitropolit, aduce preoțimii, soboarelor Sf. Mănăstiri și tuturor credincioșilor din această Eparhie cele mai călduroase urări de sănătate și le adresează creștineasca salutare :

„HRISTOS A INVIAT !“

REVISTA MITROPOLIEI MOLDOVEI ȘI NOUA EI ORIENTARE

Incepând cu numărul de față, Revista Mitropoliei Moldovei, capătă o nouă orientare : ea intră în sarcina secțiunii culturale a Consiliul Eparhial de pe lângă Mitropolia Moldovei. Această secțiune, deși nu funcționează formal deocamdată, nefiind prevăzută în bugetul anului în curs, totuși a crezut că interese superioare de prestigiu etc., reclamă să ia asupra ei conducerea buletinului Eparhiei, care va trebui să fie o icoană fidelă și demnă a pulsului vieții bisericesti dela noi.

Până în prezent acest buletin al Eparhiei, nu s'a bucurat de colaborarea largă a multora dintre preoții ieșeni și din Eparhie, pentru motive foarte serioase și pentru că cei mai mulți dintre noi, suntem absorbiți aproape, de ocupațiile noastre școlare și de celelalte îndatoriri. În gândul nostru, planul unei reviste bisericesti capătă proporții radical deosebite și ca extesiune

și ca profunzime și ca ton și intenție, de ceace s'a încercat să reprezinte până în prezent buletinul Eparhiei.

Acest plan, a fost schițat în liniile lui generale, în revista „Viața creștină“, pe care noi un grup de preoți, am încercat s'o scoatem la Iași, și care revistă, în cele câteva numere în care a apărut, a găsit o primire foarte bună în cercurile cunoscătoare și doritoare de binele bisericii. Lipsa de fonduri însă, nu ne-a mai permis să putem scoate mai departe acea revistă așa de bine apreciată, iar noi, care prin ea puneam la contribuție munca noastră de ani și ani de zile, n'aveam și fondurile necesare de întreținerea ei, cu toții fiind lipsiți de mijloace, întrucât în carierele noastre n'am urmărit să ajungem oameni cu stare. Așteptăm deci timpuri mai prielnice, pentru continuarea ei și avem bune nădejdi, că ele vor veni odată cu limpezirea atmosferei pestilențiale în care trăim.

Astfel stând lucrurile și considerând că și cealaltă presă bisericească dela noi din țară, nu reprezintă nici ea idealul presei bisericești, socotim de urgentă nevoie să contribuim cu ce putem la formarea unui curent cultural bisericesc, cât de cât la nivelul timpului, și care să ne pue pe noi preoțimea în contact real și serios cu substanța problemelor religioase și culturale ale timpului de față; care să trezească în sufletele noastre de preoți, conștiința gravă a misiunii și sentimentul demnității noastre, legat de cunoașterea drepturilor și datoriilor noastre; care să ne precizeze poziția doctrinei pe baza căreia trăim și funcționăm în concertul culturii generale; care să determine raporturile noastre față de celelalte așezăminte în stat; care să apere drepturile unei conștiinți religioase, pe cale de a fi înecată sub valurile necredinții și a indiferentismului contemporan; care să salveze și să apere cu ultima forță, drepturile moralei individuale și sociale amenințate cu dispariția de valurile cotropitoare ale psihozei egoismului postbelic; care curent cultural să ne fie un sprijin în lupta ce o are de dus biserica noastră cu secanții și să poată deștepta în lumea cultă laică interesul și respectul pentru Biserică, mijloace indispensabile spre a putea năzui să readucem în staulul Bise-

ricei, conștiințele înstrăinate, de moda culturală modernă.

Gândim de asemenea să putem face din acest organ, o oglindă a mișcării bisericești din Eparhie, relevând evenimentele vrednice de semnalat și acțiunile real meritorii, fără nici un fel de preocupare personală.

Ne legăm pe cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, să ne ferim de orice act de demagogie și de orice reclamă, care aruncă discreditul și dezgustul și asupra celor ce se îndeletnicesc cu astfel de practici, cât și asupra instituției.

Viciul fatal al vieții politice, este fără îndoială demagogia și reclama, două surori gemene, născute din împreunarea blestemată a minciunii și nedreptății. Când însă demagogia și reclama se furișează pe terenul vieții bisericești, ele capătă înfățișări de monștri morali; ele sunt neasemănat mai grave decât pe terenul politic, întrucât ele desfigurează nu adevărul și dreptatea umană, ci adevărul și dreptatea divină; ele trezesc revoltă și desgust, prin faptul că cei ce le mănuesc, nici n'au măcar blestemata abilitate de a le mânui, ci le practică cu o stângăcie, care dacă nu te-ar indigna prin scopul urmărit, te-ar dispune la râs nesfârșit.

Ce înțelegem prin demagogie și reclamă în biserică? Demagogia este pornirea de a măguli pe oricine oricând, ori merită ori nu, numai și numai să-i capeți buna voință. În fața ei, adevărul nu interesează, dreptatea nu valorează. Tolerezi minciuna, îngădui și ierți nedreptatea, numai să fii bine cu toată lumea.

Ce se poate alege dintr'o instituție ca biserica, când de pildă tolerează în sânul ei astfel de apucături, se înțelege de la sine. E pedeoparte lumea intelectuală care te disprețuește, iar pe de alta, mișcările anticreștine se întăresc prin aceasta, în înstrăinarea lor de biserică.

Ce înțelegem prin reclamă? A trâmbița pe toate căile fără jenă, fapte și acte care în sine nu cuprind nimic extraordinar, ci sunt pur și simplu îndatoriri ordinare ale oficiului tău, este a desvălui lumea supra-săturată de vanități, inferioritatea mobilelor acțiunilor tale, este a te da de râs și de batjocură ochiului obser-

vator, care va dezaproba astfel de apucături, din care este perfect evident, că lipsește complet modesta și adâncă preocupare religioasă. În sfârșit este o chestie de viață și de moarte, ca o revistă bisericească să se fe-rească de asemenea apucături. Ea trebuie să se folo-siască de reale dar modeste valori, întâi morale și al doilea culturale.

Așa vom încerca să lucrăm.

Ec. VALERIU IORDĂCHESCU

PROFESOR

Membru în Consiliul Central al Bisericii

PENTRU ÎNVIERE

Între atâtea frumoase cântări, pe care biserica creștină le în-nalță către cer, în zilele de sărbătoare a învierii, este una al cărei adânc înțeles — în afară de duiosia melodiei — poate schimba în-treaga înfățișare a lumii de azi, dacă oamenii și-ar da ostensală să o asculte cu luare aminte și mai ales, dacă și-ar deschide larg porțile sufletului, spre a lăsa să răzbată în el, mireazma divină, care se desprinde din fiecare cuvânt al ei.

„Să ne îmbrățișăm unul pe altul,

„Să zicem „*fraților*” și celor ce ne urăsc pe noi”,

„Să iertăm *toate* pentru înviere”

Să iertăm toate! ..... Ce noian de adevăruri cuprind aceste trei cuvinte!.....

În veacul celei mai strălucite civilizații; în vremea când omul spintecă văzduhul și tinde a supune voei și gândurilor lui, timpul și spațiul; când se fac cele mai îndrăznețe încercări pentru a pă-trunde tainele firii, când însăși marea taină a vieții pare a fi prin-să în mreșile cercetărilor de laborator; în acest secol de progres tehnic uimitor, merit a ușura traiul și a face să dobândim „*pânea cea de toate zilele*” fără sudoare și amar, în acest secol, oamenii stau învrăjbiți, cu fața aprinsă de ură, cu pumnii încleștați, cu a-titudini amenințătoare, gata să se sfâșie și să dărâme tot ceea ce mii de generații au clădit prin muncă și jertfă.

În toate țările celor cinci continente, uzinele ferecă arme pentru un nou război, în care popoarele învinse, speră să realizeze ceia ce au pierdut, iar cele învingătoare să întărească ceia ce, pe drept sau pe nedrept, au apucat.

Iar înlăuntrul acelorași țări, lumea asmuțită de proorocii mincinoși ai părerii că toată istoria lumii o mișcă stomahul, îmbătată de iluzia, că fiecare poate duce în spate pământul cu toate păcatele lui, se sbuciumă să găsească împărăția făgăduită, călcând în picioare dreptatea, răsturnând regulele de morală, înlăturând din cale prin foc și înăbușind în sânge, tot ceia ce i se pare că împedică drumul către această iluzie percută în noianul deșertăciunilor omenești.

Au vrut oamenii din țara noastră „pământ și vot”. Le-au dobândit. Și totuși frământările au sporit în tărie. Lumea satelor și orașelor noastre, e mai nemulțumită azi ca în vremea când trustrurile arendășești amenințau să realizeze minunea ca 7 țărani să încapă într'un singur cojoc, iar oamenii tuturor partidelor politice, se dușmănesc mai rău ca în vremea când exproprierea și votu universal despoia o clasă de privilegiul bogăției și a dreptului de a sta în sfatul țării, pentru a se împărți la toți puțința de a ajunge acolo unde îndrituește pe fiecare talantul său.

Și de ce toate aceste frământări?

Fiindcă omul nu vrea să ierte. Fiindcă a uitat datoria lui de creștin; fiindcă înțelesul cuvântului „să zicem „fraților” și celor ce ne urăsc pe noi” nu mai mișcă sufletul nostru, împetrit de ură și ambiție deșartă, fiindcă în goana după interesul unui pânțec ce nu se mai satură, omul a uitat că trebuie să ierte toate pentru înviere, adică pentru Iisus cel ce a renunțat la toate, în vederea mântuirii tuturor.

Acesta este adevărul. Dar cine să-l facă ascultat? Cine să-l imprime în sufletul omenirii, care se sbate azi în spasmul durerilor provocate de această uitare a rosturilor ei?

Și totuși este o nădejde.

Dacă în cursul anului bisericile noastre sunt goale și zidurile ascultă singure imnele dumnezeștilor ierurgii, de Paști aproape toată lumea ține să vie la biserică. Cu făclii aprinse, în haine de sărbătoare, cu fața și trupul curățat de tina obișnuită, lumea se scurge în valuri cătră locașul de obștească închinare, pentru a se împărtăși de bucuria învierii celui ce a făcut numai bine și a primit numai rău, celuice a dat omului puțința adevărată și vecinică, de a se scăpa de cea mai rea dintre robii, robia faptelor urâte, robia urei care duce la lupta dintre om și om.

Și dacă numai o parte din cei ce vin astfel la Inviere, și-ar deschide larg porțile sufletului și ar lăsa să răzbată în el mireazma divină care se desprinde din fiecare cuvânt al cântărilor bise-

ricei, cât bine nu s'ar realiza în omenire și cât de mult nu ar spori atunci frăția și buna înțelegere dintre oameni!

Fugiți noroadelor de proorocii care vă amăgesc cu iluzia realizării tuturor dorințelor!

Fugiți de cei ce vă îndeamnă la ură și la vrajbă!

Taina împăcării și a mântuirii noastre, se află nu în sbuciu mul pentru înfăptuirea dorințelor și ambițiunilor noastre, ci *în renunțare și iertare.*

„...Să zicem deci „*fraților*“ și celor ce ne urăsc pe noi.

Să iertăm toate pentru *Înviere!*“

Aceste gânduri trebuie să frământă sufletul unui creștin în toate zilele dela *Înviere* și până la *Înălțare.*

Ele trebuie să fie „*aluatul*“ care să dospească toată „*frământătura*“ vieții și faptelor noastre pământești.

Pr. C. Dron

CEI CURAȚI CU INIMA¹⁾

Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu (Matei V-8).

Scopul venirii Domnului Hristos pe pământ, a fost mântuirea neamului omenesc de păcatul strămoșesc, împăcarea lui Dumnezeu cu oamenii și aducerea omului din nou în stare de fericire, din care căzuse, prin călcarea poruncii divine, de către întâii oameni Adam și Eva.

Se întunecase mintea omului prin depărtarea dela Dumnezeu și pentru aceea pierduse și adevărata cunoștință de Dumnezeu. Peste inima lui, bună și nobilă, creată prin perfecțiunea divină, se depuseseră straturi—straturi întunecoase de fapte urâte și conștiința morală nu mai avea puterea remușcării pentru greșalele săvârșite, iar omul cădea din prăpastie în prăpastie, fără a fi în stare să prevadă peirea morală. Ici-colo numai, se iviau din când în când, grupuri răslețe de cugete și inimi curate, care de abia mai puteau licări, în noianul imoralității și pentru aceasta, în cea mai mare parte, erau batjocorite și descurajate de mulțimea, care predomina societatea, cum a fost bunăoară cu profeții Vechiului Testament, cu dreptul Iov, Iosif între frații săi etc. Pentru aceasta pe Domnul Iisus Hristos, îl vedem înconjurat și urmat de oameni, cari dacă

1) Se poate citi în biserică în orice sărbătoare.

nu aveau pretențiunea înțelepciunii și a cunoașterii legii, cum se credeau fariseii și cărturarii evrei, erau în schimb împodobiți cu multe alte virtuți, care apropie pe om de Dumnezeu și-l fac fericit. Despre una din aceste virtuți, vorbește Domnul Hristos ucenicilor și mulțimei care-l urmase pe munte, când le zice: Fericți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu (Matei V 8).

Curați cu inima sunt oamenii, a căror inimă, suflet și cuget nu sunt pline de răutate, invidie, mândrie, lăcomie și altele la fel, ci sunt pline de virtuți și fapte bune și fiind neconținut a se desăvârși pe calea morală. Acești oameni în adevăr vor vedea pe Dumnezeu, căci omul numai atingând perfecțiunea morală se va putea apropia de Dumnezeu, va sta devorbă cu El, îl va cunoaște și deci îl va vedea. Exemple de acestea avem destule în Sf. Scriptură. Pentru dreptatea și curăția inimii lui Noe, Dumnezeu i s'a arătat și i-a zis să-și facă corabie, să intre într'însa, ca să scape de potop (Facere 7-1); inimă curată a găsit Dumnezeu la Avraam, când i s'a arătat și i-a zis: lasă țara și neamul tău și casa tatălui tău și vino în pământul, pe care ți-l voi arăta Eu; (Facere 12-1) pentru curăția inimii lui Iosif, i-a prevestit Dumnezeu prin vis mărirea și curăția aceasta nu și-a perdut-o Iosif nici atunci, când ura și invidia fraților săi i-au dat ocaziune de răsbunare. Cu inimă curată a putut rezista dreptul lov, la toate grelele încercări, la care a fost supus și în loc de a bârfi contra lui Dumnezeu, el zicea: „*gol am ieșit din pântecul mamei mele, gol mă voi întoarce în pământ. Știu, că Rescumpărătorul meu trăește și în ziua cea deapoi mă voi scula din pulbere și voi fi din nou îmbrăcat în trupul meu și în carnea mea voi vedea pe Dumnezeu.* — *Această nădejde odihnește inima mea!*“

Pentru aceeași curăție a inimii, s'a învrednicit și Moisi a vedea pe Dumnezeu și a primi de la El legea divină, pe care a dat-o Evreilor ca pregătire în curăție pentru primirea Mântuitorului.

Dar nu ne îngăduie timpul să pomenim întregul șir al dreptilor, care s'au învrednicit a vedea pe Dumnezeu și a auzi glasul său ceresc, și a ne sluji nouă ca o dovadă, că ne vom învrednici și noi cei din urmă, a vedea cândva pe Dumnezeu, de ne vom păstra curăția inimii noastre. Bătrânul Simion a fost prevestit că nu va muri, până ce nu va vedea pe Mântuitorul; — și când l-a primit în templu la 40 de zile, Sfântul Duh i-a descoperit minunea întrupării. Ioan Botezătorul vede pe Sfânta Treime la Botezul Domnului Hristos și la întrebarea fariseilor arată, că Iisus este Mesia, cel promis prin profeți. Sfântul Apostol Pavel s'a în-

vrednicit de vedenia cea minunată pe calea Damascului, tot pentru curăția inimii sale, pentru că el plecase să urmărească pe creștini, având credință în inima sa, că servește lui Dumnezeu. Pentru scopul cinstit ce urmăria el, Domnul Hristos i s'a arătat și i-a luminat mintea, pe care i-o rătăcise învățătura greșită a școlii farisaice unde învățase.

În față atâtor mărturii istorice, ce ne rămâne de făcut nouă, celor cari suntem împăcați cu Dumnezeu prin taina Sf. botez și luminați la minte prin Evanghelia Domnului Hristos? Nimic alta, de cât să chibzuim cu adâncă luareaminte, la cuvintele Domnului Hristos, care zice: *„Nu tot cel ce-mi zice Doamne, Doamne, va intra întru împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu, care este în ceruri.“*

Sunt multe și felurite împrejurările din viața noastră, în care ni se pune la încercare curăția inimii. Am putea zice, că în toate legăturile cu semenii noștri, suntem supuși la asemenea încercări. Și cei de jos și cei de sus, cad de multe ori în fața ispitelor din pricina necurăției inimii lor: iar cei ce stăruie în curăție, înving ispitele și ajung eroi ai patriei, ai neamului, ori aleșii creștinismului. Curăția inimii face pe elevul bun a nu se lăsa ademenit de distracțiile ce-i oferă colegii săi porniți pe cale greșită. Curăția inimii ferește pe cel sărac și slab de avidia pe cel bogat și tare. Ea întărește pe ostaș spre a disprețui pe trădător și a nu urma îndemnurilor lui în crima ce voește să pregătească, iar la ademenirile spionilor strelni răspunde cu arma, fiind gata cu pieptul deschis, pentru orice sacrificiu. Și cetățeanul cu inimă curată, nu-și vinde conștiința și nu-și pleacă urechea la ademeniri false. Pe curăția inimii se întăresc gospodăriile și se glorifică națiunile.

Și ce bine ar fi, când toți până la unul, sau cel puțin o bună parte din noi, am fi în stare a păstra inima curată! Am învinge toate greutățile, am convinge pe dușmani și nu ne-am teme de nimic, căci dreptul de auzul rău nu se va teme.

Să căutăm deci, din toate puterile noastre și să ne folosim de toate mijloacele, ce ni-le dă Sfânta Biserică, spre a ne păstra inima curată, adică ferită de mândrie, de lăcomie, de iubirea de argint, de invidie, de mânie, de lenevire și de toate viciile, ce decurg dintrânsele, ca să ne putem îmbunătăți, în dragostea creștinească și atunci să fim bine încredințați că vom vedea pe Dumnezeu.

Th. Ghiga, Profesor Iași.

DIN APOLOGIA LUI ATENAGORA.

Manifestările religioase sunt tot atât de vechi ca și omenirea. La Romani cea mai bună definițiune a cuvântului „religiune“, pare să o fi dat Cicero, care deduce acest cuvânt de la verbul „relegere“, care înseamnă a citi din nou, a citi cu atențiune. După Cicero sunt religioși acei care citesc și recitesc, care se ocupă mereu de cele ce sereferă la cultul zeilor. În alt loc Cicero definește religiunea ca acea străduință fără margini în îngrijirea pentru cultul zeilor.

Religiozitatea era o virtute mult prețuită la poporul Roman. Fiecare cetățean era îndatorat a lua parte la cultul zeilor, la toate ceremoniile religioase și cel ce s'a abținut de la aceste îndatoriri, era socotit ca unul ce lovește în însăși existența statului, de oarece era concepția că statul roman crescuse și se dezvoltase deodată cu păgânismul, cu tot cortegiul lui de zei și de sacrificii.

Când asemenea concepții stăpâneau lumea romană, își face apariția, religia creștină, cu credința numai într'un singur Dumnezeu nevăzut; iar în locul sacrificiilor și ceremoniilor datorite zeilor de care nu se putea despărți cetățeanul roman, Creștinismul spunea scurt: „Duh este Dumnezeu și cel ce se închină lui cu Duhul și cu adevărul se cuvine să se închine“. Dacă se întâmplau cutremure de pământ foamete, ciumă, ploaie cu foc, se zicea îndată că zeii s'au mâniat din cauza creștinilor și atunci începea să se reverse asupra acestora un întreg potop de chinuri.

Prea bine observă Tertulian, ploaia de nenorociri ce cădeau ca din senin pe capul bieților creștini când zice: „Dacă Tibrul se umflă până peste ziduri, sau dacă Nilul seacă, sau dacă cerul se încuie, dacă pământul se cutremură, sau vine foamete, auzi totdeauna: „Creștinii la lei“¹⁾.

Toate ale creștinilor erau înțelese dea'ndoasele, așa: Euharistia ca antropofagie, căci se pomenia acolo de trup și sânge care trebuie mâncat. Mesele de dragoste — agapele, care aveau menirea să întărească dragostea între membrii noei religiuni, se zicea că se termină cu niște desfrînări așa de odioase, ca și cea comisă de Oedip care, fără să știe, a luat de soție pe propria sa mamă. Apoi când se mai vorbi de un Dumnezeu om, care de bună voie s'a dat spre răstignire pentru neamul omenesc, ironia ajunsese culmea zicându-se că creștini adoră pe un Dumnezeu, care este jumătate om, jumătate asin. Restignirea lui Hristos pentru omenire, era pentru păgâni, curat o,

¹⁾ Istoria Bis. Euseb. Popovici,

nebunie. Deci tot ce mintea omenească în rătăcirea ei putea născoci, era aruncat în spatele bieților creștini.

Față de o putere atât de mare ca a imperiului roman, față de niște acuzații atât de criminale, ce li se puneau pe fruntea creștinilor în tot momentul, creștinii cu ce se puteau apăra? Prin o moralitate care ulmia și pe păgâni. În o epistolă către Diognet, se zice despre creștini, că „ei se află în trup dar nu trăesc după trup, umblă pe pământ dar locuesc în ceruri.²⁾

Opuneau apărări în scris, prin așa numitele apologii, apărări care căutau să arate creștinismul în adevărata lui lumină, să imprăștie calomniile odioase venite asupra creștinilor și să arate că nenorocirile nu sunt urmarea mâniei zeilor, ci sunt pedepse dumnezeiești, pentru că păgânii au uitat pe adevăratul creator.

Una dintre cele mai strălucite apologii este și a lui Atenagora, care a trăit pela 170-180. Din această apologie, care este un strălucit model de apărare, remarcăm că Atenagora se adresează către împărați, pentru că ei aveau rolul de pontifex maximus (preotul cel mai mare) și în cele religioase erau considerați ca semizei, iar statuiei lor se aduceau sacrificii de vin și tămâie³⁾.

Cere ca aceleași legi să fie și pentru unii și pentru alții, Creștinii se văd persecutați numai din cauza numelui, dar nu se iau în seamă faptele ce le comite cineva și care sunt vrednice de condamnare sau de achitare.

Creștinii mărturisesc prin pana lui Atenagora, că nu săvârșesc nici un rău, se poartă cu multă sfințenie față de Dumnezeu și față de împăratul. „Dece dar se îngăduie să fim chinuiți și mulți se răsboesc cu noi numai auzind pomenindu-ni-se numele“. Mărturisesc bieții creștini că dacă vor fi dovediți cu vreo faptă rea mai mică sau mai mare, ei nu fug de pedeapsă. „Dacă însă învinuirile aduse își au ca bază numai numele de creștin, ar fi de datoria voastră a celor mai iubitori de oameni și mai învățați împărați, să ne scăpați de aceste acuzări prin o lege. Nu este potrivit cu situația voastră, ca cei reclamați să fie pedepsiți fără să fie ascultați; când vine un creștin la judecată, este destul să se spună că este creștin și condamnarea vine de la sine. Oricine este dat judecării, chiar de ar fi învinuit de crime, știe că îi veți judeca viața și faptelor, iar nu numele. Dece nu-i acelaș tratament și pentru noi? Dorim să fim judecați de orice am fi învinuiți și de ori unde ar veni învinuirea, dar să fim achitați dacă învinuirile nu se vor găsi întemeiate, sau să fim pedepsiți de vom fi rău făcători.

²⁾ Ep. către Diognet V. VI.

³⁾ Correspondența lui Pliniu cu Traian.

Noi suntem acuzați pe nedreptul de: ateism, de prânzuri tiesteice și legături oedipoeice. De veți găsi cumva că am săvârșit ceva din acestea, distrugeți-ne cu totul, cu femei, cu copii cu tot, căci noi nu trăim ca fiarele și apoi nici fiarele nu se ating de cele din neamul lor și se împreună sub puterea instinctului numai în anumite timpuri. Dacă aceste ar fi numai bănuieli, și învinuiri nedrepte, urmează să cercetați viața noastră, învățătura, iubirea și supunerea noastră față de voi și dregătorii voștri și astfel să ne dați acelaș drept ca și prigonitorilor noștri.

Nu ne mirăm ca păgânii ne atribuie nouă cele ce povestesc ei despre zeii lor. Dacă vor să înfiereze împreunarea liberă și promiscuitatea, ei ar trebui nici să nu mai pomenească despre Zevs, care a avut copii cu mama sa Rea și cu fica sa Proserpina și a avut de soție pe propria sa soră.

Tieste rămâne în urma acestora, căci el a avut raporturi illicite cu fiica sa, căci oracolul îi spusese că numai așa va ajunge rege. Noi avem mare frică de promiscuitate și nu ne este îngăduit nici măcar a privi cu poftă spre femeie căci: „Tot cela ce caută la femeie spre a o pofti pre ea, iată a desfrânat cu dânsa în inima sa!“ Cum dar putem fi învinuiți de aceste desfrânări grozave, când și a privi spre femeie nouă ne este interzis, și când la judecata din urmă, vom da seama chiar și de gânduri. Învățătura noastră precum v'am arătat de la început, este învățatură divină. Ea ne învață să iubim în noi și semenii noștri, idealul moralității. Deaceea fiecare consideră pe femeia sa, de ceeace a adus în casa sa, adică născătoare de copii. După cum plugarul seamănă sămânța în pământ și apoi așteaptă rodul fără să mai samene iarăși, așa și noi privim nașterea de copii, ca hotar al iubirii sexuale. La noi sunt mulți care nici nu se căsătoresc, căci noi socotim fecioria și celibatul ca o unire mai strânsă cu Dumnezeu în viața viitoare. Și acum cine sunt cei ce ne acuză? Oameni cari din prostituție și-au făcut o meserie, cari în contra ori cărei legi, deschid lupanare dintre cele mai oribile și apoi își fac din bărbați obiectul plăcerii lor. Deci toți aceștia ne acuză pe noi de imoralitățile de cari ei singuri sunt vinovați și toate acestea ei le spun despre zeii lor.

Noi cari trăim în feciorie, sau în o singură căsătorie, putem fi oare învinuiți de acești desfrânați și cari au o viață ca a peștilor înghițind cel mai tare pe cel mai slab.

Noi cari avem asemenea principii și o astfel de viață, putem fi apoi mâncători de oameni? Pentru ca să mâncăm un om, trebuie mai întâi ca să-l omorâm. (Învinuiau păgânii pe creștini, că

sunt mâncători de oameni, fiindcă ei auziau vorbindu-se de coroul și de sângele cu care creștinii trebuiau să se împărtășească la Euharistie.) Este minciună și cea dintâi și tot așa și cea de a doua, căci noi avem și slugi mai multe sau mai puține și de care a ne feri ne este cu neputință și totuși niciodată nici una n'a spus că mâncăm oameni. Și apoi cum putem săvârși omoruri, noi cari pentru ca să înlăturăm crima păcatului ce strigă la cer, nici nu putem să privim spre cel omorât?

Cum am putea fi numiți omorători de oameni, noi cari numim asasine pe femeile care ajută pe altele ca să avorteze și când le învățăm că vor avea să-și dea seama înaintea lui Dumnezeu de faptele lor.

Eu ași vrea să știu pe acel ce nădăjduște în înviere și totuș se oferă ca mormânt trupurilor menite spre înviere. Căci a crede în învierea trupurilor și totuși a mânca trupuri ca și cum ele nu vor mai învia, sunt mari nepotriviri. Noi nu omorăm, nici nu mâncăm oameni și din potrivă aceasta ar putea să o facă acei care cred că odată ce piere trupul, piere și scânteia sufletească și deci nu-și vor mai da seamă niciodată de cele ce au făcut pe pământ. Acei cari însă sunt convinși că nimic nu rămâne necercetat de Dumnezeu, că însuși sufletul dacă s'a supus slăbiciunilor oarbe ale trupului va da seamă de acestea, niște oameni ca aceștia vor fi cu cea mai mare băgare de seamă și față de un păcat cât de mic.

Până acum cred că am spulberat acușările și am dovedit că creștinii sunt oameni cu frica lui Dumnezeu, cinstiți și cumpătați. Și acum împărașilor, cari prin cultură și din fire sunteți iubitori de oameni, socotiți: cine dintre toți supușii voștri merită să fie ascultați mai cu luare aminte decât noi, cari ne rugăm zilnic lui Dumnezeu pentru dinastia voastră, ca voi să puteți lăsa împărăția voastră moștenire fiului și ca ea să se întindă și să crească, până ce va fi supusă lumea întreagă?”

Astfel sfârșește Atenagora.

Ziduri milenare încep să trosnească din toate încheieturile; împărăția păgână se pregătea să audă cântându-i-se ultimul sfârșit.

Pe cei cărora li se părea că divinitatea i-a lăsat pe pământ să fie serviți, să stăpânească, să condamne și să ucidă turme întregi de robi, cari înaintea lor nu aveau decât prețul unor dobitoace, Creștinismul îi așează cot la cot cu acești nefericiți.

Copiii, ceia ce avea omul mai scump, nu mai erau junghiați și sacrificați crudului Moloh, acel zeu veșnic însetat de sânge în valea Hinon, valea blestemului, căci pentru noi a curs din belșug sângele Mielului celui prea curat.

Urgisiții, păcătoși păcătoasele și tâlharii, prin Iisus află mângâierea și liniștea sufletească, cea atât de mult dorită de toată suflarea. Nu în zadar îl propoveduise pe acela Isaia când zicea: „Duhul Domnului peste mine, pentru aceea m'a uns pe mine, a bine vesti săracilor m'a trimis, a vindeca pe cei zdrobiți la inimă, a propovădui robilor iertare și orbilor vedere.“ (Isaia. 61. 1).

Când atâtea suferințe erau alinate, când mila cea mai curată luase locul jertfelor sângeroase de altă dată, când sufletele pline de nădejde se treziau din somnul vechilor păcate spre viața cea adevărată, era oare cu puțință să nu se răspândească Creștinismul? De aceea nici nelegiuirile acuzări de care a fost vorba mai sus, nici sălbătăcia fiarelor din circuri, nici roțile dințate, nici corpurile creștinilor unse cu smoală ca să lumineze grădinile imperiale, nici ascuțișul săbiilor, n'au fost în stare să pună stavilă răspândirii religiei celei adevărate. Creștinismul lua proporții din ce în ce mai mari, până ce Tertulian ajunge să le strige păgânilor: „Am umplut toate ale voastre, nu v'am lăsat decât templele“

Mai bine de 3 veacuri, sângele creștinilor a curs în valuri, dar totul a fost în zădar, căci: Sanguis este semen cristianorum: (sângele vărsat este sămânța pentru alți creștini).

Aceste prigoniri fără pereche în istoria omenirii, n'au adus nici o vătămare creștinismului, ci din contra l'au întărit. Le-a dat creștinilor din acel timp de groază, convingerea neștrămutată, că creștinismul este de origine divină și că numai ajutorul lui Dumnezeu îl favorizează.

Toată sălbătăcia, toată ura, de care au fost capabili păgânilor, n'au putut stărpi, dar nici opri măcar, răspândirea creștinismului, de aceea văzând că puterile lor sunt tot mai slabe, văzând că ghița li se rupe de sub picioare, că prăpastia este gata să-i îngită, ajunși la ultima disperare, prin glasul lui Iulian Apostatul, care a asvârlit chiar cu propriul său sânge către cer, au strigat

„Ai învins Galileene“

Pantelimon I. Pantelimon
student an a' III-lea
Facultatea de Teologie-Cernăuși

ROLUL BISERICII IN TRECUTUL NEAMULUI NOSTRU¹⁾.

d) *Dacă* producțiunile literare slavone, de cari a fost vorba, au fost date de biserică și de oamenii ei, *apoi și cele dintâi manifestări* ale limbii românești în scris, cele dintâi texte românești ce s’au păstrat, sunt cărți bisericești scrise și acestea tot de oamenii bisericești. *Așa e o psaltire* cunoscută în deobște sub numele de *psaltirea scheeană*, fiindcă a fost găsită în biblioteca d-lui Sturza dela Scheia și care e cel mai vechi text în limba românească și apoi *Praxiul sau Faptele apostolilor*, cunoscut în deobște, sub numele de *Codicele Voronețian*, fiind că a fost găsit în mănăstirea Voroneț din Bucovina.

e) *Cele mai vechi cărți românești*, cari s’au tipărit în limba românească, sunt cărți bisericești și tipărite tot de persoane bisericești, cum sunt acele ale *Diaconului Coresi* la Brașov între 1560 și 1580 din cari cităm: *Evanghelia, Apostolul, Tâlcul evangheliilor, Molitfenicul, Psaltirea* etc. și cari tipărite în Ardeal, au circulat și în alte părți locuite de Români, s’au răspândit și dincoace de munți, în principatele române făcând astfel, ca Români dintr’o parte să se apropie sufletește de cei din alte părți și stabilind începuturile limbei noastre literare.

* * *

După cărțile lui Coresi, 60 de ani nu se mai tipărește nici o carte românească. Cărțile lui Coresi însă circulă în tot acest timp la Români și aduc pe lângă începutul limbii noastre literare, încă un alt folos și anume: întrebuințarea limbii românești în actele particulare: zapise țărănești, invoeli, schimburi, vânzări, cumpărături făcute la țară — în sate, preoții, feciorii preoților sau cântăreții bisericești, având în mână cărțile lui Coresi, știau acum cum să dea în scrisul românesc, cutare invoială, schimb, zapis al țăranilor, fiindcă acele cărți le arătau normele de scriere românească.

f) *Cele dintâi tipografii, care tipăresc în principatele române cărți românești*, sunt date de un cleric și acesta e *Petru Movilă* din familia domnitoare a Movileștilor, care trecând în Polonia se călugări și ajunge mitropolit la Kiev; dar acela care încetățeni la noi tiparul înființând mai multe tipografii, făcând școală de tipo-

1) Acest articol este în continuare.

grafie și punând meșteșugul acesta în folosul țării, este mitropolitul *Antim*.

Tipografiile acestea prime sunt așezate în mănăstiri și anume : cea din țara românească la mănăstirea *Govora*, iar cea din Moldova la mănăstirea *Trei-Ierarhi* și în ele se tipăresc o mulțime de cărți bisericești, care sunt puse la îndemâna atât a clericilor și mai ales la aceea a laicilor, în scopul de a lumina mintea prin răspândirea științei de carte și a-i instrui creștinește, ferindu-i în acelaș timp și de rătăcirile ereticilor în general și ale calvinilor în special. Cărțile ce se tipăresc în tot secolul al XVIII-lea în țară, se pot împărți în trei categorii : *Prima* e aceea a cărților, care aveau să servească credincioșilor drept cărți de cetire pentru lecturi religioase și sunt *cazani*, *predici* etc. *A doua* categorie de cărți, sunt acele de slujbă bisericească ca : *Psaltire*, *Octoih*, *Minei*, *Trlod*, etc., dar care pe lângă rolul lor de căpitenie de a se ceti, a se sluji pe ele în Biserică, mai aveau și un alt rol cultural destul de însemnat anume : de pe ele se învață carte, se învață cetitul și scrisul.

De pe aceste cărți bisericești, au buchisit, au silabisit și au învățat carte românească străbunii noștri timp de două veacuri. Dascăli firești, acei cari aveau să-i învețe carte, erau preoții și cântăreții dela biserici, ca cei mai indicați și mai potriviți învățători ai poporului, căci cetind depe acele cărți, căutau să deprindă și pe alții, să citească în ele. Despre un asemenea dascăl, ne vorbește scriitorul Ioan Ghica, într'una din scrierile sale — „Dascălul Chiosea” Că nu era aceasta o chiverniseală se vede numai decât din cele ce spune tot Ioan Ghica, despre plata acestor dascali, cântăreți de biserică : „Dascălul Stan, era cel mai bine plătit, avea 20 de parale pe lună de copil. I-se mai da de la biserică, tain de mălaiu, de fasole și de brânză”

Să nu ne închipuim, că aveau vreun local propriu pentru școală. Nici pomeneală de așa ceva : „căci școala era sub albastrul cerului, pe prispa bisericii, la umbra altarului; iar când ploua, copiii se chinuiau în odaia țârcovniculni, puși pe cărămizi, sau în clopotniță, unde citeau și scriau pe genunchi sau pe brânci”

Tot acelaș lucru ni-l spune și Toader Vârnav, într'o cârticică a sa, intitulată „Istoria vieții mele” că dela astfel de dascăli a învățat : „buchile moldovenești” ...

O a III-a categorie de cărți, apărute în secolul al XVIII-lea și tipărite tot de oamenii bisericii, sunt așa numitele : „Bucoavne, sau Bucvarii”, sau cum le numim noi în limbajul de-azi *abecedare*. Aceste bucoavne, începeau cu buchile, apoi cuprindeau rugăciuni : Tatăl nostru, Crezul, cele 10 porunci, cele 9 fericiri etc. Și bu-

coavne de acestea se găsesc multe în secolul al XVIII-lea. Din aceasta vedem, că Biserica și oamenii ei din toate părțile, se îngrijiau pe vremea aceea de instrucția și de luminarea poporului. În scopul acesta ei fac cărțile începătoare: abecedarele, care însă sunt compuse în cea mai mare parte din cântări religioase, fiindcă ei odată cu luminarea minții, voiau să inobileze inima cu sentimente creștine.

* * *

g) Episcopii și mitropoliții țării, înființează prin secolul al XVIII-lea, școli la orașe și la sate, sau supraveghează și conduc pe acele deja înființate și acel care a luptat mai mult pentru ridicarea neamului românesc prin cultură a fost *Veniamin*. El îndată ce se instalează ca metropolit, în calitate de președinte al obșteștei adunări, face ca adunarea să ceară și să obțină dela domnul de atunci, un hrisov prin care să înființează în Roman, Huși, Galați, Bârlad etc. școli românești, sub conducerea unei eforii, al căreia președinte era el. În 1804, înființează pentru cultura clerului, un seminar în monastirea Socola, care seminar a primit mai târziu numele fondatorului său. Pentru întreținerea acestui seminar, *Veniamin* a dat venitul monastirii Socola, obligând în acelaș timp, Episcopiile subordonate și monastirile mai bogate, să contribuie și ele alături cu mitropolia, la întreținerea acestui așezământ de cultură.

* * *

Școlile înființate pe timpul lui și de el, aveau nevoie de profesori și de cărți, deaceia el trimite pe a sa cheltuială la universitățile din apus, tineri talentați ca: Frații Asachi, Săulescu, Scriban etc.

Mai adaugă că atunci când școlile se înmulțesc, preoții au fost puși la dări anuale pentru întreținerea lor ¹⁾ și această dare o plătesc începând din secolul al XVIII-lea și până la o bucată de vreme din secolul al XIX-lea, anume până la regulamentul organic, care aduce o altă întocmire.

* * *

Din cele expuse până aci, oricine poate vedea destul de lămurit că instituția, care s'a îndeletnicit în trecut cu cărturăria, care s'a ocupat cu instruirea și educarea străbunilor noștri prin carte bisericească, a fost Biserica și reprezentanții ei.

În afară de rolul acesta cultural destul de însemnat, pe care l-a avut în trecut Biserica, ea a mai avut un alt rol și anume: în biserică s'au cultivat în cea mai mare parte artele și în ea ni s'a făurit limba literară.

a) *Arhitectura*, s'a cultivat de biserică, de oare ce era nevoie de ea la construirea de biserici și monastiri. Firește, că la început era o arhitectură de împrumut, luată dela vecinii cu care eram în legături de prietenie ori de nevoie ca: slavii, bizantinii, dar către finele secolului al XVII, arhitectura bisericească își lasă haina de

1) Hrisovul lui Moruzi dat pe timpul lui *Veniamin*,

împrumut străin și devine românească. Meșteri de biserici din timpul lui Brâncoveanu, în cea mai mare parte români, construiesc biserici deosebite ca stil de cele ce se construiau până atunci. În ele să vădește pentru întâia dată gustul arhitectonic specific -romănesc, făurit după nevoile românului, dar și după idealul lui de frumusețe. Acest stil se caracterizează prin pridvorul acela deschis dela intrarea bisericii și deținut de stâlpi cu capitelurile înflorite, cu stâlpi cari suțin biserica înlăuntru și aceștia înfloriți la căpătăiurile lor. Iată cum din trebuințele bisericii, cultivându-se arhitectura, s'a ajuns la un stil arhitectonic românesc. Întrebuințati apoi și la alte clădiri.

b) *Sculptura*, [a fost cultivată de Biserică, punând să se sape în piatră cadrul ușilor sau al ferestrelor, capitelurile stâlpilor, ornamentația de pe [morminte etc. Firește că și începuturile sculpturii bisericesti sunt tot de împrumut, până ce în cele din urmă și anume pe vremea lui Brâncoveanu, se ajunge la o manifestare proprie românească în sculptură. E aceea a mitropolitului Antim Ivi-reanu din București, care a sculptat ușile dela intrarea dela biserica Antim și care uși sunt uuul din cele mai frumoase monumente de sculptură din trecut.

Ec. N. Dărăngă.

ȘTIRI ȘI FAPTE

In chestia Calendarului.

Din ziare reiese că Ministerul de Interne a dat ordin autorităților administrative din Basarabia, ca să permită să se serbeze Paștele, după un stil sau altul, după cum va cere populația.

După greutăți de sigur explicabile, calendarul îndreptat fusese aplicat în bună parte și rezistența împotriva acestei măsuri, devenia din ce în ce mai slabă. Convingerea că îndreptarea calendarului va sfârși prin a se impune, prindea tot mai mult teren, până și în cugetele celor mai refractari. În asemenea împrejurări, chiar și numai impresia că șovăești, poate avea urmări dăunătoare.

Pe lângă acestea se știe, că pe chestia îndreptării calendarului, s'a grefat și o propagandă cu scopuri subversive, încât autoritatea civilă, nu este îndreptățită să stea cu mâinile încrucișate, lăsând populația pradă amăgitorilor de tot felul.

Autoritatea civilă, fără îndoială, împărtășește în ceea ce privește îndreptarea calendarului, punctul de vedere al Bisericii, încât dacă nu apără un punct de vedere care este și al ei, în tot cazul, nu se așteaptă nimeni ca să procedeze tocmai invers.

Liberă Cugetare.

Un tânăr de 21 de ani, Victor Pănoiu a încercat să se sinucidă, la un hotel din T. Severin, prin asfixiere cu mangal.

Autorităților care cercetau cazul, le-a declarat că e român, de origine, dar că „nu ține de nici o religie, deoarece e liber cugetător, care crede în știință și în dreptate. Că s'a ocupat de aproape cu problemele spiritului omenesc, dar fiindcă nu a fost înțeles de lumea înconjurătoare, a voit să-și pună capăt vieții.“

Credința în Dumnezeu, fiind singura explicație și singurul sprijin real al vieții omenești, gestul acestui tânăr fără credință, apare foarte explicabil.

Fiindcă cugetarea este de esență divină, ea nu-și poate afla nicăiri deplină mulțumire, decât dacă se alimentează permanent din resursele sale de origine și ea devine o adevărată tortură, atunci când se depărtează de originile sale și o ia rasna, sau când devine „liberă cugetare“ cum o crede tânărul.

Din apele mării se ridică norii, cari plutesc în văzduhuri, unde se frământă în tot felul de forme și unde poartă reflexe și scipiri din razele răsăritului și ale apusului. Dela o vreme însă se prefac în picături de ploaie și se reîntorc în pâraie, din nou în sânul mării de unde au purces.

Libera cugetare sunt norii purtați de vânturi, dela o margine la alta a cerului și cari nu-și reamintesc de marea lor de origine, iar dacă se prefac în picături de ploaie, nu mai vor să alerge în râu r sprintene spre mare, ci se prefac în mlaștină urâcioasă și pestilențială.

Declarația unui fost adventist.

„Subsemnatul Costache Baci, din Botoșani, din parohia Bisericii Sf. Voevozi, arăt că am fost până în prezent prins de înșelăciunea adventismului, crezând că acea credință ar fi mai bună decât a bisericii și văzând că predicatorii sunt niște oameni, cari umblă cu înșelăciune, mai mult după zeciuală și văzând chiar și din faptele lor că nu conrespund cu adevărata credință ortodoxă, m'am hotărât astăzi 14 Martie 1926, înaintea bisericii, preotului și poporului, și mărturisesc că de astăzi m'am lepădat de secta adventistă și iarăși devin poporan creștin ortodox și intru în sânul bisericii noastre, lepădând orice răutate din sufletul și trupul meu, povățuind și familia mea, să meargă pe calea cea bună.“

(ss). Cost. Baci.

Cărți noi

„NOUL TESTAMENT“

A apărut în Tipografia Mănăstirei Neamțu, Noul Testament tradus de P. S. Nicodem.

O asemenea lucrare era foarte mult așteptată, întrucât în afară de ediția Sf. Sinod, toate celelalte ediții care se răspândiau în popor, erau traduse și tipărite de sectanți, care strecurau în texte idei tendențioase și primejdioase pentru credința ortodoxă.

Ediția P. S. Nicodem pune astfel capăt unei stări de lucruri destul de dăunătoare bisericii noastre.

Traducerea este făcută într'o frumoasă limbă românească, păstrându-i-se arhaismele ce alcătuiesc frumusețea textelor biblice și înlăturându-se obscuritățile pe care le întâlneau foarte adesea în traduceri de până acum.

Este o ediție foarte potrivită spre a fi răspândită în popor și a se împlini astfel un mare gol, care se simțea în biserica noastră ortodoxă.

„VENIȚI LA HRISTOS“

Precum pentru viața fizică avem nevoie de căldura și lumina soarelui, așa și pentru viața sufletească avem nevoie de lumina și căldura lui Hristos. Către aceasta lumină și căldură ne chiamă cel mai nou volum, al Prea Sfinției Sale Episcopului Grigore al Aradului, intitulat: „Veniți la Hristos“.

Volumul cuprinde predici pentru toate Duminicile anului bisericesc. Ziaristica noastră bisericească a privit ca eveniment literar apariția celor 20 cuvântări la sărbătorile bisericești, scrise de P. Sf. Episcop Grigorie în 1922. Acum când apare un volum de 56 predici pe 290 pagini, aceasta constituie un eveniment și mai important în Istoria predicii noastre. Este o mare măiestrie a turna adevărurile veșnice ale credinței într'un chip cât mai plăcut pentru lumea atât de copleșită de griji materiale a zilelor noastre. În timpurile mai vechi, poate nu avea lumea atâta nevoie de predică, pentru că bunăoară se mulțumea cu privirea icoanelor, dacă nu știu citi. Azi crește numărul cititorilor, dar pare a scădea numărul celor cari văd bine lucrurile sufletești. Pe seama acestei lumi sunt scrise cele 56 predici. Sunt scrise cu observarea regulilor omiletice. Alegerea temelor și a ideilor potrivite pentru dezvoltarea temelor, face ca predicile volumului să aibă cel mai sigur efect asupra sufletului, dispoziției și voinții auditoru-

lul. *Efectul predicilor este probat—precum zice autorul—prin rostirea celor mai multe dintr'ânsele. Pildele aduse din viață fac să ne gândim asupra adevărului că oratoria nu stă numai în cuvinte, ci mai ales în fapte.*

Nădăjdulm că amvoanele bisericii noastre vor răspândi cu multă căldură ideile cărții de față.

Tiparul admirabil și hârtia fină fac ca prețul de 100 lei să fie neînsemnat. Se poate comanda la Librăria Diecezană din Arad, la librăria Pavel Suru din București și alte librării din centrele eparhiale.

Dr. N. P.

„DREPT BISERICESC ORTODOX ORIENTAL“

Manual de drept bisericesc ortodox orientat cu privire specială la dreptul particular al Bisericii ort. rom. Vol. I de *Dr. Nicolae Popovici* profesor la institutul teol. ort. rom. din Arad. Editura Librăriei diecezane din Arad. Prețul 90 Lei.

Marea reformă a unificării bisericii ortodoxe române, necesită în mod arzător, un manual de drept bisericesc, alcătuit de un specialist versat în această materie. Lucrările mai vechi din domeniul dreptului canonic, nu puteau fi puse în curent cu noua legiuire de unificare a organizației bisericești actuale. Acest gol simțitor în sfera literaturii dreptului bisericesc ortodox, îl umple valoroasa carte a d-lui prof. Dr. N. Popovici.

Expunerea sistematică și metodică, cât și claritatea și exactitatea în aranjarea vastului material, neomițând nimic din ceea ce este necesar cunoașterii teoretice și practicii bisericești, fac din această lucrare *un manual bine întocmit* pentru *studenții* institutelor noastre de specializare teologică; servește apoi ca *un normativ temeinic* în practica bisericească *preoțimei* noastre, iar cât privește pătura socială a intelectualilor *mireni*, cari doresc să se familiarizeze cu instituțiile noastre de drept bisericesc și să participe la noua viață bisericească constituțională, opera părintelui Dr. Popovici este *o indispensabilă călăuză*.

Această lucrare tratează despre izvoarele dreptului bisericesc și despre organizația bisericească. Se expune materia esențială din dreptul universal și particular din toate Bisericile autocefale, dându-ne apoi în amănunte toate acele norme, care sunt valabile în Biserica noastră. De câte-ori reclamă obiectul, se fac repriviri istorice, foarte prețioase din punct de vedere a arătării evoluției acestuia, iar în anexe ni-se dau izvoarele principale, cari servesc la temelia dreptului bisericesc particular românesc.

Partea Oficială

ORDIN CIRCULAR No. 1475 DIN 5 APRILIE 1926, CATRE
EPITROPIILE BISERICESTI, STAREȚIILE DIN MONASTIRI ȘI
DIRECȚIUNILE SEMINARIILOR.

Primum dela Ministerul Cultelor și Artelor, pe lângă adresa
No. 59846 din 1 Aprilie a.c, copie după adresa No. 324519 a Mi-
nisterului de Finanțe cu următorul cuprins:

Avem onoare a vă ruga, să binevoiți a dispune, să se atragă
atențiunea Direcțiilor și serviciilor pendinte de acel departament,
să aibă în vedere că în condițiunile de licitație, să se prevadă, că
urmează să se prezinte la licitație, firme regulat înscrise la Tribu-
nal sau reprezentării caselor streine de asemenea bine cunoscute,
precum și să aibă informațiuni precise, dacă ei pot direct și efectiv
face furnitura pentru care se contractează.

Aducem aceasta la cunoștința D-voastră, întru cât Ministerul
este sezizat că unii furnizori, sunt oameni fără nici un fel de sta-
bilitate și nici nu au greutatea materială și morală a seriozității,
ce se impune să alba furnizorii Statului.

p. Ministru
(SS) D. S. Gheorghiu

Director General
(SS) N. Ionovici

Mitropolia invită Epitropiile Bisericești, Stărețiile Mănăstirilor
Direcțiunile Seminariilor, ca oridecâteori e vorba de o licitație pu-
blică, să se aibă în vedere și să se aplice dispozițiunile luate de
Ministerul de Finanțe.

PIMEN MITROPOLITUL
MOLDOVEI

CONSILIER EPARHIAL
Gabriel Parvu.

C I R C U L A R Ă

CĂTRE STĂREȚIILE MĂNĂSTIRILOR DE CĂLUGĂRI ȘI CĂ-
LUGĂRIȚE, CU EXPLICAȚIUNI ASUPRA APLICĂRII DISPOZI-
ȚIUNILOR CUPRINSE IN LEGEA ȘI STATUTUL PENTRU OR-
GANIZAREA BISERICEI ORTODOXE ROMÂNE, PRIVITOARE
LA NOUA ÎNDRUMARE A VIEȚEI CĂLUGĂREȘTI.

Legea și Statutul de unificare al Bisericii noastre ortodoxe ro-
mâne, stabilește viața mănăstirească, potrivit canoanelor.

Pe lângă Art. 15, din lege, întreg Cap. III, din Statut (Art.
84-114) se ocupă numai de mănăstiri.-

În Art. 84 se arată baza duhovnicească a vieții călugărești cu cele trei voturi, sau făgăduințele date: înfrânarea, ascultarea necondiționată și sărăcia de bună voie.

În Art. 85 se precizează temeiul organic al Mănăstirilor ca instituțiuni sociale, fiind persoane morale, sub directa conducere a Chiriarhului respectiv.

De felul cum sunt înțelese aceste două părți: a) viața personală a călugărilor și b) organizația monahală în obște, ca instituție creștină, depinde rostul călugărismului,

I.

În primul loc călugărul trebuie să fie pătruns de legământul făgăduințelor ce a făcut și rânduiala la care trebuie să se supună. Viața duhovnicească și de ascultare, să fie deviza fiecăruia, urmată de muncă stăruitoare, care să aducă progresul instituției și ajutorul social al neamului.

Călugărul, odată intrat în mănăstire, nu mai poate strânge și nu mai poate avea nici o avere personală.

Totul este al mănăstirei, cum hotărăsc canoanele bisericesti și regula călugărească. Pentru aceasta oricine vine la mănăstire să ceară călugăria, va face o declarație de întregul avut, ce are cu sine.

Această avere, împreună cu ce va mai agonisi până la moarte, va rămânea de drept și fără nici o discuție, proprietatea mănăstirei.

Chilia, sau casa cu grădina, călugărul o are în grija și folosința sa, numai pentru întreținere, atât cât trăește în mănăstire și până la moarte. După moarte, averea rămasă nu poate fi folosită de nimeni, fie rudă, fie călugăr, ci va fi trecută la fondul mănăstirei, purtând numele călugărului decedat. Este un obicei necreștinesc și necolegial, ca la moartea unui călugăr, toți să caute a se folosi, sub diferite motive: ucenicie, slujbe, pomeniri. Aceasta este o adevărată rușine. Călugărul este obligat să muncească toată viața pentru mănăstire. În schimb mănăstirea are datoria să-l îngrijească la bătrânețe, să-l înmormânteze și să-i facă pomenirile tradiționale, fără nici o plată, dat fiind, că averea lui a rămas în mănăstire și mănăstirea are datoria de a se îngriji de sufletul lui.

II

Ca organizație mănăstirească totul e de obște și frățesc.

Nimic nu e personal, ci totul e pentru binele și folosul obștesc.

Aceasta este temelia vieții călugărești, precizată în Art. 108 din Statut unde spune: „Călugării nu trebuie să aibă nimic al lor propriu, ci toate ale lor se închină mănăstirei. Călugării să ducă o viață chinovială de obște, iar acolo, unde lipsește, conducătorul mănăstirilor trebuie să o introducă“, Căci pe temeiul Art. 87, fiecare mănăstire este datoare: a) să întocmească astfel viața în interiorul ei, încât să devie un loc de aleasă și desăvârșită viață bisericească, de frumoase virtuți creștinești, de evlavioase slujbe religioase, de bogată mângâiere sufletească, atât pentru convețitorii ei, cât și pentru creștinii, care o vor vizita; b) să practice ocupațiuni și îndeletniciri, potrivite cu sfințenia locului, care să fie de folos poporului, în mijlocul căruia se află și să dovedească o dragoste, împreună cu fapte bune, față de obștea țării,

În legătură cu acest fel de trai mănăstiresc, Art. 88 hotărăște, că mănăstirile vor înființa: 1) cele de călugări: seminarii călugărești, școli de misionari, de cântăreți, tipografii, legătorii de cărți, ateliere pentru icoane, strungărie, sculptură, argintărie bisericească, cultură de albine, de vie, etc. 2) Cele de maice: școli monahale, profesionale și de menaj, orfelinate, institute pentru pregătirea surorilor de caritate, ateliere pentru țesături naționale, confecționarea ștofelor de vestminte bisericești și preoțești, croirea și cusutul lor, brodatul vestmintelor și mitrelor arhieresti.

Tot potrivit acestui Art. călugării și călugărițele sunt datori să lucreze în atelierele mănăstirilor.

Aceste rândueli au servit de călăuză vechilor călugări, cari au trăit prin mănăstirile noastre și cari prin viața lor evlavioasă, ca și prin munca lor stăruitoare și cinstită, au câștigat încrederea Voivozilor și boerilor țării, lăsând mănăstirilor moșii și avuturi mari. Așa se cuvine să lucreze și călugării de astăzi.

Aceste rândueli le veți ceti întregului personal călugăresc din acea mănăstire și le veți aplica întocmai.

Pimen

Mitropolitul Moldovei

NUMIRI

În urma intervenirei Ministerului Domeniilor, Mitropolia a încuviințat, ca două orfane, absolvente a școalei de menaj, din satul Brătești, jud Fălțiceni, să urmeze cursurile atelierelor de tricotaj din mănăstirea Agapia și Agafton.

— D—l Petrea Manole, absolvent cu diplomă al Seminarului „Veniamin“ din Iași, a fost hirotonit preot pe seama bisericii din parohia Pleșani, jud. Botoșani.

— D—l Constantin Coroamă, absolvent cu diplomă al Seminarului Sf. Gheorghe din Roman, a fost hirotonit preot pe seama bisericii din parohia Audia Jud. Neamț.

— D—l I. Simionescu, absolvent al Seminarului „Veniamin“, din Iași, a fost hirotonit preot paroh pe seama bisericii, din parohia Slobozia Secătura jud. Botoșani.

— D—l Const. Ștefănescu, absolvent cu diplomă al Seminarului „Veniamin“, din Iași, a fost hirotonit preot pe seama bisericii, din parohia Prelipca, jud. Dorohoi.

— D—l Vespasian Lăzărescu, absolvent cu diplomă al Seminarului „Veniamin“, din Iași, a fost hirotonit preot pe seama bisericii, din parohia Mădârjăști, jud. Iași.

— D—l C. Corijescu, absolvent cu diplomă al Seminarului „Veniamin“, din Iași, a fost hirotonit preot pe seama bisericii, din parohia Oroftiana, jud. Dorohoiu. •

— D Ilie Popeanu, absolvent cu diplomă al Seminarului „Sf. Gheorghe“ din Roman, a fost hirotonit preot pe seama bisericii, din parohia Ghelăești, jud. Neamțu

Fr
2

Parohia Bus - Sf. 40 Jr

ANUL II

IAȘI, IUNIE 1926, nr 6

METROPOLIA MOLDOVEI

Foaie bisericească
APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

CUPRINSUL:

Mișcarea p. unirea bisericilor creștine.	<i>Ec. V. Iordăchescu</i>
Preotul ca predicator	<i>Pr. C. Dron</i>
Mitropolitul Veniamin Costache	<i>V. Sadoveanu</i>
Pentru creșterea tineretului	*
O solemnitate pioasă	*

IAȘI--INSTITUTUL de ARTE GRAFICE „VIATA ROMÂNEASCĂ”

Foaia bisericească „Metropolia Moldovei“ apare sub
conducerea secțiunii culturale a Consiliului Eparhial.

*

Correspondența relativă la redacție se trimite pe
adresa: Pr. C. Gr. Vuiescu Mitropolia Iași.

*

Abonamentul este 100 lei anual și se plătește
prin Protoierie, sau direct Cancelariei Mitropoliei.

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL *nr. 64*

BIBLIOTECA MITROPOLIEI IAȘI

P. I - 2

Mișcarea pentru unirea Bisericilor Creștine

Puternica mișcare de idei, care a frământat lumea, în curgerea veacului al XIX-lea și la începutul celui al XX-lea, a avut drept urmare o radicală schimbare în conștiințe și determinarea unor curente sociale în luptă aprigă unele cu altele și mai cu deosebire în luptă cu vechile instituțiuni, dintre care cea dintâi vizată era și este Biserica.

Prima instanță, în judecata căreia spiritul vremii noi, chema instituțiile vechi și deci Biserica, era conștiința individuală.

Înainte de acest for, Biserica era acuzată de către avocați abili și meșteri la cuvânt; pledoariile lor împotriva Bisericii, umplu mai bine de 70% din cuprinsul producțiilor zise științifice, filozofice și literare ale timpului de care ne ocupăm.

De sgomotul acuzațiilor lor răsuna și răsună încă văzduhul, așa că doritorul de a afla sincer de partea cui este dreptatea, mai că nu izbutește s'o facă.

Nemulțumit spiritul vremii cu sentința șovăitoare a acestei prime instanțe, Biserica a fost chemată spre judecată înaintea conștiinței sociale...!

Te-ai legat să ne dai adevărul, i-se reproșa înaintea primei instanțe — conștiința individuală — și ne-ai purtat cu vorba..., iată ce mărturisesc aceștia împotriva ta: Știința...; Filosofia... etc.

Ne-ai făgăduit să ne aduci pacea și mulțumirea „și între oameni bună voire;” iată însă societatea sfâșiata de lupte sălbatece, i se imputa Bisericii, în fața forului celui de-al doilea — Conștiința socială !

Uluită aproape de impetuoșitatea atacurilor neașteptat și nemeritat de dușmănoase, Biserica la început, luă înaintea judecătorilor ei nedrepti, figura Domnului Hristos înaintea judecătorului Pilat...!

„Mie nu-mi răspunzi, au nu știi că putere am să te răstignesc și putere am să te liberez...?!“

Cei slabi de înger, ar fi crezut că totul s'a sfârșit. Biserica însă își hrănește nădejile ei din cuvintele întemeietorului: „Voi zidi Biserica mea și porțile iadului nu o vor birui...!“

Nu s'a lăsat intimidată și desnădăjduită, ci a început opera sa de reacțiune împotriva acestor vrăjmășii, printr'un sistem întreg de lucrări, care fără îndoială până în cele din urmă, îi vor readuce în staul oile cele rătăcite.

O revizuire a vieții morale și disciplinare a propriilor săi membri, o adâncire și o confruntare a doctrinei sale de credință cu concepțiile noi, o participare mai activă la nevoile vieții sufletești și sociale a membrilor săi, iată în general cu ce a răspuns Biserica creștină de toate confesiunile, la atacurile de care vorbim.

Privite faptele din acest punct de vedere, putem afirma că creștinismul se găsește azi în plină putere de expansiune, față de starea de mai înainte. Dar ceea ce dovedește mai vădit vitalitatea actuală a Bisericii creștine în general, este mișcarea generală către unire, care se manifestă în sânul celor trei mari confesiuni: Ortodoxism, Catholicism și Protestantism.

Asupra necesității unirii la un loc într'o singură Biserică a tuturor creștinilor, nu mai este nevoie să stăruim. Cel mai necunosător în ale învățaturii creștine, știe că această unitate creștină, este haina externă a adevărului creștin, este strălucirea acestui adevăr în fața celor de altă credință, este o cerință a conștiinței noastre religioase intime, este o necesitate naturală a sufletelor către unitate, este o nevoie pentru o acțiune

unitară și eficace în societate, este o condiție indispensabilă pentru a creștina toată lumea—idealul pământesc al Bisericii—este în sfârșit porunca întemeietorului exprimată neted în cuvintele: „o turmă și un păstor“.

Toate aceste considerațiuni, care pledează pentru unirea tuturor Bisericilor, au fost puse înaintea conștiinței creștine cu mai multă putere, de coaliția formidabilă a dușmanilor ei, în timpurile din urmă. Dacă față de această amenințare fiecare Biserică—confesiune—a reacționat precum am arătat, cea mai eficace reacțiune și cel mai evident semn de vitalitate creștină, le vedem noi în manifestațiunile constante de unire, pe care le întâlnim în sânul fiecărei Biserici.

În Ortodoxie, mișcarea pentru unirea Bisericilor, s'a afirmat prin relațiile dintre Biserica rusă și cea engleză; prin strângerea relațiilor între diferitele Biserici ortodoxe; prin legăturile patriarhiei din Constantinopol cu Biserica engleză și prin dorința generală, pe care toate Bisericile ortodoxe o manifestă în acest sens. Proiectatul Sinod panortodox de la Muntele Atos, este iarăși un semn bun.

Cetitorii noștri sunt în curent cu toate aceste manifestații, întrucât despre ele s'a scris în Revista „Biserica ortodoxă“ mai cu deamănuntul.

Dorința de unire se constată asemenea și în Biserica protestantă, manifestându-se negreșit mai întâi prin încercarea de a aduce o unitate în sânul acestei confesiuni, extrem de divizate, și apoi prin încercări de apropiere cu Biserica ortodoxă, despre care de asemenea s'a scris amănunțit, în timpurile din urmă, mai ales prin revista „Biserica ortodoxă“.

Spre a ilustra această mișcare de unire, care are loc în sânul Protestantismului, voi aminti faptul extraordinar de simptomatic, că în Germania țara de baștină a Protestantismului, diviziunile numeroase care alcătuiesc acest Protestantism, au realizat o unitate, întemeind în ziua de Înălțarea la Cer, 1922 la Vitemberg așa numitul „*Deutscher Evangelischer Bund*“ adică „Asociațiunea germană evanghelică“, care cuprinde în sânul său 28 de biserici regionale protestante. ¹⁾

¹⁾ Vezi lucrarea „La Religion D'Allemagne d'aujourd'hui“ pag. 63-69 de Raul Patry.

Mai amintesc „*Convențiunea luterană de Eisenach*“ în nemțește: „*Lutheranischer Weltconvent*“ înființată în 1923, care urmărește să reunească într'un singur mă-nunchi, nu pe toți protestanții din Germania, ci pe toți luteranii din lume, până acum separați unii de alții¹⁾.

Dacă la aceste mișcări extrem de semnificative pentru tendința de unire de care ne ocupăm, adăugăm că și în Statele Unite ale Americii, s'a realizat o uniune între diferitele și numeroasele biserici protestante, constatăm că dorințele și nădejtile noastre își găsesc un sprijin în realitatea faptelor.

A vorbi însă de Unirea Bisericelor creștine, fără a ține socoteală de ce gândește și ce face Catolicismul, este a nimici în bună parte sorții de izbândă ai speranțelor noastre. O confesiune, care numără peste 300 milioane de credincioși, răspândiți pe toată fața pământului, cu o doctrină precisă, cu o organizație și disciplină admirabilă, cu o activitate intelectuală și socială incontestabilă, poate negreșit promova în mod eficace această mișcare. Ce face deci Catolicismul?

Data fiind organizația unitară și disciplina Bisericii catolice, mijloacele de informație sunt mai ușoare. Aci nu e nevoie să cauți în diferite țări, sau biserici particulare, ce se gândește și ce se proiectează într'un moment dat.

Proiectele ca și acțiunile sunt unitare și disciplinate. Gândul Papei este gândul întregii biserici catolice. Ce gândește deci Papa despre unirea Bisericilor? Papa Leo XIII, în faimoasa scrisoare adresată în 1895 poporului englez pentru unire, cere cu stăruință tuturor creștinilor, să lucreze prin toate mijloacele și mai întâi prin rugăciune, pentru apropierea bisericilor. În cele două enciclice, din 1895 și 1897, care urmează după primele convorbiri cu reprezentanții Bisericii engleze, Papa rânduește pentru atingerea acestui scop, un post de 9 zile, care să se urmeze în fiecare an, înainte de Pogorârea Sfântului Duh.

„Azi, când vedem apropiindu-se sfârșitul vieții noastre, simțim mai puternic decât oricând, dorința de a în-

creința Sfântului Duh, care este dragostea cea de viață făcătoare, lucrarea apostoliei noastre, așa cum am condus-o până azi, pentru ca acest Duh, s'o facă roditoare și fructele ei să se coacă.

Deci decretăm și ordonăm în toată lumea catolică, anul acesta și toți cei următori, ca să se observe un post de 9 zile înainte de Rusalii, în toate bisericile parohiale și dacă se găsește cu cale, în toate bisericile și sanctuarele¹⁾.

Papii următori, Piu X, Benedict al XI și Piu XI au aprobat și confirmat toate aceste decisiuni.

Papa actual, Piu al XI, cu ocazia centenarului martirului Sf. Iosafat, în Dec. 1923, adresează un călduros apel pentru unire lumii creștine.

În cuvântarea consistorială din 24 Martie 1924, încurajând convorbirile angajate, pentru unirea Bisericii catolice și anglicane la Malines-Belgia, între Cardinalul Mercier și lordul Halifax, Papa vorbind de orientali se exprimă astfel: „Din partea orientalilor și a catolicilor din occident, sunt numeroase cauze de neînțelegeri reciproce; trebuie să ne silim a face să dispară prejudecățile, a risipi falsele concepțiuni doctrinale și erorile istorice care încurcă opera împăcării“.

„Aceasta, continuă Papa, nu poate fi încercată cu sorti de izbândă, decât cu o întreită condițiune: la noi trebuie să ne desfacem de erorile curente, acumulate în curs de secole, în privința credințelor și instituțiilor Bisericii din Orient; din partea lor, Orientalii trebuie să se silească a considera mai în fond, identitatea de credință a părinților lor, cu aceea a părinților latini; în sfârșit se cuvine, ca de o parte și de alta, să aibă loc schimburi de vederi într'un spirit de dragoste frățească“²⁾.

Cu prilejul centenarului consiliului dela Niceia, Papa într'o scrisoare către cardinalul Tacci, la 5 Aprilie 1925, înoeste sfatul său, în această direcție, și invită pe oamenii specialiști în Istoria și Liturghia Bisericilor orientale, să lămurească prin scrierile lor și prin conferințe opinia publică.

No. 1). Vezi lucrarea „Croisade pour l'Unité du Monde chrétien“ pag. 3. de Marie-André Dieux Paris 1926.

No. 2). Ibidem pag. 12-13.

În alocuțiunea consistorială din 18 Dec. 1924, el cere chiar, ca în universitățile și seminariile catolice, să se acorde de acum un loc, doctrinei Orientalilor și diferitelor științe în legătură cu ea.

Tot Papa actual, Piu XI prin scrisoarea din 21 Martie 1925, a cerut ca din sânul călugărilor benedictini, să se formeze un ordin călugăresc anume, al cărui scop principal, să fie lucrarea pe toate terenurile pentru a aduce o unire în spiritul dragostei creștine, între Biserica de orient și cea de occident, ordin care s'a și înființat în Belgia în Oct. 1925, sub numele de „Călugării Uniunii“, în localitatea Amay-sur-Meuse, într'o veche monastire a Carmelitelor franceze, care au plecat în Franța. Fac parte din acest ordin, monahi din toate națiile și ocupațiile lor de căpetenie sunt rugăciunea și studiul, într'un spirit de dragoste, a doctrinei și instituțiilor Bisericii de răsărit, în vederea unirii frățești.

Au scos și un organ anume de propagandă, cu titulatura sugestivă de „Irenicon“, care a apărut până la al treilea număr, și în care cu drept cuvânt se observa un studiu al aspectelor Bisericii răsăritene, dirijat într'un spirit de respect simpatic și de dragoste, lucru neobișnuit până acum în Biserica catolică, în care spiritul polemic agresiv, domina în relațiile ei cu Biserica de răsărit. Iată prin urmare o serie de fapte, de natură a inspira nădejdea în izbânda unirii Bisericilor creștine, atât de necesară pentru a opune un front unic, spre a rezista la atacurile timpului de față. Noi nu ne facem iluzii, că lucrurile vor merge prea repede, sunt prea gingașe chestiunile care se pun în discuție, ca să putem aștepta un rezultat imediat. Destul că, de la dorinți platonice, Biserica creștină — cele trei mari confesiuni ale ei — a trecut la fapte. Dumnezeu, va da ajutorul său, pe care Biserica ortodoxă îl imploră în ectenia mare la toate slujbele sale: „Pentru pacea a toată lumea și pentru bună starea sfintelor lui D-zeu Biserici și pentru unirea tuturor, D-lui să ne rugăm!“.

Ec. Valeriu Iordăchescu

Preotul ca predicator¹⁾

În articolul precedent am arătat, că în ce privește chestiunea predicii, biserica se găsește în fața a două probleme, deopotrivă de grele. Pe de o parte este datoria ei de a răspândi învățăturile creștine, iar pe de alta faptul, că meșteșugul cuvântului este un dar pe care providența nu-l încredințează oricui.

Ce ne vom face ?

Greșala fundamentală a oratoriei noastre bisericesti, este că tinde să continue metodele greco-romane.

Antichitatea în epoca ei de decadență, fiind cuprinsă de scepticism, pierduse încrederea în puterea unui adevăr. Se putea afirma orice, trebuia numai meșteșugul de a mișca. De aci cultul vorbirei: *Retorica*, pe care sofistii au transformat-o în artă de a afirma ceea ce nu crezi, și a obține totuși rezultatul pe care îl vorești. Efectul momentan, iată ceea ce râvniau ritorii în *forum* sau *agora*.

Însuși Socrate a fost acuzat că „schimbă prin vorbire o cauză nedreaptă, făcând-o mai dreaptă”, deși sofistica nu a avut dușman mai aprig, decât pe acest mare cugetător.

Creștinismul transformând moravurile, a atins și această latură.

La aceste procedee se referă apostolul Pavel când spune: „am venit să vă vestesc mărturia lui Dumnezeu, dar nu prin înțelepciune și cuvinte strălucite” sau: „învățătura și propoveduirea mea, nu s'a desfășurat în cuvântări sforătoare ale înțelepciunii omenești” (I Corinteni II 1—4).

Cu trei sute de ani mai târziu, Sf. Ioan Chrisostom, „care vedea cu durere că cuvântările sale, erau ascultate mai mult pentru forma de cât pentru fondul lor și că entuziasmul pe care el îl provoacă, avea ca rezultat numai aplauzele” spune în omiliile sale: „Elinii cer dela noi elocvență în cuvinte și putere în sofisme, dar noi le propoveduim crucea” sau „noi nu căutăm a vă convinge prin silogisme și sofisme, ci numai prin sfintele scripturi și prin minunile de care vă vorbim”²⁾

Iar sf. Grigore de Nazianz învinovățind pe episcopi că fac din pietate și religie, artă, spune „politica baroului a invadat altarul; biserica a fost transformată în scenă. Predicatorii se frământă în amvon ca niște comedianți (histrioni)”³⁾

Pseudo-predicatorii noștri de azi, încearcă o contrafacere a sofismului antic, cu deosebirea că, pe când sofistii cunoșteau niște adevăruri, dar perduseră încrederea în valoarea lor, cei de azi fiind ignoranți, nu cunosc nimic, din care cauză se istovesc în frământări sterile, spre a creia în ochii lumii,

1) Vezi No. 4 (Aprilie),

2) Chrisostom Epist. Corinteni, Omilia IV și VI.

3) F. Laurent, Etudes pag. 476—477.

falsa iluzie a unor însușiri, ce nu există și a unei activități cu rezultate dubioase și cu totul trecătoare.

Alții cred că la acest fel de predică, trebuie să adauge și unele inovații de cult, stârnind sau crezând că stârnesc pe această cale, un interes *deosebit în sufletele credincioșilor*. De aci îndrăzneala unora, de a înlocui frumoasele noastre imne bisericesti, cu fel de fel de elucubrații, fără rost și fără senz, lipsite de orice valoare artistică și culminând în versuri ca acestea :

Temeiul proorocilor,
Ilie, roagă-te oricând
Să dea domnul ploaie multă
Să n'avem foameți pe pământ.

Cetitorii să nu se mire! Asemenea hibride producții au fost puse pe note, realizându-se melodii de aceeași valoare artistică și impuse credincioșilor spre a fi învățate și cântate la serviciul divin, uitându-se un lucru ultra elementar, că fără aprobarea autorității superioare bisericesti—Sf. Sinod,—serviciul divin nu poate fi schimbat după capriciul oricui, în afară de faptul, că inferioritatea unor asemenea producții, este evidentă pentru orice minte sănătoasă ¹⁾.

În aceeași ordine de idei, remarcăm marea perturbare pe care a produs-o între preoți, în timpul din urmă, cuvântul „Evanghelizare”. S'a părut unora că cuvântul acesta cuprinde ceva magic. Sunt în adevăr cuvinte, care pe cei lipsiți de spirit critic, îi pot pune în încurcătură, și cuvântul „evanghelizare” e dintre acestea. Nu s'a bucurat Arhimede când a descoperit principiul densității corpurilor, ca unii din preoți la auzul acestui cuvânt. „*Evanghelizarea*” e un fel de a explica scriptura și a realiza fel de fel de minuni: transformă sufletele, curăță păcatele, câștigă mântuirea, etc., etc.

Lăsând la o parte faptul că termenul e protestant, avem înainte o eroare și mai mare: Doctrina creștină nu e *Evanghelia*, ci o serie de adevăruri, bazate pe *Evanghelia*, (e tradiție și pe dreapta judecată.

Noi nu avem de răspândit *Evanghelia*, ca să putem numi „evanghelizare” asemenea treabă, ci întreaga doctrină creștină, astfel cum s'a dezvoltat dealungul veacurilor și precum a formulat-o și o propune biserica în catechismele și cărțile ei de morală și de cult

Toată experiența de două mii de ani a bisericii creștine, este izvor de învățătură pentru credincioși și deci *toată* trebuie predată și lămurită credincioșilor.

1) Preoțimea noastră, spunea I. P. S. S. Patriarh Miron, vorbind de această chestiune, ar face mai bine dacă ar populariza imnele noastre vechi, ca „Mântuește Doamne” sau „În Iordan botezându-te”, de oarece aceste imne sunt și ca fond și ca formă și ca muzică, superioare încercărilor noastre de azi, continuându-se astfel întrebuințarea unor cântări consacrate de tradiție, ceea ce le dă o deosebită însemnătate.

Se poate numi evanghelizare această operă de întipărire în suflete, a unei doctrine formulată de autoritatea bisericască după studii adânci și a unei experiențe de două ori milenare? Viața de azi cu multiplele și complicatele ei probleme sociale, economice și culturale, poate fi condensată și redusă.

Evident că nu.

Protestanții cu toate sectele lor, se pot servi de acest cuvânt, fiindcă ei nu au altă normă de învățătură de cât scriptura, dar noi ortodocșii, numai prin inconștiență, sau printr'un fel de goană bolnăvicioasă după lucruri excentrice putem cădea în asemenea erori.

În realitate, ceea ce nu trebuie să uităm nici odată, este că Mântuitorul nu ne-a trimis să predicăm ci să învățăm.

Activitatea noastră predicatorială trebuie să fie deci, mai ales didactică.

Pentru a învăța nu este însă nevoie de artă sau talent, ci numai de cunoașterea temeinică a devărilor ce avem să răspândim.

Înarmați cu știința lucrurilor credinței, nu e nevoie să strigăm, să ne frământăm, sau să vărsăm lacrimi, ci să expunem credincioșilor în mod cinstit, ceea ce știm și credem noi înși-ne. Nu trebuie să facem artă din pietate și religie, cum spunea sf Grigore de Nazianz, ci să convingem lumea despre adevărul credinței.

Luând de bază acest principiu, chestiunea datoriei preotului de a predica, se limpezește deplin. Fiindcă cei mai mulți din preoți nu predică, din cauză că sunt conștienți de lipsa talentului oratoric și fiindcă din modestie, ezită să se pue în situații false, ei pot totuși învăța, pot comunica altora rezultatele aprofundării științelor sacre și a reflexiunilor lor în materie de credință, morală sau disciplină bisericască. *Nu toți putem fi oratori, dar toți putem fi învățători.* Asta este în esență ceea ce constituie în activitatea noastră preoțească, datoria de a predica. Chiar cei mai puțin pregătiți dintre noi, sau cei mai bătrâni și mai lipsiți de ajutorul cărții, pot găsi în Evanghelia zilei, în pericopa dela Apostol, în viața Sfântului, sau în împrejurările din enorie, un motiv de a sfătui și îndruma.

Spuneam mai înainte că predica face parte din cult și că dacă nu putem suprima alte părți ale cultului, tot așa nu putem renunța la predică. Practica noastră bisericască a inventat *Cazania*, care dispensează pe preot de contribuția sa personală. Dar este oare posibil, ca un serviciu divin să fie dela început până la sfârșit repetirea unor formule, care să nu fie mișcate de contribuția vie a oficiantului, îndatorat să actualizeze trecutul și să lămurească ideea? Formele cultului cuprind simboluri suprapuse și idei condensate care nu apar sufletului omenesc imediat și lămurit. Ele sunt așa, tocmai pentru a naște în sufletul credinciosului curiozitate și zel. Aceasta face însă necesară intervenția preotului. Trebuie

mintea lui ca să discearnă și cuvântul său ca să transmită, să imprime și să miște sufletele celor ce iau parte la serviciul divin.

De aceea nu se poate admite serviciu divin fără predică. Activitatea noastră preoțească ar fi incompletă, dacă am renunța la puterea învățătoarească, cea dintâi în ordinea puterilor, pe care le are biserica ca instituție văzută și menită a ajuta pe oameni în năzuințele lor spre mântuire.

În rezumat, preotul este dator să predice. A predica nu înseamnă însă a subtiliza regulele retoricii și ale elocvenței clasice, răstălmăcindu-le pentru a transmite o idee, ci a utiliza regulele gândirii simple, pe care le putem mânui ușor, dacă suntem sinceri și dacă am avut grija să nu ne lipsească pregătirea necesară misiunii noastre preoțești.

Când cineva s'a învrednicit de talentul vorbirii, cu atât mai bine, că are un mijloc mai mult și foarte prețios, pentru împărtășirea gândurilor sale. Dacă însă nu are acest talent, el nu trebuie să dispereze și mai ales nu trebuie să încerce a substitui talentului tot felul de artificii de bâlci, pentru a creia iluzii false în auditor. Fiecare dintre noi să se mulțumească în acest caz cu expunerea cinstită a unor adevăruri, pe care le crede, le simte și le înțelege în toată plenitudinea lor și să considere activitatea didactică, ca una dintre cele dintâi îndatoriri ale misiunii sale preoțești.

În această privință vom cita din cartea amintită mai înainte, a monseniorului Julien, următoarele juste observații, care ilustrează minunat tot ce am supus noi până aci :

„Poporul—zice el—privește predica ca o parte a serviciului divin, ce nu poate lipsi. Când cuvântarea este simplă, pe înțelesul tuturor, instructivă, poporul este satisfăcut, dar el nu admiră pe preotul său. Asemenea cuvântări nu-l satisfac. A predica însemnează a vorbi tare, a se frământa în amvon, a arunca fraze sforăitoare, a tuna cu vocea, a face gesturi amenințătoare la adresa auditorilor și a le anunța nenorociri mari în viața asta, sau în cea viitoare. Pentru unii, predică bună înseamnă a pronunța cuvinte savante și neînțelese celor mulți. De altfel nu trebuie să luăm drept succes oratoric, atențiunea tăcută a unui auditor popular. Doamna Roland povestește, că asistând la o predică a celebrului abate Poulle, a remarcat atitudinea unui țaran, care stătea cu gura căscată și cu privirea fixată pe orator. Ce succes, gândi ea, să faci să uite de sine, un asemenea om simplu, mai sensibil în fața unor asemenea lucruri de fond, decât în fața frumuseților literare ! Deodată însă țaranul, care nu-și mai putea stăpâni emoția, strigă : *Cum asudă !* iată tot ce înțelesese din cuvântare”.

„Dacă predicatorii—adaogă Julien—ar medita asupra acestor mici întâmplări, ar fi mai puțin ispitiți să se mândrească cu talentul lor oratoric”.

Cuvintele de mai sus nu au nevoie de comentariu. Ve-

nind de la un episcop catolic—membru al academiei franceze—deci dela un slujitor al unei confesiuni care a cultivat prin excelență arta vorbirei, ele zugrăvesc minunat o situație în biserică și pun în adevărata lumină, pe acei dintre predicatorii noștri, care s'au deprins a înlocui ideea prin strigăt, și talentul prin gest, uitându-și adevărata lor misiune de învățători.

Situația aceasta, identică la catolici și protestanți ca și la ortodocși, în oratoria civilă ca și în cea bisericească, ne amintește de o prevedere a Sf. Apostol Pavel, care spunea lui Timotei: „*va fi o vreme când oamenii nu vor primi învățătura cea sănătoasă, ci-și vor alege învățători după poftele lor, care să le gâdile auzul, și-și vor întoarce urechile dela adevăr și se vor lua după basme*“. (II Timotei IV 3-4).

Am putea spune că „*vremea*“ a venit, dacă n'am ști că prin cuvintele de mai sus, apostolul se refera la întâmplări mult mai apropiate de el.

Lumea va fi pururea inclinată să dea preferință saltimbancilor cari o delectează pentru o clipă, noi însă nu trebuie să pierdem din vedere datoria noastră de a afirma cinstiți și tare, adevărurile fundamentale ale credinței creștine. Aceste adevăruri sunt adesea crude, cer renunțare și jertfa, realizează cununa spinoasă a martirului și a crucei, dar propovăduirea lor nu trebuie stânjenită. Pentru această propovăduire nu e nevoie de frământare, de acel falș consum lăuntric, merit a orbi pe naivi și mai ales de artificiiile artei oratorice, ci numai de puțină și dreapta înțelegere a îndatoririlor noastre preoțești, de hotărârea noastră nestrămutată dea servi adevărul.

A ne feri de situații false și a ne sprijini pe adevăr, iată prima condiție a predicii.

Despre celelalte vom vorbi în numărul viitor.

Pr. C. Dron

Mitropolitul Veniamin Costache

(Urmare)

La 1812 se isprăvește războiul între Ruși și Turci. Moldova pierde jumătatea dintre Nistru și Prut și armatele rusești se retrag. Pricina plecării Mitropolitului Veniamin trecuse. Țara, răsuflând după apăsătoarea ocupație rusească, își îndreaptă iar privirile către mângâietorul de suflete și toți, din toate părțile, îl cheamă pe cucernicul Veniamin să vie să-i păstorească.

Dela mic la mare, dau jalbă noului domnitor Scarlat Alexandru Calimachi, să intervie să le aducă pe părintele și binefăcătorul lor: „*Ne rugăm să te milostivești asupra noastră, c-un părinte trupesc și sufletesc, spre a aduce și pe cel duhovnicesc iarăși în scaunul Prea Sf. Sale al Mitropoliei, pe Pre-*

Sfințitul nostru Mitropolit Veniamin, de care duhovnicesc părinte atâta suntem noi doriți tot norodul, de iarăși a-l avea. Cât și de părinteasca bunătate a Înălțimei tale, căci la această vreme noi nu cunoaștem alt părinte asemenea ca Prea Sfinția Sa, om drept, fără prihană și temător de Dumnezeu, de care mult să ne bucurăm și să ne veselim; atât de bună-venirea Înălțimei tale, celei de noi mult dorită și cu mare bucurie așteptată, cât și de Prea Sfinția Sa, prea bunul Părinte Mitropolitul nostru, căruia să-i auzim prea doritul glas al fluerului cel păstoresc, împerechiat cu nemărginita bunătate". Și sfârșesc: „Noi nu avem alt tată și altă mamă cu părintească milă și cu durere de inimă“...

De sigur că nu putea refuza chemarea poporului făcută în niște termeni și sentimente așa de mișcătoare. Intoarcerea lui a fost un triumf cum rar îl au unii oameni și care le răsplătește astfel multe neajunsuri și necazuri.

Dar sufletul îi era trist căci ochii lui văzuseră robirea patriei și Basarabia era pentru el o rană ce nu se putea tămădui.—Caracterele tari însă, nu se lasă copleșite de împrejurări și energia lui spori pentru binele obștesc.

Dela 1812 începe pentru Mitropolitul Veniamin o nouă muncă pentru îndreptarea răului care părăginise începuturile fericite: Se redeschid școlile civile, de muzică, Seminarul dela Socola, tipografia dela Trei Erarhi, cu tipăriri de cărți nenumărate în limba strămoșască. Alinarea și ajutorul vin odată cu el și dorința lui de a face bine mergea până acolo, că în afară de veniturile Mitropoliei, dădea tot ce avea asupra-i, iar când nu mai avea nimic de dat, plânsul lui era balsam pentru cei nevoiași și în suferință.

Luminarea minței și înălțarea morală a turmei, erau crezul lui. Ori ce spirit viu și cinstit, cu dragoste de țară, era ajutat sau adus în preajma lui.—Ajunsese să dea o neobișnuită măreție serviciului religios, încât și prin asta se explică nețărmuritul respect și dragostea poporânilor către dânsul. Ochiul lui cuprindea toate ramurile de activitate culturală și 'n mintea multora din zilele noastre, încă a rămas ca ceva nimitor gestul ce l-a făcut de a se duce la prima reprezentație a teatrului moldovenesc, dând binecuvântarea.

Din 1812 până la 1821, toată activitatea culturală a țării se confundă cu persoana Mitropolitului Veniamin și este poate răstimpul în care sforțările lui au cules cele mai multe roade și influența ce avea asupra domnitorului și boerimei este precumpănitoare. Acum are timpul să se ocupe îndeaproape și de iubita lui Școală dela Socola, recrutând dascălii cei mai buni care-i putea găsi: dr. Pop, Fabian, Costescu, Ion Mamfi și alții. Duce pe domnitor și boeri la examene, să se convingă de foloasele ce poate aduce învățătura și din documentele rămase, se poate desprinde spiritul ce însuflețea pe elevi și influența mare a lui Veniamin în educația lor. Așa la 1815, la Inviere, un elev îi ține o cuvântare, între care spune următoarele: „Ești stăpânul preste carele tot norodul are puse nădejtile câștigării binelui în veci și im-

plinirea cinstei; turn de acea sprijineală ce mângâie cu încredințare câștigarea odihnelor. Că noi elevii nu avem altă gătire răsplătitoare, decât cântând vredniciile mării Voastre și bunele scopuri, lăsând în aducere aminte și fiilor noștri că nimeni altul încă n'au fost până în veacul nostru, carele să fi poleit mai mult neamul românesc cu folosul științelor”.

Și dacă ar fi să expunem nenumăratele manifestări de respect și adâncă mulțumire, ce izvorăsc din niște inimi sincere și voioase, dezrobite de lanțurile întunecului apăsător de suflete, n-am face decât să repetăm niște imnuri de slavă către acest antermergător al luminării minților.

În munca și grija neconținută pentru binele obștesc, vine anul 1821, când izbucnește răscoala grecilor. Fără să fi avut vreun amestec direct cu Grecia, apare suspect Turcilor și e silit să fugă la Colincăuți, în județul Hotin, unde era o moșie a Mitropoliei.

Cât timp a durat zavera și până la liniștirea lucrurilor în țară, Mitropolitul Veniamin a fost mereu în corespondență cu toți boerii din Moldova, fugiți la Cernăuți sau aflați în Iași, cu cei din Chișinău și cu cei din țara Muntenescă fugiți la Brașov împreună cu Mitropolitul țării. Fiind recunoscut ca o minte limpede, judecată dreaptă și mare iubitor de neam, toți îi caută sfatul înainte de a porni vre-o acțiune. Indemnurile lui chibzuite au fost în bună parte urmate și de cei din Moldova și de cei din Muntenia și mulțumită lui, poate, liniștea în țară se restabilește mai iute, iar Moldova capătă după perioada fanariotă, primul domn pământean, pe Ion Sandu Sturza.

După o lipsă de 16 luni, în toamna anului 1822, în urma chemării Domnitorului și a întregii obștii reprezentată prin toate breslele târgului Iași, Mitropolitul Veniamin se reîntoarce la conducerea sufletească a norodului ce-l doria cu atâta râvnă.

Dar câtă schimbare a stărilor! Bisericele aproape toate închise și prădate, școlile deșarte și de profesori și de elevi. Jal și sărăcie pretutindeni în popor. Credința și voința lui de fier însă nu sunt zdruncinate: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului bine-cuvântat”. Și se pune din nou pe muncă; adună odoarele bisericesti; chiamă împrejurii pe profesori și pe elevi și-i ocrotește; îndeamnă și încurajază pe toți la muncă pe ogorul patriei; hotărăște pe Ion Sandu Sturza, cu care era prietin, să înlocuiască pe toți egumenii greci dela mănăstiri cu egumeni români și chiar în funcțiile publice să nu se numească decât numai români, nu străini. Însfârșit, nu uită, nici când ajutorarea celor nevoiași și în suferință, mai cu samă în urma zaverii.

După aceste vremuri de cumpănă și încercări, a conceput ideea și planul construirii unei Mitropolii încăpătoare și mărețe, ideie asemănătoare cu a marilor voievozi, pentru cinstirea lui Dumnezeu. Subscripția obștească începută la 1826, ajutată de domnitor cu sumă însemnată, nu poate deveni îndeplinătoare decât în 1833, când, fericit, pune piatra fundamentală a Sfântului lăcaș ce stăruș-

te măreț și astăzi, și-și vede astfel împlinită încă una din dorințele sufletului lui evlavios.

În 1833 vine domnitor al țării Mihalache Sturza. La început acest domnitor ascultă sfaturile marelui Mitropolit și mulțumită acestui fapt au loc sub directa conducere a încercatului păstor multe opere de ridicare națională : consolidarea învățământului național ; înființarea Academiei Mihăilene ; reorganizarea Seminarului dela Socola ; și înființarea de școli noi prin diferite județe ; organizarea tipografiei și continuarea tipăririi de cărți în limba țării. El este nucleul împrejurul căruia se adună tinerimea generoasă a timpului, și'n oglindă curată a sufletului lui deschis, toți văd ca într'o carte, că jertfa de sine nu poate întârzia de a aduce roadele dorite pe altarul patriei și atunci inimile acestei tinerimi se aprind și se încălzesc în apropierea lui. Cogălniceanu, la care ținea mult Mitropolitul, Negri și alții, au avut de unde lua pildă și vremurile renașterii noastre dela 1848 încoace nu sunt decât drumuri lărgite pe cărarea lăsată de marele Veniamin.

Dar ura și zavistia pândesc în umbră : la 1842, în urma unor neînțelegeri cu Mihalache Sturza, Mitropolitul, în partea căruia era toată dreptatea, își dă demisia pentru totdeauna și se retrage în locul ales de dânsul, la Mânăstirea Slatina.

*

Această retragere a Mitropolitului a fost un eveniment de necrezut pentru toată lumea : dela boer până la cel din urmă nevoiaș. Manifestația de iubire și venerație a întregului popor din oraș și din împrejurimi a ținut trei zile și a fost o răsplată neprețuită pentru sufletul lui mare și creștinesc. Ca șuvoaele, fără oprire, se tălăzuia norodul să-l vadă, să-i sărute măcar hainele, să se simtă aproape de el. Nu-i mai venia să se despartă de acel ce i-a fost în tot timpul bine-făcător, îndrumător și mângâietor neprețuit. Au trebuit luate de către domn măsuri, ca Mitropolitul să plece pe ascuns, noaptea, pentru ca să nu se întâmple răscoală.

Dar chiar la Slatina fiind, credincioși nenumărați, din toate părțile, l-au cercetat necontenit, iar el, senin, cu privirea luminoasă, binecuvânta cu smerenie pe toți și tot mai continua să ajute pe cei sărmani cu ce mai avea și cu ce mai putea.

Și acolo, în sihăstria Slatinei, la poalele munților Stănișoarei, în ținutul Sucevei, în aerul plin de mirezmele brazilor, în haină aspră de pusnic, respectat ca un sfânt de toți călugării și credincioșii, lucrând fără preget la sporirea scrierilor credinței și limbei străbune, și-a dat obștescul sfârșit la 18 Decembrie 1846. S'a dus fără trudă, ca și cum Atot puternicul a căutat să-i facă călătoria ușoară, spre tărâmurile veșnicei fericiri și să-l răsplătească de tot ce a îndurat în zbuciumata lui viață, în care n-a căutat să facă decât bine pentru aproapele.

Și care este ultimul său cuvânt, când liniștea se așterne pe obosiții lui ochi? Cuvânt de rugare și de adâncă dragoste pentru țară și neam, cum se vede din următoarele rânduri ale testamentului lăsat: „Așa dar și eu smeritul și păcătosul, fostul Mitropolit al Moldovei Veniamin Costache, supus fiind ca om legei muritorilor, și prin armare în fiește carele minut așeptându-mi mutarea din lumea aceasta vremelnică și amăgitoare, din adâncul inimei, cu nevrednicie strig către Domnul: „Să se reverse îndurarea sa asupra acestei creștine țări, să fie neadormitul său ochiu în toată vremea privighetor ca să împărătească în voia sa, să sporească dragostea aproapelui și să înflorească creștinătatea, spre ântuirea oamenilor și spre lauda lui. Auzi mi, Milostivule Dumnezeu, ruga mea, nu întoarce fața ta dela mine“.

În viață fiind, a dat tot ce putea să dea un om superior ca el: mângâere, curaj, ajutor aproapelui, să lupte pentru ridicarea norodului și a țării, să lumineze mințile și să însufle pretutindeni dragoste creștinească. Trecut pe alte țărâmur, a lăsat amintirea și spiritul său drag lui Dumnezeu să plutească printre noi, să ne călăuzească.

*

Iubiți elevi,

Evocând cea mai reprezentativă figură a bisericeii și a neamului, țin să vă atrag atenția asupra unui fapt, pe care poate l-ați reținut: că un singur om, prin inteligența lui, prin muncă, răbdare, cinste desăvârșită și dragoste creștinească, a făcut epocă și după un veac, amintirea și faptele lui stăruesc încă.

Viața acestui mare român, dela început până la sfârșit, nu este decât un șir întreg de lupte și frământări contra întunericii și a vremurilor vitregi, în care personalitatea lui, cu tăria unui mucenic, a dominat evenimentele pe cât se putea atunci, îndrumându-le după dorul inimei lui, plină de iubirea aproapelui și de dragostea nețărmurită pentru neam.

El n-a trăit în vremuri sigure ca acum, într'o țară de sine stătătoare, care să ne garanteze viața, munca și libera dezvoltare a cărții pentru oricine. N-a trăit în vremurile acestea în care, Românii de pretutindeni sunt uniți politicește și unde pentru liniștirea apelor tulburate să nu trebească decât: bună-voință, bună credință, cinste și sinceritate.—Nu. A trăit în niște timpuri crâncene, în care neamul nostru nu mai nădăjduia nici o scăpare. Niște timpuri în care „numai străinii țineau într'o mână cumpăna strâmbă și în alta sabie și nu era nici milă, nici îndurare, iar dreptatea era de mult moartă și îngropată“.

Intr'un asemenea timp de descurajare și într'un asemenea mediu, figura Mitropolitului Veniamin apare ca un dar al Providenței, în care cei mulți și necăjiți au găsit ajutor și alinare.

Pentru noi, cei de astăzi și pentru viitorime, personalita-

tea lui trebuie să ne apară ca un simbol care să ne călăuzească în timpurile de prefacere în care trăim.—Consolidați politicește, trecem printr'o criză morală primejdioasă. Suntem datori să luptăm și să învingem pentru cinstirea înaintașilor, cari au avut condiții de luptă mai grele ca noi. Sprijinul moral să-l căutăm la marii dispăruți ai acestui pământ strămoșesc, lăsat nouă moștenire cu atâta trudă și suferinți.

Spune undeva un mare scriitor: că sufletele celor dispăruți ce ni-s dragi, stau în preajma noastră și le simțim apropierea cu cât îi pomenim mai mult și-i cinstim; iar această apropiere e ca o călăuză bună care ne îndreaptă nesimțit pașii pe cărarea virtuții. Și dacă, dimpotrivă, începem a-i uita, sufletele lor se depărtează de noi încet, încet, și cu cât uitarea se întinde, cu atât și ele se depărtează de noi până ne părăsesc cu totul...

Noi pe înaintașii noștri buni și mari să nu-i uităm. Să-i ținem pururea aproape de sufletele noastre, ca să fie totdeauna cu noi, călăuzindu-ne și îmbunătățindu-ne.

Vasile Sadoveanu

Profesor la Seminarul Veniamin

Pentru creșterea tineretului

— O Inițiativă de laudă —

La ședința cercului cultural pastoral „Frumușica” din Jud. Botoșani, ținută în parohia Prăjeni, la 29 Aprilie a. c., sub președinția distinsului Protoereu al aceluiași Județ, Ec. Al. Simionescu, s'a discutat un proiect de statut, după care consiliile parohiale să organizeze și să supravegheze petrecerile tinerimii creștine.

Prin art. 47 al. n. din legea pentru organizarea bisericii ortodoxe, se determină între îndatoririle consiliului parohial și aceea „de a supraveghea religiozitatea și moralitatea parohienilor și a lucra pentru desrădăcinarea obiceiurilor rele și a imoralității”. „Proiectul de statut pentru organizarea petrecerilor tinerimii”, discutat în cercul pastoral „Frumușica”, fixează atențiunea consiliilor parohiale, asupra tinerimei satelor, care are nevoie de a fi supravegheată și îndrumată.

În expunerea de motive pentru sprijinirea acestui proiect, Preotul Const. Constantinescu din Hârlău spune lucruri dure-roase prin adevărul lor, despre neglijarea în care crește tineretul nostru.

„Imoralitatea, desfrâul, patima beției, boalele lumești, se întind la sate cu o iuteală înspăimântătoare. Graiul nostru se schimonosește, datinile se pierd, cântecele pier, frumosul port național se duce, horele sunt înlocuite cu sbânțueli caraghioase și o-

dată cu acestea se rupe și legătura cu trecutul îndepărtat al neamului..“

„Când tineretul nostru, la vârsta cea mai critică este lăsat la voia întâmplării, când petrecerile tinerimei sunt incredințate, supravegheate și lăsate pe seama cârciumarului din sat, care de cele mai multe ori este strein de neam, când aceste petreceri au ca organizatori tot ce satul are mai stricat și mai imoral, când flăcăii cumiști nu au voie să intre în joc, până ce nu vor da câteva litruri de rachiu, din care trebuie să bea și ei „ca să se deprindă“, când fetele cinstite sunt scoase și alungate dela horă, după placul derbedeilor organizatori ai jocului, când petrecerile tinerimei se fac fără nici un respect față de rânduelile bisericeii, când în locul jocurilor noastre așa de frumoase, a pătruns, „tango, schymy, iazbandul“, când în locul doinei vine: „Nănașul cu fină-sa“, iar în locul strigăturilor de spirit, auzi vorbe urâte, de-ți crapă obrazul de rușine, după atâtea și atâtea grozăvii, de care te înfiori când le auzi, mai este timpul de stat cu mâinile în sân?!“

Consiliile parohiale, fiind alcătuite din bătrânii și fruntașii satelor, se poate nădăjdui, ca odată angajate să vegheze pentru buna creștere a tineritului, după cum se intenționează prin statutul în chestiune, dacă nu vor putea aduce o schimbare radicală a situației triste de astăzi, vor reuși totuși să aducă ameliorări vrednice de laudă.

Dăm loc în coloanele revistei, cuprinsului acestui proiect de statut, pe deoparte spre a se cunoaște de ce preocupări este animată preoțimea în unele cercuri pastorale și în acelaș timp în nădejdea că inițiativele frumoase vor găsi imitatori.

*

Proiect de statut pentru organizarea petrecerilor tinerimei

CAP. I.

Art. 1. În fie-care parohie se înființează conform Art. 47 al. 4 și 52 din noua lege de organizare a bisericeii „Societatea tinerimei creștine ortodoxe“.

CAP. II.

Scopul Societății

Art. 2. a). A îndruma tineretul pe calea religioasă morală și culturală, pentru a da în viitor buni creștini, buni gospodari, buni părinți de familie și vrednici cetățeni în sate și orașe;

b). a îngriji de cultivarea sentimentului religios național și patriotic;

- c). a lucra pentru păstrarea limbei, datinilor, obiceiurilor, cântecilor, jocurilor, și portului național ;
 d). a organiza horele și a supraveghea petrecerile tinerimei ;
 e). a desvolta în tineret, sentimentul de frăție, respect unii față de alții, față de autorități și de cei bătrâni ;
 f). a desvolta gustul cititului cărților folositoare cu conținut religios moral ;
 g). a da premii membrilor meritoși cari se vor distinge prin purtare corectă conform statutului de față.

CAP. III.

Membrii Societății

Art. 3. Fie-care tânăr sau fată care a terminat școala primară, împlinind tânărul vârsta de 16 ani iar fata 15 ani au dreptul a face parte din societate.

Art. 4. Membrii se primesc de către consiliul parohial, în urma unei cereri adresată parohului, care dispune înscrierea lor, într'un registru special ținut la cancelaria parohiei, după care tânărul sau fata primesc o carte de membru cu ajutorul căreia, pot fi primiți în societate și lua parte la toate adunările și petrecerile, fie în parohia lui, fie în altă parohie.

Art. 5. Un tânăr sau o fată nu va putea fi înscrisă în societate, de cât numai în urma unui examen sumar în fața parohului și a unui delegat al consiliului parohial, asupra cunoștinței rugăciunilor, sfintelor taine bisericesti și a tuturor îndatoririlor de creștini, după un anumit catechism întocmit în acest scop. Timpul dela intrarea în societate și până la căsătorie, când iese din societate, e dator să-l întrebuințeze, învățând o meserie sau cultivând în mod rațional pământul.

Art. 6. Trei membrii pot face contestație la cererea de înscriere arătând motivele opunerei lor, după care consiliul parohial decide,

CAP. IV.

Drepturile membrilor

Art. 7. Membrii înscriși conform statutului au dreptul a lua parte efectivă la ședințele societății, la petreceri, hore precum și la toate actele pe care societatea este chemată să le îndeplinească.

CAP. V.

Datoriile membrilor

Art. 8. a) A plăti o cotizație săptămânală sau lunară care se va încasa de către un membru delegat al consiliului parohial și care va elibera chitanță ;

b). a frecventa regulat sf. biserică motivând întotdeauna lipsa ;

c). a se spovedui și comunica cu sf. taine în fie-care an cel puțin odată;

d). a nu înjura; e). a nu bea prin cărciume; f) a nu juca cărți; g). a nu fura, fie de pe câmp fie de prin grădini; h) a nu umbla hoinărind pe stradă;

i). a se purta cuviincioși unii față de alții, fie în timpul petrecerilor societății, fie în afară de societate;

j). a lua parte la conferințele societății, la repetițiile ce se fac pentru jocuri, cântece și mai ales pentru acelea ce se fac în vederea păstrării datinilor și obiceiurilor străbune, cu ocazia sărbătorilor Nașterii Domnului, Anul Nou, Sf. Paști etc;

l). a jura supunere necondiționată îndatoririlor impuse prin statutul de față.

Art. 9. Excluderea unui membru din societate poate avea loc pentru următoarele motive: a). pentru condamnare de justiție, pentru crime și delictes; b). cel ce duce o viață imorală vădită; c). cel ce nu se supune statutului de față; d). cel cărui a s'a aplicat până la trei pedepse de consiliul parohial pentru motivele arătate la Cap. V. și cari nu și-au îndreptat viața în urma pedepsei.

Art. 10. Excluderea și pedepsele se pronunță de consiliul parohial, în urma arătării a doi membrii din societate, sau a președintelui societății. Pedepsele dictate pot fi: muștrarea în fața parohului, muștrarea în fața consiliului parohial, excluderea pe timp limitat din societate și amenzi bănești în folosul societății. Cei nemulțumiți au dreptul a face apel la Protoieria respectivă, care va hotărî în ultima instanță.

CAP. VI

Administrația societății

Art. 11. Societatea se conduce de consiliul parohial, având președinte de onoare pe preotul paroh. Consiliul parohial desemnează din sânul său doi membri, unul președinte, altul vice-președinte care va putea ocupa și postul de încasator al fondurilor societății, pe timp de cel puțin un an. Aceștia vor supraveghea ședințele și petrecerile societății, având răspunderea ordinii și buneii cuviințe a membrilor în societate. Președintele sau vice-președintele au datoria a aduce la cunoștința parohului, iar acesta consiliului parohial, ori-ce abateri și nesupuneri ale membrilor față de prezentul statut și hotărârile consiliului parohial.

CAP. VII.

Fondurile societății

Art. 12. Fondurile societății se compun din: a). cotizațiile membrilor, care vor fi fixate de consiliul parohial;

b). din donațiuni benevole; c). din sumele provenite dela serbările tinerimei cum de ex. Irozii, călușeii, și scrânciobul (du-

lapul) de Paști; d). din amenzile dictate de consiliul parohial pentru diferite abateri.

Art. 13. Veniturile vor fi întrebuințate pentru: a). întreținerea și chiria casei de joc până când societatea va avea localul ei propriu; b). se va aloca o sumă pentru președinte când fondurile vor permite; c). se va plăti muzica; d). se vor cumpăra cărți și ziare pentru bibliotecă; e). și se vor da premii pentru portul național, cusături și țesături românești, se vor ajuta fetele cu prilejul măritişului.

CAP. VIII.

Indeplinirea scopului

Art. 14. Consiliul parohial va căuta să aibă o casă bună, cu aer și lumină destulă, în care să poată încăpea cel puțin 100 membri pentru timpul iernei. Vara jocurile și petrecerile se vor face și în aer liber în grădini și la umbra copacilor.

Art. 15. Localul de petreceri al societății, nu va putea fi în nici un caz la *cărciumă* sau în apropierea ei, ci va fi casa unui gospodar cinstit, desemnat de consiliul parohial.

Art. 16. Într'o parohie nu se va putea face joc în mai multe locuri, de cât în cazul când parohia are mai multe sate depărtate unul de altul.

Art. 17. Petrecerile societății sunt: petreceri cu jocuri în Duminici și sărbători, șezători de lucru în timpul ernerii, producții muzicale, șezători literare cu citiri din autori mai mari și conferințe ținute de oameni de samă din comună, înainte de începerea jocului.

Art. 18. La fie-care oră se vor avea în vedere jocurile noastre naționale și numai cele învoite de consiliul parohial.

Art. 19. Fie-care tânăr va juca în bună ordine. Nu sunt permise în timpul jocului cuvinte urâte și aluziuni răutăcioase, care să atingă pe alții. Nu sunt permise strigături și chiuituri cu conținut contra bunului simț și cari conțin vorbe urâte și scandaloase.

Art. 20. Este oprit în timpul jocului fumatul și băutura.

Art. 21. Tinerii se vor purta cuviincioși unii față de alții.

Art. 22. Părinții tinerilor pot lua parte la ședințele societății și la jocuri ca spectatori.

Art. 23. Pot lua parte la jocuri și noii căsătoriți dacă o cer înscris și consiliul parohial aprobă.

Art. 24. Jocul nu poate începe de cât după terminarea slujbei bisericesti, în orele ce consiliul parohial va fixa în timpul și în zilele permise de sf. biserică.

Art. 25. Jocurile de noapte nu vor fi îngăduite de cât numai în urma avizului consiliului parohial.

Art. 26. Prezentul statut nu poate fi modificat de cât în urma avizului consiliului parohial, care va interveni la Protoierie iar aceasta la sf-ta Mitropolie pentru aprobare.

Art. 27. Statutul de față intră în vigoare după ce va fi semnat de consiliul parohial, învățătorul satului, primarul comunei, șeful postului de jandarmi și aprobat de sf-ta Mitropolie.

Repactat de preoții: Const. Constantinescu Hârlău și Pr. Const. C. Romanescu Maxut.

O solemnitate pioasă

În ziua de 19 Iunie, a avut loc lângă Iași, o foarte frumoasă solemnitate, amintitoare a unor triste împrejurări din vremea războiului.

S'a pus piatra fundamentală a bisericii Schitului Sf. Ioan Teologul din Viădiceni, distrus în ziua de 10 Mai 1918, din cauza unei explozii a depozitelor de munițiuni rusești, care se găseau în preajma schitului.

Se știe în ce împrejurări triste, a avut loc această nenorocire și ce întipărire grozavă a lăsat în sufletele tuturor celor de atunci.

Schitul care nu ființa de cât de câți-va ani, fusese întemeiat după îndemnul I. P. S. Mitropolit al Moldovei Pimen, de către Arhimandritul Teodosie Soroceanu dela Sf. Munte, pentru a fi un loc de găzduire și de odihnă a fraților basarabeni, care veniau la Iași fie pentru nevoi sufletești la moaștele Sf. Paraschiva, fie pentru nevoi trupești la Spitalul Sf. Spiridon.

Datorită hărniciei și priceperii Arhimandritului Soroceanu, s'a întemeiat curând aci o frumoasă gospodărie, ceea ce făcea ca schitul să fie cercetat de mulți credincioși, iar în vremea războiului o mulțime de refugiați au fost găzduiți aci.

În ziua de 10 Mai 1918, la ora 12 din zi, se auzi o puternică bubuitură care a înspăimântat întregul Iași. Depozitul de munițiuni rusești, instalat lângă linia ferată Iași-Ungheni, în preajma schitului facuse explozie. Biserica și toate clădirile au fost dărâmate până în temelie. Depozitul fiind așezat în poziție de explozare spre dealul, la poalele căruia era așezat schitul, obuzele au luat direcția aceasta, distrugând tot ce au întâlnit în cale: clădiri, oameni, animale, arbori etc. pe o distanță de 1 Km. iar sub dărămături și-a găsit moartea Arhimandritul Soroceanu și câți-va refugiați ce se găseau în schit.

Nenorocirea a impresionat atunci pe toată lumea și în special pe M. S. Regele, care se găsea în Iași. Fostul Prinț Carol sosi cel dintâi la fața locului luând măsuri de salvare.

Au trecut de atunci aproape nouă ani.

Călugării rămași nu s'au lăsat înspăimântați de această nenorocire. Arhimandritul Epifanie Demetrescu urmașul lui Soroceanu, precum și ceilalți călugări au lucrat cu râvnă și hărnicie la refacerea schitului. Au adunat fonduri dela credincioși, au replantat via distrusa, au ridicat alte clădiri în locul celor dărâmate de explozie, iar astăzi au început zidirea unei noi biserici.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, din al cărui îndemn a luat ființă Schitul, a sprijinit din toate puterile și inițiativa refacerii lui, iar la punerea pietrei fundamentale a ținut să ia parte personal.

Solemnitatea a avut loc, precum am spus, în ziua de 19 Iunie a. c.

La ora 11 dim. I. P. Sfinția Sa a sosit la locul destinat clădirii schitului, însoțit de Consilierii referenți, Pr. Em. Vasiloschi și C. Dron.

Dintre celelalte autorități au luat parte :

Prefectul Județului Iași dl. I. Axinte, Primarul orașului dl. N. Petrea, un delegat al Corpului 4 de Armată, un delegat al Aviației și alții.

Fiind-că locul de așezare al Schitului, se găsește pe teritoriul comunei Bucium, au luat parte și autoritățile din această comună precum și foarte mult popor.

Serviciul sfințirii apei a fost oficiat de Arhimandritul Stupcanu împreună cu Diaconul Marțian.

După Sfințirea apei I. P. S. Mitropolit Pimen a cetit rugăciunea sfințirii locului alcătuită adhoc, pe care întreaga asistență a ascultat-o în genunchi.

Se dă apoi cetire *actului de temelie* de către Părintele Vasiloschi, după care urmează punerea pietrei fundamentale.

Cu această ocazie s'a dat o telegramă și M. S. Regelui, care în tot timpul dela 1918 s'a interesat de soarta acestui schit.

Publicăm mai jos rugăciunea rostită, Actul de temelie precum și telegrama către M. S. Regele.

*

Rugăciune alcătuită și rostită de I. P. S. Mitropolit Pimen, la punerea pietrei de temelie a bisericii schitului „Sfântul Ioan Teologul“ din Cozmoaia (Județul Iași).

Stăpâne Doamne Atotțiitorule, Impărate al Cerului și al pământului. Cea ce toate le-ai făcut cu Atotputernicia Ta și pe toți îi ajuți, la îndeplinirea faptelor celor bune și plăcute Ție. Caută spre noi, din înălțimea cerului unde Tu locuiești și binecuvintează locul acesta și sfințește temelia ce se pune aici, pentru zidirea bisericii cu hramul Sf. Ioan Teologul, în locul celei ce a fost arsă de foc, în vremea marelui război. Ca în această nouă biserică, așezată pe acest loc istoric, prin slujbe, să se preamărească numele Tău și să se aducă rugăciuni pentru binele și fericirea țării, și a poporului românesc și pentru pomenirea celor ce au căzut aici, pradă focului și jertfă datoriei, ostași, preoți și mireni.

Binecuvintează Doamne pe toți cei ce au ajutat și vor ajuta la ridicarea și înfrumusețarea acestei biserici.

Intărește această temelie de zidire, pentru care ne-am adunat aici, pe piatra cea tare a Evangheliei Domnului nostru Iisus

Hristos și ferește de primejdii, pe ziditorii și pe toți lucrătorii, cari se vor osteni la ridicarea și desăvârșirea acestui sfânt locaș. Iar pe noi toți, cei ce suntem de față ne miluește și ne ajută, ca deplin sănătoși să ajungem ziua când, această biserică va fi sfințită, primind și înălțând către Tine Dumnezeu părinților noștri, ale noastre rugăciuni totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

In numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh. Amin

Act de temelie

Trecut-au 9 ani, de când, în zina de 10 Mai, 1918, din pricina unei puternice explozii, de materiale de război, așezate în mare depozit, lângă calea ferată, Iași-Ungheni, a ars din temelie, bisericuța cu toată așezarea unui schit; zidită pe acest loc—de vie—care loc, a fost cumpărat de Arhimandritul Teodosie Soroceanu basarabean, de neam moldovan, Superior al Schitului românesc „Sf. Ioan Teologul“ din Provata—Sf. Munte, după îndemnul I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei. Ca să fie schitul acesta, aici, lângă orașul Iași, popas de găzduire, pentru frații moldoveni, basarabeni, cari, pe acea vreme fiind sub stăpânire străină, veniau, împinși de dorul de a ne vedea și pentru trebuințele lor sufletești, la moaștele Cuvioasei Parascheva, sau pentru căutarea sănătății, la Spitalul Sf. Spiridon. Această explozie a fost așa de grozavă, în cât a ars întregul schit, unde au murit mulți soldați, iar în flăcările lui, a fost cuprinși ctitorul Soroceanu și alți credincioși, refugiați din teritoriul ocupat de dușmani și adunați aici, la închinare. Prin urmare, acest loc, se poate socoti cu drept cuvânt, ca un loc de jertfă, din vremea marelui război, prin care s'a desrobii frații noștri și s'a făcut unitatea neamului.

Și acum, noi, Arhimandritul Epifanie Dimitrescu, împreună cu călugării frați ai noștri români din Sf. Munte, ucenic și urmaș al Arhimandritului Teodosie, am pus la cale și cu ajutorul lui Dumnezeu, s'a început zidirea unei noi biserici, ca așezământ de schit, în locul celui ars și ca pomempire vecinică a celor ce au căzut aici, jertfa datoriei. Aceasta s'a făcut pe vremea glorioasei Domnii a Majestății Sale Regelui FERDINAND I, în al noulea an, după întregirea neamului, prin unirea, Basarabiei, Bucovinei, Ardealului și Banatului la țara mamă, alcătuind *Româna—Mare*, cu o singură Biserică Ortodoxă, Română, ridicată la rangul de Patriarhie. Cel dintâi Patriarh, fiind I. P. S. S. Miron. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, fiind I. P. S. Sa Pimen. Prim Ministru al țării, fiind dl General Averescu, unul din marii Comandanți ai armatelor noastre în timpul războiului. Dl. V. Gol-diș, fiind Ministru de Culte, Dl. I. Petrovici Ministru de Stat. Dl. General Zadic Comandant al Corpului IV de Armată. Prefect

al Județului Dl. I. Axinte, Protopop Economul Gh. Niculea și Primar al Municipiului Iași, Dl. N. Petrea.

Fondul bănesc pentru clădirea acestui nou schit, s'a alcătuit : din 500.000 (cinci sute-mii lei); dați de Guvernul țării, ca despăgubire și ajutor, pentru reclădirea bisericii și a schitului ars. Președinte al Consiliului de Miniștrii fiind atunci, dl. Ion I. C. Brătianu și regretatul Gh. Gh. Mârzescu din Iași fiind Ministru, Dl. P. Fântânaru fiind Prefect al Județului și Dl. C. Toma Primar al orașului Iași, cum și din ajutorul dat de binecredinciosul popor român.

Ca diriguitor al lucrărilor de construcție. a binevoit a primi sarcina onorifică, Dl. Inginer G. Emanoil din Iași, proprietar de vie, vecin cu schitul nostru.

Drept care s'a alcătuit acest act de temelie în 4 exemplare, din care: unul se va așeza în zidul acestei biserici, cu hramul „Sf. Ioan Teologul“; altul se va depune în cancelaria Sf. Metropolii; altul se va păstra în arhiva acestui schit, și altul se va păstra în arhiva Schitului „Sf. Ioan Teologul“, din Provata Sf. Munte, subscriindu-se de noi, cei de față pentru vecinica pomenire

Făcut astăzi în 19 Iunie 1926, în Iași.

Copie după telegrama No. 2676 din 19 Iunie 1926.

Majestății Sale

REGELUI FERDINAND

București

Astăzi 19 Iunie, în fața autorităților civile, militare și popor, am pus temelia pentru zidirea bisericii schitului dela Socolă-Roșie, ca să fie, în locul celei vechi, care acum 9 ani, în ziua de 10 Mai 1918, a fost distrusă de foc, din marea explozie a materialului de război dela Socolă, când au murit mulți ostași români și starețul Soroceanu cu mulți refugiați.

În aceste clipe, gândul nostru al tuturilor, e îndreptat către Majestatea Voastră. căruia V'a fost dat dela Dumnezeu, ca prin vitejia armatei și prin jertfa poporului, să întemeiați România mare

Să trăiți Sire!

Să trăiască Armata română!

(ss) Pimen Mitropolitul Moldovei

Asistent.

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

Preotul ca predicator ¹⁾

Sunt puține chestiuni asupra cărora toată lumea poate fi de acord, dar este totuși una asupra căreia părerile par a fi unanime. Mărturisită sau nu, este curentă între noi părerea, că predicile noastre excelează prin aceea că *nu spun nimic*. Dela început până la sfârșit, predica zilelor de azi, este o înșirare de clișee vechi, frazeologie goală, o repetire de formule consacrate, o înșirare de propoziții care nu se leagă între dânsese, de cât prin conjuncții și punctuația necesară și înlăuntrul cărora, citatele biblice stinghere, ca niște păsări închise în colivii, așteaptă o mână milostivă, care să le scape din strâmtorarea frazelor stereotipe și să le înlesnească avântul spre înălțimile senine, la care în mod firesc au dreptul.

N'am citit în limba română, o carte de predici, în care să găsec pusă în discuție o problemă de viață, să întrezăresc o concepție superioară de înțelegere a problemelor religioase și bisericesti, sau să văd urmărindu-se o soluție de ordin practic în multitudinea de nevoi ce bat la poarta vieții de azi. Când se combate un viciu, iar alcătuitoarul predicei are talent în expunere, putem fi pironiți pentru o clipă de imprecategoriile sale împotriva viciului sau de ditirambe la adresa virtuții. Cum însă viciul e combătut de mii de ani și totuși stăpânește lumea, iar virtutea abia dacă se strecoară

---

1) Vezi No. 6 (Iunie 1926)

sfioasă în unele colțuri, se înțelege dela sine că oricât de mare ar fi talentul predicatorului, opera lui nu ne va reține prea mult. Arta, este drept, stârnește emoțiuni, dar durabilitatea acestor emoțiuni, nu atârnă de ea, ci de atâția alți factori care determină viața omenească. Prin urmare chiar aceste predici de oarecare efect, nu însemnează mare lucru, în întregul arsenal de luptă al bisericii pe cale cuvântului.

Răul acesta, deși imens, se poate totuși corecta. Cine își pune în gând să ție sau să scrie o predică, să nu facă aceasta dacă nu simțeste că în suflet a încolțit o idee călăuzitoare bine precizată, care să-l împingă cu putere spre acțiunea de a vorbi sau scrie. **Să nu ții predică de cât când ai de spus ceva, când ai de lămurit un adevăr care cerea impetuos o deslegare.** Din nenorocire trăim într'o atmosferă de apucături cu totul potrivnice acestui principiu. De câte ori nu am avut prilejul să văd preoți cari au vorbit numai fiindcă au vorbit și alții. Nu au spus nimic, dar au vorbit, au fost în curentul general. În special ospețele publice unde rolul nostru ar fi să corectăm societatea de atâta vanitate și prostie, care se etalează de multe ori lipsită de cea mai elementară pudoare, ne-au făcut din potrivă să fim geloși de această falsă vrednicie și să cădem în erori pe care trebuia să le combatem. Dar sărbătorile naționale, unde predicatorii de circumstanță au reușit să scoboare la cel mai jos nivel, marile idei înfăptuite și comemorate !?

Toate acestea se întâmplă din cauza lipsei noastre de atenție pentru marea problemă, a rolului bisericii în viața modernă, unde cuvântul ei trebuie să cadă cu greutatea unei sancțiuni divine. În locul acestei sancțiuni, avem exhibiție de ușurătăți, care înlesnesc oricărui ambițios, cu reputație falsă, plasamentul iubirei de slavă deșartă, cu prețul ruinării prestigiului bisericii și al ineficacității cuvântului său.

Cum am spus însă, răul nu e incurabil și dacă am deschis această problemă și mi-am permis s'o discut în mod public în coloanele acestei reviste, am făcut'o pentru a se produce între noi revirimentul necesar. În conferințe, în întâlniri particulare, de pe catedră sau din cancelaria autorității bisericesti, chestiunea poate fi discutată și rezolvită.

Mi se pare că din acest punct de vedere, biserica catolică a făcut ceva mai mult și de aceia oratoria bisericască

a dat unele opere care au rămas clasice și oratori care au rămas celebri. Are și ea multe defecte. Oratoria modernă mai ales e lipsită de vioiciune și tinde spre afecțiuni de stil și spre un misticism exagerat în cugetare, ceea ce face ca de cele mai multe ori, citind o predică să vezi că alcătuitorul catolic, ca și ai noștri, n'a spus nimic. Dealtfel chiar mai înainte, în epoca clasică a oratoriei catolice, La Bruyere acuza pe cuvântători că afectează stilul, au mania portretelor, abuzează de citate și se servesc de diviziuni și sub diviziuni în tratarea unui subiect, iar Fenelon îi invita să se întoarcă la simplitatea primitivă și la o spontaneitate de spirit mai vie.

În ce privește pe protestanți, ei sunt atâta de uniformi în tratarea subiectelor, încât dacă nu s'ar servi de exemple, care de cele mai multe ori sunt simple născociri de circumstanță, predicile lor ar fi de o invariabilitate morbidă.

Pentru biserica noastră, noi credem că cine vorbește cu intenția cinstită de a expune un adevăr, nu se poate să nu expună suficient o chestiune.

Pentru asta trebuie însă să fim desbrăcați de orice preocupări lăturalnice misiunii preoțești și să intervenim numai atunci și numai acolo, unde se pune o problemă și se cere o soluție. Iată a doua condiție a predicii.

În legătură cu aceasta, semnalăm însă un alt defect al predicilor de azi. Ele nu sunt actuale, nu au legătură cu viața reală, pe care o vedem pulsând sub ochii noștri.

Nu e suficient să combați un viciu, făcând teoria lui în opoziție cu virtutea respectivă, ci trebuie să punem sub ochii credincioșilor, efectul viciului așa cum se vede acționând în parohia, în orașul sau în țara noastră. Trebuie să fugim de generalități. Mintește celor mai mulți din ascultătorii noștri e simplistă. Ea nu poate reflecta prea mult și de aceea trebuie sguduită prin exemplul văzut. Din cauză că cine face o predică, ține să o lase moștenire posterității, exclude din planul ei cazurile particulare care o verifică azi, dar care n'ar mai face-o actuală mâine. Este un lucru rău. Mai întâi, nu e nevoie să ne îngrijim așa de mult de posteritate, care probabil va avea predicatorii ei și deci nu e numai de cât nevoie să le lăsăm o zestre, care fiind investită în banuri necirculabile, nu va putea fi utilizată cu folos. Dar admitând că această

năzuință ar fi legitimă, ce pot strica viitorului, pildele vieții de astăzi ?

Trebue deci să părăsim sistemul generalităților. Când expunem o chestie să o însoțim de echivalentul actualității. Să-i dăm viață, din ceia ce vedem că se frământă sub ochii noștri. Astfel biserica nu va mai fi o instituție a trecutului, iar predica va deveni în mâinele ei o armă, de care se va sluji efectiv.

În această privință noi preoții facem o eroare mare, înțelegând greșit ceea ce în manualele de pastorală, ca și în cele de retorică bisericească se chiamă *prudență* și *tact*.

Prudența și tactul sunt necesare, dar nu până la negația propriului nostru oficiu. Asta ar fi grozav ! Asta a făcut pe mulți dintre noi să renunțe la prerogativele noastre morale și să lăsăm tot felul de vicii să înăbușe societatea omenească. Asta a făcut ca în sanctuarul bisericeii să se furișeze incapacitatea și să încerce a da directive. Faptul că am fost îngăduitori până acum, ne-a adus în situația că astăzi numai foarte greu putem răzbi prin bălăriile cu care sectanții înăbușă societatea, și că foarte adeseaori, această societate și-a căutat și-și caută mântuitorul în altă parte și mai ales în teatru și în presă. Prudență și tact însemnează să lupți până la epuizarea tuturor mijloacelor pașnice, dar de aici încolo, chiar dacă ar fi să mori, nu trebue să te predai vrăjmașului, nu trebue să cedezi viciului și minciunei.

În biserica catolică, acest neajuns este corectat în parte prin aceia, că din când în când, un călugăr instruit și talentat, trece prin parohii și ține predici, tunând și fulgerând împotriva relelor ce bântue parohia. Este un sistem care fără să fie desăvârșit ajută totuși ceva. Monseniorul Julien spune că biserica ar fi deșartă dacă preoți ar reveni la sistemul de a vorbi orice și recomandă întrunirile intime, cu mici alocuțiuni și sfaturi.

Chestiunea fiind de o importanță capitală ne vom ocupa de ea în numărul viitor.

Pr. C. Dron

Predică la Schimbarea la față.

„Și s'a schimbat la față înaintea ucenicilor săi; și fața Lui a strălucit ca soarele, iar hainele Lui s'au făcut albe ca lumina. „(Matei XVII. 2).

Faptul schimbării la față a Domnului Hristos este un fapt istoric și pentru noi creștinii este totdeauna un fapt de actualitate. Evangheliștii îndeacord ne istorisesc, că Domnul Hristos înainte de patimile sale și după ce pregătește pe apostolii săi pentru aceasta, spunându-le mai dinainte cele ce aveau să se întâmple cu dânsul, că adică în Ierusalim, El avea să sufere multe dela bătrâni, dela arhierii și dela cărturari, că va fi omorât și că a treia zi va învia și va intra întru mărirea Părintelui său, cu îngerii săi și atunci va răsplăti fiecăruia după faptele sale, — a luat Isus pe Petru, pe Iacob și pe Ioan fratele lui și s'a suit cu ei pe un munte înalt deosebi și s'a schimbat la față înaintea lor.

Istorisirea evanghelică mai spune încă, că li s'a arătat Moisi și Ilie vorbind cu dânsul; — și pe când Petru, entusiasm de cele ce văzuse, striga: Doamne! Bine ar fi de noi să rămânem aici, se aude vocea Părintelui ceresc, zicând: „*Acesta este Fiul meu, cel iubit, întru care am bine-voit; pe acesta să-l ascultați*“.

Acestea fiind împrejurările în care a avut loc schimbarea Domnului la față, nu trebuie ca noi să trecem cu ușurință peste ele, ci se cuvine a le studia și a reflecta cu multă luare-aminte asupra lor, pentru a le înțelege de aproape și a ne putea da samă de însemnătatea lor.

Din istorisirea evanghelică ies în relief, ne atrag atențiunea cu deosebire următoarele fapte: 1) Domnul nostru Isus Hristos ia cu sine în deosebi pe Petru, pe Iacob și pe Ioan dintre apostolii săi; 2) În timpul schimbării la față se arată Moisi și Ilie vorbind cu dânsul; și 3) când Petru entusiasm de măreția ce văzuse zice: „Doamne! Bine este nouă să rămânem aici“ — deodată dintr'o lumină mare se aude glasul Părintelui ceresc: „Acesta este Fiul meu, cel iubit, întru care bine am voit. — Pe acesta să-l ascultați“.

Acestea fiind, punctele principale ce se remarcă din istorisirea evanghelică, mă voi sili a le da explicațiunea cuvenită, pentru care rog binevoitoarea Domniei Voastre atențiune.

Petru era cel mai bătrân dintre apostoli. Se bucura totdeauna de o deosebită considerație între ei. Pentru aceea dese ori el era gata a lucra și a răspunde în numele lor. Așa, când Domnul Hristos a întrebat pe apostoli: Ce idee au despre Dânsul — Cine credeți că sunt? Petru răspunzând a zis: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu. Răspuns pe

care Domnul Hristos l'a confirmat, ca descoperit de Tatăl ceresc și i-a zis, că pe această piatră, adică pe credința mărturisită de Petru în numele tuturor apostolilor, va întemeia biserica sa și porțile iadului, adică răutatea diabolică nu o vor birui (Matei 16. 15-18). Dar îndată ce Mântuitorul a primit mărturisirea apostolilor despre Sine, a început a le face cunoscut și rolul venirii sale în lume; a început a le arăta, că El trebuie să meargă în Ierusalim, să pătimească multe dela bătrâni, dela arhieriei și dela cărturari, că va fi omorât și a treia zi va învia. Toate acestea Petru nu le-a înțeles și a început a sfătui pe Mântuitorul zicând: *Indură-te, Doamne de Tine, să nu ți se întâmple acestea* — pentru care Domnul l-a muștrat zicând: „*lipsește dela mine, Satano! Tu mi ești mie piedică! Pentru că nu cugeți cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale oamenilor*“ (Mat. 16. 21-23; Marc. 8 27-34).

Pentru ca să-l întărească dar și mai mult în credința cea mărturisită de dânsul și să-l facă a nu mai cugela cele omenești despre Invățătorul său, a luat Domnul Isus pe Petru cu Sine în munte, ca să asiste la schimbarea Lui la față, să se învrednicească a vedea mărirea sa dumnezeiască și să audă și confirmarea credinții mărturisită de el prin cuvintele Tatălui ceresc: „*Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine-am voit. Pe acesta să-l ascultați*“.

Pentru aceleași motive a luat Domnul cu sine și pe apostolii Iacob și Ioan. Ei erau cei mai iubiți și veri primari cu Domnul Isus și evangheliștii îi numesc frații Domnului și chiar poporul îi numia cu acest nume, pentru că în limba iudaică, verii primari se numesc frați între dânsii. Și acești apostoli, cași Petru, înaintea pogorârei Duhului Sfânt, erau cuprinși de unele ambiții deșarte, — cugetau cele omenești, iar nu cele dumnezeiești. Dovadă este faptul, că atunci când Domnul Hristos vorbea despre patimile, moartea și învierea sa din morți, după care trebuia să urmeze întemeierea împărăției Sale, acești doi apostoli apropiindu-se către El au zis: „*Invățătorule! Dă-ne nouă, ca să ședem unul deadreapta și altul deastânga ta întru împărăția ta*“ — la care Domnul li-a răspuns: „*Nu știți ce cereți; căci a șede deadreapta și deastânga mea, nu este al meu a da, ci celor pregătiti*“ (Matei 20: 20-23; Marcu 10: 35-40); ceeace înșamnă că El nu împarte ranguri și onoruri după ochi și după sprânceană, ci după merit. Și pentru a-i scoate din asemenea rătăcirii i-a luat cu sine în munte, ca să vadă strălucirea Lui dumnezeiască și să audă mărturisirea Părintelui ceresc: „*Acesta este Fiul meu cel iubit — Pe acesta să-l ascultați*“.

Sfânta Evanghelie ne spune, că în timpul schimbării Domnului Hristos la față, când El era în dumnezeiasca sa strălucire, s'au arătat profeții Moisi și Ilie vorbind cu Dânsul despre ieșirea Lui, care avea să se împlinească în Ierusalim

(Luca 9: 31-32). Dar ce rost oare avea apariția acestor doi bărbați în acest moment? Care era rolul lor? Aceștia erau profeții Vechiului Testament. Prin inspirația divină ei văzuseră pe Domnul Hristos, ca într'o oglindă; acum se învrednicesc a-L vedea față'n față. Moisi este dătătorul legii vechiului testament; Ilie este râvnitorul legii — zelosul apărător al credinții celei drepte în contra idolatriei introduse de Ahab în regatul lui Israel. Despre legea dată de Moisi, Isus Hristos în predica sa zicea: „Să nu credeți că am venit să stric legea sau profeții. N'am venit să stric, ci să plinesc“. Adică acea lege vremelnică, pregătitoare, trebuia complectată, perfecționată cu una eternă; și aceasta a făcut-o Domnul Hristos prin învățătura sa. Moisi înaintea morții sale a profetit despre venirea Domnului Hristos, când a zis: „Profet ca și mine va ridica vouă Domnul Dumnezeuul vostru; de el să ascultați“. Și acum el luând parte la schimbarea Domnului la față, a dat încredințare, că acesta este profetul cel prevestit de dânsul cu atâtea sute de ani înainte.

Dar participarea lui Moisi și Ilie la acest fapt a mai avut încă și scopul de a încredința pe apostoli și pe urmașii lor despre adevăritatea persoanei Învățătorului. Mulți dintre iudei credeau greșit, că Isus Hristos ar fi unul dintre profeții vechiului Testament, înviat. Odată El întreabă pe apostoli: „Cine-mi zic oamenii că sânt Eu — Fiul omului?“ Și ei răspund: „Unii zic, că ești Ioan Botezătorul, alții Ilie, iar alții Irimia sau vreunul din profeți“ (Matei 17: 13-14); — și pentru a îndepărta o asemenea credință greșită a înfățișat Domnul în Tabor apostolilor săi pe Moisi și pe Ilie, ca să se vadă că persoana sa e cu totul deosebită și nu trebuie a se confunda cu a lui Moisi sau cu a lui Ilie.

Mai știm apoi, că înaintea schimbării la față, Domnul Hristos a vorbit despre patimile, moartea și învierea sa din morți și că: „Fiul omului va veni întru mărirea Părintelui ceresc cu îngerii săi și va răsplăti fiecăruia după faptele sale“ (Mat. 16: 27) — va veni deci ca judecător și după doctrina sa, la judecată vor merge și cei morți și cei vii. Moisi a murit — reprezintă pe cei morți, iar Ilie, care de viu a fost răpit la cer, reprezintă înfățișarea celor vii la judecata viitoare.

În fine faptul schimbării la față, este încoronat cu mărturisirea Tatălui: *Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care am bine-voit; pe acesta să'l ascultați* — cuvinte care înlătură orice îndoială în privința divinității Domnului Hristos și pregătesc pe apostoli pentru a putea bea paharul pe care l-a băut și a se boteza cu botezul, cu care s'a botezat Învățătorul lor — adică martirajul.

Terminând partea istorică să trecem acum la partea de actualitate a schimbării la față a Domnului Hristos — parte de învățătură morală pentru viața noastră creștinească. Această

parte se rezumă foarte pe scurt de evangheliști. Ea se cuprinde în cuvintele: *Și rugându-se Isus, s'a schimbat chipul feții Lui și îmbrăcămîntea Lui s'a făcut albă strălucind*" (Luca 9: 19) — apoi glasul Părintelui poruncește: *„Pe acesta să-L ascultați”*. Este de observat așadar, că schimbarea la față în timpul rugăciunii, vine ca efect al unor cugetări și preocupări deosebite, căci Domnul Hristos era preocupat de actul măreț, ce avea să săvârșească, mântuirea neamului omenesc, prin moartea sa pe cruce. Acelaș lucru se petrece și cu noi. Exteriorul nostru este oglinda interiorului; — expresiunea feții este icoana stării noastre sufletești; tristețea și bucuria sufletului se exprimă pe fața noastră, în ochii și în vorbele noastre. E foarte adevărat proverbul: *Uită-te la față și mă întreabă de viață*.

Când ne preocupăm fapte și idei înalte, mărețe, scopuri nobile și frumoase, fața noastră se schimbă, devenim mai veseli, mai strălucitori; când din contră, ne stăpânesc gânduri rele, atunci, suntem posaci, cu ochii încruntați, totdeauna nemulțumiți și gata de sfadă.

Avem într'adevăr trebuința și chiar obligațiunea de a ne schimba la față, pentru a dovedi, că suntem în adevăr creștini. Vedem cu ochii noștri demoralizarea și turburarea ce predomină omenirea și simțim trebuința unei schimbări, unei refaceri și chiar renașteri. Pe buzele tuturor, în conversațiile zilnice, în familii și în adunări, prin ziare, prin reviste și broșuri, se aude strigătul, că trebuie să ne schimbăm. Dorul e mare, dar calea e greșită! Mulți au setea schimbării, dar nu cunosc izvorul din care să bea spre a se satisface — sunt streini de el. Se încearcă mulți a iscodi sisteme de moralizarea și îndreptarea lumii; voesc a se da drept inventatori de idei noi, fără ași da samă că singurul izvor de apă vie este doctrina Domnului Hristos, pe care mulți o ignorează, nu o cunosc. Glasul Părintelui ceresc însă zice: *„Pe acesta să-l ascultați”*.

În rugăciune dar și în ascultarea învățaturii Domnului Hristos, stă mijlocul refacerii, renașterii, a schimbării noastre. Și în adevăr, ce doctrină poate fi mântuitoare decât cea a Domnului Hristos? Numai să-l ascultăm! A asculta însă nu însemnează numai a auzi sunetele ce ne lovesc timpanul urechii noastre. Ascultător este acela, care auzind porunca sau învățătura, o îndeplinește, o pune în practică.

Oricare ne-ar fi situația, chemarea sau rolul nostru în societate, pentru fiecare găsim sfaturi, îndemnuri, normă de conduită. Biserica creștină nu uită nici un rol, pe care-l poate avea omul în viața sa. De suntem copii, bărbați sau femei, soți, părinți, stăpâni ori slugi, simpli cetățeni sau autorități cu rol conducător, pentru toți se arată norma cea mai sublimă de conduită.

Căutați zice Sf. Apostol Pavel ca libertatea voastră să nu scandalizeze pe frații voștri. „Să nu întrebuiți libertatea voastră de pretext pentru corp, ci în iubire să vă serviți unul pe altul (Galat. 5.13). Bărbații trebuie să și iubească femeile lor ca trupurile lor; căci nimene nici odată nu și-a urât trupul său, ci-l hrănește și-l încălzește precum și Hristos Biserica (Efeseni V. 28-29). Bărbatul să arate femeii cuvenita bunăvoință; asemenea și femeia bărbatului (I Corint. VII.3). Copiilor! Ascultați pe părinții voștri în toate, căci aceasta este bineplăcut Domnului. Părinți! Nu întărtați pe copiii voștri spre mânie, ca să nu se descurajeze. Servi! Ascultați în totul pe stăpânii voștri cei după corp; nu servind la vedere, ca cei ce vor să placă oamenilor, ci în simplitatea inimii temându-vă de Dumnezeu. Și tot ce faceți, să faceți din suflet. Și voi, Stăpâni, dați servitorilor ce este ca dreptul și după învoială, știind că și voi aveți Domn în cer” (Coloseni III. 18-25 IV. 1 și Efeseni VI. 1-9).

„Precum în corp sunt multe membre și n-au toate aceiași funcțiune, așa și noi, mulți fiind, formăm un corp. Dați tuturor cea ce se cuvine. Supuneți-vă autorităților, căci dregătorii nu sunt frică faptelor bune, ci celor rele. De voești să nu ți fie frică de autoritate, fă binele și vei avea laudă dela dânsa” (Romani 12 și 13).

Se trâmbițează mult principiile de: libertate, egalitate și fraternitate; dar oare acestea nu le-a legiferat înaintea tuturor Domnul Hristos prin doctrina sa, când zice? „Toți sunteți fii ai aceluiaș părinte-Dumnezeu, — toți frați și egali înaintea lui Dumnezeu”.

Se cântă asemenea despre emanciparea femeii; dar Hristos prin învățătura sa a emancipat o de două mii de ani. Femeii samarince i-a descoperit cele mai înalte adevăruri ca: ființa dumnezeiască, modul de închinare, că El este Mesia, Hristos cel profețit; și tot prin femeie a atras la sine pe mulți Samarineni care trăiau în dușmănie cu Iudeii (Ioan IV).

Răuvoitorii se agață de cuvintele Apostolului Pavel, care se cetesc la cununie: ca „femeia să se teamă de bărbat” și le interpretează ca înjosire pentru femeie, fără a ține seamă de celelalte sfaturi ale Apostolului, care înalță pe femeie și recomandă bărbatului o deosebită dragoste și iubire pentru femeie, când zice: „vor fi amândoi un trup” (Efeseni V. 25-31). Cine poate să pretindă ceva mai mult, decât se cuprinde în aceste cuvinte? Când femeia formează un singur trup cu bărbatul său, nu mai are loc nici o înjosire între ei; iar expresiunea ca „femeia să se teamă de bărbat” nu are alt înțeles, decât acela ca femeia să întrețină aceiaș dragoste către el, pe care apostolul o recomandă bărbatului pentru femeie; e tot una cu aceea ce-și zice o mamă bună cu privire la copilul său: mă tem să nu mi se trezească copilul, san: nu pronunț vorbe necuviincioase, pentrucă mă tem să nu aadă copilul. Aceasta

e temerea pe care apostolul o recomandă femeii față de bărbatul ei; e temerea de rău, care în Sfânta Scriptură se recomandă tuturor prin cuvintele: „*Teme-te de rău și fă bine; caută pacea și o urmează pe ea*“.

Față de aceste frumoase învățături, care sânt numai niște spicuiți din mulțimea poveștelor ce găsim în doctrina Domnului Hristos și care zilnic ni se cetesc în biserică, ce ne mai rămâne oare nouă de făcut? Nimic altă, decât să voim, căci în puterea noastră este de a voi și împodobindu-ne casele noastre cu Biblia — această sfântă carte să cetim și recetim în orele libere aceste sfinte învățături, siguri fiind că totdeauna vom găsi ceva nou și folositor în ele; și venind la sfânta Biserică să ne întărim în harul ce ni se comunică prin ea, ca să putem săvârși binele, făcându-ne astfel îndeplinitori poruncii Domnului, care zice: „*Pe acesta să-l ascultați*“. Amin.

Th. Ghiga

Profesor Iași

Din procedeele adventiștilor

Adventiștii ca să facă prozești încearcă fel de fel de metode după cum se prezintă și mediu în care fac propagandă. *Mai întâi caută să înjosească pe preot în fața poporului.* Pentru a-și ajunge scopul, aduc fel de fel de învinuiri împotriva lui, ca poporul să nu mai asculte de el. Ei știu bine ce zice sf. Evanghelie: „*Bate-voi păstorul și se vor risipi oile*“. Și chiar atunci când nu găsesc preotului nici o vină, totuși încep să spue în propaganda lor că: Preoții au răstignit pe Hristos, arătând locurile din Testament unde se vorbește despre preoții Iudei, care urau de moarte pe Isus.

Adesea ori am auzit pe unii din creștinii noștri spunând mirați: „*Se poate așa ceva ce spun adventiștii, că preoții au răstignit pe Hristos*“? Și când le arăți creștinilor noștri despre care preoți este vorba, în acele locuri din Scriptură și le mai arăți că preoții de astăzi sunt urmași direcți ai celor doisprezece Apostoli, abia atunci se desmeticesc ei și se miră de vicleșugul ereticilor.

Adventiștii caută să batjocorească credința noastră în fața poporului, și în acest scop pândesc adesea ori anumite momente de slăbiciune din viața creștinilor noștri, ca bunăoară când văd pe vreun creștin de-ai noștri ieșind din cârciumă, îndată îl arată cu degetul și zic către creștinii de față: „*uitați-vă ce fel de lege aveți! În legea noastră (adventistă) nu-i voie să bei, să fumezi*“, etc. Cu alte cuvinte ei caută asemenea momente de slăbiciune și atunci confundând credința cu faptele omului, care dacă sunt câte

odată rele, vor să scoată în evidență, că aceasta este din cauză că legea noastră nu e bună.

În asemenea ocaziuni, trebuie lămurit poporul, spre a nu amesteca credința propovăduită de biserică cu faptele cele rele ale unora din oameni. Și dacă le arăți adventiștilor anumite păcate făcute de dânșii, atunci fără îndoială că nu le vine la socoteală. Tot satul știe cum Luca Iordache adventist, pentru a face pe nevasta lui să-și părăsească credința strămoșască, a prins-o de cap și a tras-o de păr până când a rămas cu părul în mână. Femeia luând părul a mers la primărie și primarul l'a dat în judecată cusând părul în dosarul procesului. Pentru această faptă, adventistul de care e vorba, se găsește astăzi închis, fiind condamnat de tribunal la cinsprezece zile închisoare și amendă.

Apoi când le mai spui și de cazul cu adventistul împușcat într'un picior, fiind prins la furat în ogorul unui creștin ortodox, atunci și mai greu le vine la socoteală.

Imi aduc aminte că odată pe când un adventist în fața mea și a mai multor creștini ortodocși se lăuda pe sine zicând: „mulțumesc Domnului, acum nu mai fur, nu mai înjur“ etc. tocmai atunci un creștin de-ai noștri, care-l prinsese cu o zi înainte în ogorul lui i-a zis: „De ce spui minciuni? Ieri te-am prins eu furând în ogor la mine. Adventistul încurcat, a căutat s'o dreagă răspunzând: „Bine, bine, ieri dar nu azi“. Acest răspuns a stârnit mare râs în rândurile creștinilor, căci cine putea să creadă că ieri era tâlhar, iar azi e sfânt?

Adventiștii pândesc diferite întâmplări nenorocite din viața poporului și se folosesc de ele pentru a face prozeliți. De exemplu unei femei nu-i trăiesc copiii. Până'n prezent i-au murit patru. Femeia disperată nu știe ce să mai facă. Intorcându-se dela mormânt ea se pune pe gânduri. Atunci ei trimit pe unul dintre dânșii s'o mângâie și tot odată în vârstă în cap ideia, că ei nu-i merge bine în legea în care se află și o sfătuie să-și schimbe credința căci îi va merge mai bine și-i vor trăi copiii. Ii aduce apoi o sumedenie de exemple, cazuri întâmplătoare la fel cu alte femei, și care după ce și-au schimbat legea le-au trăit copiii. Femeia îndurerată și disperată, le ia toate de bune, și fiindcă numai acest lucru n'a încercat până acum, se hotărăște să mai încerce și pe asta. Ne dăm seama cât e de mare durerea unei mame pentru copii și cât e de ușor în asemenea ocazii de a face pe cineva să creadă ori și ce și să-și piardă mințile. Imdată ce adventiștii văd că femeia începe să incline cât de puțin, se apucă să-i furișeze în suflet rătăcirea.

Adventiștii pândesc și alte ocazii nenorocite, bunăoară când moare într'o familie unul dintre soți, sau vreunui nu-i trăiesc vitele etc. În asemenea împrejurări ei caută cu tot dinadinsul să pună un început de convertire.

Mai au încă un procedeu în ocazii nenorocite. Se întâmplă spre exemplu că vreunui din creștini să-i ardă casa. Ei aleargă atunci și dau ajutor bănesc, fie sub formă de împrumut, fie chiar

sub formă de donație. Omul la nevoie nedându-și seamă de intențiunile lor și de scopurile ce le urmăresc, cred că ei ajută pe cei nenorociți fiindcă au lege mai bună ca a noastră, fără să-și dea seama că ei caută asemenea ocazii spre a specula încrederea celor loviți de soartă.

În propaganda lor se mai servesc și de niște cărți cu figuri ca: balaurul cu șapte capete, focul cel veșnic etc. pe care figuri, când le privesc creștinii noștri se îngrozesc; iar adventiștii râzând oarecum, zic atunci: „Mulțumesc Domnului că am scăpat de acest foc, unde eram până acum... uitați-vă zic ei, în ce foc vă aflați voi, dacă nu vă pocăiți“. Iată un procedeu de-a zăpăci lumea și de-a o pune pe gânduri.

Am văzut încă și alt procedeu de care se servesc în anumite ocazii, spre a face pe creștinii noștri să-și disprețuiască credința. Într'una din zile ajunge la urechile mele vestea, că adventiștii încearcă să atragă de partea lor pe un oarecare gospodar mai sărac și suferind de mai multă vreme.

Întâmplător mă abat pe la el și îl găsesc acasă. Observ însă că se cam sfiește și nu-și află loc când m'a văzut pe mine. Întrând în vorbă cu el, îmi scoate un Testament tradus de Cornilescu. De altfel de acest Testament se servesc ei la adunările lor; dar când sunt chemați la vre-o anchetă, atunci vin cu cel al sf. Sinod, ca să poată zice că și ei citesc doar Evanghelia pe care o citește și preotul în Biserică și prin urmare, poate fi aceasta ceva rău?... Deschizând creștinul acesta Testamentul la locul unde spune: *Când faci un praznic* (dai o masă) nu chema pe prietenii tăi, nici pe vecinii bogați etc. ci cheamă pe săraci neputincioși, schiopi etc... (Luca 14. Vers 12) și după ce citește acest verset îmi zice: „Vezi că la noi în sat când face cineva un praznic, cheamă tot pe cei bogați“ lăsând să se înțeleagă că pe el îl trece cu vederea. Iată ce îi vârhăseră adventiștii în cap, pentru a-l face să disprețuiască credința în care ceilalți creștini n'au pentru el nici o considerație.

Am căutat să-i dovedesc că lucrurile nu prea stau chiar așa de oarece am văzut pe creștinii noștri chiemând la praznic pe toți de-a rândul fără osebire, și dacă întâmplător se găsește și câte unul ce face și altfel, atunci greșește el; dar aceasta nu înseamnă că credința noastră nu e bună. I-am explicat apoi că toate acestea sunt iscoade d'ale adventiștilor pentru a injosi credința noastră, pentru a ne face să o disprețuim pentru ca apoi să trecem de partea lor. Am văzut că se afla în mare încurcătură și i-am făgăduit că voi mai veni pe la el să-l mai lămuresc. Am aflat apoi, că abia am eșit din ograda lui și un adventist, din vecinătate, a și intrat la dânsul.

Adventiștii nu fac doar Evanghelizare, ci fac operă de distrugere, căutând orice fel de mijloace ca să lovească în credința Bisericii noastre.

Preot D. Simionescu
paroh Corocăești Botoșani

O carte bună și de actualitate

Este lucrarea părintelui Iconom P. Vintilescu : „*Cultul și ereziile*“, apărută de curând la Pitești, unde autorul este paroh și profesor secundar.

Pentru literatura noastră teologică, atât de săracă și mai ales atât de anemică în ceiace posedă, apariția acestei lucrări, constituie o surprinzătoare excepție pe care o relevăm cu satisfacție.

În cele 180 pagini, autorul tratează importanta problemă a necesității respectării formelor de cult, evoluția acestor forme, temelia lor psihologică și doctrinală, greutățile prin care a trecut problema în cursul timpului din cauza ereziilor și datoriile ce se impun astăzi preotului ortodox.

Ce este cultul? Dela răspunsul la această întrebare, atârnă respectul ce-l datorăm formelor exterioare într'o religie. Autorul insistă foarte mult asupra acestei chestiuni. Față de tentativa actuală a unora de a aduce modificări în cultul nostru ortodox, discuțiunea chestiunii nu poate fi fără folos, iar deslegarea pe care i-o dă Păr. Vintilescu, documentat și logic, constituie un răspuns fără replică.

„În cult spune autorul, se revarsă mai întâi, toată puterea, toată forța ideilor teoretice, ale oricărei religii“. El este „o oglindă în care noi vedem adevărurile din ordinea supranaturală, cum vedem adevărurile din ordinea naturală în lumea fizică“ (Pag. 12—13). Definind mai departe „ritul“ autorul îl numește „o mărturisire practică de credință“ (pag. 142). Nu știm dacă această definiție este originală, ea este însă cea mai adevărată. Din acest fel de a înțelege cultul, rezultă însă grija ce trebuie să avem în biserica noastră, pentru respectul formelor de cult, care sunt așa dar expresiunea văzută a doctrinei ortodoxe a dogmelor și principiilor ce stau la baza ei.

Cine schimbă o formă de cult, aduce deci o atingere

doctrinei și nu poate face aceasta fără a suferi consecințele. Iată cum se exprimă autorul în această privință :

„Biserica n'a lăsat îndeplinirea riturilor la inspirația „sau gestul personal; ea a prescris nu numai rugăciunile „și simboalele proprii fiecărui rit, dar a fixat chiar mișcările și gesturile liturghisitorului. Sf. Ioan Chrisostom „admonestează până și pe psalți pentru gesticularea teatrală „din timpul cântării, ca nepotrivită și streină de spiritul „creștin. Altfel inițiativa fiecăruia poate strecura particu- „larismul personal, *care este origina ereziei religioase „în genere*. Dacă s'ar îngădui ca unul să reducă otpustul, „ori să suprimă cutare răspuns, după unele socotințe proprii „sau ca ucenic al unor concepții streine de rânduelile bi- „sericeii, atunci cultul ar rămâne câmpul de experiență al „fiecărui liturghisitor, armonia cultului și unitatea religioasă „ar fi sfărămată, iar *doctrina ar fi desfigurată*, așa cum „ni se oferă spectacolul în sectele protestante de azi. Prin „obligațiunea de a se observa îndeplinirea riturilor, în forma „lor de instituire și în cadrul aprobat de ea, biserica are „în vedere deci păstrarea însăși a religiunii creștine... Su- „punerea liturgului la regulile rânduite de biserică și înde- „plinirea conștiincioasă a oficiului său, constituie în primul „rând o dovadă evidentă *despre simțirea religioasă care „îl însuflețește*“ (pag. 136—137).

Aceste cuvinte trebuie să cadă ca un biciu de foc peste conștiința acelor care își permit inovații în cult fără per- misiunea formală a autorităților bisericesti. Ele trebuie să ne facă în acelaș timp atenți, asupra primejdiilor ce rezultă pentru biserică, când asemenea cazuri se prodnc. Căci, spune în altă parte Pr. Vintilescu: „Comunitatea credincioșilor va „primi forma nouă sau schimbarea fără suspjecțiune, ba „poate neobservată, dar care teoretizată mai târziu, sau „chiar simultan, va sfârși ca inovația rituală să-și afirme „într'o formă consistentă, fisionomia sa de *erezie*“ (pag. 8).

Nu ne putem îngădui prea multe citate. Cartea este peste tot plină de observații și constatări juste. Părerile sale le bazează, pe cei mai cu reputație dintre autorii în materie, streini sau români, iar stilul și metoda denotă o minte limpede și un spirit luminat de cultură solidă.

Cartea aceasta, care este cum am spus, o surprinzătoare excepție în literatura noastră teologică, trebuie să figureze în orice bibliotecă religioasă și nici un preot nu trebuie să se lipsească de folosul ce l'ar putea avea din consultarea ei.

Pr. C. Dron

Oficiale

Subiectul pentru conferințele generale pastorale pe anul 1926.

În vederea conferințelor generale preoțești, din toamna care se apropie, repetăm publicarea subiectului stabilit pentru acele conferințe, pentru ca preoțimea să-l aibă în vedere și să-l poată pregăti din vreme :

„*Studierea legii de unificare bisericească și pătrunderea cât mai temeinică a spiritului ei în popor, prin conlucrarea preoților cu mireni, pentru a forma buni creștini ai bisericii noastre străbune ortodoxe, devotați și vrednici cetățeni ai statului român și harnici gospodari*“.

Memoriul trimis de Mitropolia Moldovei, Sf. Sinod, pentru înființarea unei Facultăți de Teologie la Iași¹⁾.

Inalt Prea Sfințite Președinte,

E un adevăr prea bine cunoscut în istoria omenirii, că moralitatea, trăinicia și cultura unui popor, atârnă într'o

1) Acest memoriu a fost trimis și Primului Ministru precum și Ministerului Cultelor și Artelor.

mare măsură, de organizarea bisericeii aceluia popor și pregătirea culturală și autoritatea morală a clerului ei.

Țara noastră are mare nevoie de o biserică unitară bine organizată, cu un cler cât mai cult. Mai mult ca ori când se impune azi, după zguduirile sufletesti aduse de război, să se dea neîntârziat preoților noștri, o pregătire culturală cât mai serioasă, ca ei să fie cu adevărat „lumina lumii“.

Zilele care le trăim după războiul mondial, cu sguduitoare prefaceri în alcătuirile sociale și economice, cu simțitoare zdruncinări în credințele religioase... impun preotului de astăzi, grele sarcini, cunoștinți largi în toate domeniile, îndatoriri pastorale, incomparabil mai mari și mai grele ca cele din trecut.

Cu alte cuvinte, se impune să avem fără întârziere, un cler în toată țara, cu înaltă cultură academică, ca astfel să trecem și noi în rândul popoarelor civilizate, în viața cărora biserica și clerul, își au de mult un rol binefăcător.

Și dacă aceasta e o necesitate pentru întreg neamul nostru apoi pentru Moldova, e cu atât mai mare, cu cât în această parte a țării, streinii, mai mult ca ori unde, au năpădit și au răspândit sectarismul lor disolvant în popor, în deosebi Basarabia, unde se cere mai multă muncă pentru viața românească, făcută printr'un cler cu o cultură aleasă teologică și cu o luminată conștiință națională.

Inființarea unei instituțiuni superioare de cultură bisericească, sau a facultății de teologie în aceste părți ale țării noastre, e absolut necesară. Și singurul centru în care ar fi să se înființeze acea facultate, este Iașul — oraș cultural — unde acum 62 de ani adică în 1864, s'a înființat prima facultate de teologie, dar din diferite împrejurări ale vremii, n'a durat.

Capitala Moldovei e așa situată, că tinerii candidați de preoție ai Moldovei și Basarabiei, cari din cauza depărtării facultăților de teologie dela București și Cernăuți, sunt siliți să renunțe la studiile universitare, ar veni cu ușurință și cu drag la facultatea teologică din centrul Moldovei întregite.

Pentru inființarea facultății la Iași, pledează însă și

atâtea alte cauze binecuvântate, dintre care amintim numai câteva.

Astfel, comparând Moldova veche cu celelalte provincii românești, constatăm, că Muntenia, cu facultatea ei teologică din București, are și mai mulți preoți cu titluri academice. În Bucovina toți preoți dela orașe și sate, sunt licențiați și doctori în teologie, dela facultatea din Cernăuți. Ardealul și Banatul au academii teologice, care sunt aproape la același nivel cultural cu facultățile teologice.

În Basarabia clerul în majoritate nu are o cultură teologică, mai ales la sate, superioară clerului din vechiul regat. Necesitatea trimiterii viitorilor candidați de preoție, la o școală teologică românească, e cu atât mai mare, cu cât împrejurările de interes național o cer.

Înființându-se la Iași facultatea de teologie, nu numai că s'ar repara o veche nedreptate, că nu s'a putut menține prima facultate de teologie înființată la 1864, ci s'ar crea un foarte important centru nou de cultură teologică, atât pentru candidații de preoție ai Moldovei și mai cu seamă, pentru tinerii basarabeni, viitori educatori ai poporului moldovenesc, dintre Prut și Nistru — dându-li-se, o pregătire temeinică și națională, pe care ei, la rândul lor, vor avea să o răspândească în Basarabia, unde se va simți încă multă vreme, nevoie de o îndrumare de viață românească.

A înființa o facultate de teologie, în alt oraș al Moldovei, cum se vorbește, ar fi o greșală; nu numai pentru că prin aceasta s'ar nesocoti drepturile istorice ale vechei capitale a Moldovei, ci și pentru că Iașul, este un important centru de comunicație, cu celelalte provincii românești dar mai cu seamă, pentru că înființarea unei facultăți de teologie în un oraș, unde nu e o universitate, cum e la Iași, la care, studenții au nevoie să asculte cursuri la facultățile de litere și filosofie și la facultatea de drept etc. ar reclama mari cheltueli inutile.

Așa fiind, vor trebui înființate catedre pe lângă facultate, sau să fie privați studenții de a asculta cursuri, de mare folos pentru un teolog.

Toate aceste catedre, sunt deja în funcțiune la universitatea din Iași.

La Chișinău și în celelalte centre bisericesti din Ba-

sarabia, să se organizeze cu îngrijire seminarii clericale, dela care elevii să vie la facultatea dela Iași și Cernăuți.

↓ La Iași este frumoasa biblioteca a universității și biblioteca Seminarului Veniamin Costache, care biblioteci pentru studenți și profesori, sunt de mare folos.

Din cele expuse rezultă ca o necesitate imperioasă, înființarea unei facultăți de teologie la Iași.

Este lesne de înțeles că azi, se cuvine și trebuie să avem în țara noastră mărită, un cler cu aceeași pregătire culturală universitară peste tot, iar nu ca acum cu cultură deosebită, căci aceasta nu se mai îngăduie în o țară ca a noastră, cu situația ei geografică și cu poziția ei politică. Numai așa preoțimea bisericii țării, va contribui la o mai grabnică și mai simțită refacere sufletească a întregului nostru popor. In deosebi pentru Basarabia, nu poate fi un mai bun mijloc de inviorare sufletească și de sinceră înfrățire decât prin biserică.

Suntem convinși, că seminariile noastre clericale de azi, nu mai pot da absolvenților cultura necesară pentru a fi preoți, la înălțimea vremii noi, nici chiar pentru clerul dela țară, care de aci înainte, se cuvine să aibă aceeași cultură ca și clerul dela oraș, de oarece la țară s'au ivit curente sufletești bolnăvicioase și primejdioase ordinei și siguranței statului, care curente trebuie combătute înaintea poporului, de preoți luminați prin facultățile de teologie.

Aceste considerațiuni de o mare însemnătate pentru țară și biserica noastră strămoșească, m'au îndemnat și am propus, în ultima sesiune a Adunării noastre eparhiale, înființarea unei facultăți de teologie, pe lângă universitatea dela Iași, care propunere în unanimitate și cu multă însuflețire a fost admisă de întreaga adunare.

În ce privește recrutarea personalului corpului profesoral al viitoareii facultăți, avem deja în Iași, câțiva preoți culți și bine pregătiți, la universitățile noastre din țară și din străinătate, având o reputație bine cunoscută pentru ocuparea catedrelor dela facultatea de teologie și la vreme se vor găsi și alte capacități.

Aducându-Vă aceste la cunoștință, Vă rugăm *Inalt Prea Sfințite Președinte*, să binevoiți a dispune, ca această

a Noastră propunere, admisă și de Adunarea noastră eparhială, de a se înființa o facultate de teologie la Universitatea din Iași, să fie adusă și discutată de Sf. Sinod, care printr'o hotărîre a sa, să ceară la guvernul țării, înființarea acestei facultăți și fondul necesar, pentru ca să poată funcționa cu începutul viitorului an școlar.

Primiti, Vă rugăm *Inalt Prea Sfințite Președinte,* ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

(ss) Pimen Mitropolit al Moldovei și Sucevei.

Consilier Referent (ss) *Pr. Em. Vasilovschi.*

Copie după raportul No. 539 din 22 Iunie 1926, al protoiereului Județului Botoșani.

În urma raportului No. 24 din a. c., ce ni s'a făcut de către parohul parohiei Răchiți din acest județ, cu cel mai profund respect, Vă aduc la cunoștință, că locuitorul Const. M. Turcuman, din satul Roșiori din acea parohie, care era trecut la adventism de 2 ani, împreună cu soția sa, convingându-se de greșala ce a făcut, a revenit la dreapta credință împreună cu toată casa, cerând botezul copilului său, ce'l ținea de un an nebotezat.

Botezul s'a oficiat cu mare pompă în biserica din satul Răchiți în ziua de 5 a. c.

Deasemenea locuitorul D. Leonte și soția sa Catinca din satul Cișmea, aceiași parohie, care trecuseră la rătăcirea adventistă, au revenit la dreapta credință.

Prin aceste reveniri, satul Roșiori și satul Cișmea din parohia Răchiți s'au curățit complet de adventiști.

Sunt cu cea mai adâncă smerenie al I. P. S. Voastre prea supus și plecat serv.

Protoiereu (ss) *Econom Al. Simionescu.*

Copie după adresa No. 326,926 a Sf. Sinod al Sf. Bisericeii Autocefale Ortodoxe Române.

Inat Prea Sfințite,

Sf. Fecioara Maria — Maica Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos — prin această nemăsurată vrednicie, s'a bucurat în toate timpurile în Biserica noastră, de o deosebită cinste. Poeții și cântăreții s'au întrecut a o cinsti, iar pictorii, zugravii au ne-o înfățișa în cele mai subtile creațiuni ale penelului. Toate aceste însă n'au fost și nu sunt decât exprimarea concretă a sentimentelor de care creștinătatea cea dreaptă a fost în toate timpurile în-suflețită.

În Ea și prin Ea, Dumnezeu pune în fața oamenilor o pildă de cea mai aleasă femeie, dar în deosebi de cea mai desăvârșită mamă, izvor nesecat al celei mai puternice și mai nesecate iubiri de mamă. Biserica noastră vede în Sf. Fecioară, pe lângă celelalte prerogative și calități, întruchipat exemplarul celei mai alese mame, cu care Dumnezeu a binevoit să dăruiască omenirea. Sub acest aspect plastica creștină, în deosebi cea ortodoxă, a înțeles să o reprezinte în cele mai dese cazuri. Maica Domnului cu pruncul Iisus în brațe, este tipul cel mai cunoscut, cel mai răspândit de reprezentare plastică a Sf. Fecioare, adică *mamă*. De aceea în timpurile acestea, când maternitatea și sporul de familie e supus la grele încercări, a pune în fața creștinilor pilda Sf. Fecioare, însemnează nu numai a li-o înfățișa ca model de cinste, ci și ca pildă de urmat.

Purcezând dela aceste considerațiuni, Sf. Sinod în năzuința sa de a menține între fiii Bisericeii noastre, întreg spiritul de maternitate al femeiei române, îi pune în față pe această aleasă între alese, Sfânta mamă și scoțând în relief această calitate, îndeamnă pe tot creștinul a-i urma pilda.

Praznicile pe care Sf. noastră biserică le-a rânduit pentru cinstirea Sf. Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, sunt minunate prilejuri de a face educația poporului, scoțând în relief calitatea ei de mamă și prin Ea cinstind și glorificând pe toate femeile creștine mame.

În acest scop, cu frățească dragoste, avem onoare a

Vă face cunoscut, că Sf. Sinod în ședința sa din 22 Iunie 1926, deliberând asupra acestei chestiuni, a dispus ca în toate bisericile din țară, la praznicile Maicei Domnului și în deosebi la praznicul Adormirii Maicei Domnului din 15 August, să se glorifice femeia creștină în calitatea ei de mamă.

Aducându-Vă aceasta la cunoștință, Vă rugăm a dispune, ca cu prilejul praznicului Adormirii Maicei Domnului, în toate bisericile și de către toți preoții acelei de Dumnezeu păzite Eparhii, să se dea o deosebită însemnătate acestui punct, susținând printr'o puternică propagandă, spiritul de maternitate și făcând din acest praznic ziua mamei creștine.

Primiți, Vă rugăm, I. Prea Sfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Președinte, Patriarh (ss) **MIRON.**

Copie după adresa No. 337 din 1926 a Sf. Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române.

Inalt Prea Sfințite,

Apelurile la caritatea publică din partea multor societăți filantropice, în mai toate cazurile se manifestă prin diferite chete și discuri purtate prin biserici. Aceste chete și discuri în biserici, au ajuns atât de numeroase, încât aproape nu sunt sărbători mai deosebite într'un an, în care biserica să poată — prin discuri în biserici — să-și acopere propriile sale nevoi. Desigur că se întâlnesc pe drum două interese egal de îndreptățite, cari trebuiesc armonizate.

În acest scop Sf. Sinod, ținând seamă de toate nevoile, în ședința sa din 30 Iunie a. c., a hotărât :

„Orice fel de colectă și ori de cine s'ar face, 50 0/0 din produsul ei, în totdeauna va rămâne în folosul bisericii unde se poartă, pentru acoperirea nevoilor sale culturale, filantropice, etc.“.

Aducându-Vă aceasta la cunoștință, Vă rugăm Inalt

Prea Sfințite, să primiți ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Președinte, Patriarh (ss) **MIRON.**

Director (ss) *Titus Simedrea.*

Excluderi din monahism

Sfânta Episcopie a Dunării de jos, prin adresa No. 1439 | 926, face cunoscut că Ieromonahul Macarie Iliescu, din Sf. Mănăstire Cocoșul, jud. Tulcea, făcându-se vinovat de fapte imorale și lepădând haina monahală, a fost exclus din cler și roagă a nu mai fi primit în nici o Mănăstire.

Sfânta Episcopie a Aradului, prin adresa No. 2335 | 926, face cunoscut că Ieromonahul I. Marcu, din Sf. Mănăstire Bodrog, din Eparhia Aradului, pentru abateri dela rânduiele vieții monahale și nesupunere, a fost exclus din Mănăstire și din cler și oprit dela săvârșirea oricărui serviciu bisericesc, și roagă a nu fi admis la servicii religioase în cuprinsul altei Eparhii.

Sfânta Episcopie a Constanței, prin adresa No. 1557/926 face cunoscut că a exclus din monahism pe Ieromonahul Atanasie Florian, care a săvârșit fapte compromițătoare, dispărând fără urmă.

Aceiaș Sf. Episcopie prin adresa No. 1459, ne comunică excluderea din monahism a Ieromonahului Evghenie Mucu, care s'a abătut dela regulile vieții monahale și a săvârșit fapte compromițătoare.

Ieromonahul Claudie Dionisie, fost suplinitor la parohia Vorovești, din jud. Iași, pentru abateri grele dela îndatoririle vieții călugărești, a fost exclus din monahism.

Binefăcători ai Sf. Biserici

Se aduc mulțumiri publice, următorilor creștini binefăcători, cari au contribuit cu sume importante, pentru reparațiunea bisericii din parohia Golăești, jud. Iași:

D-lui Mihail Sturdza-Proprietar Iași — care a contribuit cu suma de 100.000 lei.

Doamnei Eugenia Filimon-Invățătoare în Golăești — jud. Iași, care a contribuit cu suma de 17.000 lei.

Domnișoarei Maria Filimon-Invățătoare în Golăești — care a contribuit cu suma de 15.000 lei.

D-lui Gh. Toma, plugar Medeleni, care a dat 15.000 lei.

„ N. Toma „ „ „ „ „ 12.000 lei.

„ Vasile Dănilă, cântăreț în parohia Golăești, care a contribuit cu 13.000 lei.

D-lui I. Chitic, Epitrop al Bisericii Golăești, care a donat 10.000 lei.

D-lui N. Hadarag, Epitrop al aceleiași biserici, care a donat 10.000 lei.

*

Se aduc de asemenea mulțumiri, familiei cântărețului I. M. Galinescu, din Parohia Hangu, jud. Neamț, care a dăruit bisericii Sf. Ierarh Nicolae din acea parohie, un frumos policandru cu 18 lumini, în valoare de 25.000 lei.

*

„Cela ce binecuvintezi pe cei ce te binecuvintează, Doamne, și sfințești pe cei ce nădăjduesc întru tine, binecuvintează și sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei tale!“

T A B L O U

De parohiile vacante în cuprinsul Eparhiei Mitropoliei
Moldovei și Sucevei.

Iași: Brăești, Bucium, Mânjăști, Doroșcani, Epureni, Fântânelele, Hălteni, Mădârjac, Onești, Popricani, Cucuteni, Vorovești, Copou, Picioru-Lupului, Cotnari, Mânzâtești, Poeni, Rediul-Tătar, Frăsuleni, Spineni, Lungani, Munteni.

Parohii Urbane: Frumoasa din oraşul Iaşi.

Botoşani. Parohii Rurale: Băbicieni, Chiţoveni, Iacobeni, Buhăceni, Dolina, Sf. Maria, Brăteni, Stânca.

Botoşani. Parohii Urbane: Sf. Gheorghe, Uspenia (Ador. Maicii Domnului).

Dorohoi. Parohii Rurale: Buda, Ionăşeni, Mamoniţa, Plopeni, Căndeşti, Bălineşti, Verpolea, Conceşti Fandolică, Bălineşti, Vişoara.

Fălticeni. Parohii Rurale: Păltiniş, Probota, Vascani, Giurgeşti, Iasca.

Neamţ Parohii Rurale: Cârlişi, Oanţu, Pangăracior.

Reviste

Se recomandă C. Preoţi, atât pentru bibliotecile parohiale cât şi spre a răspândi printre enoriaşi, revistă populară „Albina”, în care se găsesc îndrumări folositoare şi pentru suflet şi pentru o bună gospodărie.

Abonamentul costă 130 lei pe an şi se face la Fundaţia Culturală „Principele „Carol”, — administraţia revistei Albina — din Bucureşti.

*

O altă revistă populară, în care îndrumările religioase ocupă un loc de frunte, este „Zorile Luminii”, care apare la Iaşi — Str. Anastasie Panu No. 9, sub conducerea Pr. C. Dron. La această revistă, care apare lunar, cu un abonament de 40 lei anual, colaborează între alţii şi Dl. I. Simionescu — profesor universitar, precum şi marele scriitor, Dl. Mihail Sadoveanu.

*

Rugăm pe C. Preoţi să grăbească a trimite abonamentul datorit pe anul în curs la foaia „Metropolia Moldovei”.

No 625-2

ANUL II

IAȘI, AUGUST 1926

No. 8

METROPOLIA MOLDOVEI

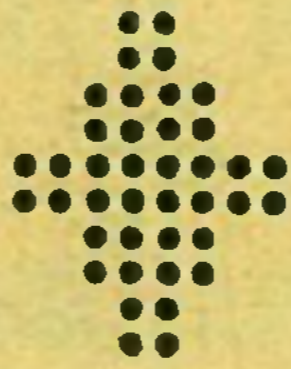
Foaie bisericească

APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

CUPRINSUL:

La Iași ori la Chișinău	† Visarion Episcopul Hotinului
O nouă facultate de Teologie la Iași	Ec. V. Iordăchescu
Iașul și facultatea Teologică	V. Bulgariu Prof. Universitar
Observări asupra cultului divin la noi	Pr. C. Munteanu
Oficiale	*

IAȘI--INSTITUTUL de ARTE GRAFICE „VIATA ROMÂNEASCĂ”

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ
APARE ODATĂ PE LUNĂ
SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

La Iași, ori la Kișinău ?

— In chestiunea unei noi Facultăți de Teologie —

Se discută din nou în presă, înființarea unei facultăți de teologie pe lângă universitatea din Iași, pe care unii o cer a lua ființă în orașul Kișinău. Chestiunea aceasta are o lature glumeață și alta absolută serioasă și interesantă.

Mai întâi, este oare definitiv hotărâtă înființarea acestei facultăți, sau este numai o dorință repetată a Mitropoliei Moldovei ? In cazul din urmă, avem laturea comică a unei discuții zădarnice ; căci în țara noastră numai votarea sinodului și făgăduința unui ministru nu sunt motive serioase pentru a determina asemenea discuție.

Dacă, însă, înființarea acestei așa de însemnate instituții pentru Biserica română, este fapt hotărât oficial, și apropiata realizare a ei garantată, atunci pentru moment și în cadrul unui articol de ziar, avem de spus următoarele :

Felul cum s'a pus în discuție înfăptuirea acestei facultăți de teologie, poate interesa numai publicul cititor al ziarelor, de oarece considerațiunile invocate sunt

din al doilea plan. Pentru oficialitate, adică pentru Ministerul Cultelor îndeosebi și cel al Instrucțiunii Publice, noi—afară de cumplita lipsă de profesori ce se simte și în facultățile actuale—avem considerațiuni reale mult mai însemnate din care, în rândurile de față rezumăm următoarele :

Când legea actuală de organizare bisericească a venit în discuție prealabilă în comisia senatului, ne-am exprimat mirarea menținerii Mitropoliei de la Cernăuți, înființată din motive politice de Austria și am protestat împotriva înființării nejustificate a unei Mitropolii la Kișinău, cerând trecerea acelor dieceze, în rândul eparhiilor sufragane ale bătrânei mitropolii mame a Moldovei. În vremea de prefacere prin care trece azi Biserica noastră și în vederea unificării sale, menținerea acestor Mitropolii însemnă menținerea unui regionalism opus și unificării și cărmuirii centrale bisericești, care trebuie să fie centralizatoare și numai centralizatoare.

Spre ce fel de rezultate nenorocite duce principiul deplasat al descentralizării în Biserică, cerut de unii, ne-o arată în stil mare descentralizarea Bisericilor din răsăritul nostru ortodox, adică : *A — chefalia ei*, destrămarea ei în Biserici naționale și complectă ei discreditare; iar în mic însăși Biserica română cu „*independențele*” eparhiale, care ne prezintă lumii fără o unitate de conducere, de control și disciplină unitară, cu toate întârzierile ce decurg din asemenea lipsuri. Descentralizarea în Biserică este un puternic disolvant, iar ținta întregii noastre credințe, a întregii administrații și a conducerii bisericești, trebuie să fie unificarea,— cerută și de considerațiuni de stat și de însăși ființa Bisericii noastre. Deci, trecerea celor două dieceze la Iași, era o înfăptuire în parte a unei asemenea centralizări impusă în cazul nostru și de considerațiuni istorice, dar și de stări de lucruri locale, ce numai trebuie îngăduite și căroră prin asemenea parțiale concentrări li se poate mai lesne pune sfârșit, cum s'a făcut în oaste, școală, căi ferate ș. a.

Acum, în chestiunea înființării unei facultăți de teo-

logie în Moldova, aceiaș rațiune de stat și de înaltă conducere bisericească, și pentru aceleași considerațiuni neprielnice locale, cunoscute numai în restrânsa măsură preopinenților și tolerate în deosebi în Basarabia de câteva guverne, cu vinovate intențiuni, cerem ca facultatea de teologie de care este vorba să se înființeze în Iași. Și cerem aceasta în însuși interesul clerului și al eparhiilor basarabene.

În Chișinău, atmosfera sufletească a clerului este mult mai pestilențiată astăzi de cât în 1920, când Prea Sfințitul Nicodem a părăsit desgustat scaunul vlădicesc de acolo; cărmuirea bisericească centrală din București, e tot așa de slab cunoscătoare a acestei stări de lucruri și părtinitoare regionalismului (destul de bine oglindit în însăși legea zisă de unificare); iar guvernele pentru meschine calcule politice—uneori personale, alteori massonice—nu au luat nici o măsură de îndreptare, încât, în Chișinău, un grup de preoți nedisciplinați mențin mereu o stare de adevărată anarhie. În asemenea condițiuni întemeierea unei facultăți în acest oraș este o pretenție bizară și o greșală periculoasă, pe care curând o vom constata cu toții.

Chestiunea bisericească de la Chișinău, pentru cine o pricepe e de așa însemnătate, în cât, chiar când, afară de facultatea de la Cernăuți, ar fi astăzi una și în Chișinău, noi am cere sus și tare mutarea și contopirea lor în una la Iași, și numai la Iași.

Că această instituție ar ajuta purificarea sufletească din eparhia Chișinăului ca și alte asemenea păreri e o copilărie. În acest scop sunt destule măsuri eficace și cu efect imediat în mâna oficialității desorientate. Cum, însă, acestea, vor mai întârzia, putem lesne prooroci, că înființarea unei facultăți de teologie la Chișinău, v'a aduce bisericei mai îndrăznețe și mai ignorante atitudini și mișcări decât cea a calendarului, în paguba unificării bisericești și acelei naționale.

Și deoarece, în sprijinirea acestei susțineri mai avem colosala deosebire între mentalitatea și starea sufletească a elementelor clerului basarabean cel cu res-

trânsa pregătire a școalelor locale și între elementele basarabene, care au urmat cursuri teologice în București, deci în altă atmosferă decât cea din Chișinău, cerem cel puțin ca noua facultate să fie de universitatea din Iași, cum este și legea care a înființat-o principal și unde, — mâne, — vom fi siliți a o și muta cu totul.

Localul, și mijloacele materiale sunt lucruri secundare, câtă vreme actualul Mitropolit Pimen al Moldovei oferă studenților adăpostire, iară din fonduri personale suma începătoare de jumătate de milion de lei, egală cu cea dela Chișinău.

† Inființarea unei facultăți, nu trebuie făcută după capriciul sau ambiția cuiva, ci după mature socoteli.

Institutele Teologice de pregătire începătoare, precum Seminariile sau Academii de tipul ardelean, se pot face după considerațiuni eparhiale locale.

Pentru cultura Teologică, însă, superioară, trebuie să ținem seamă de înlănțuirea în care ea trebuie să stea cu celelalte facultăți științifice; sub acest raport existența Facultăților de Teologie din România, pe lângă Universități este mai bine încadrată decât Facultățile izolate din alte țări.

Deci, în chip firesc și logic, țara noastră ar trebui să aibă câte o Facultate de Teologie lângă Universitățile complete dela București, Iași, și Cluj.

Pentru acest cuvânt Moldova întregită cere ca toți fii săi doritori de lumină superioară să vină în Iași la inima ei, unde sunt și diverse biblioteci, și probați profesori și conferențieri și bogate catedre științifice de care teologii nu trebuie să fie streini, iar în speță Iașul este cel mai strălucit leagăn al trecutului nostru bisericesc.

Osândim sistemul de concesiuni de care unele guverne au abuzat față de cererile nesperoase ale clerului din Chișinău, în paguba bisericii centrale și vom protesta cu toată energia dacă această facultate se va înființa într'un oraș izolat și contaminat sufletește, cum este Chișinăul, fără a se ține seamă de lege, de hotă-

rârea Sfântului Sinod și de considerațiuni întemeiate ca cele de mai sus.

Metropolia Moldovei, adică cea din Iași, este datorare a-și apăra prestigiul și drepturile sale, și noi în această chestiune, ca erarh basarabean, ne înscriem de partea ei.

† VISARION, Episcopul Hotinului

O nouă Facultate de Teologie la Iași

În luna Mai curent, Adunarea Eparhială a Mitropoliei Moldovei a votat în unanimitate propunerea I. P. S. Mitropolit Pimen de a se înființa în Iași o nouă facultate de teologie pe lângă Universitatea locală, din corpul căreia, facultatea de teologie trebuie să facă parte integrantă potrivit legii învățământului superior.

Motivul, care sprijinea această propunere, în afară de integrarea legală a Universității eșene, era nevoia de a da viitorilor preoți, urbani și rurali din Moldova, o pregătire academică cerută de timpul în care trăim.

Propunerea aceasta motivată și dezvoltată, a fost susținută de către I. P. S. Mitropolit aprobării Sfântului Sinod, Domnilor Miniștri de Culte și Instrucție și Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri.

Sfântul Sinod în una din ședințele sale, examinând chestiunea, a aprobat propunerea, iar Președinția Consiliului de Miniștri, prin adresa oficială, răspunde Mitropoliei Moldovei, că ministerul respectiv a comunicat că în viitorul buget se va avea în vedere înființarea acestei facultăți la Iași ¹⁾.

Nici D-l Ministru al Instrucției, nici cel al Cultelor, nu s'au arătat defavorabili acestei propuneri.

Așa stăteau lucrurile la începutul vacanței.

În timpul din urmă însă, se pare că lucrurile s'au schimbat. Intervenții politice probabil din Chișinău, par a fi schimbat părerile d-lui Ministru de Culte și Instrucție. În senzul ca această facultate să se înființeze la Chișinău.

Chestiunea apare în presă, vădit favorabilă Chișinăului

1) Adresa în chestiune se poate citi în numărul de față la partea „Oficială”.

și cu o notă surprinzător și nebănuț de dușmănoasă pentru Iași.

Vacanța a și favorizat această campanie de presă, care tinde să răpească Iașului un drept al său legal și în urmă aproape dobândit formal prin faptul că autoritatea competentă bisericească și școlară, l'au recunoscut, precum am arătat.

Așa stând lucrurile și pentru că tăcerea Iașului de până acum favorizată de vacanță, să nu fie interpretată în sensul că el renunță la drepturile sale, am socotit nimerit să înfățișăm opiniei publice prin rândurile de față temeiurile, pe care noi sprijinim ideea înființării la Iași a unei facultăți de teologie, temeiuri recunoscute ca legitime de aproape întregul cler din Moldova.

Pentru a netezi însă mai întâi terenul discuției, noi afirmăm dela început, că propunerea înființării la Iași a acestei facultăți de teologie, nu viza să conteste același drept Chișinăului. Pentru noi, drepturile Iașului sunt independente de cele ale Chișinăului. Liber este Chișinăul să-și afirme drepturile sale.

Ba, dac'ar fi vorba să ne exprimăm părerea noastră asupra Chișinăului, noi credem că Basarabia, ar avea drept nu la o facultate de teologie, ci la o universitate completă.

Fără îndoială, rămâne însă de datoria imperioasă a guvernului, să stabilească când și cum această universitate ar trebui să-și ia ființa; el trebuie să constate, dacă spiritul de nemulțumire, de regionalism și chiar de revoluție, care, zic-se, constituie atmosfera sufletească actuală a Basarabiei—indeferent dacă-i justificat sau nu, în total ori în parte—zic dacă acest spirit nu și-ar găsi un exponent și o expresiune potențată prin acest înalt institut de cultură și dacă prin aceasta nu s'ar primejdi unitatea sufletească și politică a țării noastre.

Toate aceste însă sunt constatări care intră nu în putința noastră de a le face și verifica, ci în putința și datoria imperioasă a guvernului.

Pentru noi, în principiu Basarabia, are drept la o universitate completă.

Treaba oamenilor săi politici, a opiniei publice și a oamenilor săi de cultură, să agite chestiunea, iar a guvernului să-i aprecieze posibilitatea și oportunitatea.

Încă odată, propunerea înființării la Iași a facultății de teologie n'a avut de gând să conteste drepturile Chișinăului.

Dacă însă discuția se pune pe terenul alegerii între Iași și Chișinău, cum din greșală s'a făcut în presă, atunci se impune o analiză mai amănunțită a chestiunii.

Cei care preferă Chișinăul, ca sediu al acestei facultăți, pot invoca în favoarea lor două considerente și anume:

1) Basarabia, provincie cât Moldova vechiului regat, are drept la un institut superior de cultură.

2) Chişinăul, oferă posibilităţi materiale de înfăptuire a acestei facultăţi—un local propriu şi o subvenţie de 500.000 lei anual din partea Bisericii—pe care Iaşul nu le poate avea.

Primului considerent îi răspundem, precum am mai spus, că întinderea şi importanţa provinciei Basarabiei, îi dau drept la o universitate completă, în cazul când guvernul crede, că svonurile care circulă perzistând despre starea de spirit din Basarabia, sunt neîntemeiate; în cazul când guvernul crede, că fraţii noştri basarabeni, au ajuns să aprecieze că suferinţele lor din anii din urmă sunt în bună parte inerente stărilor de după război, aceliaşi la ei, la noi şi la toată lumea; că ele nu provin numai dintr'un intenţionat rău tratament din partea noastră şi că deci motivele de nemulţumire şi de neîncredere, care-i caracterizează, sunt fără fundament. În acest caz guvernul ar trebui să satisfacă legitima cerinţă a provinciei de peste Prut, creindu-le o universitate, care, nu văd pentru ce motive, ar împiedeca înfiinţarea unei facultăţi de teologie la Iaşi.

Cât pentru celalalt considerent, anume că Chişinăul oferă condiţii materiale, care lipsesc Iaşului, el nu poate fi luat în consideraţie în mod serios, când este vorba de o instituţie de cultură religioasă şi naţională ca facultatea de teologie, întrucât nu meschine calcule materiale, pot determina soarta unei instituţii, al cărui rol, poate fi covârşitor în viitoarea structură morală a Moldovei întregite.

Iaşul are cămine studenteşti, unde se vor putea adăposti şi studenţii teologi, ca şi toţi ceilalţi până la clădirea unui internat anume, iar Universitatea din Iaşi, cu clădirile care i se vor anexa, va putea oferi trei săli pentru nevoile noii facultăţi.

Toată sarcina materială a facultăţii acesteia, s'ar rădica la o sumă ridicolă faţă de bugetul statului şi faţă de importanţa pe care o poate avea în cultura sufletească religioasă şi naţională a Moldovei.

Alte motive care ar milita pentru Chişinău împotriva Iaşului, nu vedem, afară doar dacă lăaturalnice, problematice şi în tot cazul foarte trecătoare interese electorale ar intra în calcul. Dar în acest caz. să nu se uite că jignirea adusă Iaşului s'ar repercuta neplăcut asupra clerului din Moldova întreagă, care nu poate accepta un atare tratament.

Unde mai punem impresia descurajantă, pe care o lasă în marele public privirea unui înalt interes religios şi cultural prin prisma electorală.

Care sunt acum consideraţiunile care pledează în favoarea Iaşului?

Mai întâi, Universitatea din Iași chiar înainte de legea din 1864 avea o facultate de teologie.

Legea din 1864 nu face decât să consacre o stare de lucruri existentă. Dacă un nedrept tratament bugetar n'a mai permis în urmă funcționarea acestei facultăți, Iașul, Moldova crede că nu face o pretenție exagerată cerând se reintre în drepturile sale.

Noi așteptăm deci, ca însăși universitatea ieșană să ia o atitudine de apărare a drepturilor și prestigiului său.

Afara de aceasta, concepția că drepturile provinciilor alipite trebuiesc satisfăcute totdeauna în dauna Moldovei, nu mai poate fi suportată de Moldova, care dacă a consimțit la sacrificii, când reale interese naționale reclamau dela ea, aceasta nu înțelege să se abuzeze de legitimizele sale drepturi și atunci când ele nu-i dau numai ei o satisfacție morală, ci sunt o garanție de consolidare națională și culturală a țării întregi.

Când se abuzează de modestia cuiva, se pot trezi în el rezistențe nebănuite!

Cum am să contest unui oraș ca Iașul, veche capitală a Moldovei întregite, cea mai mare dintre toate provinciile care alcătuiesc neamul românesc, dreptul de a avea o instituție de cultura teologică superioară în corpul Universității lui ?

Ce atitudine este aceasta față de tradiționalul său spirit de sacrificiu, datorita căruia s'a înjghebat statul românesc?

Trecutul Iașului și a Moldovei din punct de vedere istoric național, politic și cultural, nu sunt suficiente pentru ca sa nu i se dispute în mod serios dreptul la un tratament mai acceptabil ? Este oare prudent să se provoace resentimente și reacțiuni care pot fi dăunătoare ?

Dar Mitropolia Moldovei, cărmuitoarea sufletească pe vremuri a Moldovei lui Ștefan cel Mare, n'are ea dreptul să pretindă un institut de înaltă cărturărie bisericească, când Cernăuții de formație nouă și streină are unul și când Chișinăul pretinde unul pentru sine ?

Ne-am adunat din nou la un loc, mamă cu fii prin vrea lui Dumnezeu, și acum copii vor să despoie pe mamă de toate drepturile ei ?

Este aceasta înțelept ? Este respect de tradiție și de ierarhie ? Este în interesul național și de stat ? Este un exemplu de respectare a autorității ? Sau poate respectarea autorității legale nu mai interesează educația publică ?

Dar lăsând la o parte aceste considerații—să zicem sentimentale—ne întrebăm care este utilitatea reală, religioasă și națională a înflințării la Iași a facultății de teologie, în afară de pregătirea formală a viitorilor clerici a Moldovei.

O facultate de teologie în timpurile de față are o sarcină care depășește nemăsurat de mult datoria de a creia formal pe profesioniștii vieții bisericești. Ea nu se poate mărgini să dea o formațiune profesională viitorilor clerici, ci trebuie să năzuiască a determina în concertul culturii naționale, o notă religioasă care lipsește azi în mare parte culturii românești, măcar că ea printr'o fericită reînviere însuflețește azi cultura apusană în bună parte și măcar că această notă religioasă ne apare ca un imperativ categoric, pentru stavilirea scepticismului în gândire, care a invadat sufletele generației noastre și amenința ca consecință practică cu totala răsturnare a fundamentelor ordinii sociale și naționale.

O facultate de teologie luminată de un astfel de ideal și însuflețită de aceste tendinți, poate fi fermentul, care printr'un proces fericit să schimbe aspectul culturii noastre naționale, în acele părți negre ale ei, în care ea ne apare negativistă, antireligioasă sau indiferentă.

Dar pentru a răspunde acestei cerinți nemăsurat de grele, facultatea de teologie are absolută nevoie de un mediu cultural propriu. Ea nu poate trăi în vid; izolată, ea poate cel mult pregăti formal pe profesioniști. Contactul cu celelalte facultăți va pune în curent pe studenți cu tot felul de aspecte ale culturii, iar pe profesori îi va stimula, să se ție la curent cu progresele gândirii.

Problema religioasă, centru preocupărilor facultății de teologie, nu va putea fi impusă conștiinței studenților și prin ei marelui public, de cât ajutată de tovarășia celorlalte facultăți, care, unele pozitiv vor ajuta lăaturalnic studiu de teologie, altele negativ, trezind spiritul critic și determinând prin această atitudine religioasă ferme nu șovăitoare.

Obiecțiunea că Universitatea din Iași nu poate fi favorabilă teologiei, fiind un focar de ateism, nu este întemeiată pentru două cuvinte:

1) La Iași, nu sunt mai mulți profesori atești decât la București de pildă; ba chiar am putea spune din potrivă!

2) Pentru că tocmai din ciocnirea cu necredința studiul teologic se întărește și se căleşte.

Studentul teolog nu trebuie ferit de crivățul critic al necredinței; din potrivă el trebuie antrenat la această aspră temperatură sufletească. Altfel, rămâne plăpând ca o plantă de seră, care se ofilește la cea mai mică pogorâre de temperatură.

Pentru asta are profesori la teologie, care să-i stea într'ajutor atunci când sub bătaia viforului necredinței, el se clatină.

Altfel, pentru ce am mai înființa facultățile de teologie prin marele orașe și nu în mănăstiri de pildă? Cine are fer-

mă convingere că ideea religioasă în adevărul ce reprezintă, rezistă oricărei critici, nu se sperie de contactul teologiei și a studenților ei cu orice formă de cultură, ci socoate acest contact folositor și chiar necesar.

Iată pentru ce numai în cadrul universitar o teologie poate înflori prin critici, lupte, confruntări și afirmări a ideii religioase.

Iată pentru ce Iașul cu Universitatea lui este locul noii facultăți de teologie.

Nu numai o chestie de drept, de prestigiu dar chiar o utilitate reală reclamă teologia la Iași.

Moldova vechiului regat singură, cu cele 5 seminarii ale sale plus cel monahal pe cale de a lua ființă, poate furniza studenți destui pentru facultatea din Iași; ea nu aduce vătămare nici Cernăuțului și nici Chișinăului.

Iașul oferă garanția unui mediu cultural, național și bisericesc, care să înlesnească neturburată prosperare a acestei facultăți.

Credem, că aceste considerații vor fi suficiente pentru recunoașterea drepturilor Iașului.

Ec. Valeriu Iordăchescu

Profesor

Membru în Consiliul Central al Bisericii

Iașul și facultatea teologică

O nouă și grea lovitură se abate asupra Iașului cultural. Guvernul a hotărât să așeze la Chișinău, Facultatea teologică, vechiul mădular rechemat la viață, a venerabilei și istoricei universități ieșene.

Una din cele mai strălucite și mai nobile podoabe ale *Așezământului pentru învățături înalte* hărăzit Moldovei la 1851 de către luminatul Voievod Grigore Ghica, a fost Facultatea Teologică, înființată și pusă în funcțiune deodată cu facultățile de Filosofie și de Legi prin decretul dela 26 Octombrie 1860 de către Alexandru Ion I, ministrul cultului și învățături fiind Mihail Kogălniceanu.

Fondarea Universității ieșene cuprinde astfel, în aceiași una și nedespărțită înfăptuire, facultatea teologică, al cărui cel dintâi Decan, arhiereul Filaret Scriban Stavropolitanul, a fost și cel dintâi Rector, până la alegerea profesorului Ion Strat, și care la solemnitatea inaugurării Universității din Oc-

tombrie 1860, în îndoita sa calitate de rector și de arhiereu, a rostit acele memorabile cuvinte de rugăciune în care și astăzi își pot găsi temeiul și îndestularea toate avânturile de înălțare științifică și morală.

Imprejarări vitrege și mari greutate materiale, au făcut ca după cinci ani de funcționare facultatea teologică ieșană să-și piardă fără veste existența, astfel după cum, mai târziu facultatea medicală deabia înființată a fost suprimată pentru economie din bugetul instrucțiunii publice — și mai norocoasă totuși, reînființată numai datorită mișcării unanime a profesorilor ieșeni și a sprijinului hotărât a lui Ion C. Brătianu.

De atunci a rămas veșnic deschisă această mare chestiune a Iașului despuiat, între atâtea altele și de una din facultățile universitare — și vecinic viu dezideratul reîntregirii înaltului său așezământ de învățatură.

Procesul acesta, mereu amânat, în care drepturile imprescriptibile ale Iașului aveau totdeauna apărători calzi, și luminați, — procesul acesta redeschis după Unire, prin noile condițiuni de viață create statului și în deosebi Moldovei întregite prin ținuturi care în activitatea religioasă se inspirau și din alte concepțiuni, — procesul acesta față de care Sinodul întrunit al întregii biserici naționale s'a rostit pentruca fără întârziere să se facă dreptate Iașului, și să se înfăptuiască opera de regenerare națională și bisericească pentru Moldova întregită, legată de acțiunea învățământului superior teologic în cadrul și prestigiul cultural și național al Iașului, — procesul acesta capătă acum soluțiunea brutală și neașteptată, prin întreta și definitivă desconsiderare a temeiurilor istorice, culturale și naționale care impun acum, mai cu putere ca oricând, reînființarea facultății teologice în Iași.

Ne exprimăm convingerea că această prea însemnată chestiune nu poate rămâne cu soluțiunea dată de guvern.

Prea mari și prea înalte sunt interesele pe care le zdruncină — și prea adânci sunt rădăcinele înfipte în inima Iașului, pentru ca să nu se ridice din toate părțile un cuvânt de protestare, luminat, hotărât și limpede, și pentru ca să nu se afirme voința conștiinței publice, care trebuie să învingă

* * *

Dacă domnul Ion Petroviți, profesor universitar, astăzi ministrul instrucțiunii publice — și oricum — reprezentantul Iașului în guvern, în peregrinările sale provizorii prin cabinetul Rectoratului Universității, și-ar fi aruncat privirile în colțul unde stă așezat de douăzeci de ani, de către gândul pios al neuitatului rector Constantin Climescu, manuscrisul istoricului Universității ieșene, desigur că participarea d-sale

directă și principală, la hotărârea guvernului, de a răpi definitiv Iașului facultatea teologică, nu s'ar fi putut produce, sau atunci ar rămâne cu totul inexplicabilă.

Ba din potrivă, am dori să credem, că în calitate de profesor, cunoscător al trecutului universității ieșene, Domniasa ar fi considerat ca o frumoasă și înaltă datorie, de a reînvia, în împrejurările de astăzi favorabile, vechea ființă a facultății teologice, ca o meritată restituție, Iașului, despoiat în atâtea rânduri — și desigur ca o prevăzătoare și eficace operă de integrare națională, culturală și politică, pentru biserica moldovenească de dincoace și dincolo de Prut

*

Drepturile întemeiate pe realități istorice nu se prescriu, iar evoluția învățământului național în Moldova se înfățișează din cele dintâi începuturi ca o dezvoltare complectă pe toate târâmurile. De aceea înainte de a cerceta toate celelalte considerațiuni actuale, puternice și însemnate, care impun astăzi, cu toată tăria, reînvierea tocmai în Iași, a învățământului superior teologic — odinioară în ființă — să ne reîntoarcem pentru un moment la izvoarele trecutului, pentru a arăta pe ce se întemeiază acei care revendică existența facultății teologice, ca un drept istoric al Iașului și al Universității sale.

*

„Cu venirea la tronul Moldovei a lui Grigore Ghica, — ne spun cronicarii universității ieșene — curentul favorabil educațiunii naționale începe iarăși a adia; organizarea și dezvoltarea învățătorei revin iarăși la ordinea zilei“.

„Domnul numește o comisiune, care cercetând expunerea de motive și proiectul înfățișat de departamentul Culturii și al învățăturilor au lucrat acest așezământ important dela care se așteaptă atâta bine“. Această comisiune era compusă: din șeful departamentului Aga N. Ghica, și directorul său Petre Cazimir, doctor în filosofie și legi; din Luminarea sa Prințul N. Suțu și Dumnealor Aga Lascar Roseti doctor în legi, Postelnicul G. Ciucureanu doctor în medicină, spătarul Vasile Alexandri și C. Hurmuzache doctor în legi, ca secretar.

Ședințele acestei comisiuni au început la 11 Aprilie 1850 terminându-se la Iulie acelaș an. Lucrarea formulată în proiect căpătă intrarea domnească la 1 Ianuarie 1851 ca „Așezământ pentru organizarea învățăturilor publice“.

Acest așezământ, la secțiunea III-a cu titlul: „Învățătura înaltă“ prevedea următoarele:

Art 53. Pentru învățătura științelor înalte se va înființa în Iași o Academie.

Art. 54. Aceasta va avea patru facultăți: a) Facultatea filosofică cu doua secțiuni I Litere II Științi b) Facultatea giurinică c) *Facultatea teologică* d) Facultatea medicală.

Din lipsă de mijloace și chiar de elevi, dintre facultățile astfel prevăzute nu încep a funcționa decât la 1856 câte-va cursuri de drept și filosofie cu profesorii Simion Barnuțiu, Papiu Ilarian, Dr. Apostoleanu, Teodor Veisa, V. A. Urechia, Ștefan Micle și Ion Pop.

Curând însă după unirea Principatelor Ministrul Instrucțiunii Publice Mihail Cogălniceanu caută să aducă la deplina înfăptuire așezământul școlar al fostului voevod Grigore Ghica cu sprijinul puternic al Domnitorului Alexandru Ion I.

În Septembrie și Octombrie 1860, Consiliul școlar, care sporise între timp prin numirea și a altor profesori printre cari, la Drept a tinerilor Gheorghe Mârzescu și Ion Strat, lucrează upă cererea ministerului de Instrucție la statutele de organizare ale Universității.

Consiliul delegă din sânul său o comisiune restrânsă, compusă din profesorii Simion Barnuțiu, Gheorghe Mârzescu, P. Suci, O. Teodori și Călinescu pentru alcătuirea lucrărilor cerute. „Proiectul de programă” a facultății de Teologie este întocmit de Simion Barnuțiu și toți membrii consiliului școlar aprobă în ședința dela 5 Septembrie 1860 acest regulament dimpreună cu propunerea marelui dascal ardelean ca,—lucru vrednic de reținut—„clericii să fie obligați ca împreună cu științele facultății teologice să învețe și cursurile din facultatea filosofică”.

Statutul universității și „programele facultăților” au fost înaintate cu grabă Ministrului Instrucțiunii publice, Mihail Kogălniceanu. Acesta, la 16 Octombrie 1860 într'un lung raport către Domnitor, străbătut de evocări istorice și de cel mai înalt avânt patriotic și cultural, prezintă spre promulgare decretul pentru înființarea Universității ieșene.

Decretul apărău cu data de 26 Octombrie, în chiar ziua inaugurării Universității, cu acest cuprins.

Noi Alexandru Ion I

cu mila lui Dumnezeu și voința națională Domnitor Principatelor Unite: Moldova și Țara Românească.

La toți de față și viitorii sănătate.

„Considerând că așezământul instrucțiunii publice din anul 1851, prevede pentru învățământul superior înființarea de patru facultăți și anume: de filosofie, de drept *de teologie*, și de medicină.

Considerând că piedicele care mai mult timp s'au opus la întemeierea învățământului înalt, așa precum îl voiește

legea, astăzi, în cea mai mare parte sunt înlăturate, de vreme ce există un număr îndestul de mare atât de elevi, care și-au săvârșit învățăturile gimnaziale, cât și de profesori capabili de a preda științele în limba românească, precum aceasta se cere în paragraful 6 din așezământul școlar.

Considerând că interesul țării, care este în cale de progres și mai ales în fața multelor trebuinți ce se reclamă de noul regim introdus în Prin ipatele-Unite prin convențiunea din 7 | 19 August 1858, cere să se deie instrucțiuni publice cea mai mare desvoltare.

Considerând ca de această mântuitoare idee pătrunsă, adunarea legislativă în sesiunea anului 1859—1860, nu numai a votat un însemnător budget pentru instrucțiunea publică dar spre răspândirea acesteia a acordat guvernului nostru mai multe credite, și în special acel de a cumpăra înadinse încăperi pentru instalarea facultăților.

Considerând că potrivit votului Camerei s'a și cumpărat de veci vechiul palat al Domnului Moruzi.

Socotind timpul sosit pentru a se pune cea de pe urmă la edificiul național, proiectată de legea din 1851, adică întemeierea în întregul lor a tus-patru facultăți.

Țiind seama de împrejurările pe larg expuse în raportul ministrului nostru secretar de stat la departamentul instrucțiunii publice cu data de 16 Octombrie, No. 13794.

Cu binecuvântarea lui Dumnezeu și pe puterea legii din 1851, Domnia-noastră hotărâm și încuviințăm întărirea Universității de Iași cu tas-patru ale ei facultăți, așezate în încăperile anume destinate pentru dânsese.

Și dar am decretat și decretăm :

art. 1. Univeraitatea de Iași este persoană juridică cu dreptul de a se administra de sine, în cauzele atât științifice cât și disciplinare, în cuprinderea legii.

art. 2. Universitatea cuprinde patru facultăți: filosofică, juridică, *teologică* și medicală. Intr'acestea învățătura va fi liberă, gratuită și în limba română.

Facullățile formează un institut național în care se vor propune toate ramurile științelor fără nici o excludere. . . . .

art. 11. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul Instrucțiunii publice, este însărcinat ca la cea dintâi sesiune a corpului legislativ, să înfățișeze budgetul Universității, precum și a Bibliotecii și a diferitelor colecțiuni, care vor trebui înființate sporite sau ameliorate, potrivit noilor trebuinți.

Facem cunoscut tuturor și ordonăm ca cele de față investite cu sigiliul statului și trecute în „Monitorul Oficial“, să

se execute întocmai, pentru care Ministrul nostru, secretar de stat la departamentul Instrucțiunii publice din Moldova, este însărcinat cu aducerea întru îndeplinire a acestei Ordonanțe.

Datu-sa în Domneasca noastră reședință lași, în anul mântuirii 1860, luna Octombrie în 26 zile, iar al Domniei noastre în Principatele Unite al doilea.

Alexandru Ion I

M. Kogălniceanu

* * *

Această ordonanță avea să fie citită de ministrul instrucțiunii M. Kogălniceanu în cursul solemnității inaugurale a Universității și de instalare a facultăților în localurile lor, în prezența a însuși Domnitorului Principatelor.

Profesorii Facultății de teologie numiți pentru materiile primilor doi ani de cursuri, erau după programa întâiului an școlar 1860—61; arhiereul Filaret Scriban Stavropolitanul, arhiereul Vladimir Suhopan Irineupolitanul, Părintele Econom Nichifor Iliescu și arhiereul Melchisedec. Despre aceasta din urmă nu se găsește însă dovada că ar fi funcționat ca profesor.

Solemnitatea înființării Universității rămâne ca un mare act național—să arătăm dar toate împrejurările în care s'a scris această pagină neîntrecută din istoria învățaturii și a scoalei române.

(Vom continua)

Valeriu Bulgaru

Prof. universitar

Observări asupra cultului divin la noi

Alături cu păstrarea neatinsă a dreptei învățaturi avem de prețuit în biserica ortodoxă și înfățișarea pe care a luat-o credința sub forma de cult. Cultul divin ortodox s'a impus din cele mai vecbi timpuri prin solemnitatea sa, prin grija ce a avut ca actele religioase să fie ceva ce se rădică deasu-

pră tuturor celorlalte manifestări ale noastre, ceva spiritual, curat cași lumina către care se îndreaptă. Este semnificativ aceia ce ne spune istoria în această privință despre prințul Vladimir al Rușilor, Vasile de mai târziu, care a ales forma ortodoxă a creștinismului pentru poporul rus în urma chipului deosebit cum a fost impresionată o delegație a sa, de frumusețea sflutei liturghii la care a asistat în Constantinopol.

Despre valoarea ce a avut pentru noi acest cult ne vorbesc atâtea biserici bogate din trecut cum și lucru pe care trebuie sa-l recunoaștem că el a încălzit însăși tărie a credinței neamului nostru și a contribuit la rîdicarea lui culturală și artistică.

O indiferență însa în zilele noastre a unei anumite clase, susținută cu pretinse motive rașionale, o răceală generală și departare de adevaratul rol al cultului divin, dau loc la unele observații.

Cultul divin a luat ființă odată cu încolțirea primei idei religioase în sufletul omului. De îndată ce a putut să conceapă într'un chip oare-care supranaturalul a căutat să se poarte deosebit față de el, să-și manifeste într'un fel respectul, frica și rugăminte sa și de aici a pornit cultul divin. Istoria religiunilor cunoaște aceste forme de cult dela naivile adorații ce se da fețișului până la înalta formă de cult spiritual, trecând prin mitologia antică și la numeroasele practici religioase ale Zeilor dela Greci și Romani.

O renovare în evoluția cultului divin. care-i stabilește și adevaratul lui rol, o face creștinismul. De unde până aici se credea că prin însăși forma de cult împaci divinitatea și-i obții grația, creștinismul nu privește cultul decât ca o manifestare a credinței interne, fără de care n'are nici o însemnătate. „Duh este Dumnezeu și pentru aceasta cel ce se închină trebuie să se închine cu duhul și adevărul“. Intreg cultul creștin s'a călăuzil de această idee. El este strâns legat de credința interna spirituală și toate manifestările sale sunt simbolic rînduite, pentru a îmbraca o idee religioasă înaltă sau un fapt din activitatea mântuirii. Aici stă tot înțelesul cultului divin. Este o necesitate psihologică de a arata în afară orce idee și simțimânt intern. Pentru noi care suntem tributari și ai materiei nu trăește și nu are viață de-

plină nimic din ce s'a plăsmuit numai prin prisma sufletului și nu se concretizează într'o formă exterioară.

Acestei legi i se supune și simțimântul religios îmbrăcând forma cultului divin. Și dacă simțimântul religios este ceva prețios în om care înalță către înțelesul adevăratei vieți, atunci el trebuie să fie întărit prin exteriorizare. Și pentru întărirea și susținerea religiozității biserica a organizat cultul divin. El are un adânc rol pedagogic și nu trebuie confundat cu o simplă formă. Aceasta trebuie răspuns așa pretenșilor intelectuali indiferenți față de cult.

E drept însă că și o îndepărtare dela adevăratul înțeles simbolic a cultului, în săvârșirea lui, justifică răceala ce se observă. Cauze sunt multe. În primul loc ar fi faptul că nu sunt cunoscute de credincioși ideile religioase cari sunt la baza fiecărui act și obiect de cult și atunci acestea nu mai apar ca expresia logică și conștientă a simțimântului religios intern ci o vagă manifestare a lui. În chipul acesta se luncă spre forma de cult de înainte de creștinism și se justifică acușările ce ni se aduc.

Deaceia cultul divin trebuie explicat pentru a fi făcut viu în sufletul credincioșilor și astfel el să apară ca o expresie reală a credinței. Fiecare act, fiecare mișcare, obiect sau cântare din serviciul divin este expresia unei vibrații a simțimântului religios și aceasta trebuie să fie cunoscută de toți credincioșii. Știința Omileticeii, are un însemnat capitol în care se prescrie datoria ca preotul să aibă printre subiectele predicilor sale și explicarea cultului divin. Și aceasta se impune când se constatată o indiferență pentru el.

O altă cauză e faptul că în învățământul nostru, unul predă cunoștințele religioase și altul îndeplinește actele de cult așa că în mintea elevilor dela început se face o despărțire între ceia ce învață din principiile creștine și între ceia ce i se înfățișează la biserică. Invățământul religios primar ar trebui predat de preoți.

Pentru acelaș motiv sunt și contra părerei ce s'a ridicat ca în învățământul secundar profesorii de Religie să nu fie aceiași preoți slujitori de parohie. S'ar face prin aceasta ruptura între fondul credinței și forma ei din cult și s'ar ră-

pi unul din cele mai proprii mijloace active pentru educația religioasă.

Dar unele lucruri de îndreptat în această privință sunt și în școlile noastre clericale, seminariile. Și aici puțin se face, chiar după programe judecând, pentru a introduce pe elevi în cunoașterea de aproape a cultului. Mai la toate seminariile practica liturgică se lasă pe ultimul plan sub motiv că va fi învățat la nevoie de cei cari se vor face preoți. Deaceia vedem la hirotonie candidați de o stângăcie care e și din altă cauză decât sfiala ce o au prin apropierea de marea taină a preoției. Ajungând apoi preoți nu văd în cultul la care sunt obligați decât o formalitate pe care o îndeplinesc fără nici o căldură. De aceia preoții bătrâni crescuți cu mai puțină carte sunt mai buni liturghisitori și mai bine priviți de popor de multe ori.

Formaarea viitorilor preoți în atmosfera bisericească, educația noastră din seminarii se poate face în primul loc prin cuit și acest lucru trebuie intensificat alături de suportul științific ce trebuie dat religiei. A apropia de mic pe viitorul preot de strană și a-l deprinde să mănuiască o carte de ritual nu înseamnă numai a-l deprinde tehnica serviciului divin căci aceasta se capătă ușor, ci și a-i opri din vreme atenția la ceia ce înfățișează acest serviciu pentru ca religiozitatea cu încetul să i se urzească temeinic în suflet.

Trebuie mai întâi ca pentru săvârșitori, cultul să fie ceva viu în care să vibreze căldura credinței. Adăugând apoi la aceasta și lumina explicării cultului, se va ajunge să se vadă în serviciul divin nu o formă ci o logică și reală necesitate și un prețios și rațional mijloc de educație religioasă alături de cealaltă activitate culturală și misionară a bisericii.

Pr. C. Munteanu

Spiritual și profesor al Seminarului din Dorohoiu.

Din cauza materialului cu privire la Facultatea teologică din Iași, suntem nevoiți a amâna continuarea articolului „Preotul ca predicator” de Pr. C. Dron precum și alte foarte importante articole ce ne-au sosit la redacție.

OFICIALE

Vizita I. P. S. Mitropolit Pimen la Mănăstirile din Eparhie.

Ca în toți anii I. P. S. Mitropolit și-a făcut în cursul lunii Iulie obișnuita sa cură la Govora, de unde s'a întors la 5 August.

După o ședere de câteva zile în Iași pentru rezolvirea chestiunilor curente de Ad-ție, I. P. Sf. Sa a plecat la Mănăstirea Neamțu în vizită canonică.

A fost primit în sunetul clopotelor de întregul sobor, care îl aștepta cu drag întrucât nu mai fusese pe aici de mai bine de un an, precum și de numeroșii vizitatori ai mănăstirii care i-au aruncat flori și i-au urat „bun sosit”.

Din întâmplare se găsea în mănăstire și I. P. Sfințitul Patriarh al României, Miron, care venise cu o zi înainte puțin a vizita mănăstirea și care întâlnindu-se în biserică cu I. P. S. Mitropolit al Moldovei i-a urat de asemenea bun sosit.

Intâlnirea a fost în adevăr înduioșătoare, iar starețul, Arhim Daniel Ciubotariu, în cuvântarea de bună primire ce a rostit a relevat în cuvinte foarte bine alese, faptul. „Este la mijlocul — a zis între altele starețul — degetul providenței care a făcut ca în momentul când soborul „acestei M-tiri se străduiește să realizeze una dintre cele „mai mari revendicări ale sale: Seminarul monahal,

„să întrunească în această biserică — ctitoria lui Ștefan cel Mare — cele mai mari căpetenii ale bisericeii, care prin poziția lor, ca și prin sentimentul de care sunt însuflețiți, au dat un așa de mare sprijin realizării seminarului călugăresc“.

Acestor cuvinte și acestei primiri călduroase, I. P. S. Mitropolit a răspuns de asemenea vădit mișcat.

„Sunt fericit a zis I. P. Sf. Sa că revăd mânăstirea și pe călugări în plină activitate și animați de năzuinți culturale dar mai ales mă simt fericit că eu și mânăstirea putem găzdui pe cel dintâi Patriarh al României întregite. Amintind diferite împrejurări din ultimii ani, când împreună au putut lua hotărâri însemnate cu privire la interesele bisericeii, se oprește asupra unor momente din trecutul dinaintea războiului când a conrespuns cu I. P. S. Patriarh, pe atunci episcop de Caransebeș, numai prin scrisori, relevând că și atunci ca și azi, în toate chestiunile de ordin bisericesc și național a fost o deplină potrivire între ambii ierarhi, ceea ce a dus la izbânda noastră pe terenul național și ceea ce asigură în viitor o dezvoltare rodnică bisericeii noastre strămoșești.

I. P. S. Patriarh a răspuns acestor alocuțiuni, referindu-se la Sf. Scriptură, care are pentru toate împrejurările, învățături pline de înțelepciune. „Intâlnirea de azi îmi amintește“ — zice I. P. Sf. Sa — cuvintele Mântuitorului: „*Cel mai mare dintre voi să fie ca cel mai mic, și stăpânitorul să fie ca slujitorul*“ (Luca XXII v. 26). În adevăr iată, eu Patriarhul României, ocupând cel mai înalt post în biserică, sunt astăzi ca cel mai mic, făcând plăcuta slujbă de primire a I. P. S. Mitropolit al Moldovei într'o mânăstire de sub a sa jurisdicție.

Sanctitatea sa arată apoi de ce iubește așa de mult Mânăstirea Neamțu. Ea a fost în trecut un așezământ de care s'au profitat ardelenii din vecinătatea ei de peste munți, de oarece toate satele până la *Toplița* locul natal al Sanctității Sale, sunt sate românești, ortodoxe, în care Mânăstirea Neamțu prin calugării ei, a întreținut flacăra dreptei credințe, a ortodoxiei și flacăra națională.

Având această dragoste pentru mânăstire, declara că va lucra împreună cu I. P. S. Mitropolit al Moldovei pentru propășirea ei și a seminarului călugăresc, în care vede mântuirea credinței de primejdia sectelor și a tuturor curentelor dizolvante precum și realizarea tuturor năzuințelor bisericeii creștine în societatea de azi.

Înalții ierarhi au vizitat apoi Tipografia, Seminarul și împrejurimile mânăstirei. După 2 zile de odihnă I. P. S. Patriarh a plecat la Toplița, după ce a vizitat în trecut mânăstirea Varatec, iar I. P. S. Mitropolit al Moldovei s'a stabilit la Varatec, unde va sta 15 zile și de unde va vizita Agapia și alte mânăstiri, dându-le îndrumări folositoare.

R.

Președinția Consiliului de Miniștri

No. 5489

Înalt Prea Sfințite,

Ca răspuns la adresa D Voastră No. 2333 din 1 Iunie a. c., avem onoarea a Vă înștiința că Ministerul Instrucțiunii cu adresa No. 62327 din 3 August a. c, Ne comunică că cererea pentru înființarea unei facultăți de teologie la Iași, se va avea în vedere la viitorul buget și la viitoarea sesiune legislativă.

Secretar General

M. Vlahide

Secretar *Cârlova*

Eforia Bisericei Ortodoxe Române

No. 34. 18 August 1926,

București, Str. Matei Millo No. 9 etaj

Inalt Prea Sfințite Stăpâne,

Prin dispozițiunile art. 24 din al. 2 din statutul legii de organizare a bisericei ortodoxe române, Eforia Centrală are obligațiunea să alcătuiască bugetul pentru întreaga biserică ortodoxă română.

În consecință și având în vedere art. 38 al. i combinat cu art. 38 și 48 din statut, vă rugăm stăruitor să bine voți a dispune să se aducă la îndeplinire cât mai în grabă următoarele dispozițiuni:

Toate parohiile urbane și rurale, schiturile și mănăstirile, protopopiatele, seminariile și școlile de cântăreț. internatele etc. ce cad în jurisdicția acelei parohii să procedeze de urgență, fiecare la întocmirea bugetului de venituri și cheltueli pe exercițiul viitor 1927.

Vă rugăm să bine voți a pune în vedere tuturor acelor ce au în căderea a întocmi bugetele parohiilor, să aibă în vedere că, după noua lege de organizare a bisericei, trebuie a se căuta să se acopere pe cât cu puțință cheltuelile, din veniturile proprii ale parohiei dacă sunt. Statul urmând a veni numai în ajutorul acelor biserici care nu și le pot acoperi. Deci la alcătuirea bugetelor se va ține seamă de aplicarea acestui principiu neafectând cheltueli de cât în limita strictului necesar, iar la plata de personal de toate drepturile câștigate *aplicabile dela 1 Ianuarie 1927.*

Bugetele vor fi însoțite de:

a) Un stat nominativ după normele stabilite pentru bisericile urbane, adică arătându se numele personalului, retribuția, gradațiile și accesoriile acordate prin buget anul crt. 1926.

b) Un extras de inventar al averii mobile și imobile (proprietăți și rente sau diverse delegațiuni de stat, județ, comună sau particulare.)

Aceste bugete se vor verifica de organele Înalt Prea Sfinției Voastre și centraliza în câte un tablou cu arătarea numelui parohiilor și pe următoarele categorii :

- a). Parohii urbane și rurale întreținute de stat între care și acele declarate monumente istorice,
- b). Parohii urbane subvenționate de comune ;
- c). Parohii urbane cu avere proprie și neîndestulătoare pentru acoperirea cheltuelilor.
- d). Schituri și mănăstiri ;
- e). Ateliere de industrie casnică mănăstirești ;
- f). Protopopiate ;
- g). Seminarii, institute teologice, Scoli de cântăreți.

De asemenea statele nominative trimise pe lângă bugetele de mai sus, se vor centraliza în tablouri pe categoriile arătate și în ordinea următoare :

Preoți cu seminarii gr. I ; preoți cu seminarii gr. II ; preoți cu calificare ordinară (în Transilvania) ; preoți cu licența sau doctoratul în teologie, diaconi, cântăreți în orașele din Basarabia ; cântăreți cu școală în orașele din Basarabia ; cântăreți cu școală la sate ; cântăreți cu practică la sate ; paraclisieri, etc. Se vor centraliza în acest tablou și următoarele : gradațiile de vechime ale preoților și cântăreților ; gradațiile de merit ale preoților foști mobilizați ; sporul de 25 % preoților și cântăreților din vechiul regat și Basarabia care nu au teren ; spor de 30% preoților din Dobrovia, diurnele corurilor vocale etc., precum și totalul accesoriilor cuvenite celor de mai sus ca : indemnizație de chirie. scumpete, spor de 30% ajutor de familie ; spor de 40% acordat la 1 Ianuarie 1926 și noul spor de 15% acordat la 1 Iulie a. c.

Se va arata în coloanele verticale ale tabloului : numărul persoanelor pe categoriile de mai sus, salariul lunar de bază pentru o persoană, salariul de bază pe întregul an pentru toate persoanele din aceeași categorie, totalul. Apoi se va scoate în coloane alăturate, sporurile de personal și sporurile de retribuții cerute pe seama bugetului viitor în comparație cu bugetul anului 1926.

Câte un exemplar din bugetele arătate mai sus și extrasul de inventar și statutul nominativ respectiv, se va înainta Eforiei Centrale odată cu tablourile centralizatoare pe Eparhie, întocmite de organele Înalt Prea Sfinției Voastre.

La verificarea bugetelor și la alcătuirea tablourilor centralizatoare trebuie dată multă atențiune ca astfel retribuțiile și accesoriile prevăzute în actualul buget 1926, să fie exacte.

La prevederile de personal de administrație se va avea în vedere statutul Funcționarilor Publici.

Toate sporurile de personal și cheltueli de materiale ce se va cere pentru noul buget, se vor motiva, trecându-se numai ceace este de absolută trebuință.

Aceste lucrări vă rugăm stăruitor să bine voiți a dispune să fie înaintate Eforiei Centrale, cel mai târziu la data de 1 Septembrie a. c. pentru ca Eforia să poată întocmi bugetul general al întregului cult ortodox și înaintea Ministerului Cultelor până la data de 15 Septembrie a. c. spre a fi introdus în proiectul de buget general al statului.

Președintele Eforiei

P. Gârboviceanu

Director,

R. Cepturianu

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCA

APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECTIUNEI CULTURALE

A CONSILIULUI EPARHIAL

Capul lui Ioan Botezatorul

— In chestiunea Facultății de Teologie —

Lupta deschisă de preoțimea ieșană, pentru a împiedica lovitura dată lașului și bisericeii moldovenești în genere, prin stabilirea Kișinăului ca loc în care să fie sălășluită noua Facultate de Teologie, este în toiul ei.

La acțiunea preoțimei s'a asociat toată presa din Iași, o parte din presa din București, precum și intelectualitatea ieșană, care prin foile locale, duc o aprigă campanie, împotriva măsurii luate de guvern și în favoarea celor susținute de noi.

De asemenea s'au primit numeroase telegrame de adeziune de la preoțimea din celelalte județe moldovenești.

Suntem deci pe drumul cel bun.

Ce răspund adversarii la această acțiune?

Că Facultatea de Teologie este din punctul de vedere cultural „*un post înaintat al Universității Ieșene în însuși solul Basarabiei*”, că profesorii vor fi numiți de senatul Universității din Iași; ca se vor înființa catedre de filosofie și de drept în legătură cu studiile teologice, că se vor trimite, ca profesori și conferențieri cele mai bune elemente din Regat, făcându-li-se înlesniri de transport și de trai și în sfârșit, ca suprem argument, că Kișinăul oferă „*un splendid local, iar Ministerul va fi ușurat printr'o subvenție a Eparhiei din Kișinău*”. A-

cestea sunt declarațiile D-lui Ministru al Instrucției, făcute unui ziar din Iași, precum și delegației de preoți ce a fost la D-sa. Ele pot fi caracterizate cu o formă simplă și sugestivă: „vorbe, vorbe, vorbe“.

Din toate acestea reținem însă în special, faptul că guvernul promite o serie de înlesniri și sacrificii speciale, pentru o instituție pe care o înființează la Kișinău, tocmai fiindcă această localitate îl scutește de sacrificii.

Se înțelege că în acest caz se impune o întrebare:

N'ar fi mai bine ca guvernul să renunțe de la început la acest ajutor, pentru a fi scutit de acele sacrificii speciale? Adică n'ar fi mai lesne ca Facultatea de Teologie să se facă la Iași, unde nu este nevoie de catedre speciale, de conferențieri, cu înlesniri de transport și altele, căci toate aceste există și se pot utiliza fără nici o cheltuială?

Nu i se pare guvernului că e cu totul de neînțeles, să facă o Facultate de Teologie la Kișinău, fiindcă acolo ai local și înlesniri bănești, iar pe de altă parte să spui că pentru a înlătura neajunsurile mediului de acolo, vei face sacrificii bănești?

Această lipsă de logică este de reținut, fiindcă ea apare totdeauna atunci când guvernele iau măsuri nedrepte, dar țin totuși să fie executate.

În aceste împrejurări, adevărul, prins în rețeaua unor argumentări mesteșugit alcătuite, rupe totuși zăgăzurile, apărând lămurit și muștrător pentru conștiințele, care au vrut să-l violeze.

Dar cu localul chestiunea este și mai gravă: D-l Dăscălescu, Profesor la seminarul din Kișinău, ne informează că la eroarea ce se face din punctul de vedere național, se adaugă și împrejurarea că nu există local, s'au că ceiace se poate oferi e cu totul insuficient.

Atunci?

Dar la Iași s'a cerut local, și nu s'a dat? Se poate oare crede că Mitropolia Moldovei, cu Seminarul și cu puțină bună voință din partea Universității, care de altfel există—n'ar realiza și această nevoie?

În această privință citez cuvintele I. P. S. Mitropolit al Moldovei, care când i s'a adus acest motiv a

spus tare și respicat: „*Dau palatul meu, dar nu îngădui această ofensă adusă Iașului și Moldovei*“.

Ne întrebăm atunci, cum rămâne cu avantajele Kișinăului și cu insuficiența Iașului?

Iată întrebări cari rămân fără răspuns: iată ceia ce dreapta judecată, nu poate pricepe, dacă nu ar ști că toate aceste afirmațiuni nu sunt de cât pretexte.

În realitate, biserica a fost și de data asta obiectul unei odioase compensații, pentru realizarea intereselor electorale, a fost realizarea practică a unui sistem, care a început să-și facă loc în biserică și care va duce la rezultate din ce în ce mai funeste pentru ea, dacă cei ce o reprezintă nu vor reacționa și nu se vor pune cu hotărâre în calea acestei tentative.

Este recentă în mintea tuturor chestiunea calendarului: pentru foloase electorale, o chestiune de adevăr și de dreptate, a fost compromisă aproape iremediabil. Chestiunea Facultății de Teologie are acelaș substrat.

Pentru un foarte dubios succes electoral, interesele preoțimei din Moldova au fost puse pe tîpsie și date Părintelui *Cociujna*, adică regionalismului îndrăsneț și fără senz, pentru cei ce declară unirea sinceră și definitivă.

Istorisirea biblică cu capul *Sf. Ioan Botezătorul* se repetă.

Ai jucat frumos Părinte Cociujna, ai dreptul la orice vei cere, chiar până la jumătate din împărăția politicianismului român.

Dar nu e aceasta singura contradicție în care se pun adversarii Iașului.

Se impută bisericii obscurantismul ei secular. La un moment dat biserica zice: vreau să scap de acest ponos și să-mi creez elemente care pe lîngă specializarea necesară să-și însușească cunoștințele culturale generale, pe care le dă Universitatea și astfel să am oameni cărora să nu li se poată reproșa nimic și care împreună cu ceilalți să grăbească pașii neamului nostru spre civilizație și progres.

Ce se întîmplă însă:

Având parcă teama de o biserică în care conștiința datoriiilor și a puterilor sale va fi vie, oamenii gă-

sesc destule pretexte pentru a se pune împotriva năzuințelor ei.

O biserică vie. ar curăța omenirea de sgura păcatelor, ar înlătura fățarnicia atâtor falși învățători și ar creia o lume mai bună și mai aproape de Dumnezeu.

Asta însă nu vreau oamenii. Și se găsesc destui oponenți care să teoretizeze o atitudine contrară.

Sunt ambiții de realizat, sunt poftă de împlinit. O biserică vie le-ar arde cu ferul roș. De aceea avem atâtă prilejuri să vedem oameni, care conștient sau inconștient, impută bisericii obscurantismul, dar luptă pentru menținerea lui.

Mântuirea va veni, însă nu de la ei, ci de la preoții bisericii lui Christos, care trebuie să lupte fără preget pentru realizarea idealurilor bisericești, care sunt și idealurile umanității întregi.

De aceea lupta începută trebuie dusă la capăt, ori care ar fi greutatea și primejdiile.

Altfel Ierodiada va cere mereu pe tîpsie capul lui Ioan Botezătorul.

Pr. Const. Dron

P. S. S. Episcopul Visarion al Hotinului și facultatea teologică

— Scrisoare adresată d. lui Valeriu Bulgaru —

Domnule Profesor Bulgaru,

Dreapta judecată cere tuturor, ca lașul să devie din nou „inima” întregii Moldove. Deci și Bucovina și Basarabia, sunt datorate să tindă spre acest oraș în toate năzuințele însemnate ale populației lor, dintre care cea culturală să primeze, iar din cuprinsul acesteia, cea religioasă e cea mai gingașă.

Și considerațiuni istorice și culturale, dar în deosebi cerințele unificării sufletești ale acestor două laturi de țară, cer să se redea lașului tot ce-i trebuie, pentruca sufletește ele să năzuiască spre dânsul. Continuarea politicii de concesiuni, urmată prea multă vreme, menține regionalismul și produce o întârziere de unificare, într'o măsură, de care centrul, slab cunoscător al periferiilor țării, aproape nu-și dă seama.

Gusturi pornite din capricii ignorante și alimentate de îndrăsneli electorale, au surprins și silit pe d. ministru Petrovici, să împlinească cererea bizară, a câtorva nechemăți din Chișinău, ca facultatea de teologie a Iașului, să și deschidă cursurile în acel oraș, nepotrivit unui asemenea scop. Avem însă credința, că înaltul guvern, va vedea în curând motivele pentru care această facultate îndeosebi, trebuie adusă să întregască Universitatea din Iași.

Prețuind în deosebită măsură frumosul sprijin ce ați dat acestei chestiuni prin presa ieșană, așa de documentat, vă rog să primiți domnule profesor și din partea mea, arhieresti binecuvântări și călduroase mulțumiri.

† VISARION EPISCOPUL HOTINULUI

Bălți 26 August 1926.

Facultatea izolată

Inființarea facultății de teologie la Chișinău, a dat loc unei polemici, care și-a găsit ecoul nu numai în preoțimea ieșană și în presă, dar și în lumea universitară. Celor cari susțin drepturile istorice ale Iașului—de câte ori nu s'a invocat zădarnic ac st argument!—li s'a răspuns prin considerații de ordin material, ce nu suntem în măsură a le discuta; s'a mai spus că inființarea unui institut de studii superioare la Chișinău era o satisfacție ce se cuvenia Basarabiei, și că Universitatea ieșană nu poate fi nemulțumită, atunci când Senatul ei are dreptul de-a numi pe profesorii noii facultăți. Discuția desigur nu s'a isprăvit și fiecare tabără va găsi încă destule argumente, ca să-și susție punctul de vedere. Crearea unei instituții culturale depășește însă cadrul rivalității dintre două orașe. Ori cât de legitime ar fi interesele locale sau regionale, o facultate de teologie mai are și altă menire de cât aceea de a ridica prestigiul unui oraș, sau de a fi dăruită ca un obiect de compensație regionalismului provinciei dintre Prut și Nistru.

Pentru o pregătire cât mai deplină a viitorilor preoți, noua facultate n'are nevoie numai de un local și de câte-va catedre de specialitate. Pe lângă cunoștințele de exegeză și de tălmăcire a Scripturii, care se cer slujitorilor altarului, realitatea îi aduce în contact zilnic cu probleme de natură socială sau economică, a căror deslegare nu le-o poate da teologia pură.

Se vor crea la Chișinău catedre nouă? Ori cum, o facultate izolată nu va fi focarul de viață intelectuală ce-l constituie o Universitate completă, înzestrată cu toate cursurile cari pot întregi un învățământ. Titularul catedrei de logică

și metafizică, al Universității noastre, poate ori când aminti Ministrului de Instrucție, că la prelegerile sale din Aulă, nu vin numai studenții Facultății de Litere.

Iar dacă noua facultate se înființează anume pentru Basarabeni, dacă trebuie să fie seamă de mentalitatea locuitorilor unui ținut de curând alipit, rostul ei nu poate fi de cât de-a întări legăturile cu vechea Moldovă, de-a restabili o tradiție pe care, timp de o sută de ani, cârmuirea străină a încercat s'o știrbească. Cei vechi nu despărțiau noțiunea de „lege“ de aceea de „moșie“, de țară. Iar mediul care să le dea această îndrumare, păstorii norodului basarabean, nu-l vor afla în Chișinăul „mistic“, unde trăiește și astăzi fanatismul îndărătnic al bisericii rusești. Iașul, al cărui trecut e încă viu în monumentele ce-au înfruntat povara vremii și nepăsarea oamenilor, va arăta viitorilor preoți că inițiativa luminată a progresului poate purcede din zidurile înăgrite de veacuri. Temelia bisericii viitoare trebuie săpată adânc în pământul datinei strămoșești, pentru ca clădirea să se înalțe spre ceruri.

De aceea, nu numai ca Ieșeni, nu numai pentru folosul Iașului, credem că învățământul teologic va ființa mai temeinic în orașul nostru; ci pentru dezvoltarea instituției însăși, pentru bunul ei mers și activitatea ei sporită de o colaborare rodnică a tuturor facultăților. Lumină, firește, nu se va face de cât prin ascultarea tuturor părerilor autorizate; dar într'o chestiune atât de însemnată, părerea Universității ieșene are o greutate deosebită. Să nădăjduim că cei chemați își vor spune cuvântul cât de curând.

G. I. Brătianu
Prof. Universitar

Iașul și Facultatea Teologică

Inaugurarea Universității și Arhiereul Filaret Scriban

În sfortările către lumină și în avântul sufietesc al înaintașilor noștri, cari cu jertfe și cu mari greutăți au contribuit la luminarea poporului și la crearea învățământului superior, se poate deosebi mai bine ca ori unde, legătura originară și indisolubilă a Universității ieșene cu toate aspirațiunile înalte ale neamului și cu toate nădejdiile care prin știință și prin credință au ridicat poporul nostru în trecut și l'au întărit pe calea lui către progres.

„Inaugurarea solenelă a Universității de Iași, s'a efectuat cu strălucire în ziua de 26 Octombrie“ zice Monitorul Oficial al Moldovei cu No. 28 din 1860.

La ora 10 dimineața, s'a cântat un Tedeum în „biserica școalelor“ Talpalari, la care au fost față : școlile ortodoxe din Capitală, profesorii de toate gradele, deputațiile școalelor districtuale, societățile și diferitele corpuri savante, pe când școalele confesionale ascultau de asemenea rugăciuni, pentru prosperitatea universității în bisericile și templele respective“.

După terminarea slujbei religioase, s'a format un cortegiu impunător, pornit de la vechea Academie, spre noul palat al Universității, astăzi facultatea de medicină. Cortegiul era format din : Municipality cu reprezentanții corporațiilor ; toate școalele primare, secundare și profesionale, seminariile, pensionatele, școlile militare; tipografii și librării ; societatea naturalistilor ; societatea de încurajare la învățatură ; profesorii din Iași și delegațiile din Moldova ; Studenții de facultate ; „Steagurile facultăților purtate de capii de birouri ai Ministerului de Instrucție Publică ; Steagul și insignele Universității purtate de capii de secțiune ai Ministerului de Instrucție publică ; profesorii de facultăți ; Ministrul cu directoarele și personalul Ministerului“ străbătând străzile Banu și Sf. Spiridon pe care erau înșirate trupele.

Înainte de sosirea cortegiului, Aula Universității era cuprinsă în cea mai mare parte de o însemnată și aleasă societate, de d-nii Consuli, reprezentanții confesiunilor, etc. „Când după aceea intrară în salon toate corporațiunile amăsurat cum sosea cortegiul, Stindardele Universității și ale facultăților se așezară în semicerc, în față cu estrada ridicată pentru M. S. Domnitorul Românilor“

„D-nii Miniștri, d-nii Comandanți, d-nii profesori de facultăți, primiră pe M. Sa în curtea de jos a palatului în mijlocul uralelor a mii de cetățeni“.

După suirea Domnitorului pe estrada anume destinată, arhiereul Filaret Scriban, Decanul facultății teologice și locțiitor de Rector, săvârși sfințirea apei, la care rosti următoarea rugăciune, alcătuită de Sf. Sa pentru ocaziune și citită, în ziua de 26 Octombrie în toate bisericile din țară“ :

„Doamne D-zeul părinților noștri, celace ești lumina cea neînserată și nematerială, cela ce la facerea acestei lumi ai zis : să se facă lumină și s'a făcut lumină și ai văzut că lumina este bună... Pre tine deci îndurate Doamne te rugăm și la tine cădem și cerem precum odinioară Profetul tău Solomon, ca să ne trimești lumina și înțelepciunea ce șede pe scaunul tău și să o reverseși asupra noului tău Israil. Fă ca să se coboare și asupra noului așezământ de învățatură universitară, pe care alesul tău bine credinciosul Domnul Nostru Alexandru Ion I au binevoit a-l întemeia, pentru răspândirea luminei și adevărului în poporul tău, fă-l pe acest așezământ ca să fie isvor de lumină, de dreptate de adevăr și de mântuire a poporului tău, care, numai prin îndurarea și Pronia Ta, au trecut până astăzi nevătămat prin mijlocul atâtor furtuni și primejdii, și pe care, acum l-ai adus la li-

manul dorit. Fă-l pre acest așezământ ca pre un soare, care să lumineze toată România cu lumina adevărului Tău veșnic, ca să cunoască toți că începutul înțelepciunii este frica Domnului.

Așa Doamne Dumnezeu! nostru, care ai trimis pe unul născut fiul tău în lume nu ca împărat, nu ca cuceritor ci ca dascăl, ca învățător, ca să lumineze pe toți cei ce ședeau în întuneric și în umbra morții și carele pe templul tău, în sinagogile și polițiile și satele și palatele, bordeile și munții și văile și marea și uscatul și râurile și pârâele, pe toate le prefăcuse într'o mare Universitate, în care se predica lumina, adevărul și dreptatea, pe care le-ai pecetluit cu scump sângele tău.

Revarsă deci îndurate Doamne acel zel martiric al tău și în învățăceii noștri și i fă pre ei vrednici urmași ai Tăi și ai apostolilor Tăi, cari au luminat lumea ca și prin aceasta să se mărească și să se bine cuvinteze prea sfânt numele Tău ai Tatălui al Fiului și al sfântului Duh, amin!"

După aceasta domnitorul încredințează ministrului instrucțiunii Mihail Kogălniceanu spre cetire, ordonanța de fondare a Universității și de instalare a facultăților, pe care am transcris-o mai înainte. Apoi Vodă-Cuza încredința profesorilor P. Suci, I. Strat și O. Teodori sceptrele, sigiliul, documentul și baniera Universității zicându-le: „*Să va fe aceste semnele patriotismului, ale progresului și ale prudenței*“.

În numele universității rostește apoi o frumoasă și entuziastă cuvântare profesorul Gheorghe Mârzescu de la facultatea de Drept. „Prelung te ura! pentru Domnitor, acoperiră „cele de pe urmă cuvinte ale junelui profesore, la care M. Sa „răspunse: Să trăiască frăția românească!“ adaogă cronicarului serbării.

Seara a urmat un banchet strălucit, în vechea Academie mihăileană, unde s'a închinat pentru propășirea Universității de către Domnitor, apoi a avut loc o reprezentatie de gală la Teatrul Național, cu un bogat program, cetindu-se și versurile ocazionale ale lui Ianov.

„Ceea ce dă o înălțare mai de preț acestei serbări naționale, este că dacă scurtimea timpului n'a îngăduit deputaților școalelor din Transilvania, Banat și Bucovina a veni să eie parte la ea, după cum prin depeșele respective către D. ministru de culte arată regretând; totuși ziua de 26 Octombrie s'a serbat cu entuziasm în țările românești de peste Carpați“ încheie cu mult avânt patriotic, relațiunea oficială.

*

După refuzul lui Șimion Barnuțiu de a primi demnitatea pentru care îl desemnase unanimitatea sufragiilor, este ales rector Ion Strat; iar decani arhiereul Filaret Scriban la facultatea teologică. Ion Popp la filosofie și O. Teodori la Drept. În anul școlar 1860-61 facultatea de drept avea în-

scriși 64 studenți, facultatea filosofică 16 și facultatea teologică 14.

Rămâne să arătăm într'un ultim articol destinat istoricului facultății teologice, amănuntele puțin cunoscute asupra funcționării sale până la finele anului 1864. Caci din marturii acelor timpuri, în afară de actele din arhiva Rectoratului Universității ieșene, nu au mai rămas—dacă nu greșim—de cât baniera facultății teologice, care se află și astăzi în păstrarea Mitropoliei Moldovei.

*

26 Octombrie 1860—14 Ianuarie 1865

Porțile Universității ieșene se deschid într'o epocă de mari frământări politice. Strămutarea autorităților centrale la București cu deosebire și deasemeni curente de opinii și de interese pe chestiunile arzătoare ale îndrumării reformelor agrare și electorale, secularizării averilor mănăstirești cât și semnele prevestitoare ale lovituri de stat, își găsesc toate ecoul în viața universității ieșene, în manifestările sale ca corp constituit cât și în atitudinea fiecăruia dintre profesorii săi.

De aici își iau izvorul o serie întreagă de acte și măsuri, prin care autoritatea centrală înțelegea să înrăurească asupra universității—iar aceasta își apăra autonomia, sau își manifesta credințele prin diferite demonstrațiuni, individuale sau colective

Invățământul avea numai de suferit din toate acestea; se întâmpla câte-odată că la o facultate să nu se mai găsească în funcțiune de cât un singur profesor, ast-fel cum rezultă din acte în anul școlar 1861—62 pentru aproape întreaga Universitate.

*

La Facultatea teologică figurau ca profesori pentru întâiul an școlar 1860—61: arhiereul Filaret Scriban la Arheologia biblică și Introducerea în cărțile vechiului așezământ, arhiereul Vladimír Suhupan la Istoria Bisericească, Economul Nicefor Iliescu la Dreptul canonic și arhiereul Melchisedec de la limba ebraică și exegeza vechiului așezământ.

După listele de înscrieri și frecvență găsim ca cei dintâi studenți ai facultății teologice ieșene, pe Filotei Romanescu, Constantin Erbiceanu, Constantin Lăzărescu, Teofan Oncea, Gh. Costăchescu, Ioan Ștefănescu iar dintre clericii de mir pe Preotul Gh. Possa, Diaconii Gh. Enăchescu, Gr. Folescu Dim. Grigoriu, Preoții Andrei Panuș, Ion Anastasiu, Gavril Vasile Ursu și pe marele povestitor diaconul Ioan Creangă.

Din chiar primele zile, după deschiderea universității și aprobarea programei cursurilor pe care figura, la facultatea teologică ca profesor, preotul Nicefor Iliescu, recomandat în regulă de consiliul școlar, însuși ministrul de instrucție Mihail Kogălniceanu trimete o adresă acelui cleric prin care îl anunța ... că luând cunoștință de principiile d-tră contrare

învățământului universitar, nu mai puțin și a misiunii ce ați luat de redactorul corespondenței I. P. S. Mitropolitului, ceea ce a întreprins lupta cu guvernul laic pentru a se opune la orice reforme... nu poate lua asupra sa, nici a vă recomanda Domnitorului spre întărire, nici chiar a vă îngădui să luați o cât de mică parte în învățământul universitar.

Intr'adevăr părintele Iliescu nu a făcut nici un curs la facultatea teologică, precum nici arhiereul Melchisedec. De altfel la primele luni ale anului 1861, părintele Gheorghe Popescu este numit profesor, de drept canonic, înlocuind pe preotul Iliescu, iar la catedra de ebraică, se recomandă ca suplinitor ierodiaconul Ieronim Buțureanu. Ministerul deși numește pe acești doi profesori, nu le acordă însă salariile prin budget—ceea ce aflăm dintr'un raport al secretarului provizor al Universității Ion Popp, tocmai din Octombrie 1862, care arată că din această cauză cei doi profesori „n'au putut fi nici invitați pentru a începe prelegerile respective”; de asemenea raportul mai cere înființarea a trei noi catedre la facultatea teologică: Introducerea noului testament, Pastorală și Omiletică și Morala și Patrologia. Toate aceste întemeiate cereri, rămân însă fără deslegare, iar din programe se constată că întregul complex de studii teologice erau predate, din aceste cauze, numai de cei doi vrednici profesori arhieriei, Scriban și Suhupan.

Anul școlar 1861—62, arată o scădere la jumătate a numărul studenților universității ieșene: sunt 38 Drept, 16 la Filozofie-Științe, 14 la ambele facultăți, iar la Teologie numai 3 care frecventează cu regularitate.

Starea de regres a cursurilor universitare se datorește mai cu osebire unor neînțelegeri ivite între corpul profesoral și Minister, profesorii moldoveni demisionând în semn de protestare pentru revocarea pe chestiunea profesorului Verdeanu, a profesorilor Gh. Mârzescu, Petrescu și Emilian.

În acest timp, de la 1861—62 arhiereul Scriban girează rectoratul. Activitatea întregii universități este redusă și al treilea an școlar 1862—63 începe sub aceleași auspicii nefavorabile.

În schimb, în acest an școlar, la 30 Noembrie 1862 își face intrarea în universitatea ieșană Titu Maiorescu, fiind numit profesor „cu titlu provizoriu” la facultatea de litere.

Intrarea aceasta, de bun augur, este urmată în curând în Ianuarie 1863 de reîntegrarea profesorilor revocați și demisionați, iar în cea dintâi ședință plenară a consiliului academic, care urmează după aceasta se alege rector în unanimitate pe Nicolae Ionescu.

În schimb la 17 Aprilie, arhiereul Filaret Scriban, plecând din Iași, demisionează de la catedra ce ocupa la facultatea Teologică. Situațiunea acestei facultăți devine tot mai critică; deși numărul studenților a crescut de la trei la șapte, un singur profesor, arhiereul Suhupan este încă în funcțiune,

iar cei doi profesori numiți încă din 1861, Buțureanu și Popescu nu sunt prevăzuți în statele budgetare.

În al patrulea an școlar 1863-64, facultatea teologică are tot 7 studenți. Rector este ales Titu Maiorescu, și din îndemnul său deschiderea anului școlar se săvârșește cu mare solemnitate. Slujba religioasă este oficiată de însuși Locotenentul de Mitropolit Calinic Miclescu, care rostește și o frumoasă cuvântare. Cu acest prilej, Rectorul Titu Maiorescu, într'un înalțător discurs, amintind între altele de donația Mitropolitului, care pusese la dispoziția unui mare număr de studenți, locuință și întreținerea pe tot timpul studiilor spune că: „Această faptă nu este numai un bine pentru studenți, nu numai un folos pentru universitate, este mai întâi de toate manifestarea ideii că biserica și inteligența trebuie să se ajute una pe alta și să profite fiecare de progresele reciproce”.

Universitatea cere, și ministerul scoate la concurs catedrele vacante.

„La 16 Noembrie un dn. Naftulie Crassenson Popper, evreu ce se zice originar din București, printr'o suplică adresată consiliului academic, se prezintă pentru a lua parte la concursul ce a fost publicat pentru ocuparea catedrei de arheologie biblică ebraică și exegeză... Pe această suplică însă Rectorul Maiorescu pune rezoluția: „respins de la concurs“! manifestându-și mirarea contra ministerului care printr'o depeșă revine arătând că poate fi primit la concurs evreul Naftule Crassenson Popper, pentru a ocupa o catedră care pe lângă ebraică mai urma să predeie exegeza testamentului creștin“!

În afară de această stranie tentativă de a se ocupa una din catedrele facultății teologice—autoritatea centrală nu se manifestează nici în bine, nici în rău, pe tot cursul anului 1864, însemnat prin lovitura de Stat de la 2 Mai. Dar la 25 Noembrie apare decretul lege care dă o nouă organizare instituțiilor școlare, prevăzând la art. 243 pentru Universitățile române, existența numai a patru facultăți: Filosofie și Litere, Drept, Medicină, Științe fizice, matematice și naturale.

Facultatea teologică ieșană—singura existentă în țară,—era astfel desființată de drept, iar la 14 Ianuarie 1865 se anunță rectoratului din Iași, că prin votarea noului budget, s'au suprimat și sumele alocate în trecut acelei facultăți.

Asupra arhierelui Suhupan, care mai era profesor titular, Ministerul arată că va aviza mai târziu. Facultatea teologică din acest moment încetează de a mai fi de drept și de fapt, iar studenții săi se înscriu la facultatea juridică, întru cât nu mai aveau altfel cum să termine studiile începute.

Trei ani dnpă aceasta, fostul mitropolit Calinic Miclescu, cere cu avizul favorabil al Universității ieșene, reînființarea facultății teologice „absolvenții seminarului și clericii care

doreau să-și completeze instrucțiunea, neavând unde să învețe în țară". Arhimandriții Isaia Teodorescu, Clemente Nicolau, Ieronim Buțureanu și Ieromonahul Ghenadie se oferă a preda în mod gratuit cursurile teologice. Nu se vede însă nici un răspuns din partea ministerului și nu se vede din acte nici o urmare asupra mersului și a duratei de reînființare a Facultății de Teologie". Și cu acestea, se scriu ultimile cuvinte în istoricul universității ieșene—să sperăm numai pentru trecut—asupra Facultății teologice.

*

Peste câțva timp, învățământul superior teologic reapare în țară, firește însă la Universitatea din București.

Fostul profesor al Iașului, arhiereul Suhupan, asupra situației căruia ministerul anunțase eufemistic la suprimarea facultății teologice „că va aviza mai târziu"... se așează triumfal în istoria națională, ca fiind acel singurul membru al episcopatului român, care la Mai 1873 primește la frontieră îmbrăcat în odăjdii și întovărășește până la mormânt, rămășițele pământești reintrate în cuprinsul hotarelor țării, ale celui care fusese Vodă Cuza.

*

Ca încheiere vom spune următoarele :

Problema învățământului superior religios, pe care a deschis-o foaia noastră cu privire la încercarea guvernului de a fixa la Chișinău facultatea teologică, destinată și convenită Iașului, cuprinde în sine consecințe de cea mai mare însemnătate culturală și națională.

Nici nu se poate concepe astăzi, ca o întreagă provincie ca Moldova să fie lipsită de mijloacele de a deschide călea sutelor și miilor de preoți absolvenți ai seminariilor, către studiile superioare

Desigur la 1860 și încă mult după aceia preoții cu 7 clase seminariale, erau o rară excepție, la nivelul timpului, după cum de altfel în magistratură și chiar în învățământ bacalauriații, necum cei cu titluri academice superioare, se găseau într'o asemenea infimă proporție. Deaceia și funcționarea facultăților întâmpina atunci greutăți atât de mari.

Astăzi dimpotrivă, când nivelul culturii generale a sporit atât de considerabil, iar alături de preoți în viața orașelor și a satelor, se găsesc medici, avocații, administratorii de plasă, inginerii, agronomii, magistrații, toți titrați cu studii superioare, este inadmisibil să concepem menținerea clerului la nivelul maxim al unei culturi seminariale, înaltă pentru vremurile de acum 100 ani—la care vreme de altfel—această cultură era cu totul indestulătoare pentru a forma din cler, privit în generalitatea lui, pătura cea mai instruită din țară.

Astăzi însă lucrurile fiind cu totul schimbate, în afară chiar de ori ce alte considerațiuni de o mai bună pregătire

profesională, este absurd pentru intelectualitatea țării, ca o clasă atât de numeroasă și atât de adânc națională ca a preoțimei, afară de rare excepțiuni, să fie oprită la jumătatea drumului, în ceiace privește dezvoltarea forțelor sale intelectuale cu care este datoare să contribuie la propășirea generală a neamului pe tărâmul științific și cultural.

Căci rolul univarsității asupra pregătirii clerului, noi nu-l concepem numai în raport cu adunarea unui număr de cunoștințe teologice superioare, ci într'o egală măsură prin puterea de influență și instrucțiune și a celorlalte discipline filosofice, literare sau științifice.

Cum spunea Simion Bărnuțiu încă de la 1860, pregătirea clericilor prin învățământul superior teologic trebuie să îmbrățișeze și alte ramuri științifice, în special istorice și filosofice. Și adăugăm juridice și economice, astăzi mai ales când aceste chestiuni sunt atât de covârșitor legate de marile probleme sociale și morale, când rolul preotului de îndrumător sufletesc se îmbină de atâtea ori cu acel de conducător și de animator în mișcările economice cu caracter social-național.

Din aceasta, ca primă consecință rezultă necesitatea absolută ca acele cursuri de specializare teologică să vie la matca unei întregi Universități.

Pe lângă o universitate în funcțiune cu toate ale ei facultăți—numai pe lângă o asemenea Universitate și numai la sediul său, se poate concepe existența și funcționarea facultății teologice.

Căci pe lângă acele cinci șase cursuri pur teologice, toate celelalte cursuri de limbi clasice, istorie, arheologie, nu pot fi realizate de cât pe lângă o facultate de litere bine alcătuită.

Iar pentru dreptul roman și bizantin cât și izvoarele vechiului drept bisericesc este de o evidentă necesitate frecventarea facultății juridice.

Mai ales, când cadrele profesorilor sunt restrânse—nu se poate concepe ființa unei facultăți teologice izolată, într'un oraș care nu posedă universitate, cu atât mai mult dar și din celelalte motive care cer un mediu de cultură universitară complectă, pentru clericii cari trec prin învățământul superior.

Iată pentru ce între Iași și Chișinău—judecata dreaptă și obiectivă nu poate sta nici un moment la gânduri—iată pentruce credem că chiar un străin de Iași, strein de drepturile lui istorice și de aspirațiunile întregitoare ale instituțiilor sale în interesul culturii și instrucțiunii atât acelor de aici cât și a celor de peste Prut, n'ar putea să conceapă un alt loc de așezare a facultății teologice, de cât Iașul!

Deci la Iași și nu la Chișinău se cuvine să fie nona facultate de teologie.

Și avem bune speranțe că așa va fi.

Valeriu Bulgaru
Profesor Universitar

Memoriul

Clerului din Iași în chestia înființării la Iași a unei Facultăți de Teologie.

Clerul din Iași în frunte cu I. P. S. Mitropolit Pimen, apreciind serios necesitățile culturale pe care vremea de față le impune poruncitor membrilor săi, de multă vreme a conceput ideea și a nutrit nădejdea înființării pe lângă Universitatea din Iași, a unei facultăți de teologie. N'aștepta decât momentul prielnic pentru înfăptuirea ei.

Adunarea Eparhială, compusă din laici și clerici, foarte important de conducere bisericească, creiat prin noua lege de organizare a bisericii pe lângă Eparhia Moldovei, ca și pe lângă toate celelalte Eparhii, apreciind la fel necesitățile culturale ale clerului din Moldova, în luna Mai cor. a votat în unanimitate, propunerea I. P. S. Mitropolit, pentru înființarea acestei facultăți.

Mitropolia din Iași, face demersurile necesare către Sf. Sinod, care în sesiunea sa din Iunie a. c. găsește legitimă cererea și-i dă înalta sa aprobare.

Asemenea mijlociri s'au făcut și către D-nii Miniștri de Instrucție, de Culte și către Dl. Președinte al Consiliului de Miniștri, care prin adresă oficială răspunde I. P. S. Mitropolit Pimen, că aducând propunerea I. P. S. Sale, la cunoștința d-lui Ministru de resort (Instrucție) acesta din urmă răspunde oficial, Președenției de Consiliu, că la viitorul buget, se va înscri în buget sumele necesare pentru înființarea la Iași a acestei facultăți.

Deci în toată forma, biserica Moldovei câștigase o cauză din care-și făcuse o chestie de reală utilitate, de drept și de prestigiu. Suntem însă cu totul neplăcut surprinși, când aflăm în timpurile din urmă, că D-l Ministru de Instrucție a hotărât înființarea la Chișinău și nu la Iași, a acestei facultăți.

Noi, clerul din Iași, nu discutăm drepturile Chișinăului de a avea o atare facultate, dacă el o cere și dacă Onor. guvern o crede oportună și o aprobă.

Noi susținem drepturile Iașului și a Moldovei pe care le sprijinim pe o serie de motive, care nu pot fi desconsiderate fără violarea dreptății. Mai întâi Iașul are de partea sa drepturi istoric, întrucât cea mai veche facultate de teologie din țară a fost în Iași. Ea a și funcționat pe lângă Universitatea din Iași până la legea din 1864, când desființându-se a fost reînființată prin legea învățământului superior, care prevede în țară două Universități, în Iași și București, fiecare având câte cinci facultăți, cu una de teologie în frunte.

Potrivit acestei legi a învățământului superior, care și azi este în vigoare, Universitatea din Iași are o facultate de

teologie, ca și cea din București. Dacă deci din motive bugetare ea n'a funcționat în fapt până azi, când se înființează o facultate de teologie, este mai mult de cât indicat, ca ea să fie așezată la Iași spre satisfacerea cerințelor legii actuale și pentru respectarea dreptului istoric.

Un alt considerent pentru care noi cerem ca facultatea aceasta să-și ea ființa la Iași, este faptul că o facultate de teologie își găsește cadrul său natural în Universitate.

Natura învățământului teologic, prezintând înrudiri apropiate cu învățământul filosofic și juridic, și mai îndepărtate cu toate ramurile științei, se impune a fixa acest învățământ în cadrul său firesc, pentru a-i asigura o dezvoltare care să compenseze sacrificiile bănești, pe care le reclamă.

O facultate de teologie, numai nutrindu-se din complexitatea mediului cultural pe care-l oferă o Universitate și asimilând ceea ce este necesar ei, poate produce prin reacțiunea sa proprie, acea înrîurire de idealism, de care are nevoie cultura noastră în latura ei sceptică și negativistă.

Idealismul religios, acest curent de aer proaspăt făuritor de energii sufletești, atât de necesar generației de azi și de mâine a neamului nostru, nu poate fi afirmat în suflete, decât de o facultate de teologie, care nu ignorează mediul cel mai firesc de cultură a unui popor. Universitatea, ci prin strânsul contact cu toate facultățile ce o alcătuiesc, primește de la ele ceea ce-i trebuie și revarsă asupra lor influența ei proprie.

Pentru aceste considerații, care ni se par decise, mediul cel mai prielnic al facultății de teologie, este Universitatea din Iași.

Nu putem ascunde și îngrijorarea care ne cuprinde gândind la viitorul Iașului, care lipsit de perspectivele unei vieți economice, menite să-i asigure o dezvoltare în proporție cu rolul său trecut, cultural și politic, este amenințat cu complectă amorțire dacă nu i se recunoaște măcar dreptul de a deveni un oraș prin excelență cultural.

A face din Iași un oraș cultural, este un interes înalt național și de stat, întrucât influența lui radiind asupra întregii Moldovei întregite, nu numai că-l repune în parte în strălucirea slavei trecute, dar asigură acestei importante părți a țării—Moldovei întregi—o dezvoltare sufletească în care ideea naționaliști de ordine sunt suficient garantate, față de curentele anarhice care mijesc în atmosfera spirituală a generației de azi.

Nu putem ascunde deasemenea că refuzând Iașului o facultate de teologie, se aduce o gravă jignire și întru totul nemeritată Mitropoliei Moldovei, una dintre cele mai vechi și, mai pline de amintiri și așezăminte ale Bisericii românești.

Dacă centrul cultural al Moldovei este și trebuie să fie Iașul, centrul bisericesc trebuie să fie tot Iașul, încă odată în interesul țării și a neamului.

Nedreptățirea Iașului coincide în cazul de față cu disprețul trecutului, cu ignorarea autorității și cu neprevăderea de viitor.

Noi socotim, că aceste pilde nu trebuiesc date generației tinere, care este suficient înclinată de curentele dizolvante în curs către astfel de sentimente.

Dacă cumva în calculul Domnului Ministru de Culte intră întinderea provinciei Basarabiei, când facultatea menită Iașului o așează în Chișinău, atunci rugăm respectuos să considere întinderea Moldovei vechiului regat și să aprecieze, că jignirea clerului s'ân modest, sărac, muncitor și devotat este surprinzător de nedreaptă.

Suntem nedumeriți de faptul că în timpul care se constată o criză de autoritate, care ne poate fi fatală, se trece peste autoritatea Sf. Sinod, care s'a pronunțat pentru Iași, unde studenții teologi, ar putea învăța pe lângă înalta știință teologică și dragostea și mila de cei pe care-i vor avea în viitor sub păstoria lor de preoți și respectul sentimentului național și a statului român.

Pentru toate aceste motive, clerul din Iași, asociindu-și clerul din întreaga Moldovă a vechiului regat, roagă respectuos pe Domnul Ministru de Instrucție și Culte, să binevoiască a da curs deciziunii Sf. Sinod, de a se înființa la Iași facultatea cerută de I. P. S. Mitropolit al Moldovei.

Protestează energic contra răpirii acestui drept și declară că va lucra pe toate căile legale până își va vedea dreptul câștigat.

Va înainta acest memoriu, Sfântului Sinod, Cnoratului Președinte al Consiliului de Miniștri, D-lor Miniștri de Instrucție și Culte și Congresului național bisericesc, cu rugămintea de a susține cauza noastră.

În numele Clerului.

Arhîiereul Grigorie Botoșăneanu

Vicarul Mitropoliei Moldovei

Econom Valeriu Iordăchescu

Profesor și Membru în Consiliul Superior Bisericesc

Ascultând un cor de Maici

După înființarea atelierelor de țesătorii în Mănăstirile de Maici, măsură materială și salvatoare pentru întrebuințarea timpului, s'au gândit conducătorii bisericei moldovenești să creeze coruri. Pentru aceasta s'au trimis la Conservatorul din Iași, două Maici și acum a treia, din Mă-

năstirile Văratec, Agapia și Agafton. În 1923 a absolvit prima Maică din Văratec, care a creat primul cor, alcătuit din Maicele acelei Mânăstiri, anul următor în Agapia și anul acesta în Agafton. Alcătuirea acestor coruri, a avut greutatea ei, ca ori ce idee nouă, care fatal ciocnește două mentalități.

Ea a dat naștere la multe discuții, decepții, entusiasmi pripite, deducții pripite și numai grație convingerei I. P. S. Mitropolit al Moldovei Pimen, ideea a reușit, căci se pot considera ca definitiv înființate corurile acestor Mânăstiri. E indiscutabil, crearea acestor coruri merită toată lauda și e una din realizările de seamă a I. P. S. Mitropolitului Pimen.

E neîndoios că, acest pas de progres paralel cu timpul, merită toată atenția și trebuie să fie discutat și privit în fețele sale mai principale.

* * *

Opera aceasta de progres are nevoie de continuitate și trăinicie. Dacă azi trei maice au fost și sunt încă idealiste, muncind pentru dragostea lui Dumnezeu și învingând greutatea începutului printr'o admirabilă și sublimă inconștientă a operei ce fac, conducătorii și îndrumătorii bisericei trebuie să se gândească că, mai târziu se va ajunge iar la punctul inițial, atunci când, aceste maestre de acum, vor dispărea. Pentru ca mai târziu primirea în Conservator ale altor maici va fi mult mai grea, de cât acum când, scopul a învins litera legii, și când întâmplător ideea entusiastă a Metropoliei, a găsit ecou prielnic în sufletul directorului Conservatorului.

Pentru a se evita viitoarele neajunsuri ar fi bine să se facă în una din Mânăstiri o școală, așa cum sunt în Mânăstirile catolice, unde să se selecționeze surorile tinere cu aptitudini muzicale și să învețe teoria-solfegiul, cântul coral și puținele noțiuni de armonie necesare alcătuirii corului. Practica corală zilnică ar desevărsa educația muzicală și ar selecționa firesc pe aceea care va fi maestra și conducătoarea viitorului cor. Astăzi, după trecerea fricțiunilor începutului, nu se poate concepe un serviciu divin, al unei Duminici sau zile de sărbătoare, fără să nu se audă

răsunând sub vechile bolți ale Mânăstirilor, cântecul armonic coral al glasurilor maicelor.

*
* *

Acuma doi ani am auzit corul maicelor din M-rea Văratec la o repetiție pe care fosta elevă o făcuse în cinstea mea și a colegilor ei care treceau în excursie. M-am simțit dator să spun numai cuvinte de laudă și de încurajare unei munci grele și adesea ori neînțeleasă. Pe lângă greutatea tehnice, pe lângă lipsa materialului, se adăuga și încă lipsa repertoriului. Maica dirijoare a luat din liturghia lui Gavril Musicescu, scrisă pentru cor mixt, trei voci sau patru, și le-a scris pentru voci egale. Exact cum de o pildă s-ar cânta la operă „Rigoletto“ în care rolul Gildei ar fi un bas, iar al lui Rigoletto l'ar cânta o femeie. Dar în fine, entuziasmul începutului scuză multe nonsensuri.

Și în resumat nu e o vină a maicei, căci un repertor coral bisericesc scris adecuat pentru voci egale femești, nu avem.

Aci e una din laturile serioase ale chestiunii. Nu este suficient de a face un cor, nu este suficient a cânta, dar ce cânti, ce faci cu tradiția bisericeii, ce faci cu întreg patrimoniul musical rămas de la străbuni. În general se desconsideră toată muzica noastră greco orientală, unii din necunoașterea chestiunii, alții din snobism. Și se condamnă o întreagă moștenire, plină de bogății nebanuite pentru simplul motiv, că nu putem să iubim și să respectăm, ceace e al nostru. În Franța un idealist și a pus averea și toată munca pentru ideea de a face o Școală unde toată muzica francesă să-și tragă sintesa din rădăcina muzicii bisericești neocatoice. Vincent D'Jndy a înfăptuit Franței, prin Schola Cantorum, un fapt de o măreție și o glorie egală cu Austerlitz sau Iena lui Napoleon. Noi oare n'am putea face acelaș lucru? Nu s'ar putea transcrie în notațiune modernă toate cântările bisericeii, nu s'ar putea armonisa și iată repertoriul coral pentru serviciul divin! Iată atmosfera națională arhaică, individuală a noastră, iată sursa viitoareii muzici symfonice. Cine ar putea face minunea aceasta? Oficial tatea e ocupată cu atâtea echilibristici și atâtea forme că nu are gând de aceasta. Inițiativa particulară e prea ocupată cu politica și cu automobilismul pentru a-i trece macar prin gând aceasta. Rămâne doar singură biserica care să-și pue în valoare pa-

trimoniul ei. Ea singura păstrătoare în veacuri de tradiții și de românism, poate face aceasta.

Deci primul avânt din anul 1922 al bisericii moldovene, poate fi completat făcând un monument de lumină, care să radieze peste veacuri.

Al. Zirra

Mr. Varatec.
6-VIII-1926.

Credință și Organizare

Pretutindeni se fac eforturi din ce în ce mai serioase, pentru unirea bisericilor creștine, astfel că existând o singură cărmuire și o singură doctrină, înriurirea bisericii asupra societății să fie cât mai hotărâtoare. În acest scop s'a ținut anul trecut la Stockholm o conferință a reprezentanților bisericii creștine care a făcut mult șgomot. Pentru anul 1927 se plănuiește alta la Lausanne în Elveția. Chiar de pe acum organizatorii s'au adresat tuturor căpeteniilor bisericesti din lume, invitându-i la Conferință, iar pentru lămurirea chestiunii, aceași organizatori au lansat un apel pe care îl dăm mai jos, așa cum a fost tradus de P. C. Econom Emilian Vasiloschi

Iată apelul:

Dela 31 Iulie până la 21 August 1927 se va ținea în Lausanne o conferință bisericască mondială despre „Credință și Organizare”. Pe când la conferința dela Stockholm se trata despre trezirea conștiinței sociale a diferitelor biserici și despre întovărășirea pentru o activitate comună caritabilă, conferința dela Lausanne își fixează un scop pur bisericesc. Ea năzuiește către o unitate a bisericelor în credință și în organizare bisericască.

Mișcarea, „Credință și Organizație” pornește de prin anul 1910, când conventul general al bisericii americane episcopale (anglicane) a însărcinat o comisiune, de-a convoca o conferință pentru tratarea acestor chestiuni și de-a invita în acest scop toate bisericile, cari mărturisesc pe Hristos ca Dumnezeu și Mântuitor. Conferința va avea astfel să accepte dela început mărturisirea credinței în trinitate (Sf. Treime) și în autenticitatea Evangheliei.

Divergențele între diferitele biserici nu vor fi discutate, spre a se combate reciproc, ci având ținta de a se înțelege și a se examina cum s'ar putea regăsi și recunoaște bisericile între ele. În August din anul 1920 s'a ținut la Geneva o conferință prealabilă a reprezentanților diferitelor biserici, cari au urmat acelei invitații. La această conferință a fost invitată și biserica romano-catolică printr'o comisiune, care se prezintă Papei în 1919. Papa Benedict al XV-lea a declarat, că arată un interes deosebit unei atari încercări, dar că doctrina bisericii romane asupra uni-

tății vizibile a bisericii, e deja de notorietate generală și pentru acest cuvânt nici nu poate fi vorba de-o participare la o atare conferință.

Compania pregătitoare din Geneva a discutat câteva chestiuni fundamentale și a numit un comitet de continuare, care, să ducă înainte lucrul început. Acest comitet a hotărât anul trecut la întâlnirea sa din Stockholm de-a convoca pentru anul 1927 la Lausanne o conferință bisericească mondială, de 500 reprezentanți ai diferitelor biserici. Acelaș Comitet a fixat apoi o provizoră ordine de zi, pentru conferința dela Lausanne.

Aceasta ar fi să servească ca bază de discuție în consfătuirile pregătitoare ale singuraticelor biserici și în grupări (comitete) locale, cari s'ar putea alcătui pentru discuțiuni de către membri ai diferitelor biserici.

Nu numai bisericile, ci și creștinii înșiși vor fi chemați la colaborare, mai înainte de toate însă la rugăciune, pentru pregătire și pentru lucrarea conferinței, precum și la studierea chestiunilor, cari urmează să fie tratate la Conferință. Cele 11 zile dela Înălțarea la cer până la Rusalii (Pogorârea Duhului Sfânt) să fie îndeosebi un timp al rugăciunii pentru unirea bisericilor.

Ordinea de zi provizor stabilită prevede șapte puncte. Pentru a pune în curs discuția, s'a adăugat tuturor punctelor acestora câte o anumită propunere pentru rezolvarea chestiunilor respective, aceste propuneri nereprezentând însă părerea unitară a Comitetului de continuare. Acele șapte puncte sunt următoarele:

- 1). Temelia unității pentru biserică,
- 2). Ființa bisericii,
- 3). Mărturisirea bisericii universale,
- 4). Oficiul bisericii,
- 5). Sacramentele,
- 6). Realizarea unității,
- 7). Continuarea lucrului conferinței.

Cu curaj și mare sinceritate se vor pune indispuție gravele chestiuni. În fața unei atari încercări de unire n'a mai stat biserica creștină din zilele marelui schizme eclesiastice a bisericii de răsărit și celei de apus. Ceia ce sporește îndeosebi importanța năzuințelor este faptul, că nu numai bisericile, cari au răsărit din reformațiune, ci și bisericile orientale conlucrează cu mult zel la atingerea scopului. Dintre bisericile trinitare se exclude însăși (din voia ei) numai biserica papală a Romei. Conferința atinge problema unirii într'adevăr acolo unde se găsesc diferențe desbinătoare. Ea nu caută să treacă peste divergențe, ferindu-se de ele, ci le fac pe ele însăși obiect al deliberărilor.

Biserica elvețiană probabil că nu va putea lua parte în mod oficial la această conferință, de oarece nu întrunește condiția pentru aceasta: mărturisirea domnezeirii lui Hristos. Cu atât mai mare va fi datoria acelor cercuri eclesiastice, cari țin la această mărturisire, de-a contribui prin rugăciune și prin conlucreare spi-

rituală la rezolvarea grelelor chestiuni. În ziarul nostru („Die Reformierte Schweizer Zeitung“) la rubrica „Credință și Organizare“, noi nu numai că vom ținea la curent pe cetitorii noștri cu preparativele și cu desfășurarea conferinței, ci vom arăta și diversele propuneri pentru cele șapte puncte mai sus menționate, promovând discuția și lămurind punctul nostru de vedere. Secretariatul (Box 226, Boston, Mass., U. S. A) mai pune la dispoziția celor interesați scrieri de propagandă pentru conferință.

Conferința din Lausanne nu este îndreptată împotriva lucrărilor conferinței din Stockholm, ci formează, dimpotrivă, o completare a acelor lucrări, întrucât chiar la Stockholm s'a văzut lămurit, că unitatea în lucrare trebuie să izvorească din unitatea în credință și în mărturisire.

C. S.

OFICIALE

Serviciul de Contabilitate și ordonanțare al Sfintei Metropolii, roagă pe toți cucernicii preoți din eparhie să ia cunoștință de ordinul circular al d-lui Ministru de Culte, direcția Contabilității No. 32123 din a. c. publicat mai jos și să trimită de urgență acte justificative sau state pentru sumele rămase neachitate din 1925, conformându-se întocmai tuturor prevederilor din această circulară.

Ministerul Cultelor și Artelor

Direcția Contabilității

No. 32.123—11 Aug. 1926.

Prea Cucernicului Econom C. Dron

Consilier Eparhial Metropoliei Iași

Exercițiul 1925 fiind închis, urmează ca toate creanțele rămase de plată din acel an, fie salar, fie cheltueli de întreținere să se treacă pe un tablou și să se înainteze Ministerului de Finanțe spre a ne acorda creditul necesar din care să se poată face plata.

În consecință avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune, ca în termenul cel mai scurt să se înainteze Ministerului toate creanțele rămase neachitate din exercițiul 1925.

Pentru lefuri se vor înainta state în trei exemplare, în care să se cuprindă sumele pe tot timpul servit, dar ne-

plătite, iar pentru cheltuelile materiale se vor înainta actele justificative în original și copii întocmite în două caete separate, conform legii contabilității publice.

Când sunt state individuale atunci cei în drept vor semna în stat în coloana „observații“.

Atât statele cât și actele vor fi verificate și controlate de D Voastră, certificând că sumele n'au fost ordonanțate din credetele de pe 1925.

Deasemenea se vor înainta și ordinele de plată care eventual nu s'au încasat, fiindcă au fost prezentate la achitare după 30 Iunie a. c.,

Ținem a vă atrage atențiunea, că Ministerul de Finanțe acordă creditele pentru creanțele închise numai după o minuțioasă cercetare a actelor și numai după ce se justifică cauza întârzierii de ce nu s'a putut plăti la timp, astfel că acest lucru trebuie precizat și de D-Voastră, în raportul cu care se înaintează actele.

Doarece creditele pentru creanțele din exerciții închise, nu se cer la sosirea fiecărei creanțe în parte, ci pentru toate dintr'un exercițiu, vă rugăm ca să luați măsuri ca să ni se trimită toate actele ce au mai rămas de plată din 1925, căci odată tabloul întocmit și înaintat cele primite ulterior nu se vor mai putea plăti decât la o problematică deschidere de credite viitoare pentru creanțele din 1925

p. Ministru Negoescu

Director General Indiscifrabii

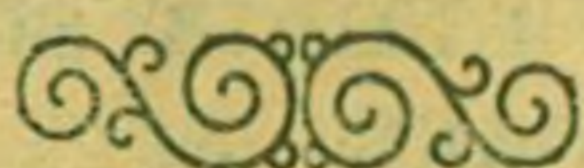

Copie de pe adresa Sf. Episcopii de Argeș No. 2650 a. c.

Inalt Prea Sfințite Stăpâne

Cu adâncă smerenie, vă aducem la cunoștință că monahia Eufrosina Cercel din Sf. Mănăstire Valeni, Eparhia Argeșului, este exclusă din monahism pentru neîndeplinirea datoriilor călugărești și va rugăm să binevoiți a dispune ca să nu mai fie primită în nici una din mănăstirile acelei eparhii.

† **Episcop. (ss) F. NECHITA**

Hirotonii

Au fost hirotoniți următorii candidați pe seama parohiilor vacante din cuprinsul Sf. Mitropolii a Moldovei și Sucevei.

1). Seminaristul Al. Gr. Zăhărescu pe seama parohiei Sirețel Jud. Fălțiceni.

2) Seminaristul N. N. Tomaziu, pe seama parohiei Concești Jud. Dorohoi.

3) Seminaristul I. C. Vasiliu pe seama parohiei Zănești Jud. Neamț.

4) Seminaristul Al. M. Grigoraș, pe seama parohiei Bâișești Jud. Fălțiceni.

5) Seminaristul Pantelemon I. Pantelemon, pe seama parohiei Râpciuni, Jud. Neamț.

Monahi

Ierodiaconul Gheronte Visarion, a fost hirotonit preot pe seama schitului Boureni, Jud. Fălțiceni, unde a fost numit superior.

Decese

Preotul C. Hadârcă, parohul parohiei Alba Jud. Dorohoi, a încetat din viață în ziua de 28 August 1926.

Cântărețul Căvril Ardeleanu din parohia Secu Buhalnița, a încetat din viață în ziua de 21 August a. c.

Demisiuni

Preotul Gh. Bart de la parohia Ripiceni, Jud. Botoșani, a demisionat pe ziua de 1 Octombrie a. c., spre a-și regula drepturile la pensie.

Cântărețul Teodor Stahie de la biserica cimitirului Fălțiceni a demisionat pe ziua de 1 Septembrie a. c.

Cântărețul I. S. A Tudosiei de la parohia Savinești, Jud. Neamț, a demisionat pe ziua de 1 Septembrie a. c.

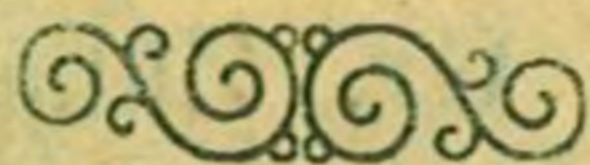
Monahia Epraxia Demi, stareța mănăstirei Agapia, Jud. Neamț, a demisionat pe ziua de 1 Octombrie a. c spre a-și regula drepturile la pensie.

Hirotesii

Preotului Gh. Gherasimescu paroh al parohiei Bădeni, Jud. Iași, i s'a conferit de I. P. S. Mitropolit, rangul de econom în ziua de 3 Septembrie a. c.

Monahia Migdonia Mihallescu a fost numită pe ziua de 15 Auguet a. c. superioară a schitului Almaș, Jud. Neamț, în locul monahiei Asinefta Vasilescu care a demisionat din acel post pe aciași dată.

TABLOU

De parohiile vacante în cuprinsul Eparhiei Mitropoliei Moldovei și Sucevei, la 1 Septembrie 1926.

Iași: Brăești, Bucium, Mânjești, Doroscani, Epureni, Fântânelele, Hălteni, Mădârjac, Onești, Popricani, Cucuteni, Vorovești, Copou, Picioru-Lupului, Cotnari, Mânzătești, Poeni, Rediul-Tătar, Frăsuleni, Spineni, Lungani, Munteni.

Parohii urbane: Frumoasa din orașul Iași.

Botoșani. Parohii Rurale: Babiceni, Chițoveni, Iacobeni, Buhăceni, Dolina, Sf. Maria, Brăteni, Stâncea, Ripiceni.

Botoșani parohii urbane: Sf. Gheorghe, Uspenia (Adormirea Maicei Domnului).

Dorohoi, Parohii Rurale: Budă, Ionășeni, Mamornița, Plopeni, Căndești, Bălinești, Verpolea, Fandolica, Bălinești, Viișoara și Alba.

Fălticeni, Parohii Rurale: Paltiniș, Probota, Vascani, Giurgești, Iasca.

Neamț. Parohii Rurale: Cărligi, Oanța și Pângărăcior.

CALENDARUL PE 1927.

In tipografia Mănăstirei Neamț a apărut în format mare pentru perete:

CALENDARUL MĂNĂSTIREI NEAMȚ PE 1927

Este o lucrare frumos executată din punct de vedere tehnic, având în mijloc icoana Sf. Fecioare, înconjurată de cetele îngerilor, patriarhilor, apostolilor și mucenicilor, iar chenarele cuprind în medalioane chipuri de ale Sfinților Bisericii noastre ortodoxe frumos executate.

Prețul unui exemplar este 4 lei.

La comenzi mai mari se acordă rabat.

Carolus & Communis Andrei

ANUL II

IASI, OCTOMBRIE 1926

No. 10

METROPOLIA MOLDOVEI

Foaie bisericească

APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

CUPRINSUL:

Congresul național și facultatea de teologie.	Pr. C. Dron
Preoțimea și partidele politice	Pr. Vasile Gan
Vizita făcută I. P. S. Patriarh	Ec. G. Popovici
I. P. S. Mitropolit Pimen în Basarabia	Pr. P. Chirica
O serbare în Botoșani	H. Crețu
Oficiale	*
Bibliografii	*

IASI--INSTITUTUL de ARTE GRAFICE „VIATA ROMÂNEASCĂ“

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

Congresul național și Facultatea de Teologie

La 14 Octombrie, urmând a avea loc la București sesiunea ordinară a Congresului Bisericesc, instituit prin noua lege de organizare, I. P. S. Mitropolit al Moldovei a intervenit pentru ca chestiunea Facultății de Teologie, să fie discutată în această adunare a reprezentanților tuturor Eparhiilor din țară.

Aceiaș intervenție au făcut-o și Preoții Valeriu Iordăchescu și scriitorul acestor rânduri, în numele preoțimii ieșene.

În ziua congresului, chestiunea venind la ordinea zilei, biroul a încredințat-o Comisiunii Culturale, pentru a fi studiată și a se propune o soluție.

Comisiunea, după deliberări care au durat două zile, a formulat o soluțiune care recunoaște ca îndreptățită lupta dusă de noi, declarație pe care Părintele Mihălcescu, ca raportor, a citit-o și susținut-o în ședința publică. Textul propunerii îl vom publica în numărul viitor.. Pentru moment ne simțim datori a informa pe cetitori, că în unanimitate Comisiunea recunoaște ca letgiime revendicările preoțimei ieșene și roagă autoritățile în drept să ia urgente măsuri pentru ca să se înființeze la Iași o Facultate de Teologie, cea dela Chișinău urmând a rămâne totuși ca un nucleu pentru viitoarea Universitate.

La discuția acestei propuneri, dl. N. Iorga a spus că întrucât chestiunea a fost soluționată de Sf. Sinod, ea trebuie trimisă din nou acolo. Aceasta cu atât mai mult, cu cât discuțiile din Congres pot degenera în învinuiri și încriminări personale, ceea ce ar scădea prestigiul adunării, fără să poată aduce un folos real chestiunii. Pentru aceste motive I. P. S. Patriarh cu asentimentul Congresului, a scos chestiunea dela ordinea zilei și a trimis-o din nou Sf. Sinod.

Astfel s'a soluționat pentru moment această gravă problemă a Iașului și a bisericeii.

Comunicând cetitorilor noștri cele de mai sus, ne simțim datori a adăuga următoarele :

1. Nu este rău că s'a evitat o discuțiune publică, într'o chestiune ca aceasta, care avea să pună la îndoială patriotismul preoțimei basarabene, dar nu-l mai puțin adevărat că guvernul pentru a ieși din încurcătură a făcut tot felul de presiuni, pentru a evita această discuțiune, ceea ce de sigur nu este bine. Înțelegem încurcătura în care se găsea guvernul, care pentru un interes politic a trecut peste hotărârea Sf. Sinod, dar nu înțelegem ca această greșală s'o ispășească biserica, care a suferit o umilință prin nesocotirea hotărârii Sf. Sinod.

Oricum, guvernul a înțeles bine, că a întâlnit o rezistență dârză, care-l va face în viitor să fie mai circumspect cu hotărârile ce ia. Credem că pentru multă vreme, oamenii noștri politici, vor înceta de-a face din biserică obiect de compensație politică. Atmosfera din congres a făcut pe toți să înțeleagă, că biserica posedă elemente în stare a face orice jertfă, pentru biruința unui principiu. Din acest punct de vedere, considerăm chestiunea Facultății de Teologie terminată cu succes.

2. Comisiunea culturală a recunoscut că revindicările preoțimei ieșene sunt drepte și roagă autoritățile în drept să ia măsuri pentru înființarea unei Facultăți de Teologie la Iași. Cu alte cuvinte comisiunea culturală, din care face parte și Preotul Mihălcescu inițiatorul Facultății dela Chișinău, precum și Preotul Lupaș Ministru în actualul guvern, recunoaște ca îndreptățită lupta dusă de noi. Am putea trimite această hotărâre

semnată între alții și de aceste persoane, onoratului guvern, ca să vadă situația curioasă în care se găsește luând o hotărîre din motive politice de partid și nu din motive de gospodărie națională.

În procesul care s'a deschis, s'a dat deci o hotărîre, care ne dispensează de-a mai insista asupra dreptății noastre.

3. Congresul a hotărât după propunerea d-lui Iorga, trimiterea chestiunii la Sf. Sinod. Din cele ce s'au petrecut în congres, s'ar părea că însuși guvernul doria aceasta. Ori Sf. Sinod s'a pronunțat deja.

Și atunci ne întrebăm :

Speră guvernul într'o revenire a Sf. Sinod ? Noi refuzăm să credem un asemenea lucru. Sunt atât de temeinice și frumoase argumentele prin care I.P.S. Patriarh motivează această hotărîre, în adresa către Ministerul Instrucțiunii, adresă publicată în numărul de față, precum și în cotidienele noastre, încât credem exclusă, o revenire.

Să nu uităm însă un lucru :

În istoria bisericii române se deschide un capitol nou și avem impresia că în toate domeniile, biserica va avea de dus lupte.

Preoțimea trebuie deci să se pregătească și să vegheze, dacă vrea să nu apese asupra ei, cea mai grea răspundere din câte s'au ivit dela întemeerea ei.

Pr. C. Dron

Preoțimea și partidele politice¹⁾

Atât cu ocaziunea trecutelor alegeri pentru parlament, cât și mai vârtos după terminarea lor, s'a risipit nu puțină vorbă despre atitudinea preoțimii în mișcările politice. Gla-

---

1). După Telegraful român—No. 65, din Sept. a. c.

surile, întrucât le cunoaştem, sânt de obicei, în această materie, desaprobătoare. Dacă preotul e „averescan“, nu-i bine, e „trădător“; dacă preotul are nenorocul de-a se declara „liberal“, e şi mai rău, căci face parte din ceata... „hoşilor de urne“; dacă-i place de „cuzişti“, iarăş nu-i bine, căci se alătură la „coadele de topor“; să intre în „partidul naţional“, la dl. I. Maniu? Se dă cu „uniţii“; în partidul „naţional român“, la dl. V. Goldiş? E rău şi acolo, şi este timbrat cu numele de „fugar“, „fără caracter“, şi cu alte numiri cam de acelaş gust; dacă nu aparţine nici unui partid politic, tot rău este şi atunci: e dat în vileag ca mare nepăsător sau—speculant ipocrit.

Preoţimea noastră a fost şi mai este, cum se constată din cele de sus, aşpru criticată şi osândită.

Dacă numai *persoana* preoţilor ar fi în joc, n'aş avea prea multe de zis. Inşă cei ce ne hulesc, îndeamnă creştinii şi la răsvrătire împotriva bisericii: „Nu duceţi prescuri, nu mergeţi la biserică!“ Iată detestabilele arme de luptă! În unele părţi publicul e cuminte şi nu ascultă de cei ce-l îndeamnă la rău. Sânt nu puţini inşă şi din cei ce primesc şi implinesc îndemnul. Bisericile devin mai goale, mai ales după fiecare luptă electorală.

Se petrece apoi şi altceva: Luptele politice propagă certe şi neînţelegeri între locuitorii comunelor, şi chiar în căminele familiilor. Unde tatăl sau fratele a fost de altă părere politică decât fiul sau fratele celalt, disputa şi cearta între ei nu mai încetează. Ba o vorbă, ba alta, şi mereu se aprinde scânteia.

Se întrebă toţi cei îngrijoraţi: Unde ajungem cu metodele? Nu la bine ajungem! În loc de emulaţie cinstită—luptă nebună; în loc de îndulcire, sălbătăcia moravurilor. N'a stricat războiul, cât strică făptuirile ce au la temelie ura şi răsbunarea.

Se poate continua sistemul? De sine înţeles, că nu. Dacă prăpastia între partide—prăpastie cauzată de porniri şi uri personale,—mai durează mult, viitorul nostru, al tuturor, devine problematic.

Metodele de luptă trebuie neapărat schimbate, până mai e vreme. Cu demagogismul nu merge. Nu se poate tolera, mai ales, să se arunce mereu în popor vorbe, care sânt ca scânteii căzute pe vasul de benzină.

Cea dintâi îndatorire o au conducătorii de partide să scoată din dicţionarul politic hălele personale ce le aduc unil contra altora. Nime nu zice, că trebuie ocrotiţi hoşii. Vom numi inşă hoşi numai pe dovediţii hoşi, nu pre ori şi cine. Fiecare partid îşi are şi pleava sa. Nu putem numi tot grâul pleavă, fiindcă s'au strecurat şi netrebnice printre grăunţele bune. Nu partidele, ci netrebnicii din ele trebuie apostrofaţi şi făcuţi inofensivi.

Şefii de partide vor griji, ca asociaţii lor când combat

pe contrari, să na atace *instituțiile* ce nu poartă nici o vină, că ajung și pe mâna netrebnicilor. E vinovată oare biserica, dacă vre-un servitor al ei se compromite cu o faptă a sa personală?

Altă îndatorire a șefilor de partide e, să introducă ordine în foile de partid, nepermițând a se tipări trivialități, care pe omul cu simț nestricat îl jignesc. Foile, pentru popor, îndeosebi trebuie scutite de ascuțiturile personale ce le conțin. Ieșirile vehemente compromit cauza. Țăranii zic: Dacă cutare e mare păcătos, cum de cutare din partidul ce-l combate stă cu dânsul de vorbă? Aici e răul. Un partid și om de partid se luptă azi până la cuțite cu altul—ca mâne apoi să fraternizeze și să se alieze. Să ne dăm mai dinadins seamă de faptul acesta.

Nici la alegeri și nici mai ales după alegeri, poporul nu se luminează de presa ce se tipărește pe seama lui.

De aceea conducătorii politici bine-voească a se îngriji, ca aberațiunile trecutului să fie eliminate total dintre normele întrebuițate până acum. Combaterea să nu mai conțină veninul ce tulbură și ne ucide sufletele. Iar publicului să i se facă adevărața educație politică, orientându-l obiectiv asupra chestiilor ce ne frământă.

Era vorbelor umflate să dispară. State vechi cu deprinderi civilizate, au înțeles răul și se întorc la metode mai bune. Italia a început mai de mult, și-i merge bine. Polonia a început acum. Luminata nație franceză încă va trebui să ia măsuri de înfrânarea certelor dintre partide, căci a-și schimba guvernul, tot cam odată pe lună, nu merge.

Grăesc din inimă și ași dori, ca avertismentele mele să între la inimile celor din luptele vieții noastre publice. N'ar strica o lege specială în materie. Dacă îndreptări în moravurile politice nu vin, noi preoții, după a mea părere, vom trebui să ne retragem cu totul din arena vieții politice, căci prea multe atacuri se aduc bisericii—care a fost, este și are să rămână și pe viitor, tot mama cea bună de care are trebuință în locul prim statul însuși.

Prot. Vasile Gan.

Vizita I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei făcută I. P. S. Patriarh al României la Toplița

Înalt Prea Sfinșitul Patriarh, în cursul luni August, a binevoit să viziteze M-rele din Județul Neamț, fiind primit la M-rea Neamț de însuși I. P. S. Mitropolit al Moldovei. Ca un răspuns la această înaltă atențiune, I. P. S. Mitropolit Pimen a făcut Sanctității Sale Patriarhului Miron Cristea o vizită în satul natal Toplița.

În acest scop I. P. S. Mitropolit al Moldovei, a plecat din M-rea Varatec în vizită canonică pe Valea Bistriței, fiind însoțit de dl. Niță Braicu fratele I. P. S. Sale, P. C. Stareț al M-rei Neamț, Arhim. Daniil Ciubotaru, de dl. Gavril Parvu și de Protoereul Județului Neamț.

Cea dintâi vizită a făcut-o la M-rea Bistrița din apropierea Orașului Piatra-N. interesându-se deapropo de starea bisericii și mersul gospodăresc al M-rei, rămânând pe deplin mulțumit de activitatea desfășurată de P. C. Stareț Ghenadie. A admirat fabricațiunea de lumânări de ceară de albine, a societății „Lumina” și invită pe Păr. Stareț să meargă în suita I. P. S. Sale.

În aceeași zi după prânz, pleacă spre M-rea Durău. În cale vizitează fabrica de Cherestea a d-lui Georgescu, unde se țesonează materialul lemnos din pădurea Mitropoliei Moldovei și apoi biserica în construcție din parohia Răpciuni, Comuna Ceahlău, fiind întâmpinat de preoții din parohie și de vrednicul gospodar G. Lăcătușu, cunoscut I. P. S. Sale din anul 1909, când a vizitat pentru prima oară această biserică. Pentru încurajarea acestui evlavios creștin, merge în casa sa și-i binecuvintează numeroasa-i familie, îndemnându-l a munci mai departe pentru terminarea bisericii.

Ajungând la M-rea Durău, este întâmpinat, după datină, de tot soborul cu P. C. Stareț în frunte și după săvârșirea Te-Deumului în singura biserică a M-rei, Păr. Stareț urează I. P. S. Sale bună-venire.

A douazi 27. August, I. P. S. Mitropolit asistă la slujba săvârșită cu mare fast de preoții M-rei, și la Te-Deumul de mulțumire pentru ziua numelui I. P. S. Sale, după care P. C. Stareț Teofan Ionescu, în numele soborului M-rei, îl felicită, arătând că M-rea Durău este în adevărată sărbătoare de fericire, că găzduște pe Arhipăstorul Moldovei când își sărbătorește și ziua numelui. I. P. S. Sa vădit mișca, arată că se simte fericit că se află în această M-re,—ctitoria Mitropolitului Veniamin, fiind legat sufletește de astfel de monumente de evlavie, în mare parte zidite și înzestrate cu moșii de Voevozii Moldovei, și care sunt ca niște petre tari ale credinței noastre Ortodoxe strămoșești; amintește de marele război, când călugării și-au făcut deplin datoria, parte alături de luptătorii ostași; parte rugându-se în biserici pentru izbânda armatelor noastre, iar parte veghind la căpătâiul suferințelor izbiți de gloanțele dușmane. Pune apoi în evidență faptul că MM. LL. Regele și Regina României în timpul războiului și după război, au venit adesea la această M-re, mângâindu-se în înaltele griji de viitorul Țării.

După M-rea Durău, în dimineața zilei de 28 August, I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei împreună cu suita, pleacă spre Toplița, pentru a vizita pe I. P. S. Patriarh. Oprindu-se la băile Borsec, este întâmpinat de dl. Director

al Băilor Ghițescu, care conduce pe Inaltul Ierarh de cercetează toate instalațiile și locurile cele mai pitorești.

După dejunul oferit de I. P. S. Sa la restaurantul băilor „Speranța”, pleacă spre Toplița și la orele 4 a m., sosește la casa frumos amenajată a Sanctității Sale Patriarhului României Miron Cristea, fiind primit cu deosebită dragoste și cu mare bucurie.

Cât timp I. I. P. P. Sfinții mari Ierarhi ai bisericii noastre, se întretineau în mod intim în palatul Sanctității Sale, parte din însoțitorii I. P. S. Mitropolit al Moldovei se duc să viziteze biserica Schitului înființat de Sanctitatea Sa, în o grădină proprie a I. P. S. Patriarh. Indată vine însuși Sanctitatea Sa Patriarhul cu Inaltul oaspete Mitropolitul Moldovei, de ne arată cavoul unde sunt înmormântați părinții Sanctității Sale, chiliile unde vor locui călugării Schitului, frumos amenajate în grădina mare și frumoasă, proprietatea I. P. S. Sale.

După ce am luat binecuvântarea Sanctității Sale și a I. P. S. Nostru Mitropolit care a rămas în găzduirea I. P. S. Patriarh, ne-am reîntors în Județul Neamț, înălțați sufletește și cu amintiri neșterse de toate cele ce am văzut și de dragostea ce ni-au arătat marii noștri Ierarhi: [Sanctitatea Sa Patriarhul României și I. P. S. Mitropolit al Moldovei.

Econom G. Popovici

I. P. S. Mitropolitul Pimen în Basarabia

În zilele de 17 și 18 Septembrie a. c. I. P. S. Mitropolit a vizitat ținutul din stânga Prutu'ui—realipit prin noua reformă administrativă—Mitropoliei Moldovei și Sucevei. Pentru ca să cunoască pe toți preoții din cele 31 parohii, a fixat două centre mai deosebite, unde să se poată face întâlnirea tuturor.

În ziua de 17 Septembrie a fost fixată vizita canonică în târgușorul Ungheni.

Populația a fost înștiințată de mai nainte precum și toate autoritățile locale.

I. P. S. Mitropolit a fost însoțit de părintele V. Iordăchescu profesor și membru în consiliul central bisericesc.

La Ungheni a fost întâmpinat de o ceată de călăreți îmbrăcați național, și cari au întovărășit automobilul pe tot parcursul. Târgușorul era îmbrăcat în haine de sărbătoare. Drapele tricolore fălăiau la fiecare casă, iar public numeros staționa deoparte și de alta a stradei principale până la biserica târgului. Acolo a fost întâmpinat de autoritățile locale. Primarul a oferit tradiționala *pâine și sare*. Deoparte și de alta așezate pe două rânduri așteptau școlarii școalelor primare din localitate cu toți membrii didactici. Copiii au salutată cu strigăte de „bine-ați venit” pe I. P. S. Mitropolit, a-

runcându-i flori în cale. În uşile bisericeii aşteptau preoţii îmbrăcaţi în vestminte. I. P. S. a sărutat Evanghelia şi Crucea, după care a intrat în sf. biserică. În tot timpul cât s'a închinat la sf. icoane, un cor local a cântat „Cuvine-se cu adevărat”. După terminarea acestei cântări s'a oficiat un scurt „Tedeum” după care preotul local Andrei Atanasiev a rostit cuvântarea de întimpinare, cerând la urmă Înalta binecuvântare pentru tot clerul din împrejurimi şi pentru tot norodul.

Biserica era arhiplină de credincioşi. Înaltul Păstor în cuvinte simţite a rostit o cuvântare foarte înălţătoare şi ca fond şi ca formă. Cuvântarea a durat două ore. Cuvântarea n'o putem da în întregime, dar fixăm punctele ei esenţiale.

I. P. S. Mitropolit îşi începe cuvântarea Sa cu cuvintele de „fraţi basarabeni” arătându-le că se simte fericit că are prilejul acesta de a călca ca Mitropolit al Moldovei pe pământul Basarabiei, pământ care a fost totdeauna şi este pe veci pământ românesc.

Acest ţinut—spune I. P. S.—a fost totdeauna alipit Metropoliei Moldovei şi Sucevei şi iată-l astăzi iarăşi alipit bisericeii mume.

În urma marelui război, prin care a trecut România s'au câtigat toate provinciile româneşti ce erau robite stăpânirilor străine şi s'a făurit România Mare prin sângele celor 800.000 de soldaţi cari au murit vitejeşte la Mărăşeşti, Mărăreşti, Oituz, etc.

Suntem un popor mare—zice Înaltul Prelat—şi trebuie să ne iubim şi să întărim patria noastră.

Patria o vom întări dacă vom munci cu cinste şi dreptate ogoarele ei şi vom stăpâni bogăţia ei prin o bună şi cinstită economie.

Apoi îi îndeamnă cu căldură părintească să iubească şcoala, să-şi dea toţi copiii la învăţatul cărţii, căci un popor fără carte este un popor nefericit.

Îi îndeamnă să se ferească de toate patimele cele rele care perd sufletele, dar mai ales de patima beţiei care nenoroceşte sute şi mii de familii. Datorită acestei patimi ticăloase avem—o spun cu durere—atâţia oameni bolnavi de tuberculoză şi de boli lumeşti, care coboară în mormânt toată floarea românismului nostru.

Venind la chestiunea calendarului, Înaltul Prelat îşi arată deosebita lui durere sufletească, că vede poporul basarabean purtându-se cu atâta îndărătnicie faţă de îndreptarea calendarului făcută de Sf. Sinod al bisericeii ortodoxe româneşti. Explică întregii asistenţe necesitatea îndreptării calendarului în biserică noastră, îiustrează cu o sumă de exemple practice această îndreptare şi spune răsplat „iubiţilor nu vi s'a stricat legea, cum vă şoptesc rău voiitorii, ci s'au îndreptat numai zilele anului, în care cad sărbătorile. Toate au rămas aceleaşi şi toate tot aşa se fac. Sunt Mitropolit al

Moldovei și fac parte din St. Sinod al României care e autoritatea centrală cărmuitoare a bisericii ortodoxe. Dimpreună cu I. P. S. Patriarh și toți episcopii am făcut această îndreptare în lumina Sfântului Duh. Deci s'a făcut cu toată înțelepciunea și pentru totdeauna. Eu Metropolitul Moldovei vă spun aceasta și vă rog Să mă ascultați ca pe un părinte al vostru mai bătrân și mai înțelept. Nu mai dați crezământ nechemăților fie ei și oameni politici din oricare partid, care pentru interese meschine de a căpăta iubirea voastră caută să se amestece și în treburile intime și sfinte ale bisericii. Nu-i ascultați, căci vă înșeală. Ascultați numai de biserică, numai de preoții voștri

La urmă I. P. S. Mitropolit face atenți pe preoți de a sluji numai după calendarul îndreptat. Și îndeamnă să servească poporul cu credință și să nu-i pretindă taxe mari precum este informat că se face în toată Basarabia.

Să nu se amestece în politică și să convină pe tot poporul de îndreptarea calendarului.

Inchee Inaltul păstor, urând tuturoră spor la muncă, iubire, înțelegere și supunere bisericii și autorităților de stat. Binecuvintează și pe cler și pe tot norodul basarabean.

După cuvântare Inaltul păstor a vizitat orfelinatul de copii. Orfelinatul e o clădire mare ce servia de poștă sub stăpânirea muscălească. În orfelinat sunt cam 200 copilași.

Au fost strânși grămadă și I. P. S. Mitropolit i-a sfătuit și pe ei să învețe carte și toate meșteșugurile care li se predau.

A donat apoi 4000 lei pentru procurare de cărți pentru cei mai silitori orfani și pentru biblioteca orfelinatului. În una din sălile orfelinatului s'a servit o masă la care au luat parte peste 40 invitați. S'au ținut cuvântări de Econ. V. Iordăchescu, de pretor, de directorul Orfelinatului și de Pr. Gh. Niculea Protoiereu. Tuturora le-a răspuns I. P. S. Mitropolit. Înaintea mesei a avut loc o consfătuire intimă între I. P. S. Mitropolit și preoții prezenți. Inaltul Prelat le-a arătat mare dragoste, dar i a făcut atenți asupra marilor datorii ce le au de îndeplinit față de poporul ce îl păstoresc.

Din nou le-a atras atenția asupra respectării îndreptării calendarului, făcându-i direct răspunzători de orice turburări se vor mai ivi.

La orele 4 d. a. Inaltul Prelat a părăsit Ungheni plecând spre Iași.

A doua zi a fost fixată vizita canonică în târgușorul Sculeni. I. P. S. Mitropolit a plecat însoțit de P. S. Vicar Grigorie al Metropoliei Moldovei.

La Șculeni aceiași primire s'a făcut de un alt număr de preoți. Toate au urmat ca și la Ungheni. Inaltul Prelat după cuvântarea Sa, a binecuvăetat pe preoți și tot norodul. A donat 1000 lei pentru Căminul cultural local, după care a plecat spre Iași.

În aceste 2 vizite canonice s'au putut observa și multe lucruri dureroase: De exemplu: poporul basarabean pare un popor vlăguit, sărac, ofilit, neglijat. Cauza se pare că ar fi seceta din ultimii 4 ani dar și patima beției care i-a copleșit cu totul. Deci aici se impune muncă mare pentru luminătorii satelor ca să-i scoată din această prăpastie.

Econ. P. Chirica

Misionar al Metropoliei

O serbare înălțătoare în orașul Botoșani

Sunt fapte care nu trebuie trecute cu vederea. Un asemenea fapt a fost împărțirea premiilor pentru *Religie și Purtare exemplară* elevilor din școlile primare și secundare de băieți și fete din orașul Botoșani, de către „Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române“.

Datorită faptului că d-na Alexandrina Gr. Cantacuzino, valoroasa prezidență a Comitetului Central al Soc. Ortodoxe, a donat filialei Botoșani un ajutor de 5000 lei pentru împărțirea de premii pentru religie, elevilor din școlile secundare, filiala Botoșani, mai adunând și alte fonduri, a împărțit în ziua de 20 Iunie a. c. premii elevilor și elevelor din școlile primare locale ce s'au distins în cursul anului printr'o purtare exemplară și cari au avut cea mai frumoasă medie la religie precum și elevilor și elevelor din școlile secundare locale, cari nu numai că s'au distins printr'o purtare exemplară, dar au obținut cea mai frumoasă notă la un concurs dat în fața unei comisiuni compusă din preoții profesori de religie din localitate.

Solemnitatea împărțirii acestor premii a avut loc în sala teatrului „Eminescu“ din Botoșani în fața unui select și numeros public, prezente fiind și autoritățile locale în frunte cu dl Prefect I. P. Darie.

Programul solemnității s'a deschis prin executarea „Imnului Regal“ de către corul Școlii Normale de fete din localitate. Apoi P. C. Iconom Al. Simionescu protoiereul Județului a vorbit despre „Criza morală și religioasă“ a vremurilor noastre, expunând în amănunțime cauzele ei și propunând mijloace de îndreptare și mai ales scoțând în relief necesitatea unei mai intense educațiuni religioase în familie și în școală.

Au urmat apoi coruri și recitări religioase, executate de elevii Școlii Normale „Despina Doamna“, de elevele Liceului de fete al d-nei „Cristina Gorăș“ și de elevii Școlii de cântăreți „Sf. Ioan Damaschin“ din Botoșani.

Au fost premiați 14 elevi și eleve din Școlile secundare, iar 9 au obținut mențiuni. Premianților I-ii li s'au dat cărți

în valoare de 500 lei, premianților al II-lea li s'au dat cărți în valoare de 300 lei, iar premianților al III-lea cărți în valoare de 200 lei. De asemenea au obținut cărți și elevii cu mențiune.

Din școlile primare au fost premiați 56 elevi și eleve. Cărțile împărțite au fost aproape toate de conținut religios. Merite netăgăduite în reușita acestei serbări, pe lângă Comitetul Soc. ort. a femeilor române filiala Botoșani, au avut mai ales d-nele Maria Al. Saint Georges prezidenta Societății, d-na Olga Colonel Anastasiu casieră, d-na Ema Dr. Antonescu secretară, apoi d-ra Elena Manu profesoară, d-na Natalia Pr. Al. Simionescu, d-na Eivira Hr. Deliu institutoare, d-na Lucreția Pr. S. Simionescu, d-na Maria I. Bunea, d-na Virginia Manolescu-Mladian, apoi d-rele Elena Filipescu institutoare, Alexandrina Nepotescu ș. a. l.

Ținem să remarcăm de asemenea concursul larg dat de către preoții orașului Botoșani, atât cu prilejul acestei serbări cât și cu prilejul *șezătorilor religioase* ce s'au organizat de societatea preoțască „Ocrotirea” și de societatea „Ortodoxă” și cari s'au ținut în Duminicile Sf. și Marelui Post, la școlile primare din localitate, unde s'au ținut conferințe de către Sf. Sa Protoiereul Al. Simionescu, Pr. Hr. Deliu. Pr. Al. Dolinescu, Pr. Toma Chiricută, Pr. C. Possa ș. alții.

De asemenea nu vom uita să relevăm prețiosul concurs dat de *corpul didactic primar și secundar*, prin pregătirea recitărilor și a corurilor religioase, executate de elevi și cari au însușit atât de mult *șezătorile religioase*. Putem afirma, cu tot dreptul, că acesta a fost cel mai fericit prilej unde biserica în unire cu școala au știut să fie de un prețios folos poporului, dându-i hrana sufletească de care are mare nevoie.

H. Crețu

OFICIALE

Copie după adresa Sf. Sinod No. 410/926, către dl. Ministru al Cultelor și Artelor și Instrucțiunii Publice.

Domnule Ministru,

Aci alăturat avem onoare a Vă înainta în copie, telegrama I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, No. 5854/926, prin care Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Iașilor protestează și cere ca Facultatea de Teologie ce se intenționează a se crea, să se alipească pe lângă Universitatea din Iași și cu sediul în Iași.

La aceasta Noi și Sf. Sinod, cu adresa No. 307/1926, deja a avut onoare să Va împărtășească punctul său de vedere în această chestiune. Adică, prin hotărîrea adusă în ședința de la 2 Iulie 1926, V'a cerut înființarea unei Facultăți de Teologie, pe lângă Universitatea din Iași și cu sediul în Iași. Desigur acest vot al Sf. Sinod, nu însemnează tăgăduirea dreptului ce Basarabia are de a-și înființa institute superioare de cultură și cu vremea chiar și Universitate. Inșă în momentul de față orașul Iași, prezintă pentru învățământul superior, un mediu mult mai prielnic și mai superior Chișinăului, pentru creșterea și educarea viltorilor conducători și intelectuali ai poporului.

Când Sf. Sinod și a dat consimțimântul pentru o Facultate de Teologie în Iași, a înțeles nu să dea satisfacție unei vechi și îndreptățite dorinți a Moldovei, de a avea și pe lângă Universitatea din Iași o facultate de Teologie, ci de a pune la îndămâna preoțimei viitoare a Moldovei întregite, posibilitatea unui mijloc care să contribue, mai mult ca ori care alt factor, la închegarea sufletească a Românilor moldoveni.

Deosebit de aceasta, Sf. Sinod are în vedere că orașul Iași, este un vechi și încercat focar de cultură românească și de patriotism. In atmosfera lui de intelectualism românesc tinerile generații de dincolo de Prut, găsesc singura posibilitate de a se desolidariza de mentalitatea și ideologia generațiilor crescute în vraja și admirația Rusiei și a se identifica cu aspirațiile neamului. In special lucrul acesta este de folos preoțimei ortodoxe basarabene, copleșită până la desnaționalizare de influența rusească. A crește pe viitorii preoți ai Basarabici într'un mediu românesc ca Iașii, însemnează nu numai a-i pune într'un mediu de înaltă și serioasă intelectualitate ci și într'un mediu din care să se înapoieze în Basarabia cu conștiința națională trezită și încălzită de idealul nației din care fac parte. Sf. Sinod are convingerea fermă—în urma experienței căpătate—că înființarea unei Facultăți de Teologie în Iași, va aduce cel mai mare serviciu cauzei naționale în Basarabia.

Afară de aceasta Sf. Sinod vede în așezarea Facultății de Teologie la Iași și alte înlesniri și avantagii pentru viitorii studenți teologi:

1) Un trai laolaltă cu studenții dela celelalte facultăți,

deci închegarea unei camaraderii depe băncile universității, între viitorii conducători ai neamului, cu aceleași aspirațiuni, cu aceleași sentimente cu aceiași ideologie;

2) Studenților teologi li s'ar da putința unui orizont de cultură mare, de oarece li se înlesnește posibilitatea de a audia și frecuenta cursurile celorlalte facultăți necesare întregirii culturii teologice: filosofie, — pedagogie, sociologie, metafizică, logică, — drept — dreptul roman, dreptul constituțional și administrativ, — litere — româna, Istoria Românilor Geografia română — etc. etc.

3) Universitatea are o veche și bogată bibliotecă pe care studenții teologi vor folosi-o în studiile și lucrările lor de seminarii.

4) Iașul e un vechiu oraș cu tradiție românească și cărturărească, ceea ce ar contribui neasemănat de mult la formarea unei noi mentalități a tinerilor generații de preoți basarabeni ce vor veni să se instruiască aci.

Aceste motive au determinat Sf. Sinod să-și dea asentimentul pentru înființarea unei Facultăți de Teologie în Iași și precum se vede prea bine, isvorâte din cea mai curată și mai părintească grijă de viitorul acestui neam. De aceea credem că veți cumpani cu toată cuviința votul Sf. Sinod și preocupați de ideia consolidării morale a țării mărite, să se ia pentru viitorul cler al Basarabiei, acele măsuri conrespunzătoare interesului general al Patriei și al Bisericii strămoșești.

Noi și Sfântul Nostru Sinod crede de a sa datorie, să vă atragă binevoitoarea atenție, că înființând Facultatea de Teologie în Iași, singurul oraș pentru care noi ne-am dat consimțământul și blagoslovenia, se rezolvă o chestie cu incalculabil de bune urmări pentru viitor.

Primiți, vă rugăm, *Domnule Ministru*, asigurarea de-sebitei Noastre considerațiuni și arhieresti binecuvântări.

Președinte Patriarh, **MIRON**

Director, *Arh. Tit. S. Târgovișteanu*

Copie după adresa No, 390, din 7 Sept. a. c., a Sf. Sinod.

Inalt Prea Sfințite,

Cu frățească dragoste avem onoarea a Vă aduce la cunoștință, că Onor. Ministerul de Răsboi cu adresa No. 4224/926,

în urma constatărilor ce a făcut. a stabilit, la oficierea slujbelor religioase pentru pomenirea eroilor și a celorlalte serbători naționale, că Biserica ortodoxă este aceea la care trebuie să se officieze serviciul religios, indiferent de gradul ierarhic pe care-l are slujitorul, iar programul oficial, odată stabilit, trebuie respectat de toate confesiunile.

Aducându-Vă aceasta la cunoștiuță, Vă rugăm să binevoiți a o face cunoscut tuturor parohiilor din acea de Dumnezeu păzită Eparhie.

Primiți Vă rugăm, Înalt Prea Sfințite, ale noastre întru Christos frățești îmbrățișări

Președinte, Patriarh ss. **MIRON**

Director ss. *Titus Târgovișteanu*

Copie după circulara No. 4635 – 4638 adresată Protoieriilor din Eparhie.

În acest an s'au împlinit 50 de ani, de când s'a înființat în țara noastră Societatea Crucea roșie.

Intemeiată la Geneva în anul 1863, în țara noastră își are începutul din anul 1876, cu un an înainte de războiul nostru pentru independență. De atunci Soc. Crucea roșie a adus neîntrerupt servicii, atât în războiul dela 1877, cât și în 1913, dar mai ales în marele război din anii 1916—1918.

În acest din urmă război, societatea :

- 1) A înființat spitale pentru răniți și bolnavi.
- 2) " cantine pentru soldați, refugiați și populațiunea săracă.
- 3) A dat prizonierilor ajutoare în bani, hrană sau îmbrăcăminte.
- 4) A organizat corespondența cu prizonierii precum și între teritoriile libere și cele ocupate.
- 5) A dat diferite ajutoare pentru invalizii și orfanii de război.

Pe lângă activitatea desfășurată în timp de război, Societatea organizează și în timp de pace opere umanitare, formând echipe și dând ajutoare pentru combaterea tuberculozei, sifilisului, paludismului și a altor maladii sociale.

De asemenea Societatea a împărțit însemnate ajutoare

pentru sinistrații de pe urma inundațiilor, a incendiilor, sau a altor împrejurări catastrofale.

Pentru o atât de însemnată operă umanitară, este necesar cași Biserica să se alăture la sărbătorirea celor 50 de ani, de când Societatea s'a înființat în țara noastră.

Intre 17 și 24 Octombrie, preoții împreună cu ceilalți fruntași ai satelor: învățătorii și primarii vor hotărî o zi, când să organizeze serbări, predici și conferințe, precum și chete în biserică, la școală sau în sat. La serbările ce se vor organiza, s'ar putea găsi săteni, cari să povestească ei înșiși, despre ajutorul ce le a dat Crucea roșie, în acest din urmă război, ca răniți, prizonieri, refugiați, etc.

Conducătorii Societății sunt de părere ca fiecărui ins să i-se ceară numai o neînsemnată contribuție de „un leu pentru Crucea roșie“. Rezultatul acestor chete se va trimite prin primăria locală la prefectura județului.

Pe lângă sporirea fondului unei importante Societăți de binefacere cum este „Crucea roșie“, aceste serbări și contribuții benevole având și un adânc înțeles educativ, Vă îndemnăm să puneți în vedere preoților, ca împreună cu ceilalți fruntași ai satelor să dea serbărilor ce vor organiza, o dezvoltare cât mai conrespunzătoare.

Mitropolit, ss. **PIMEN**

Consilier Referent, ss. *Em. Vasiloschi*

Circulară No. 4713 din 15 Oct.

Pentru preîntâmpinarea cheltuelilor ce se cer, pentru procurarea aromatelor necesare la pregătirea Sf. Mir, Sf. Sinod în ședința din 15 Aprilie a. c, a hotărât crearea unui fond din care sa se acopere aceste cheltueli.

În scopul acesta se va purta un disc (se va face chetă), în toate bisericile din cuprinsul acestei Sf. Mitropolii, numit al Sf. Mir, în ziua de 26 Octombrie (Sf. Dimitrie Izvorătorul de Mir) în fiecare an.

Aducem aceasta la cunoștința preoțimei cu invitațiunea ca produsul acestei chete din fiecare parohie, să fie înaintat Protoieriei, care în fiecare an va forma un tablou de numele parohiilor și sumele adunate, le vor înainta Consiliului Eparhial, până la 1 Decembrie a fiecărui an.

Suma adunată de întreaga Eparhie, Consiliul Eparhial o va înainta Sf. Sinod, care va administra acest fond numit „Fondul Sf. Mir“.

p. Mitropolit Grigorie.

Consilier Referent (ss) *Ec. Em, Vasiloschi*

Parohii vacante

Jud. Dorohoi

1) Parohia Ionășeni, Comuna Vârfului Câmpului.

1) Devenită vacantă dela 1913, suplinită de preotul paroh V. Enache dela parohia Vârfului Câmpului.

2) Numără 215 capi de familii ortodoxe.

3) Biserica parohială e construcție de zid, biserică mare zidită cam pe la 1850.

4) Are o biserică filială în satul Bogza și una în Buzorghina, ambele construcții de lemn și în stare de ruină.

5) N'are casă parohială.

6) Posedă 12 fălci pământ bisericesc.

În parohie e școală cu 2 învățatori.

2) Parohia Bălinești comuna Grămești.

1) Devenită vacantă cu data de 1917, suplinită de Ieromonahul Isaia Dragomirescu.

2) Numără 270 capi de familii ortodoxe.

3) Biserica parohială construcție de zid, ctitoria logofătului I. Tăutu.

4) Are o biserică filială construcție de lemn, mică, în satul Ciornahan.

5) N'are casă parohială.

6) Posedă 8 1/2 fălci pământ.

7) Are două școli cu 5 posturi de învățatori.

3) Parohia Plopeni, com. Borzești.

1) Biserica parohială, construcție de zid, mare, zidită la 1829 suplinită de Ieromonahul Gherasim Antonoae.

2) Numără 400 capi familii ortodoxe.

3) Are o biserică filială, construcție de lemn veche, ruinată.

4) Are casă parohială, veche cu două odăi, stare rea.

5) Are 17 fălci pământ bisericesc.

6) In parohie sunt 4 școli cu 4 posturi de învățători,

4) *Parohia Hreățca, com. Hreățca.*

1) Devenită vacantă dela 1 Octombrie 1925, suplinită de Ieromonahul Savin Colescu.

2) Numără 450 capi de familii ortodoxe.

3) Biserica parohială zidită de bârne de lemn, vâruită, străveche, cam de la 1790. Se mai află încă în construcție o biserică nouă de zid, terminată cu clădirea.

4) Are o biserică filială (capelă) construcție de lemn, în satul Ținteni.

5) Are casă parohială în stare bună cu 4 odăi.

6) Posedă 8¹/₂ fălci pământ bisericesc.

7) In parohie sunt trei școli cu 6 învățători.

5) *Parohia Buda, com. Buda*

1) Devenită vacantă dela 1918, suplinită de Ieromonahul Veniamin Mihailescu.

2) Numără 400 capi de familii ortodoxe.

3) Biserica parohială din Buda Mare. zidită la 1859, construcție de zid.

4) Filiala Buda Mică. biserică construcție de zid, clădită cam pe la 1859.

5) Filiala Pasat, biserică din bârne de stejar, mică, zidită la 1789.

6) N'are casă parohială.

7) Posedă 17 fălci pământ bisericesc.

8) In parohie sunt trei școli cu 4 învățători.

6) *Parohia Fundu Herța, com. Tg. Herța (Urbană).*

1) Parohia devenită vacantă dela 1 Octombrie a. c.. suplinită de preotul C. Bantaș dela parohia Herța.

2) Numără 270 capi de familii ortodoxe.

3) Biserica parohială construcție de lemn foarte veche, improprie pentru serviciu devin ; se adună fonduri pentru o nouă biserică.

4) N'are nici o filială.

- 5) Are casă parohială cu două odăi și un antreu.
- 6) Posedă 15 hectare pământ bisericesc.
- 7) In parohie sunt trei școli și 4 învățatori.

7) *Parohia Fandolica com. Corlăteni.*

- 1) Vacantă din 1915, suplinită de Ieromonahul Policarp Luca.
- 2) Numără 272 capi de familie ortodoxe.
- 3) Biserica e zidită în anul 1868, construcție de zid, mare.
- 4) S'a aprobat ridicarea unei capele de lemn la Podu Stănești.
- 5) Are casă parohială cu două odăi, sală și atenanse.
- 6) Posedă 8¹/₂ fălci pământ bisericesc și 5 hectare împroprietărire nouă.
- 7) In parohie sunt 2 școli și 3 învățatori.

8) *Parohia Concești, com. Darabani (Urbană).*

- 1) Devenită vacantă cu data de 1 Octombrie a. c., încă nu s'a pus suplinitor.
- 2) Numără 480 capi de familie ortodoxă.
- 3) Biserica e construcție veche, de bârne de lemn.
- 4) N'are filială.
- 5) Se află casă parohială compusă din 5 odăi.
- 6) Posedă 17 fălci pământ bisericesc.

9) *Parohia Mamornița, com. Horbova.*

- 1) Parohia devenită vacantă dela 1916, suplinită de Ieromonahul Varsanufie Dumbrăveanu.
- 2) Numără 290 capi de familie ortodoxe.
- 3) Biserica s'a reconstruit după război, construcție de lemn, spoită cu var, mică.
- 4) Filiala din Lucovița de Sus, biserica de lemn, în construcție fiind distrusă de Ruși.
- 5) N'are casă parohială.
- 6) Nu posedă pământ bisericesc.
- 7) Filiala Cotu Hotin Boian, biserica construcție de lemn terminată în vara aceasta.
- 8) In parohie sunt trei școli cu trei posturi.

Protoiereu Econ. Dr. D. Grigorescu

Județul Neamț

I. Parohia Hoisești.

1) Parohia e vacantă din 1923 și e suplinită de preotul călugăr David Antipa.

2) În total parohia are 375 capi familie ortodocși iar suflete 1384.

3) a) Biserica parohială Sf-ții Impărați din satul Hoisești e de lemn, mică, construită în 1864, în stare mijlocie.

4) b) Biserica filială din satul Hârtești, tot de lemn, mică, construită în 1860.

5) În satul Hoisești este casă parohială de lemn, cu 4 odăi, mici și cu o șură tot de lemn, e în stare bună.

6) Parohia are 16 fâlci pământ, din care $8\frac{1}{2}$ fâlci stăpânit de clerici, iar $7\frac{1}{2}$ dat în arendă de Onor. Minister.

7) Bisericile sunt întreținute de Stat, neavând nici o vere.

8) Sunt trei școli: una cu trei învățători în satul Hoisești; una la Hârtești cu un învățător și alta în satul Negritești tot cu un învățător. Scolile trebuiesc restaurate; învățământul religios îl predau învățătorii respectivi.

9) În parohie nu este nici o societate culturală.

II. Parohia Iapa.

1) Parohia e vacantă dela 1 Octombrie 1926.

2) În total parohia are 252 capi familie și 918 suflete.

3) Biserica parohială e construită la 1845, de lemn, mică, și în stare rea; se construiește alta de zid. În parohie e numai o biserică.

4) În satul Iapa, este o casă parohială, cu 4 odăi, de lemn în stare bună, cu un grajd și o șură tot de lemn acoperite cu draniță.

5) Sesia parohială are numai $6\frac{1}{2}$ fâlci stăpânit de clerici.

6) N'are avere proprie, ci e întreținută de Stat.

7) În parohie e o singură școală primară cu trei învățători, cari predau și învățământul religios.

8) În parohie nu sunt societăți filantropice sau financiare.

III. Parohia Mastacăn

1) Parohia e vacantă dela 1 Mai 1926 și e suplinită de parohul N. Gervescu din parohia Iapa.

- 2) Are 450 capi familie și 1518 suflete ortodoxe.
- 3) a) Biserica parohială e de zid, construită în 1904, mare și în stare bună.
- 4) b) Biserica filială din Satul Balanu, de lemn, mică și în stare rea ; se construște alta tot de lemn.
- c) Biserica filială din satul Schitu Nechid, e de zid mijlocie, acoperită din nou cu draniță.
- 5) Nu este casă parohială.
- 6) Sexia parohială are $7\frac{1}{2}$ fâlci, din care $8\frac{1}{2}$ fâlci se stăpânește de clerici, iar restul e închiriat prin licitație.
- 7) N'are venituri proprii, și bisericile sunt întreținute de Stat.
- 8) In Mastacăn este școală de zid cu 4 posturi (4 învățatori) ; în Balanu o școală cu un învățator și în Schitu Nechid, o școală tot cu un învățator. Invățământul religios se predă de învățătorii respectivi.
- 9) In satul Mastacăn este o bancă populară. Preotul ar putea înființa societăți culturale.

IV. Parohia Cârligi.

- 1) Parohia e vacantă dela 1 Ianuar 1918 și e suplinită de preotul călugăr Epifanic a Catrinei.
- 2) Are 265 capi familie ortodocși și 751 suflete.
- 3) a) Biserica parohială e construită în 1441 de zid deteriorată, e închisă slujbei.
- 4) b) Biserica filială din satul Dușești de zid, în stare bună. c) Biserica filială din cătunul Soci, e de lemn, mică ; s'a început construirea alteia de zid.
- 5) nu este casă parohială.
- 6) Parohia are numai 5 fâlci pământ, care se stăpânește de clerici.
- 7) N'are venituri și bisericile sunt întreținute de Stat.
- 8) In satul Cârligi este o școală și în satul Soci alta, ambele cu câte un învățator, cari predau și învățământul religios.
- 9) In parohie nu este nici o societate financiară sau filantropică.

V. Parohia Bărcănești Com. Cârdești.

- 1) Parohia Bărcănești este vacantă din anul 1919 Iulie 1 și este suplinită de Ieromonahul Neonil Bodescu.

2) Are 321 capi de familie; și 1249 de suflete.

3) a) Biserica parohială e construită din lemn în anul 1893 Septembrie 9; c) iar cea filială din Frunzeni tot de lemn, în anul 1876 Februar 2), acoperită cu draniță, ambele sunt în stare [mijlocie.

4) Parohia are patru cătune și anume: Bărcănești, Cotreanța, Țărdeni și Frunzeni.

5) Casă parohială nu este și nici atenause gospodărești.

6) Parohia are în total 2 hectare împroprietărită în anul 1920; personalul clerical stăpânește 2 hectare și din acest pământ nu este închiriat nimic; parohia n'are venituri și se întreține de Stat.

7) În parohie sunt 2 școli primare, cu câte 5 clase; la una din școli — cea din Bărcănești, — sunt trei învățători, la cea din Frunzeni este un singur învățător.

8) Invățământul religios este predat de învățătorii respectivi.

6) Parohia Oanțu Com. Vaduri.

1) Parohia Oanțu este vacantă dela 1921 și este suplinită de Ieromonahul Paisie Moroșanu.

2) Parohia are 178 capi de familie, iar suflete 647.

3) Biserica este construită din lemn în anul 1896.

4) Parohia se compune din două cătune și anume: Oanțu și Nițeni, cu o singură biserică.

5) Este o casă parohială, din lemn; are patru camere și un antreu, fără atenanse.

6) Parohia are în total 4 fâlci de pământ sau 5 hectare și 73 arii — arătură, fâneată și imaș; din acest pământ clericii stăpânesc 2 fâlci; iar restul de 2 fâlci au fost arendate de către Casa Bisericii pe un period de 5 ani cu începere dela 1 Aprilie 1922 și până la Octombrie 1926. — când a expirat contractul de arendare.

7) Parohia n'a e venituri.

8) În parohie este o școală cu două posturi, având 4 clase — unde sunt doi învățători titulari.

9) Invățământul religios este predat de învățătorii respectivi.

10) În parohie nu este nici o societate filantropică.

7) *Parohia Coroi com. Călugăreni.*

1) Parohia este vacantă dela 1 August 1926 : suplinită de Pr. V. Iosifescu.

2) Are 249 capi de familie și 891 suflete.

3) Biserica parohială e de zid, mică, în stare bună și construită în anul 1818 ; cea filială din lemn, în stare mijlocie—construită în anul 1840 în cătuna Larga de Sus.

4) Parohia are patru Cătune și anume . Larga, Coroi, Brânzeri și Gălbăzeni.

5) Casă parohială este ; are patru odăi și un antret ; ca atenanse are un grajd și o șură.

6) Parohia are în total 24 hectare de pământ din care clericii stăpânesc 12 hectare ; iar restul de 12 hect. a fost arendat de fostul paroh ; pr. I. Petrescu.

7) Parohia n'are venituri.

8) Este școală primară cu doi învățători titulari cari predau și învățământul religios.

9) Nu este nici un fel de bancă.

8) *Parohia Pângăricior, com. Pângărați.*

1) Parohia este vacantă dela 1 Ianuar 1924 și este suplinită de Ieromonahul Casian Cojoc.

2) Are 138 capi de familie ; iar suflete 672.

3) Biserica parohială este de lemn, în stare bună, acoperită cu draniță—reconstruită și sfințită la 1904.

4) În parohie sunt două cătune și anume : Pângărâcior și Scăricica.

5) Casă parohială nu este ; venituri n'are—însă ar 133 prăjini de pământ situat în satul „Ștejaru“ care este stăpânit de personalul acelei biserici.

6) Școli sunt două : una primară cu 7 clase și o școală de tâmplărie ; la cea primară sunt 3 învățători—iar la cea de meserie un maestru ; învățământul religios este predat de învățătorii respectivi.

7) Banca populară poartă numele : „Silvestru Bălănescu“ ; este și o Cooperativă mică pentru exploatarea de păduri.

9) *Parohia Bârjoveni, din comuna Siliștea.*

1) Parohia e vacantă dela 1 Octombrie 1926.

2) Are în total 498 capi de familie și 2150 suflete (a-

ară de satul Români unde este biserică particulară cu preot și cântăreți plătiți de Onor. Epitropie Sf. Spiridon).

3) Biserica parohială e restaurată radical în 1894. e de lemn în stare bună.

4) Biserica filială din Bărcu Goșmani e de lemn în stare rea ; se construște alta de zid; iar bis. filială din Runcu e de zid, construită în 1487 și are numai 17 capi de familie.

5) Parohia este compusă din cătunele: a) Bărjoveni ; b) Bărcu Goșmani și c) Runcu.

6) Casă parohială nu este.

7) Parohia are 25 fălci pământ din care $8\frac{1}{2}$ le stăpânește clerul parohiei, iar restul este închiriat de parohul V. Gheorghiu.

8) N'are nici un venit particular, și personalul e plătit de Stat.

9) Sunt două școale: una în Bărjoveni cu două posturi și alta în Bărcu-Goșmani cu 4 posturi.

10) Nu este nici o societate filantropică, este numai o cooperativă de exploatare de lemne de foc.

Protoiereu *Ec. Gh. Popovici*

Jud. Botoșani

1. *Uspenia din urbea Botoșani.*

1. Devenită vacantă din 1926, suplinită de parohul parohiei vecine.

2. Numără 125 capi de familii ortodoxe.

3. Biserica parohială construcție de zid în stare bună construită la 1552.

4. Biserici filiale nu sunt.

5. Casa parohială de zid cu 7 camere, în mijlocul orașului.

6. Nu posedă pământ bisericesc.

7. Este e societate financiară, preotul nu face parte.

2. *Sf. Gheorghe din Botoșani.*

1. Devenită vacantă din 1924.

2. Suplinită de parohul parohiei vecine.

3. Numără 69 capi de familii ortodoxe, iar suflete 306.

4. Biserică parohială de zid în stare bună construită la 1541.

5. N'are Biserici filiale.
6. N'are casă parohială.
7. Nu posedă pământ bisericesc.
8. Biserica se întreține de stat fără alte venituri.
9. Nu sunt școli sau societăți filantropice.

3. Buhăceni.

1. Devenită vacantă din 1923 suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Are 162 capi de familie ortodoxe, suflete 757.
3. Biserică parohială de lemn în stare bună construită la 1850.
4. N'are biserici filiale.
5. N'are casă parohială.
6. Are numai un sat Buhăceni.
7. Posedă $8\frac{1}{2}$ fălci de pământ bisericesc.
8. Biserica se întreține de stat.
9. Are o școală cu 2 posturi de învățători.

4. Băbicieni.

1. Devenită vacantă din 1918, suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Are 240 capi de familie, 1012 suflete.
3. Biserică parohială de zid în stare bună construită la 1889.
4. Are biserici filiale în satele: Băbicieni, Guranda, Broșteni și Bârsănești.
5. N'are casă parohială.
6. Posedă $8\frac{1}{2}$ fălci de pământ bisericesc, iar $8\frac{1}{2}$ fălci arendate de Onor. Minister de Culte.
7. Biserica se întreține de stat.
8. Sunt trei școli cu 4 posturi de învățători.

5. Cervicești.

1. Devenită vacantă din 1 Mai 1926, suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Are 176 capi de familie ortodoxe, cu 800 suflete.
3. Biserică parohială de zid în stare bună construită la 1844.
4. N'are biserici filiale.
5. Are o casă parohială cu 2 camere în stare mijlocie.

6. Posedă $8\frac{1}{2}$ fălci de pământ bisericesc.
7. Se întreține de stat.
8. Are o școală cu un post de învățător.

6. *Chițoveni.*

1. Devenită vacantă din 14 Octombrie 1921, suplinită de un Ieromonah.
2. Numără 176 capi de familii ortodoxe, 996 suflete.
3. Biserica parohială se află în construcție.
4. Are biserică filială în satul Prisăcani, de lemn în stare de mijloc.
5. Are casă parohială cu 2 camere de lemn în stare mijlocie.
6. Posedă $8\frac{1}{2}$ fălci de pământ bisericesc, iar $8\frac{1}{2}$ fălci arendate de Onor. Minister de Culte.
7. Biserica se întreține de stat.
8. Are o școală cu 2 posturi.

7. *Dolna.*

1. Devenită vacantă din 1923 suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Are 160 capi de familii ortodoxe, 640 suflete.
3. Biserica parohială de lemn în stare rea zidită la 1844.
4. Are biserici filiale.
5. N'are casă parohială.
6. Posedă $8\frac{1}{2}$ fălci de pământ bisericesc.
7. Biserica se întreține de stat.
8. Are o școală cu 2 posturi.

8. *Dobârceni.*

1. Suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Numără 230 capi de familii ortodoxe, 1310 suflete.
3. Biserica parohială construcție de zid, construită la 1800.
4. Are biserică filială.
5. N'are casă parohială.
6. Posedă $8\frac{1}{2}$ fălci pământ bisericesc, iar 17 fălci arendate de Onor. Minister. de Culte.
7. Biserica se întreține de stat.
8. 8. Are 2 școli cu 4 posturi de învățători.

9. *Iacobeni.*

1. Devenită vacantă din 1 Mai 1926, suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Numără 216 capi de familii ortodoxe, 1004 suflete.
3. Biserică parohială de zid în stare bună, construită 1850.
4. N'are biserici filiale.
5. Casă parohială nu este.
6. Posedă 8 $\frac{1}{2}$ fălci pământ bisericesc.
7. Biserica se întreține de stat.
8. Are o școală cu 3 posturi de învățători.

10. *Ripiceni.*

1. Devenită vacantă din 1926, suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Numără 186 capi de familie ortodoxe, 675 suflete.
3. Biserică parohială de zid în stare bună, zidită la 1891.
4. N'are biserici filiale.
5. N'are casă parohială.
6. Posedă 8 $\frac{1}{2}$ fălci pământ bisericesc.
7. Biserica se întreține de stat.
8. Are 2 școli cu 5 posturi de învățători.

11. *Santa Maria.*

1. Devenită vacantă din 1922, suplinită de un Ieromonah.
2. Numără 215 capi de familie ortodoxe, 1093 suflete.
3. Biserica parohială de zid în stare bună, construită în 1905.
4. N'are biserici filiale.
5. N'are casă parohială.
6. Posedă 9 $\frac{1}{2}$ fălci pământ bisericesc.
7. Biserica se întreține de stat.
8. O școală cu 2 posturi.

12. *Stânca.*

1. Devenită vacantă dela 1 Octombrie 1924, suplinită de parohul parohiei vecine.
2. Numără 277 capi de familie ortodoxe, 1285 suflete.

3. Biserica parohială e de zid în stare bună, construită la 1898.

4. Are biserică filială

5. N'are casă parohială.

6. Posedă $8\frac{1}{2}$ fălci pământ bisericesc.

7. Biserica se întreține de stat.

8. Are o școală cu 2 posturi.

Protoiereu ss. *Ic. Al. Simionescu*

Jud. Fălticeni

1. Parohia Giurgești, com. Giurgești

1. Această parohie este vacantă de la 1 Octombrie 1924 și e suplinită de preotul V. Pleșoianu, parohul megieșei parohii Pleșești.

2. Are 308 capi de familie cu 1430 suflete.

3. Biserica parohială e de zid, încăpătoare și în bună stare. Mai este și o biserică filială în satul Merești, construită din lemn și care are nevoie a fi reparată. Biserica parohială are hramul Sf. ții Impărați Const. și Elena iar filiala Merești are hramul Sf. Neculae.

4. Casă parohială nu este.

5. Sesia parohială are o întindere de 11. H a. 50 arii.

6. E întreținută de la stat, nemai având alte venituri.

7. Școală este atât în parohie, cât și în filiala Merești.

Invățământul religios l'a predat învățătorul.

8. Societăți culturale și filantropice sau financiare nu sunt.

2) Parohia Probota com. Dothasca

1. Este vacantă de la 1 Aprilie 1923 și e suplinită de Ieromonahul Nicanor Vladoianu.

2. Are 404 capi de familie cu 1590 suflete.

3. Biserica e de zid, făcută la anul 1532 de Domnul Moldovei Petru Rareș. A fost până la 1899 Monastire de călugări, rămâind de la această dată biserică parohială.

4. Biserici filiale nu sunt.

5. Casă parohială nu este.

6. Sesia parohială e de 8 fălci pământ. Mai posedă 8 fălci și o grădină de 2 Hectare, care se arendează de Casa Bisericeii. E întreținută de stat nemai având alte venituri.

7. Are școală cu săli pentru 5 posturi de învățători, dar funcționează numai un învățător. Învățământul religios îl predă învățătorul.

8. Societăți culturale și filantropice sau financiare nu sunt.

3) *Parohia Sasca com. Sasca.*

1. Această parohie este vacantă de la 1 Decembrie 1926, fiind suplinită în prezent de Ieromonahul Ghenadie a Ilinței.

2. Are 275 capi de familie cu 1380 suflete.

3. Biserica parohială e de zid, construită la anul 1854. E mare. Are hram Sf. Alexandru.

4. În parohie sunt și 2 biserici filiale. Una în satul Sasca mare de lemn, făcută la anul 1864 e în stare rea, are și o casă mortuară. Are hramul Sf. ții Voevozi. A doua filială e în satul Păiseni de lemn, construită la 1852, în stare bună, are casă mortuară în curtea bisericii. Are hramul sf. Dumitru.

5. Sesia parohială are o întindere de $8\frac{1}{2}$ fălci pământ.

6. Sesia parohială Sasca-mare e tot de $8\frac{1}{2}$ fălci, din care are o falce arabil.

7. Sesia filialei Păiseni e tot de $8\frac{1}{2}$ fălci. Ambele sesii a filialelor se arendează de Ministerul Cultelor.

8. Biserica se întreține de la stat, nemai având alte venituri.

9. În întreaga parohie sunt 4 școli din care 2 au local propriu, iar 2 sunt închiriate în casele oamenilor. Sunt 6 învățători, care predau și învățământul religios.

10. Societăți filantropice, culturale etc. nu sunt.

4. *Parohia vacantă Vascani com Hermănești.*

1. Această parohie este vacantă de la 1 Aprilie 1924, fiind suplinită în prezent de Ieromonahul Glicherie Lupu.

2. Are 372 capi de familie cu 1860 suflete.

3. Biserica parohială, e de zid, construită pe la 1860. Mărime mijlocie.

4. În parohie sunt și 2 biserici filiale, una în satul Hărmanești, de zid mare frumoasă zidită la 1862 și alta în Eoldești de lemn, mică, zidită pe la 1903.

5. Parohia nu are casă parohială.

6. Sesia bisericească, are în total 36 Hectare și 56

arii pământ, din care 12 hectare și 18 arii, e stăpânit de personalul bisericesc, iar restul de 24 Hect. 36 arii se a rendează de Minist. Cultelor.

7. Biserica se întreține de stat, neavând alte venituri.

8. In parohie sunt 3 școli în fiecare cătună câte una, bine aranjate și foarte încăpătoare. Invățători sunt 5 care predau și învățământul religios.

9. Societăți culturale filantropice sau financiare nu sunt.

Protoereu *Ec. Constantin Zaharescu.*

Jud. Iași

Parohii urbane : Frumoasa, Sf. Vasile Tatarăși.

Parohii rurale : Popricani, Hălțeni, Frăsuleni, Mădârjac, Munteni, Mânjăști, Vorovești, Epureni, Lungani, Spineni, Brăești, Rădiu Tatar, Poeni, Cotnari, Doroscani, Fântânele, Picioru Lupului, Rădeni, Buciumi, Cucuteni, Mânzătești, Copou, Luceni.

Cu prilejul morții savantului cu renume european, D-rului Victor Babeș, I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, a trimis familiei defunctului, următoarea telegramă :

Vă aduc profundele mele condoleanțe pentru moartea marelui savant Victor Babeș, care, prin descoperirile sale științifice, pătrunzând tainele naturei, a adus omenirii cele mai mari servicii. Harăzit de Dumnezeu cu acest *Dar*, el nu s'a îngâmfat, ci, cu smerenia bunului creștin, a recunoscut Atot puternicia lui Dumnezeu.

Fie-i pomnirea veșnică.

PIMEN, Mitropolitul Moldovei.

Hirotoniri

Seminaristul Anatolie Loghin a fost hirotonit în ziua de 10 Octombrie a. c., pe seama parohiei Vișoara com. Metoc Jud. Dorohoi.

Seminaristul Ioan Perju a fost hirotonit în ziua de 14 Octombrie a. c., pe seama parohiei Metoc, Jud. Dorohoi.

Demisiuni

Preotul V. Gheorghiu de la parohia Bârgăoani Jud. Neamțu, a demisionat pe ziua de 1 Octombrie a. c.

Supliniri de Parohii

Ieromonahul Anania Roman a fost numit suplinitor la parohia Rădeni Jud. Iași, pe 1 Octombrie a. c.

Ieromonahul Vasian Cuvuliuc a fost numit suplinitor a parohia Cucuteni Jud. Iași pe ziua de 1 Octombrie a. c.

Ieromonahul Parmena Vasilescu a fost numit deservent al bisericii „Sf. Ioan Botezătorul“ din Iași (metoc al mănăstirii Neamț) pe ziua de 1 Octombrie a. c.

Protosinghelul Chesarie Stelea a fost numit pe ziua de 1 Noembrie a. c, stareț al mănăstirii Durău, din Județul Neamț.

MULȚUMIRE PUBLICĂ

Dl. Nicolae Comoniță, mare proprietar din Piatra Neamț, a donat bisericii parohiale „Sf. Ioan Botezătorul“ din Piatra-Neamț, (Mărăței) suma de 10.000 lei, spre a se cumpăra cărți de ritual și a se face îmbunătățiri la acea biserică, iar dl. Grigore Brânză tot din Piatra-Neamț, a donat suma de 2000 lei pentru facerea unei perdele la Icoana Maicei Domnului.

Mitropolia Moldovei și Sucevei le aduce călduroase mulțumiri, pentru fapta lor frumoasă, vrednică de imitat.

Se aduc deasemenea mulțumiri doamnei Sabina și d-lui Stelian Negoescu, dela moșia regală din Poeni, Jud. Iași, pentru că au donat Bisericii din acea localitate o frumoasă învelitoare pentru Sf. Masă, iar doamna a lucrat două artistice acopereminte pentru iconostas, unul de lână și altul de mătase, în valoare de 5000 lei.

BIBLIOGRAFII

1. *Pepiniera de pomi roditori și plantații definitive.*

2. *Cultura mărului, conservarea rațională a merelor și pregătirea lor pentru export, sunt două lucrări pe cale de a fi date publicității, de către dl. V. Lovinescu învățător în Rădășeni.*

Lucrările fiind de un netăgăduit folos pentru gospodăriile țărănești, toți Cucernicii preoți, cari doresc să aibă un număr de exemplare din aceste lucrări, să comunice neîntârziat la cancelaria Mitropoliei, autorul dorind să știe mai dinainte în ce număr de exemplare să-și tipărească lucrarea.

Prețurile vor fi între 40—50 lei prima lucrare și 15 - 20 lei cea dea doua.

*

Lecțiunile de catehizare, de Pr. I. Tomescu, apărută în Institutul de editură creștină, al Sf. Episcopii a Râmnicului Noului Severin.

Lucrarea conține 15 lecțiuni model de catehizare, din Istoria sfântă a V. Testament. Autorul pregătește o asemenea lucrare și în privința N. Testament.

Intr'o formă rezumativă, autorul caută să pună la îndemâna preotului materialul și metoda cu care să poată face cursuri de catehizare cu poporul.

Costă 25 lei exemplarul și se poate procura direct dela Institutul de editură.

*

Patriarhia Românească de Arhim. Simezea tipărită cu cheltueala Minis. Cultelor. E o lucrare de 225 pagini și conține acte și documente în legătură cu înființarea Patriarhiei românești. E o lucrare documentară de mare importanță.

*

Cu adresa No. 39508, din Sept. a., Ministerul Cultelor și Artelor face cunoscut că dl. Colonel în retragere N. Boerescu (Str. Eroului 2 București) a alcătuit două hărți: „*Dacia*” și „*România-Mare*”, cu aspect frumos și având tipărit pe margine istoricul respectiv în rezumat.

Hărțile sunt aprobate de Ministerul de Răsboi și se pot întrebuința cu folos. Costul unui exemplar este de 40 lei.

*

„*Facultatea de Teologie din Iași și reînființarea ei, care se impune la Iași și nu la Chișinău*”, de Econ. D. Furtună. Directorul Seminarului Teologic din Dorohoi. Lucrarea costă 20 lei și se poate procura direct dela autor.

Preoții din Eparhie, care vin în Iași, pot găsi găzduire la Seminarul „Veniamin”, unde s'a rezervat o cameră anume în acest scop.

No 628-2

ANUL II

IAȘI, NOEMBRIE 1926

No. 11

METROPOLIA MOLDOVEI

Foaie bisericească
APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

CUPRINSUL:

Reforma învățământului secundar în Licee și Studiul Religiei	<i>Pr. V. Iordăchescu</i>
Problema pregătirii spirituale a preoților	<i>Pr. Gr. Popescu</i>
O predică cu tâlc	*
În chestia învățământului religios	*
Oficiale	*

IAȘI--INSTITUTUL de ARTE GRAFICE „VIATA ROMÂNEASCĂ”

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ
APARE ODATĂ PE LUNĂ
SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

Reforma învățământului secundar în Licee și studiul Religiei

Precum se știe, ne aflăm în ajunul reformei învățământului secundar în licee, reformă proiectată de către dl. Ministru al Instrucțiunii și studiată de o comisiune specială, care a și lucrat sub președinția Domniei Sale.

Ceeace se cunoaște în mod vag, de către marele public despre această reformă, este că se urmărește prin ea, să se dea învățământului secundar un caracter unitar, desființându-se bifurcarea și trifurcarea liceului și concentrându-se toate materiile de studiu, în jurul învățământului filosofic.

În principiu, concentrarea învățământului, organizarea lui în jurul unui obiect ales ca punct de convergență al cunoștințelor, poate fi utilă, dacă nu neglijează nici una din materiile de studiu, care în mod necesar reclamă locul său în formarea unui minim de cultură generală și dacă locul acordat în programă fiecărui obiect în parte, nu exagerează în plus ori în minus valoarea unuia ori altuia din aceste obiecte.

Nu intră în intențiunea noastră să analizăm amănunțit aci, motivele care au determinat pe factorii în drept, să procedă la această reformă.

Destul să constatăm, că rezultatele date de liceele noastre cu organizarea de azi, sunt socotite insuficiente, atât din punct de vedere educativ cât și instructiv și de aci nevoia reformei.

Intru cât intențiunea inițiatorului acestei reforme, care este dl. Ministru al Instrucțiunii publice, va găsi o realizare fericită, se va constata după ce se va cunoaște distribuția pe ore a materiilor din programa de studii și se va verifica în faptă prin experiența ce se face, când legea se va pune în aplicare. Ceeace ne preocupă pe noi în mod special în rândurile de față, este locul ce se acordă prin noua reformă învățământului religiei în licee.

Din cele ce s'au scris prin presă, ar rezulta, că acestui obiect de învățământ—religiei—i s'a rezervat numai câte o singură oră pe săptămână, în cele 4 clase ale cursului inferior și că în urmă i s'a mai acordat o oră în clasa a V.

Va să zică, prin noua reformă școlară, învățământul religios este retrogradat față de legea actuală, după care se propune acest învățământ până în Cl. VI inclusiv. Mărturisim, că nu putem înțelege, pentru ce se aplică acestui obiect de studiu, un tratament atât de vitreg și că Biserica în nici un caz nu l va putea accepta.

Subsemnatul, am avut cinstea, să fac parte la început din comisiunea de reformă a învățământului, în care am și făcut o expunere generală asupra învățământului religios, cerând în mod expres predarea lui în cursul superior, până în clasa ultimă, expunere care atunci n'a găsit contradic-tori ci dimpotrivă.

Ne mai putând participa în urmă la ședințele acestei onorate comisiuni, nu cunosc motivele, pentru care învățământul religiei a fost redus numai la cursul inferior și deci nu le pot discuta.

Voi încerca deci să expun pe scurt motivele pentru care Biserica cere să se acorde acestei materii de învățământ toată importanța, recunoscându-i locul cuvenit, până în ultima clasă a liceului.

Obiectivul principal al studiului religiei în școală, este cultivarea sentimentului religios, expresiune curentă, sub care se înțelege în general, un complex sufletesc, în care intră într'o sinteză naturală, elemente ale celor trei funcțiuni sufletești fundamentale, inteligență, afectivitate și voință.

Inteligența apare în acest complex psihic, sub forma de credință în una sau mai multe puteri supraomenești; a-

fectivitatea intră în funcție prin tendința de unire a omului cu aceasta ori aceste puteri, iar prin voință supunem ființa noastră puterii acesteia supraomenești.

În starea normală, religiunea trebuie negreșit nu numai să cuprindă aceste trei elemente, dar să le echilibreze, întrucât preponderanța ori lipsa unuia din ele, provoacă o stare maladivă a religiei.

Preponderanța intelectuală transformă religia în doctrină rece; predominarea afectivă face religia vaporosă și neconsistentă; ea duce la agnosticism și subiectivism religios, marea maladie intelectuală modernă; predominarea voinții în religie o face oarbă și brutală.

Foarte rar într'o religie, aceste elemente se găsesc perfect echilibrate, dar oricum existența lor necontestată în ori ce religie, dovedește că acest fenomen sufletește, angajează pe om în întregimea ființei lui sufletești.

Mergând mai departe cu analiza și căutând a explica, ce face pe om să caute cu mintea o ființă supraumană, să se lipească cu inima de ea și să i se supună prin nesfârșite acte de cult, adică care e cauza ultimă a sentimentului religios, vom găsi, că este sentimentul slăbiciunii sale și nevoia de perfecțiune; tendința către mai bine, care logic ajunge la infinit. *Este murmurul infinitului, sau în orice caz nevoia de ceva mai mare ca noi, care să împlinească lipsurile ființei noastre mărginite.*

Este sentimentul dependenței de o ființă supremă, dorința de a intra în relații cu ea spre a împlini golul, lipsa între ceeace *suntem și ceeace am voi să fim.*

Omul este limitat; cu ideia sa își dă seama de această limitare; el găsește principiul cauzalității și-l aplică la origina sa, la care asociază acțiunea Divinității.

Natura sa este finită; dar din adâncimile ființei lui, străbate strigătul că el nu-i propria regulă nici a cugetării lui, nici a activității lui libere; din adâncimile acestei naturi se ridică nevoi și dorinți nelimitate. Între ceeace este el și aspirațiile lui, este o distanță infinită. Cu gândul, cu dorințele, cu voința, prin toată activitatea sa tinde către infinit.

Sentimentul religios este nevoia de infinit, de perfect, de

progres, care ne asaltează din toate părțile ; pe calea ideii pe cea a inimii și pe cea a voinței.

Și acest infinit nu-l concepem, ca un gol imens, ci ca pe un infinit real și viu de care simțim nevoia de a fi pătrunși.

Numai prin religie, omul restabilește armonia între ceea ce este și ceea ce aspiră să fie, el are infinitul în sine.

Dar dorul, suspinul de mai bine îl găsim în toate sferele de acțiune omenească, Filosofie, Știință, Morală, Artă și Poezie. Prin ce se deosebește religia de acestea ?

Filosofia caută infinitul cu mintea, numai spre a-l cunoaște fără să năzuească propriu vorbind a se uni cu el.

Morala îl studiază spre a găsi în el regula, legea voinței omenești.

Stabilind legi, știința deschide luminișuri către infinitul legislator suprem ; dar obiectul propriu și prim al cercetărilor ei, este lumea materială și finită, care cade sub simțuri.

In artă, infinitul este numai un izvor de emoție și atâta. *Ceea ce distinge și constituie faptul religios, este nevoia de a intra în relație cu Infinitul, sau cel puțin cu o putere supraumană reală și conștientă, nevoia de a se simți sub influența ei și a i se supune.*

Prin aceasta, nu numai scrutăm profunzimile naturii, spre a-i descifra tainele și a-i gusta frumusețile sensibile și morale, ci dobândim o emoție particulară de dependență plăcută și conștientă, față de această putere și această dependență vie constituie nota specifică a sentimentului religios.

Această putere, aduce minții fermitate și avânt, inimii hrana aspirațiilor ei nepotolite, iar voinții o regulă morală.

Filosofiei și științei, religia îi aduce elementul inimii, onctiunea mistică ; moralei un colorit cald și filial ; poeziei căldură și măreție.

Fără îndoială în compoziția sentimentului religios poate intra uneori și sentimentul de frică, ca și o anumită ignoranță ; dar frica în religie este o notă derivată, care poate fi redusă la proporții și roluri normale prin dezvoltarea și cultivarea sentimentului religios, cât pentru ignoranța care-l poate însoți, ea nu este esențială lui, ci o greșită aplicație.

a necesității de a cunoaște, care pusă în funcțiune poate devia și în domeniul religios ca și în alte domenii.

În linii mari, acesta este sentimentul religios. Produs natural și spontan al sufletului omenesc, răsărind din adâncimile lui cu o necesitate ineluctabilă, el este, ca orice produs natural susceptibil de a fi cultivat și dirijat, într-o direcție sau alta, bună sau rea. În nici un caz tendința de a-l extirpa, nu poate fi recomandabilă, întrucât ca orice putere naturală, el nu poate suferi comprimarea distrugătoare, ci reacționează prin exploziuni, care poartă în ele puterea nimicitoare a elementelor naturii.

Și îndeefinitiv, care poate fi rațiunea mărturisită ori nu a acestei tentative, de a se înăbuși această neprețuită bogăție sufletească, pe care natura a așezat-o în straturile cele mai profunde ale sufletului omenesc? De unde dorința de a săcătui acest nesfârșit tezaur de energie sufletească, pus cu atâta dărnicie de către Providență în sufletele noastre, ca o compensație pentru toată nimicnicia și mărginirea plăpândeii noastre naturi omenesti?

Nu se poate da altă explicație pornirii acesteia, de cât dorința de a se imprima sufletelor o formațiune determinată de o concepție despre lume și viață, care nu se armonizează cu sugestiunile sentimentului religios și ale experienței religioase.

Nu contest, că o concepțiune elaborată prin reflexie, n'ar avea dreptul să prelucreze și să fasoneze în mod critic, materialul brut, pe care ni-l înfățișează psihologia sentimentului religios.

Dar în acest caz, să avem iertare, noi n'avem nici un motiv să ne 'nclinăm fără rezerve în fața unei anumite concepțiuni, care pare dominantă în cultura noastră și care în construcția sa, ori face abstracție total de realitatea și valoarea acestui sentiment, ori îl mutilează pur și simplu.

Să ni se îngădue această rezervă, cu atât mai mult, cu cât această modă culturală a început de mult să fie părăsită de o bună parte din lumea gânditoare a țărilor apusene.

Și dacă e vorba de o concepție, apoi și religia privită sub anumită latură și ca produs natural, ori care ar fi ea, nu este de cât tot o concepție, o încercare de explicare a lumii și a vieții, având însă nediscutata superioritate că,

chiar în forma ei cea mai rudimentară, ține samă de datele sentimentului religios.

Diferențele dintre religii, privite ca fenomen sufletesc natural, provin din diferențele de concepțiuni făurite din materialul psihologic al sentimentului religios, prin ajutorul elementului intelectual, rațional.

Așa se explică, că nu există religiune fără o doctrină cât de rudimentară.

Doctrina în religie, concepția despre viață și lume, este rezultatul acțiunii exercitate de elementul intelectual asupra întregului complex psihic religios.

Recunoscând deci dreptul unei concepții de a controla critic și de a aprecia materialul brut înfățișat nouă de sentimentul religios, n'avem nici o rațiune, să preferim pe aceea care ignorează ori mutilează acest material, ci pe aceea, care se inspiră dela această incontestabilă realitate psihică.

Ori tocmai această operație o îndeplinește în genere religia. Ea elaborează reflexiv, ceea ce sentimentul religios produce în mod spontan.

În această operă de elaborare a doctrinilor, a concepțiilor, religiile pot greși, evident; dar în acest caz *erorile pot fi indicate și criticate, dar nu tendința naturală a fenomenului religios de a se desvolta în o doctrină.*

Religia creștină în doctrina sa, în concepția sa despre lume și viață, oferă în plus cea mai puternică garanție, în faptul revelațiunii.

Dar și independent de această garanție, care nu este pe placul multora, concepția creștină, evident bine cunoscută și bine înțeleasă, poate răspunde cu succes nu numai nevoilor naturale ale inimii omenești; nu numai nevoilor imperioase ale vieții sociale, dar și celor mai pretențioase necesități critice ale minții cultivate și gânditoare.

În orice caz, unei concepțiuni, care ar tinde la nimicirea sentimentului religios, biserica creștină are dreptul să opue concepția și doctrina sa, care este o prelungire naturală a acestui sentiment.

Biserica, zic, are acest drept și ține cu ultima tărie ca el să fie respectat în școală. Pentru ce?

Pentru că în concepția sa, prin doctrina sa, Biserica afirmă un adevăr metafizic; prin acest adevăr satisface o

trebuință a sufletelor, aducând o ancorare puternică de liniște și încredere, în sbuciumul chinuitor al sufletului omenesc, bântuit de patima septicismului în gândire, a pesimismului în simțire și a nihilismului în acțiune.

Pentru că ea este perfect conștientă, că sentimentul religios nu numai că este un fenomen natural, dar că cultivat prin religie, el este de o necontestată utilitate individului și societății; că nimicirea ori neglijarea acestei bogății sufletești, pe lângă că însemnează o mutilare a sufletului omenesc pe care nimeni n'are dreptul s'o săvârșească, dar ar provoca o reacțiune anormală a acestei puteri, printr'o revărsare torențială de superstiții, care în mod fatal vor invada sufletele, primejduind sănătatea lor morală și amenințând ordinea socială; pentru că ea este depozitara unei doctrine, pe care are dreptul și datoria să o predice oriunde și deci și în școală; pentru că ea având răspunderea educației poporului românesc, nu poate fi împiedecată de a-și îndeplini această datorie, în locul și timpul cel mai indicat, în școală; pentru că ea apreciază, că cel mai bun remediu al crizei morale, care ne bântue, este împlântarea în conștiințe a concepției creștine; pentru că ea are conștiința, că crescând la sânul ei acest popor mai bine de 1000 de ani și ferindu-l cu învățătura ei de toate primejdiile, îl poate și de acum înainte salva de toate ispitele și mai primejdioase, care-l pândesc în atmosfera areligioasă și amorală a timpurilor noastre; pentru că disciplina religioasă și morală pe care învățământul religiei o impune generațiilor tinere ale neamului nostru, pe lângă că nu contrastează întru nimic cu cultura modernă, pe care Biserica o apreciază și stimează, dar garantează în suflete respectul sentimentului național, temelia Statului român.

Biserica reclamă acest drept dându-și seama, că ea reprezintă 14.000.000 de români creștini, care înțeleg să rămâie creștini, ei și copiii lor; cari n'ar putea accepta ofensa ce s'ar aduce conștiinței lor religioase, dându-se în învățământul liceal studiului credinței creștine un loc de întâială în cursul inferior.

Nu ignorăm, că sunt țări care au scos din școlile publice învățământul religios; dar să nu se uite, că pricina n'a fost de cât neînțelegeri de ordin politic între stat și

Biserică, care la noi n'au existat și nu există; să nu se uite deasemenea, că în acele țări, Biserica prin școlile sale proprii, atrăgând o foarte mare parte din populația școlară și exercitând prin elemente perfect pregătite o înrăurire în familii, rezultatul dezastros din punct de vedere moral, care ar fi trebuit să urmeze, a fost înlăturat.

Și venind vorba de țări streine, care au scos din școlile publice învățământul religiei să nu uităm două lucruri:

1) Toată această politică școlară a fost înlăturată de partidele politice de extremă stângă și numai cine vede în politica aceasta extremistă, evoluția fatală a societăților omenești, poate subscrie la toate metodele ei. Pentru cine admite însă, că evoluția se realizează și în zigzag, exemplele acestea nu sunt hotărâtoare.

2) Că experiența recentă a două țări: Italia și Germania, poate să ne slujească de învățământ, în această materie, dacă condițiile noastre proprii de viață nu sunt suficiente, ca să ne inspire soluții la nevoile noastre sufletești.

Germania prin constituția dela Weimar, alcătuită sub presiunea forțelor revoluționar-comuniste, a înființat pentru întregul imperiu un învățământ unitar și laic, cu excluderea învățământului religios. Care-i rezultatul? Această dispoziție, deși constituțională, a provocat o reacțiune atât de puternică din partea bisericilor și a părinților, încât articolul respectiv din constituția germană a rămas literă moartă, iar școala germană a redevenit școală confesională cu respectarea completă a învățământului religios. (Vezi: „La Religion dans L'Allemagne d'aujourd'hui“ de Raoul Patry...)

În Italia, Ministrul Instrucției publice „Gentile“ prin o circulară a sa din 1923, asupra învățământului religios, scrie: „Pentru noi învățământul religios este principalul fundament al sistemului de educație publică și al întregii restaurări a spiritului italian. Religiunea are o importanță formatoare de primul ordin în spiritul copiilor“.

Prin decretul regal din 1 Octombrie 1923, religia devine învățământ obligatoriu în toate școlile primare, iar prin un decret din 30 Aprilie 1924, s'a acordat dreptul religiei în toate liceile de Stat. (Vezi Nouvelles religieuses No. 9 din 1 Mai 1926).

Poate nu i fără interes a adăoga, declarația făcută de

Mussolini la Vicența în 24 Septembrie 1924, după ieșirea din biserică, pentru a caracteriza spiritul ce domină Italia, în privința religioasă.

„Am intrat în biserică—zice Mussolini—și am înge-nunchiat la altar, nu pentru a aduce un omagiu exterior religiunii Statului, ci din convingere intimă, căci eu cred, că un popor nu poate ajunge mare, puternic și conștient de destinul său, dacă nu practică religia, dacă nu consideră religia, ca un element esențial al vieții sale private și publice“. (Ibidem).

Iată limbaj ținut într'o țară, în care Biserica nu este instituție de Stat ; iată dispoziții școlare în țări de o cultură mai veche decât a noastră. Cum să nu rămâi, cel puțin nedumerit, când printr'o lege de stat, se garantează Bisericii învățământ religios obligator în toate școlile publice și particulare și prin o altă lege, se face acest învățământ iluzoriu, aruncându-l cu dispreț în cursul inferior.

Am sentimentul, că creindu-se acestui învățământ o situație precară, nu se face aceasta din considerația, că natura lui extrem de delicată, reclamă puteri serios selecționate, care în parte lipsesc, ci că mare parte din lumea noastră intelectuală este stăpânită de prejudecata, că religia în sine n'are ce oferi unei conștiinți cultivate. Așa se și explică, pentru ce în proiectul de lege actual, religia este prevăzută ca obiect de studiu numai în cursul inferior, când copilul are în școală un rol mai mult receptiv. Biserica însă apreciază, că studiul religiei implicând cele mai profunde și mai delicate probleme ale culturii și conștiinței omenești, nu poate fi făcut serios și temeinic decât în cursul superior, când dezvoltarea mintală a elevilor permite pătrunderea acestor probleme. Chiar dacă în religie cineva n'ar vedea de cât o simplă concepție despre lume, ca oricare alta, ea totuși are dreptul să se afirme și să se propuie elevilor în cursul superior. Studiul ei are o latură pur instructivă. Ea pregătește generațiile tinere pentru mediul social real, format din 14 milioane de credincioși ortodoxi, mediu în care actualii și viitorii elevi își vor duce viața și desvolta activitatea și pe care deci trebuie să-l cunoască suficient. Dacă cunoașterea istoriei religiilor este necesară, ce să mai zicem de cunoașterea credinții noastre !?

Să nu se răpească Bisericii umilind-o, acest drept de a-și afirma doctrina, în care ea crede și pe care o ia în serios și să nu se lipsească generațiile tinere de acest gen de cunoștinți, care alimentează necurmat cele mai înalte idealuri; să nu se răpească generațiilor tinere această incomparabilă putere educativă, care dă fermitate gândirii, ferind-o de boala paralizantă a scepticismului; dă directivă voinții, dirijând-o spre virtute și inspiră inimii cele mai nobile simțiri.

Avem o supremă datorie umanitară, creștină și națională, să scăpăm generația de azi și pe cele viitoare, de contagiunea crizei morale de azi. Biserica își are partea sa în această nobilă întreprindere și reclamă stăruitor, să nu fie oprită de a lucra cu mijloacele sale cele mai nimerite, între care este și învățământul religios în toate școlile și în toate clasele.

Preot Valeriu Iordăchescu

Profesor, Iași.

Problema pregătirii spirituale a preoților ¹⁾

— Retrageri pentru meditație și reculegere —

În ședința ordinară a adunării eparhiale a Romanului din Mai trecut, s'au propus—între alte mijloace de pregătire spirituală a preoților—și retragerile la mănăstiri pentru meditație și reculegere.

Folosite de mult în Bisericile din Apus, aceste retrageri în număr restrâns a preoților pe timpul verii, în localități prielnice pentru aceasta, răspund unei simțite nevoi de primenire a simțirilor și reconfortare sufletească, spre împlinirea conștiințioasă a slujbei la care suntem chemați.

Preoția nu este o funcție ca toate celelalte. Nu ni sunt suficiente cultura teologică și buna stare materială—prin lipsa cărora motivăm adesea absența noastră dela datorie—pentru a răspunde integral îndatoririlor misiunii noastre, când, pe deasupra, nu avem nici constrângerea autorității superioare bisericesti și posibilitatea apropiatei ei privigheri la împlinirea ori chemarea la datorie.

1) Reproducem după „Cronica Romanului“ No. 9, acest frumos articol, cu observații ce merită toată atențiunea preoțimei.

Facem cât putem și, mai ales, *facem ce vrem*. Activitatea noastră pastorală e în funcție de suflul de idealism de care e încălzită simțirea noastră, și de măsura în care conștiința noastră vibrează la chemarea tainică a marelui nostru Arhiereu—Hristos.

* * *

Noi însă suntem „oameni trăitori în trup“, expuși luncării, părinți de familie—cu greutăți,—și preoți totodată „părinți“ iarăși ai unei familii mai mari, câteva sute de suflete—cu nevoi și acestea. Răspundere, înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, avem pentru amândouă familiile.

Dar zilele grele sunt. Cămașa este mai aproape de trup decât haina. Grija casei te cheamă tot mai de zor, tinzând să facă din tine un părinte vitreg al familiei celeilalte—de parohieni,—nevoile de multe feluri ale acestora încep a ocupa un loc tot mai secundar în preocupările tale zilnice. Și cerințele lor sunt mari și multe, pentru împlinirea cărora se cere suflet în aceiaș măsură. Decusară vin câțiva poporâni la tine: unul „Părinte, vreau să fac mâne o aghiasmă“, altul „Părinte, am mâne o masă“, celălalt „Părinte, să-mi citești la un bolnav în casă“ etc. Și tu le spui: mâne să fiți gata cât mai de dimineață, că la răsăritul soarelui trebuie să plec și eu cu oamenii la ogor. Ce să mai vorbesc de nevoile pe cari singur trebuie să le cercetezi! Acestea cer timp, răbdare, dispoziție, inimă. Și zilele trec, iar cazul se repetă.

Sâmbătă sara, obosit, deabea sosit dela treabă, faci botezurile și slujbele ce mai sunt, vecernia; iar a doua zi, Duminică, trebuie să slujești frumos, să te rogi cu simțire, de parte de grija cea lumească, să predici însuflețit, cu miez, după un plan chibzuit, să oglindești în predică nevoile de tot felul ale parohienilor, să duci mângâere sufletelor îndurerate, luminează minților abătute, leac metehnelor cunoscute,—dar... n'ai avut vreme nici să cercetezi poporul și nici să te pregătești pe tine suficient pentru slujbă.

—„Ce obosit este părintele nostru astăzi, a slujit prea repede, părea supărat, îngândurat și par'că nici nu mai predică acum ca altădată“ comentează poporul eșind din biserică

* * *

Autoritatea noastră bisericească cunoscând această slăbire a simțului datoriei, având în față și cerințele tot mai imperioase ale vremii, hotărăște: în fiecare an se vor ține conferințe generale la reședința județelor pentru edificarea profesională a preoților prin desbaterea problemelor pastorale pe care chemarea vremii și rostul slujbei noastre le pune la ordinea zilei,—cum și șezători culturale preotești, lunare, pe cercuri, pentru ca aceștia bine pregătiți, cu puteri

unite, având un program de acțiune lămurit, corespunzător nevoilor sufletești ale enoriei, să lupte pentru redesteptarea simțirei religioase și formarea conștiințelor morale în popor. Oficiul protopopesesc comunică hotărârea, iar preoțimea noastră ia cunoștință. „Cine-o mai fi scornit și pe astea?” se întreabă câte unul.

Și ziua conferințelor generale sosește. Autoritatea bisericească n'a luat măsuri de constrângere pentru venirea la conferințe. Indatoririle preoțești sunt doar chestii de conștiință! La apelul nominal răspund jumătate numai. Din aceștia, conferințe scrise—cum cere regula—n'au decât câțiva. Citesc doi-trei conferințele. E drept, cu miez bine pregătite. După amiază discuții vii și de tot interesul—la care participă un număr restrâns. În recreație, câțiva preoți încunjură pe președintele adunării: „Părinte protoiereu, noi n'avem timp să mai stăm și mâne la conferința a doua. Să ne dați voie să plecăm desară acasă. Noi am fost prezenți și la conferințele trecute, pecând alții au lipsit ș'atunci ș'acum“.

Barometrul conștiinței cifrează scăzut...

Vin șezătorile culturale preoțești pe cercuri. Ce mijloace minunate: și de pregătire profesională pentru noi prin tot bunul ce ni-l împărtășim unii altora—teren propriu de exercitarea și perfecționarea noastră apostolică pedeoparte; iar pedealta, și de acțiune cu rezultate frumoase în educarea religioasă a poporului prin fastul soborului și întreaga manifestare culturală a cercului. Dar, repet, autoritatea bisericească nu constrânge venirea membrilor la cerc, stimulentele și imboldul la datorie fiind lăsat pe sama conștiinței.

Duminica fixată pentru ședința cercului a sosit. În biserică: preotul de enorie, președintele și 3-4 preoți din 10 câți numără cercul. Lipsesc unii cu motivare, alții fără. Lipsesc—durere și preoții rânduiți cu predica la biserică și cu conferința în ședința publică de după amiază.

Conștiința datoriei a adormit de mult la aceștia, simțul răspunderii li s'a pervertit.

Și poporul pe alocurea suferă. Lăsat în voia soartei, își trece zilele în întunec—în păcate, fiindcă nimenea nu se gândește la el, nimenea nu-i vede nevoile, dela nimeni nu află un cuvânt de îndrumare, de înțelepțire, de mângâere, de veselie. Târgul și crâșma i-au mai rămas ca să-și omoare necazul și să mai afle vești din lume.

*
* *

„Mergând învățați toate neamurile... Stați asupra cu timp și fără timp..“ De unde vine acest ecou ce deabea se mai deslușește?

Glasul Domnului nu-l mai recunoaștem, parecă nu mai are răsunet în inimile unora dintre noi.

Când seminariile noastre n'au îmbrăcat cultura, mult—puțină câtă ne-au dat, în haina idealistă, pentru a face pe viitorii slujitori ai Altarului oameni cu dragoste pentru misiunea preoțească, fanatici lucrători în via Domnului,—când nu avem și nici nu cercetăm puțina literatură de preoți luptători, pentru a ne împărtăși însuflețirea de care avem lipsă,—când nevoile vieții de toate zilele ne fură atenția și ne macină puterile de muncă în alte direcții, iar autoritățile noastre nu-i stă prin putință a pune străjer pentru chemarea fiecăruia la datorie,—e firesc, se pare, ca simțul datoriei să nu mai acționeze normal în noi, iar imperativele de odinioară ale conștiinței, să fie înlocuite cu nepăsarea.

E firesc, dar e păcat! O voce ca din altă lume ne șoptește în taină: „*Priveghiați la mântuirca sufletelor incredințate vouă, ca unli ce veți da socoteală de ele*“. (Ebrei 13.17). De-ajuns să simțim în noi această amortire a glasului conștiinței și clătinarea pașilor noștri în drumul datoriei, pentru ca pe calea rugăciunii, să cerem Tatălui ceresc înviorarea și întremarea sufletească de care avem nevoie: „Doamne, trimite mâna Ta, din înălțimea locașului Tău, și mă întărește spre slujba ce-mi este pusă înainte“.

Pentru noi clipele de poticnire în drumul datoriei sunt nenumărate. În frământările de fiecă clipă ale vieții, perdem rostul chemării noastre. În cursul vremii nu ne oprim măcar o clipă să ne chemăm în conștiință îndatoririle.

Și poporul așteaptă merinde... Nevoia de rugăciune, reculegere pentru primenirea și înnoirea noastră sufletească e iminentă. Acasă la tine însă, nu te poți rupe cu toată ființa ta de grija cea lumească; rugăciunea făcută aici, încercarea de meditații de care ai nevoie, va rămâne fără răsunet în vârtoarea nevoilor ce nu-ți dau răgaz. Ne trebuie pentru câtva timp *singurătatea, depărtarea*, un alt mediu decât cel de acasă.

Însuși Mântuitorul Hristos a avut retrageri pentru rugăciune și meditație, ca om—de sigur: „Când a auzit Isus vestea aceasta (despre tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul) a plecat de acolo într'o corabie, ca să se ducă singur la o parte, într'un loc pustiu. Noroadele când au auzit lucrul acesta, au ieșit în cetăți și s'au luat după El pe jos“ (Matei 14.13). Și a trebuit să rămână „i s'a făcut milă de norod și a vindecat pe cei bolnavi“, după care a făcut și minunea cu înmulțirea pânilor. Dar „îndată după aceasta—continuă Evanghelia—Isus a silit pe ucenicii Săi să intre în corabie și să treacă înaintea Lui de partea cealaltă până va da drumul norodului. După aceea, s'a suit pe munte să se roage, singur la o parte“. (Matei 14. 22-23).

Munții noștri, cu pitorescul lor, ascund mănăstirile, mi-

nunat mediu de rugăciune, meditație și reculegere. Nu mă gândesc la acele mănăstiri pe care lumea laică le inundă vara pentru a se recrea cum înțelege ea. Sunt și mănăstiri unde se poate găsi liniștea de nevoie. Un grup de 5-10 preoți, retrași aici, pentru o săptămână—două, „singuri la o parte” „în loc pustiu”—de toată grija cea lumească,—decât folos nu li-ar fi rugăciunea, convorbirile, slujbele în comun, săvârșite acolo cu toată simțirea! În orele de sară, deschizând câte unul din ei Noul Testament, ar citi: „Trebue ca preotul să fie fără prihană... cumpătat... să-și chivernisască bine casa...” (I Timotei 3. 1-7). „Nu fii nepăsător de darul care este în tine... care ți-a fost dat prin punerea mânilor... Fii cu luare aminte asupra ta însuși și asupra învățaturii pe care o dai altora” (Timotei 4. 14-16). „Privegheați la mântuirea sufletelor încredințate vouă, ca unii ce veți da socoteală de ele” (Ebrei 13.17) etc. etc.

Ce răsunset vor avea în inima și conștiința lor aceste îndemnuri în atmosfera senină de liniște și rugăciune a mănăstirii! Cuvintele Scripturii citite răs-picat, prinse cu toată simțirea, urmate de discuțiuni libere frățești, cu arătarea greutăților ce întimpină fiecare, cu mărturisirea unul altuia a lipsurilor ca și a greșelilor, cu comunicarea experiențelor, cu... tot ce va da lor Domnul a grăi în această concentrare religioasă,—vor fi de mare folos. Se vor întoarce cu suflet nou în parohie. Motorul de acțiune, inima, conștiința vor fi premenite, întărite. Altfel le va fi slujba, cuvântul, purtarea.

Călătorul, care în drumul său, pe căldura dogoritoare a zilelor de vară, nu-și întărește puterile din când în când, prin popasuri la umbra răcoritoare a pomilor, și nu-și astâmpără setea cu apa înviorătoare, e răpus curând de oboseală.

Dar sufletul nostru sbuciumat de atâtea nevoi, obosit de atâtea frământări pe cărările vieții, cu atât mai vârtos are lipsă să se întremeze și să se reculeagă la umbra locașurilor de rugăciune și să se adape cu apa cea vie a Cuvintelor Mântuitorului.

Nevoia, ca și folosul, unor asemenea retrageri pentru meditație și reculegere, o simțim, o înțelegem cu toții. Întrebarea e: se poate înfăptui o asemenea propunere?

Aici ca și în toate năzuințele cele bune, se cere o singură condiție; *voește*, și—vei putea.

Preot. Gr. Popescu

O predică cu tâlc

În ziua de 7 Noembrie, la Iași s'a inaugurat căminul și s'a sfințit drapelul Liceului Național.

Serbarea a fost patronată de dl. Ministru I. Petrovici, înconjurat de directori și inspectori școlari, în frunte cu dl. Secretar General Oteteleşanu, plus Corpul didactic și Oficialitatea ieșană.

La această solemnitate a oficiat P. S. Grigorie L. Botoșăneanu, Vicarul Mitropoliei Moldovei.

Față de problema actuală ce interesează Biserica: „Învățământul religios în școlile secundare“ și ocaziunea binevenită, P. S. Sa a rostit cuvântarea de mai jos, care a avut un ecou puternic în întreaga asistență, dar mai ales în sufletul d-lui Ministru.

D-sa vorbind despre această solemnitate. s'a ocupat în primul loc de această problemă, aducând elogii Bisericii și reprezentanților ei, pentru grija ce o poartă pentru viitorul neamului.

D-sa declară că este pe deplin convins de importanța religiunii în educațiunea tineretului școlar, că în prelegerile d-sale universitare, a accentuat totdeauna filosofia teistă și că numără mulți preoți printre ucenicii și ascultătorii săi. Dacă acestea îi sunt convingerile, nu în timpul cât va fi D-sa Ministru al Instrucțiunii Publice, se va ignora învățământul religios în programa școlilor secundare.

Roagă să nu se alarmeze nimenea, ci să se cante izvoare sigure de informații.

În aceeași zi Dl. Ministru Petrovici fiind sărbătorit la Universitate, din nou s'a ocupat de problema religiei ca forță educativă în îndrumarea națională.

Întru cât punem mari nădejdi pe declarațiile D-lui Ministru Petrovici și le credem pornite dintr'o adâncă convingere creștină publică și predica, care ne-a dat frumosul prilej de a auzi părerile D-lui Ministru.

Față de o astfel de declarație, nu mai avem motivul de a ne îngrijora de programa analitică a școlilor secundare, cu privire la învățământul religios și rămânem încredințați, că generațiile viitoare vor fi crescute în școlile secundare la umbra ocrotitoare a credinții creștine.

Domnule Ministru,

Domnule Președinte al Comitetului Școlar,

Domnule Director, Doamnelor și Domnilor,

Din vremuri Biblice (turnul lui Babel) omenirea împăr-

ținându-se în grupe-după regiuni-grai și deprinderi, s'a îngrijit de progresul generațiilor viitoare.

Cu cât aceste grupe de națiuni, s'au înmulțit și s'au ciocnit, cu atât au căutat să se întreacă prin pregătirea viitorului.

Cel întâi mijloc de întărire și pregătire a urmașilor a fost înfrânarea vitalității fizice prin cultura teocratică. Creșterea religioasă a fost mijlocul cel mai propriu de a rândui pe individ, a'l face sociabil și capabil de progres prin înobilarea sentimentelor.

Religiunea însă care direcționează adevăratul progres omenesc este creștinismul.

El stabilește principiul unitar al acțiunii omenesti. Intru atât omul progresează, cât tinde către originea sa Dumnezeu și ține legătura cu El. „Eu sunt buciumul viței, voi vițe!e“, zice Mântuitorul Hristos. „Cela ce rămâne întru mine și Eu întru el, acela aduce roada multă“. (Ioan XV 5).

Deci numai atât cât vom trăi în frica de Dumnezeu cu dragostea respectoasă de fii, vom avea pacea și liniștea, cheazășia progresului. Atât... pentru că, fiind frați—ca fii ai aceluiaș părinte ceresc,—trăim în dragoste, muncind pentru a ne ajuta unii pe alții. Iar munca dezvoltată prin știință, nu-i decât pătrunderea tainelor creatoare pentru ușurarea traiului nostru... Deci munca științifică ne întoarce iarăși la Divinitatea de unde avem începutul.

Tot acelaș principiu unitar de progres ni-l stabilește creștinismul, prin binecuvântarea autorităților ca rânduite dela Dumnezeu. „Tot sufletul să se supună stăpânirilor celor mai înalte“... zice Sf. Apost. Pavel către Romani. Fiecare șef de autoritate în erarhia lui întru atât reprezintă un progres real, cât formează veriga unității sfinte... în sus prin supunere și ascultare față de superiori, până la Atotputernicia creatoare... în jos prin conducerea cu dragoste părintească, până la cel din urmă slujitor și elev... Acest principiu de progres real al omenirii s'a dezvoltat prin Biserică și școală. Biserica îl cultivă pe cale mistică, Școala prin învățatură...

Aceste două instituții însă se completează una pe alta. Nici Biserica nu poate neglija învățătura și nici școala nu poate ignora misticismul — pietatea religioasă. Nici odată n'a fost o anarhie mai mare decât în acele epoci și în acele țări, unde s'au încordat și s'au rupt legăturile dintre Biserică și școală, prin imprudența reprezentanților respectivi.

Exemplu cel mai tipic ne izbește în Rusia Sovietică... Și ce să ne mai uităm peste Nistru—când nici noi nu stămp pe roze educative !?

Ce sunt acele focuri în depozite... acele falimente... acele fraude?... Ce însemnează acele falsificări de acte, certificate și diplome... plus mulțimea prolețarilor intelectuali cer-

șetori de slujbe și venituri fără merite și fără muncă, dacă nu rezultatul unei școli fără Dumnezeu... unei școli ce ignorează Biserica și Religia ei... cum, din nenorocire se tinde și astăzi? Ce însemnează încordarea socială de astăzi și vrăjmășia dela om la om și dela o clasă socială la alta, dacă nu rezultatul școlii filosofice ateiste de altă dată, în care principiul educativ al dragostei creștine, cu jertfa pentru binele aproapelui, fusese înlocuit prin cultura clasică cu principiu păgân al luptei pentru existență pe moarte și pe viață, căci „Homo homini lupus est“.

Domnilor... Dacă Biserica, care a complinit și școala în începuturile ei și apoi a născut-o nu poate neglija pe flica ei... cu atât mai mult școala, amarnic mai rătăcește generațiile viitoare când ignorează Biserica cu forța ei religioasă. Să nu se uite apoi un lucru—că dacă au fost vremuri când indivizi și popoare au putut trăi fără știința școlii, nici odată n'a putut viețui un popor fără înblânzirea, inobilarea educativă religioasă a unei Biserici...

Acesta fiind adevărul sfânt și inatacabil, se naște întrebarea ce sărbătorim noi astăzi cu atâta festivitate ?!

Domnilor... sărbătorim tocmai un progres al Moldovei, în special al Iașului, în pregătirea generațiilor viitoare.

Biserica cu misticismul ei educativ, sfințește reînnoirea steagului simbolic al celei mai vechi conlucrătoare din Moldova.

Sfințește steagul reînnoit al fostei Academii Mihăilene, astăzi liceul Național și binecuvintează dezvoltarea lui, cu căminul ajutor în creșterea fiilor Moldoveni..

Odată cu partea mistică sfințitoare și binecuvântătoare, Biserica nu perde din vedere să trâmbițeze și principiul unitar al progresului cu forma potrivită în împrejurări.

În pericopa biblică citită la apostol, ați auzit accentuarea plină de învățământ a Sf. Ap. Pavel...

„Noi n'am umblat fără rânduială între voi, nici n'am mâncat dela cineva pâne în dar“. (II Tesal. III 7-8).

Nici unul dintre noi, îndrumători sociali și învățătorii școlari, nu putem rămânea reci la răsunetul acestor vorbe... Ceva mai mult ni se impune față de vremurile în care trăim... să ni le însușim și să le rostim cu toată căldura adevărului.

Unitatea principiului de progres se dezvoltă apoi așa de frumos și pătrunzător în pericopa evanghelică cu acea formă arhaică de parabolă unde se împart talanți după puterea fiecăruia : „unuia cinci, altuia doi și altuia unu, cerându-se fiecăruia înmulțirea prin acea muncă sfântă dătătoare de viață și noroc.

Ce poate fi mai educativ pentru elevi, la o sărbătoare așa de măreață ?

Profesorii rostind cu însuflețire cuvintele Sf. Ap. Pavel, enunțate mai sus, sunt oameni care-și împart în tot timpul avuția lor intelectuală elevilor după puterea fiecăruia..

În vremea examenelor... și mai apoi în diferitele cerinți ale viații sociale, se fac socotelile... Mare este bucuria profesorului și înălțătoare răsplata elevului, care prin muncă, și-a îndoit talanții științei.

După ce se arată în această formă religioasă conlucrarea armonică pentru pregătirea de mâine, tot în slujba de astăzi Sf. Ap. Pavel stabilește definitiv și punctul culminant al progresului...

„*Dacă cineva nu vrea să lucreze nici să nu mănânce*“
(III Tesal III ¹⁰ .

Domnilor, sărbătorind sfințirea steagului refăcut și a căminului ocrotitor, în realitate nu sărbătorim alt ceva decât munca depusă de generațiile de profesori și elevi, simbolizată în steagul ce se reînnoiește și apoi slăvim substratul moral creștinesc și românesc al comitetului școlar care s'a străduit a clădi căminul alăturat pentru a ușura și accelera pregătirea și progresul neamului.

Ca slujitor al Bisericii, care am fericitul priieș să officiez la o așa sărbătoare, accentuez cu putere, binecuvântând acest punct culminant de progres, *munca*.

Numai învățați cu ea din școală, numai însuflețiți cu ea în ajutorarea aproapelui prin Biserică, ne putem urca cu pași gigantiști plini de belșug, pace și fericire, către Înălțimea cerească... către Atotputernicul Creator, singurul izvor de adevăr pentru D-Voastră oamenii de știință, singurul izvor de bine, pentru noi oamenii religiei, singurul izvor de frumos moral pentru artiștii omenirii.

Să dea Dumnezeu ca ecoul acestor adevăruri sfinte, să aibă răsunetul puternic în viața fiecăruia din noi, dar mai ales în viața acestei vechi școli moldovenești, pe care o sărbătorim astăzi cu o sfințire de steag și o inaugurare de cămin..

Domnul Președinte al Comitetului, ca și Domnul Director al școlii, împreună cu întreg Comitetul și Consiliul școlar, să aibă mulțumirea sufletească, că această sărbătoare este o apă de odihnă în viața de progres al școlii.

Ca niște călători osârguitori pe un drum de stepă, au ajuns la o oază, care, prin izvorul răcoritor și umbra ocrotitoare, le permite a se bucura de calea făcută și a se reconforta pentru înaintare.

Dumnezeu să binecuvinteze această pepinieră de progres, iar pe conducătorii și muncitorii ei, să-i încarce de toată mulțumirea sufletească cu belșugul cerut de vremurile în care trăim.

Cât privește pentru chezașia viitorului, să se desfășoare noul steag, ca prin oficiul nostru să-i dăm însuflețirea mistică, de a aminti totdeauna celor ce-l vor urma îndatoririle ce au. Amin!

In chestia învățământului religios

In urma informațiilor că prin noua lege a învățământului secundar, s'ar intenționa să se reducă învățământul religios în școlile secundare numai la cursul inferior, preoțimea ieșană, în asentimentul întregii preoțimi a Eparhiei, a trimis memoriul de mai jos, Sf. Sinod, Primului Ministru, Ministerului Instrucțiunii, Corpurilor legiuitoare, precum și tuturor Consiliilor Eparhiale din țară, cerându-se ca învățământul religios, să fie prevăzut până în ultima clasă de liceu.

Memoriu

Preoțimea din Eparhia Moldovei, fiind informată, ca noua lege de reformă a învățământului secundar, ar cuprinde dispoziția de a reduce învățământul religios numai la cursul inferior, roagă stăruitor să nu se facă această nedreptate Bisericii, ci să se prevadă studiul religiei în licee până în clasa ultimă, pentru motivele următoare:

1) Învățământul religios în sine, cuprinde o ordine de cunoștinți, pe care o necesitate naturală a sufletului omenesc o reclamă. Toată neliniștea metafizică a vremurilor prezente, nu poate fi lăsată pradă monopolului unor concepțiuni negativiste și sceptice, ci lăsându-se deplină libertate de gândire, să nu se împiedece concepția religioasă, a-și spune cuvântul și a-și da tributul său în această gravă problemă.

2) Dintre toate obiectele de studiu, nici unul nu poate aduce un mai bogat aport educativ, decât acela al religiei. Ea singură poate forma conștiinți umane și naționale; sub raportul formării caracterului și al inobilării inimii, religia are mândria, să se afirme ca cel întâi obiect de studiu. Starea morală a timpurilor în care trăim, nu lasă nici o îndoială, că asupra acestei laturi educative, școala trebuie să stăraască, spre a preîntâmpina un cataclism moral al generațiilor tinere ale neamului nostru

3) Biserica română, educatoare și învățătoare de veacuri a neamului românesc, are dreptul să ceară școlilor acestui popor, să nu neglijeze sfânta credință creștină, care l-a întărit și mângăiat în vremurile de restriște ale trecutului și care-i va fi de acelaș folos în viitor.

4) O instituție ca Biserica, care-și întinde înrâurirea sa sufletească asupra a 14 milioane de suflete, care se înjugă cu dragă inimă la toate nevoile țării, ale cărei gânduri și idealuri se contopesc desăvârșit cu cele ale fiilor săi, care ș'a făcut proba vredniciei și utilității sale și în vremuri bune și în vremuri rele, care se bucură de o situație juridică excepțională, fiind instituție de stat, are dreptul să ceară, ca doctrina ei să fie în mod serios luată în considerație în școlile poporului și statului românesc.

5) Preoțimea, care nu s'a remarcat prin prea mari pretenții sub laturea materială, se declară excepțional de sensibilă, față de zvonul că biserica ar fi umilită prin desconsiderarea învățământului religios în școlile secundare.

6) Preoțimea din Eparhia Moldovei, intervine stăruitor către Sf. Sinod, Domnul Ministru al Instrucțiunii Publice și Domnul Prim Ministru și către Onor. Corpuri legiuitoare, rugându-le să binevoiască a satisface cererea lor dreaptă și făcută în interesul neamului, ca studiul religiei prin noua lege a învățământului, să fie prevăzut până în ultima clasă a liceului.

OFICIALE

Adresa No. 484/926, a Sf. Sinod

Sf. Sinod fiind sesizat de cazuri concrete, că în unele Eparhii, calendarul îndreptat este abandonat aproape cu desăvârșire și că se tolerează această stare de lucruri, în ședința sa din 16/XI din 926, a hotărât a vi se aduce din nou la cunoștința frățească, cu rugămintele de a dispune, ca toate hotărârile anterioare cu privire la calendarul îndreptat, să fie aplicate de rigoare.

Președinte Patriarh MIRON.

Director, *Titus Târgovișteanu.*

Adresa No. 5292, din 12 N-bre a. c. a Mitropoliei Moldovei, către Ministerul Cultelor și Artelor.

Domnule Ministru,

Protoiereul Jud. Dorohoi, prin raportul No. 569 a. c., Ne aduce la cunoștință că preotul Nicolae Ștefănescu, parohul bisericii din parohia Hilișeni Gafencu, Jud. Dorohoi, pe lângă că a desfășurat o frumoasă activitate pastorală în acea parohie, a reparat cu concursul sătenilor ambele biserici din parohie, dar a contribuit și personal la acele reparațiuni cu suma de 64.000 lei.

Pentru această frumoasă faptă care poate servi ca o pildă, avem onoarea a vă ruga să bine-voiți a interveni către M. S. Regele ca să binevoiască a-i acorda Medalia Răsplată Muncii pentru Biserică Cl. II ca o mângâiere sufletească.

Primți, vă rugăm, Domnule Ministru, încredințarea deosebitei Noastre considerațiuni și arhierasca binecuvântare.

Parohii vacante

Județul Iași

1. Parohia Bucium.

Vacantă din anul 1921.

Are 160 capi de familie cu 500 suflete.

Biserica parohială e mică, de zid, construită în 1762. Are 2 bis. filiale în cătunele Păun și Vlădiceni, ambele de zid. Casă parohială nu e. La filiale se află câte o casă cu trei camere, de vâlătuci, în stare proastă.

Pământ are: $6\frac{1}{2}$ hectare la bis. parohială, 6 hectare la filiala Vlădiceni și 80 prăjini curătură.

Personalul e plătit de stat.

Școale primare: una în satul Păun cu 2 învățători, și una la Vlădiceni, cu un învățător.

În parohie se află o bancă populară.

2. Parohia Copou.

Vacantă din anul 1924.

Are 298 familii cu 1293 suflete.

Biserica parohială de zid, mărime mijlocie. Are o filială în satul Cârlig, mică, construită din lemn, în 1800. Are casă parohială, de zid cu două camere și bucătărie în stare rea.

Pământ: cinci fălci bis. parohială și 180 prăj. biserica filială.

Personalul e plătit de stat.

Școale primare: două în Tg. Copou, cu doi învățători și una în Cuza Vodă cu un învățător. Este și o școală normală de învățători,

În parohie se află o bancă populară.

Parohia e formată din cinci sate: Podgoria, Copou, Munteni, Tg.-șorul Copou și Cuza-Vodă.

3. Parohia Fântânelele.

Vacantă din anul 1920.

Are 250 familii cu 1100 suflete.

Biserica e de lemn, de mărime mijlocie. Casa parohială e de vâlătuci, cu două camere și un paravan. Are 10 hectare pământ. Personalul e subvenționat de stat. În parohie e o școală primară cu 4 posturi. Se află și o bancă populară.

4. Parohia Mădârjac.

Vacantă din anul 1914.

Are 297 familii cu 1040 suflete.

Biserica e de lemn, mică, veche din 1526. Casa parohială de lemn, cu două odăi și paravan. Are $8\frac{1}{2}$ hectare pământ. Personalul e plătit de stat. În parohie e o școală în Mădârjac cu 2 posturi și o școală în Bojila cu un post. Nu este bancă sau cooperativă.

5. *Parohia Munteni.*

Vacantă din anul 1923.

Are 233 familii cu 836 suflete.

Biserica e mijlocie, de lemn, construită în 1902. Filiale n'are. Casa parohială e din vălătuci, cu două odăi și bucătărie. Are 8¹/₂ hectare pământ. Personalul e plătit de stat. În parohie e o școală primară cu 4 posturi. Este deasemenea bancă populară și cooperativă.

6. *Parohia Mânjăști.*

Vacantă din anul 1922.

Are 295 familii cu 1566 suflete.

Biserica parohială e de zid, de mărime mijlocie, zidită în anul 1860. Are o filială în Hadâmbu, de zid, și una în Vocotești, de lemn, în bună stare. Casa parohială e de vălătuci, cu 2 camere în stare rea. Are 12 hectare ale bis. parohiale, 12 ale filialei Hadâmbu, 12 ale filialei Vocotești și 12 ale filialei Budești. Personalul e plătit de stat. În parohie sunt 4 școli cu 5 învățători.

7. *Parohia Frăsuleni.*

Vacantă din anul 1925.

Are 169 familii cu 777 suflete.

Biserica parohială e de zid, mică, construită în 1846. Cătușele: Șendreni, Sorca și Sculeni, n'au biserici filiale. Casa parohială e din vălătuci, cu 2 camere și o sală, în stare rea. Pământ: 12 hectare. Personalul e plătit de stat. Școli primare: una în Tg.-șorul Sculeni cu 3 învățători, una în Sorca, cu 2 învățători.

8. *Parohia Cotnari*

Vacantă din anul 1923.

Are 140 familii cu 736 suflete.

Biserica parohială mare, de zid, din timpul lui Ștefan cel Mare. Are o filială de zid în satul Zlodia. Casă parohială n'are. Pământ: 6 fâlcii. Personalul e plătit de stat. Sunt în parohie două școli cu 4 învățători.

9. *Parohia Poeni.*

Vacantă din anul 1925.

Are 232 familii și 822 suflete. Biserica parohială e de zid mare, din anul 1841. Are casă cu 3 odăi și 2 săli, din vălătuci. Pământ bisericesc are 16 hectare. Personalul e plătit de stat. În parohie e o școală cu 2 învățători.

10. *Parohia Rediul Tătar.*

Vacantă din anul 1925. Are 473 familii cu 1673 suflete. Biserica parohială e mică, zidită în 1911. Are o filială în satul Tăutești. Casa parohială e de vălătuci cu 2 odăi. Pământ are 6¹/₂ fâlcii. Personalul e plătit de stat. Este o școală cu 2 învățători.

11. *Parohia Hălțeni.*

Vacantă din anul 1910. Are 401 familii cu 1094 suflete. Bi-

serica de zid, mare, din 1858. Casa parohială de lemn și vălătuci cu 3 camere. Pământ: 10 hectare. Personalul e plătit de stat. Școli primare: una în Hălțeni cu 2 învățători, una în Mitoc cu 1 învățător și una în Iazul Porcului cu 1 învățător.

12. Parohia Piciorul Lupului.

Vacantă din 1924. Are 295 familii cu 1300 suflete. Biserica parohială e de zid, mijlocie; din anul 1885. Are o filială în satul Slobozia. Casa parohială de vălătuci, cu 2 camere, în construcție. Pământ are: 8 $\frac{1}{2}$ fălci în Piciorul Lupului, 8 fălci în Poiana și 8 fălci în Slobozia. Personalul e plătit de stat. Are o școală primară în Piciorul Lupului cu 2 învățători, una în Slobozia cu 2 învățători și una în Poiana cu 1 învățător.

13. Parohia Brăești.

Vacantă din anul 1926. Are 398 familii cu 1112 suflete. Biserica parohială, de zid, mică și veche. Are și bis. filială de lemn în satul Cristești. Casa parohială de vălătuci, cu 2 camere și o sală. Pământ: 8 hectare la bis. parohială și 8 la filială. Personalul e plătit de stat. Școale: în Brăești cu 2 învățători, în Cristești cu 2 învățători, în Buda cu 1 învățător. În parohie este bancă populară, cooperativă și obște.

14 Parohia Epureni

Vacantă din anul 1918. Are 420 familii cu 1700 suflete. Biserica mare, de zid, din anul 1806. Are o bis. filială, de zid, în satul Țipilești. N'are casă parohială. Pământ: 8 fălci la Epureni, 8 f. la Țipilești. 5 hectare în Ursoaea. Personalul e plătit de stat. Școli primare: 2 în Epureni cu 3 învățători, una în Țipilești cu un învățător. În parohie este o banca populară.

15. Parohia Vorovești.

Vacantă din 1914. Are 290 familii cu 1200 suflete. Biserica parohială e de lemn, veche din 1798. Are o biserică, filială în satul Uricani. Casa parohială din vălătuci, cu 2 camere, în stare rea. Pământ 8 fălci. Personalul e plătit de stat. Școli primare: una în Uricani cu 2 învățători, una în Vorovești cu 1 învățător, una în Brătuleni cu 1 învățător. În parohie este o bancă populară.

16. Cucuteni, 17 Popricani, 18 Lucești.

Parohii urbane: Frumoasa—Iași.

Județul Dorohoi

Parohiile: Ionășeni, Com. Vârfu Câmpului, Plopeni, Comuna Borzești, Hreața Com. Hreața, Balinești Com. Grămești, Buda Com. Buda, Fundu Herța Com. Tg.-Herța (urbana), Fandolica Comuna Corlăteni, Concești Com. Darabani, Mamornița Comuna Horbova.

Jud. Botoșani

Parohiile: Uspenia din Botoșani (Urbană), Sf. Gh. (Urbană),

Buhăeni, Băbicieni, Cervicești, Chițoveni, Dolina, Dobârceni, Iacobeni, Santa Maria, Ripiceni, Stânca.

Jud. Fălticeni

Parohiile : Giurgești, Comuna Giurgești, Sasca Com. Sasca.

Jud. Neamț

Parohiile : Audria, Hoisești, Iapa, Mastacân, Căriigi, Bărcănești, Oanțu, Pângăricior, Bârjoveni.

Pentru parohiile vacante din județele; Dorohoi, Botoșani, Fălticeni și Neamțu, se găsesc lamuriri în No. 10 din luna Octombrie a. c.

Mulțumire Publică

Următoarele persoane au binevoit să doneze diferite obiecte, bisericii parohiale din parohia Căndești, Jud. Neamțu :

1) D-șoara Raluca Preot Damașcanu a plătit 1500 lei pentru auritul și Potir și a donat o perdea pentru ușile împărătești în valoare de 800 lei.

2) D-șoara Georgeta Bordeuți, învățătoare. a dăruit o perdea pentru icoana Maicei Domnului, în valoare de 1000 lei.

3) Dl. I. G. Năsiescu și soția, au făcut o poartă de lemn la ograda Bisericii.

4) Dl. Const. Gușă și soția sa, din Buhuși, au dăruit o cutie în valoare de 500 lei.

5) Dl. N. Cristea din Piatra-Neamțu, a îmbrăcat tabloul eroilor, cu ramă și sticlă, în valoare de 500 lei.

Pentru toate aceste donațiuni, Mitropolia Moldovei și Sucevei, le aduce călduroase mulțumiri.

Hirotonii

1. Absolventul de Seminar, Tuleașcă Gheorghe, a fost hirotonit în ziua de 14 Noembrie a. c., ca preot al Parohiei Probota, Jud. Fălticeni.

2. Absolventul de Seminar Nichituș Teodor, a fost hirotonit în ziua de 21 Noembrie a. c. ca preot al Parohiei Spineni, Jud. Iași.

Transferări

Preotul Haralambie Lustun, Licențiat în Teologie al Facultății din Cernăuți, a fost transferat pe ziua de 1 Decembrie a. c. dela Parohia Parnaci, Jud. Câmpu-Lung, la Parohia Sf. Vasile-Tarași din Iași.

Demisiuni

Preotul Ioan Gafencu, din Parohia Dumineca mare, din orașul Botoșani, a demisionat pe ziua de 1 Ianuarie 1927, din postul de preot paroh, spre ași regula drepturile la pensie.

METROPOLIA MOLDOVEI

Foaie bisericească
APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

CUPRINS

1. M. S. Regele.
2. Darurile Magilor.
3. Starea culturală a Bisericii.
4. Din Senatul Țării.
5. Alcoolismul e o primejdie națională.
6. Biserica din Grecia.
7. Pentru însănătoșirea M. S. R.
8. Oficiale.

IASI--INSTITUTUL de ARTE GRAFICĂ

METROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE BISERICESCĂ

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNEI CULTURALE
A CONSILIULUI EPARHIAL

M. S. Regele

In regele său, poporul își găsește întruparea conștiinței sale de unitate și neatârnare. Regele este în acelaș timp, personificarea aspirațiilor și idealurilor care frământă sufletul unui neam.

In vremile grele ale războiului trecut, când vechile hotare ale țărilor se zdruncinau tumultuos și când printre ruine și lacrimi am întrevăzut ziua când națiunea noastră să se așeze în hotarele ei firești, atunci marele nostru rege Ferdinand, era rezonanța fidelă atât a clipeilor de restriște prin care treceam, cât și a încrederii nezdruncinate în destinele neamului nostru.

Regele s'a identificat cu țara, și bătăile inimii poporului său sunt și bătăile inimii sale. Poporul are intuiția clară a acestei corelații de simțire și de aceea iubirea pentru regele său, se confundă cu iubirea de țară. Și este firesc ca poporul să fie adânc îndurerat la știrea că M. S. Regele este bolnav. Nesfârșitele griji și lipsuri, inerente unui război așa de crâncen ca acel prin care am trecut, au lăsat urme adânci și în organismul bunului nostru Rege. In îngrijorarea care își poartă umbrele dela o margine la alta a țării, poporul se îndreaptă spre cel Atotputernic, în rugăciuni fierbinți, pentru însănătoșirea Regelui său iubit.

La vestea boalei M. S. Regelui, I. P. S. Mitropolit, profund mișcat, a rânduit ca în toate bise-

ricile Eparhiei, preoții împreună cu poporul, să se roage pentru însănătoșirea M. Sale. I. (P. S. Sa, în timpul războiului, reprezenta în teritoriul liber al Moldovei, Biserica română și ca sfetnic deaproape al M. Sale, au împărtășit adesea împreună clipele grele, cași pe cele de bucurie.

Din Iașii care atunci era inima întregii țări, se binecuvântau și se trimeteau ostașii pe front și aci sufletul românesc vibra mai puternic la eroismul trupelor noastre și tot aci se păstra nealterată nădejdea în zile mai bune.

În clipele de îngrijorare prin care trecem la știrea boalei M. Sale, să nădăjduim că bunul Dumnezeu, va asculta rugăciunile unei țări întregi și va ținea sănătos pe Regele nostru, înconjurat de nețărmurita iubire a poporului său.

R.

Darurile celor trei magi

— La ziua nașterii lui Hristos —

Și deschizându-și vistierile, i-au adus daruri : aur, tămâie și smirnă (Mat. II, 11).

Nu fără pricină frații mei, întâlnim la ieslele lui Hristos trei daruri. Puteau fi mai multe, puteau fi mai puține ; dar s-au înfățișat trei. Inchipuiesc oare acestea, trei persoane ale Sf. Treimi, sau un simbol al celor trei slujiri ale lui Hristos : arhierescă, proorocească și împărătească ; sau înfățișat închipuiesc cele trei părți ale ființei omenești, adică : duhul, sufletul și trupul ? Deslegarea acestei întrebări se lasă pe seama înțelepciunii și credinței voastre. Iar cugetarea noastră se va opri în ceasul de față, numai asupra magilor, care au adus darurile. Acești călători dela Răsărit, înfățișază la ieslele lui Hristos, putem zice toată omenirea ; și darurile lor închipuiesc simbolic tot ceea ce se putea aduce Mântuitorului nostru din partea noastră a următorilor Lui. Aurul în cazul acesta înseamnă darurile materiale ; tămâia închipuiește darurile duhovnicești. Sunt deci oameni, cari aduc Domnului aur ; sunt deci care aduc tămâie și sunt de cei care aduc smirnă, sunt înfățișat și de cei care aduc mai multe daruri deodată. Cine sunt acei oameni ? Cercetarea acestei chestiuni ne va arăta cu ce poate și fiecare din noi să slujească, asemenea magilor Domnului și Mântuitorului său.

Cine deci aduce Domnului aur ? Aduc acei care jertfesc în-

tru slava lui Dumnezeu și în folosul aproapelui, câte ceva din osteelele și câștigurile lor. Tu, de pildă, ai zidit, ai înnoit sau ai împodobit biserica lui Dumnezeu: prin această tu ai adus Domnului tău aur. Darul tău a plăcut Lui; căci deși El acum e pe seculul slavei, dar în acelaș timp pentru mântuirea noastră urmează până acum să se arăte și în iesle. Ieslele acestea sunt jertfelnicul bisericeii, unde El putem zice, la fiecare liturghie se naște oarecum din nou, ca din nou să se aducă pentru păcatele noastre jertfa dreptății dumnezeiești. Și cât de adesea îndură el nevoi în aceste iesle! Aci sunt de trebuință pentru El și îmbrăcăminte, și acoperemânt, și lumină și căldură. De aceea dacă tu faci ceva în folosul bisericeii, atunci darul tău e tot atât de plăcut Domnului, ca și darul magilor care i-au adus aur.

De asemenea dacă tu ai dat ajutor omenirei suferinde, dacă ai făcut ceva pentru folosul bolnavilor, orfanilor, călătorilor, celor fără ajutor: prin aceasta ai adus Domnului aur, căci el e atât de plin de iubire, încât nevoile și suferințele celor ce cred în iumele său, le socoate ca nevoi și suferințe ale sale; de aceea va nuș răsplăti El pentru ajutorul dat lor, ca pentru ajutorul ce s'ar fi dat Lui însuși. *Intrucât ați făcut aceasta unuia din acești frați mai mici, Mie mi-le-ați făcut* (Mat. XXV, 40), așa va zice el la înfricoșata judecată a aceloră, cari au avut milă de aproapele cel sărac și nevoiaș.

Dar oare mult aur de acesta se aduce Domnului? Ah! dacă cumpănim ceea ce se aduce Domnului, cu ceea ce se cheituește la cerința poftelor, la acoperirea nu a nevoilor numai, ci și a cerințelor plăcerilor noastre, cu ceea ce se aduce deadreptul jertfă trupului și lumii, se va vedea lămurit că e abia o micuță particică. Biserica lui Dumnezeu de pildă, stă ziua și noaptea înaintea ochilor noștri în ruină și ne cere ajutorul; noi mai curând ne zidim un măreț adăpost, pentru caii și trăsurile noastre, decât să ne întoarcem luarea aminte asupra ei. Săracul tremură înaintea noastră de frig, de foame și de boală; iar noi sau îl respingem cu asprime, sau îi dăm un ban de nimica; și în aceeași zi suntem gata să jertfim jumătate din averea noastră la jocuri nebunești, sau să ne arătăm galantonia risipitoare la vre-o priveliște.

Astfel este recunoștința și mulțumita noastră către Acela, care bogat fiind a sărăcit pentru mântuirea noastră, ca noi *prin sărăcia Lui să ne îmbogățim* (II Corint. VIII, 9).

Cine aduce Domnului tămâie? Aceia cari întrebuințează întru slava Lui și în folosul aproapelui, talentele lor, cunoștințele și meșteșugurile lor, cari fără îndoială alcătuesc ceva ce nu se poate compara cu tot omul. Toate acestea sunt daruri făcute de Dumnezeu omului; dar tot acestea trebuie să fie și daruri date de om lui Dumnezeu, daruri nemateriale, mai înalte decât aurul și argintul.

Această tămâie scumpă o aduce Domnului Primarul orașului, când cărmuirea lui e însuflețită de duhul lui Hristos, când ur-

mărește nu numai dreptatea cetățenească și liniștea cetății, ci caută să susțină în popor și să întărească bunele obiceiuri și virtuțile creștine. O astfel de cărmuire e o tămâie binemirositoare înaintea Domnului și a oamenilor. Aduce Domnului tămâie preotul bisericii, când stă treaz la straja sufletelor și a inimilor, ferindu-le de rătăcirile și ispitele veacului acestuia, mângâie pe cei necăjiți, edifică pe toți.

Aduce tămâie Domnului mama de familie, care nelăsându-se în nădejdea doicelor și guvernantelor streine și nedându-se la petreceri și la felurite distracții, își închină ea însăși puterile și timpul, purtării de grijă pentru copiii săi, silindu-se să-i crească în frica lui Dumnezeu, să-i deprindă la înfrânare, blândețe, rugăciune și omenie. Parfumul unei astfel de tămâi umplând toată casa, se răspândește apoi odată cu cei crescuți întrânsa și duce pretutindenea duhul unei vieți curate și sfinte. Aduce Domnului tămâie dascălul sau profesorul de școală mare sau mic, când își pune toate puterile în slujba Domnului, silindu-se să împărtășească elevilor săi cunoștințe folositoare, să-i ferească de rătăcirii și idei vătămătoare și să le dea povețe folositoare și o bună creștere. Această tămâie încă e din cele mai plăcute și lui Dumnezeu și oamenilor. Aduce Domnului tămâie artistul, când în loc să urmeze duhul vremii și să ferească cu meșteșugul și arta sa patimele omenești și să ne dea nouă hrană de idei necurate, el se silște ca toate lucrurile și iscodirile sale, să le prefacă în unelte ale gustului creștin sănătos și în mijloace, prin care să se poată cât mai mult răspândi odată cu asta și frumosul, adevărul și binele. Și această tămâie parfumează pe mulți. În deobște, nu este om care să nu poată aduce Domnului tămâie, prin întrebuințarea talentului său, întru slava lui Dumnezeu și spre adevăratul bine al aproapelui său.

Al treilea dar adus Domnului de magi a fost smirna, darul cel din urmă și de aceea mai mare, nu numai decât aurul, dar și decât tămâia. Ce fel de dar este acesta și pentru ce este el așa de însemnat? Smirna, ca și tămâia, dă mireasmă bună; dar însușirea ei deosebitoare se cuprinde în aceea, că e foarte amară, de aceea închipuește ea necazurile, amărăciunile, lacrimile și suferințele noastre.

Acum dela sine se înțelege, cine aduce Domnului ca dar smirna. Aduce acela care suferă necazurile în viață și pătimește pe nedrept, și cu toate acestea nu-și îngăduie, nici să se desnădăjduiască, nici să cârtească, nici să se tânguiască; aduce acela care în necazuri, e însuflețit nu de disprețul mândru față de oameni, ci de nădejde vie în Dumnezeul cel viu, de ideea că el prin suferințele sale se curăță de păcate, se desăvârșește în virtuți și, ceea ce e și mai îmbucurător, se aseamănă Mântuitorului Său, care a murit pe cruce pentru dânsul. Astfel de suportare a năpastelor și necazurilor lumii, în duhul credinței și al dragostei, este un dar adus Domnului și încă mai prețios decât aurul și mai mirositor decât tămâia.

Să audă aceasta toți cei ce pătimesc rău și să înțeleagă superioritatea stării lor, care la vedere se pare amară, dar de fapt, dacă ne slujim în suportarea ei de credință și de crucea lui Hristos—nu este lipsită de dulceață, și să se silească a aduce Domnului ca dar, smirna lor. Fericiții veacului acesta, nu pot să facă aceasta: ei n'au nevoie amară, n'au neajunsuri și lipsuri amare, n'au smirnă. Mulți din ceice au tămâie, adică talente alese, de asemenea nu pot să facă aceasta, ei nu sunt supuși la așa ispite, n'au smirnă. Ei e la voi purtători de chinuri ai lui Dumnezeu, cari nu aveți acoperiș și adăpost; voi cari fără nici o vină din parte-vă—unii după soarta hărăzită din naștere, alții după nenorocirile aduse de împrejurări, alții din răutatea oamenilor iar alții din pricina șubrezeniei trupului vostru,—aproape fiecare zi o întâmpinați și o sfârșiți cu suspine și cari, poate, și dimineața acestei zile a sărbătorii lui Hristos, a-ți întâmpinat-o cu lacrimi. Cei ce vă privesc căinează starea voastră cea grea; voi înșivă, poate cădeți câte odată sub greutatea încercărilor pământești, dar noi în numele Mântuitorului nostru, vă salutăm și vă felicităm pentru această scumpă asemănare a voastră cu crucea Lui! Pastrați această smirnă prețioasă, care v-a căzut ca parte; să nu o schimbați cu nici o tămâie și cu atât mai vârtos să nu o dați pe aur, nici să o lipsiți de bună mireazma ei, prin tânguiri și cârtiri josnice. Ce să vă jăluți? Domnul și fără aceasta vede toate: fiecare lacrimă a voastră e numărată de El; fiecare suspin e cântărit; și la vreme pentru toate, veți primi însutit răsplata. Amin.

Traducere din Inochentie al Odesei de
Episcopul Nicodem.

Cultura bisericească de azi

In congresul național din anul acesta, din cauza timpului prea scurt și a votării unor regulamente de administrație bisericească, nu s'au putut aduce în discuție, unele chestiuni, care priviau nevoile adânci ale bisericii,

Din partea secțiunii culturale a congresului, P. S. Visarion, ca președinte al secțiunii, avea de referit asupra stării culturale în care se află biserica și a mijloacelor prin care se pot aduce unele îmbunătățiri în această latură. Dar pentru motivele arătate, ace stă expunere nu a avut loc.

Intâmplător putând cunoaște conținutul referatului în chestiune, ne luăm învoirea de a publica o parte din aceasta interesantă expunere, spre a se vedea nevoile multiple de care suferă biserica din punct de vedere cultural și a mijloacelor prin care s'ar putea remedia în parte aceste lipsuri.

Legând pentru o clipă firul expunerii noastre, cu trecutul cultural din Biserica ortodoxă a Românilor, depănat în veacurile ce s'au încheiat, atunci, fie din cauza imaginației sub care se prezintă de obicei un trecut, pentru că concentrăm din el numai frumosul, fie și din cauza muncii reale ce în adevăr s'a desfășurat în Biserica de odinioară, trecutul ne apare superb. Dela munca scrisă sub slaba lumină de opaițe și sub capete de lumânări, a modeștilor și încă necunoscuților monahi, din risipitele retrageri călugărești, ce adăposteau odinioară Carpații, și până la cărturarii bisericesti pe care ni-i arată paginile de istorie bisericească română, ale învățatului mirean N. Iorga,—pe care clerul Bisericii de azi, nici nu i le-a putut tipări, nici nu i le citește,—și într'un răstimp de câteva veacuri de grea viață națională, s'a desfășurat o muncă culturală, pe care puținii din noi o cunoaștem în măsura convenită, și căreia datorim toată literatura bogată de ieri, cum și *postrarea credinței de azi*.

E atâta de scumpă și de bogată munca culturală desfășurată în trecutul nostru bisericesc, încât a încerca să o apoteozăm în câteva cuvinte într'o ședință grăbită, cum sunt ședințele unui Congres cu îndatoriri așa de felurite și cu vreme neîndestulătoare, socotim a fi gest de puțină prețuire; și deaceia, numai îl amintim și îl lăsăm a fi cunoscut mai pe larg și folosit deajuns, oricând va fi vorba a ne servi de el, ca de un model și ca de un îndemn la muncă, astăzi și pentru ziua de mâine.

Ne pare rău însă, că, în schimb vom fi nevoiți a face pentru prezent unele constatări nemulțumitoare, adesea în contrast cu munca culturală a trecutului. Dar, datorită secției noastre, fiind de a porni dela constatări, spre mijloace de împlinire, arătăm din prezentul spre care adesea toți privim cu o falsă mulțumire și de multe ori cu vinovată nepăsare, cele urmează:

Care sunt mijloacele culturale, pe care le are astăzi la îndemână Biserica română?

În trecut, știm că vatra de lumină bisericească culturală, era numai între zidurile mănăstirilor. Acolo, stăteau concentrate ca într'un nucleu, într'o rădăcină, toate acele ramuri de cultură religioasă pentru cler și popor, resfirate azi în felurite școli, precum seminare și facultăți de teologie, în tipăriți sporadice și periodice, în conferinți singurite, sau cercuri culturale colective, și atâtea alte sonorități și numiri cu discutabilă roadă reală, pentru cultura noastră.

Astăzi, aparent și numeric, dezvoltarea căilor de cultură religioasă este mare; dar, productiv, absolut redusă și deci neîndestulătoare,—pentru că condițiunile în care se găsește credința noastră și cerințele vieții sociale din veacul prezent,

impun și cer producțiuni prodigioase, dar bisericii îi lipsește tocmai falanga aceia de lucrători harnici ai trecutului, îi lipsesc monahii cărturari, precum vom vedea. Deaceia, sub acest raport, Congresul prezent, și celelalte foruri cu răspundere din cârmuirea bisericească, au mult de făcut.

1. *Pentru poporul creștin de obște*, înțelegând cea mai mare parte a sa, adică satele, Biserica sub raport cultural nu face nimic din ceea ce trebuie azi. Afară de munca răzlețită a acelor elemente rare din clerul sătesc, care întrețin prin grai și scris modest, o slabă lature din conștiința religioasă, numai a unei infime părți din lumea satelor, Biserica nu folosește deajuns nici unul din mijloacele trebuitoare, și cerute astăzi. Ea nu are învățământul religios al școalelor primare în mână sa, nu are organizată nici catehizarea tineretului; folosește puțin și slab pred ca și cultul pentru adulți și nu posedă nimic din literatura religioasă care trebuie răspândită cu profuziune în toate unghiurile țării, tuturor straturilor sociale. O analiză a cauzelor multiple ce par a ne justifica asemenea grozăvie, nu facem, pentru că le împărtășim cu toții, iar o mare parte din răspundere revine clerului cârmuitor, și sunt constrâns de o delicateță de moment, a aminti această vinovăție, deocamdată numai tangențial. Așa se explică, mirarea ce avem față de păstrarea minunată a sâmburelui de credință ce mai este în popor, dar și spaima ce trebuie să ne cuprindă analizând stratul de spuză enormă alcătuit din superstiții și ignoranță crasă, în care țărănimea învălește acei sâmbure ai credinței sale, spre care unii din priveghetorii cu răspundere privim adesea cu indiferență, sau ne îngrijorează numai în rari prilejuri.

2. *Pentru lumea creștină dela orașe*, situația este mult mai tragică. Din învățământul religios școlar, Biserica are numai o infimă parte, tolerată fără un termen determinat, și nu va fi mirare dacă sfârșitul lui oficial, va fi foarte aproape. Din școalele secundare, numai o parte au învățământ religios; școalele profesionale și de felurită specializare socială, nu-l au de loc. Pentru atâtea laturi din mulțimea, care împetrișează cu felurite ocupații viața orașelor, Biserica nu are nici o literatură religioasă, nici puterea de a influența, de cât prin slaba parte a slujbelor bisericești și sporadica munca a singuritelor elemente din clerul urban, ale căroro admirabile sforțări nu pot totuși, suplini, munca de propagandă intensă pe care întregul cler este dator a o face pe cale culturală sistemizată, supravegheată de aproape și sprijinită cât mai bogat de toate forurile cu răspundere.

Nu insistăm mai mult nici asupra acestei slabe stări de lucruri, ci numai o oglindim în fugă, ea fiind cu totul nemulțumitoare, și cerând acestui for, înlăturarea pricinilor care le-au determinat, cum și începutul unei grabnice acțiuni de îndreptare, care trebuie să înceapă cât mai curând

Căutând mai departe spre *mijloacele* menite în chip firesc a ne da muncitorii ogorului cultural bisericesc și roadele sale mult așteptate, întâlnim înșiși institutele de pregătire ale clerului, în care în locul întâi vedem seminarele teologice.

Chestiunea reorganizării acestor pepiniere de pregătire ale clerului, foarte mult întârziată, va forma subiectul de cercetare al altei secții a Congresului nostru. Noi însă nu putem trece fără a releva slaba contribuție pe care aceste instituții o aduc literaturii bisericești.

O întreagă armată de profesori, frământă vremea anilor de pregătire a viitorilor preoți, obositor, de multe ori pedant și sterp, încătușăți la o laltă în limitele strâmte ale programelor analitice și prelungind în zeci de ani o muncă monotona, din care realitatea nu se alege de cât cu funcționari ai altarului, fără a desvolta în cler avântul spre apostolat și nici gustul citirei, și mai ales, al muncii pe câmpul literaturii bisericești. De aceea nu citesc, și îndeosebi nu scriu, decât numai elementele cu firească înclinare spre asemenea muncă. Majoritatea clerului nostru odată cu părăsirea băncilor școlii nu mai citește nimic, ceea ce ne arată una din cauzele grozavei noastre întârzieri culturale, și puțini sunt purtătorii de condei, pentru literatura bisericească. Excepțiunile frumoase ce se văd, munciud din firească pornire pe acest întins ogor, nu suplinesc integral lipsa ce constatăm, și nu diminuează această lipsă. Unii din acești muncitori abia întrețin publicațiile periodice eparhiale, iar alții mai distinși, negăsind munca aceasta sistematizată și sprijinită în Biserică, o depun adesea în alte laturi literare, spre cinstea lor, dar spre paguba literaturii noastre bisericești. Prețuim mult contribuțiile superioare ca cele ale d-lui profesor S. Mehedinți, am dori însă ca asemenea produse să le dobândim și din condee preoțești.

Sub acest punct de privire, nu ne arată nimic îndestulător nici facultățile de teologie.

Cruțând vremea destinată și altor discuții ale Congresului și evitând pentru moment analiza cauzelor care revin sub acest raport celor două facultăți de teologie ale Bisericii noastre, spunem numai că ele nu desvoltă în studențime nici gustul cititului, și nici al scrisului. Ele nu ne dau decât în restrânsă măsură publicațiile periodice trebuitoare, prea puține tratate de studii teologice, care trebuie să pornească de sub penele profesorilor și să se desvolte sub munca continuă a celorlalți scriitori teologi, solid pregătiți, în cât să ne dea întâi literatura didactică pentru toate ramurile învățământului religios și paralel cu acestea, în traduceri sau prelucrări, măcar o parte din profuziunea literară bisericească din celelalte Biserici apusene. Singurul tratat de istorie bi-

sericească națională, ni l-au făcut nu teologii, ci un mirean, marele profesor N. Iorga. Cunoaștem cu toții lumina palidă și glacială ce vine astăzi sub acest raport, dela facultatea din Cernăuți, și în deosebi starea cataleptică prin care trece în prezent cea din București.

Iată, care sunt astăzi mijloacele oficiale ale Bisericii noastre, pentru întreținerea unei literaturi bisericești, și amortirea în care se găsesc ele. Deaceea,—sunt dator să adaog și următoarea constatare,—nu vedem nici în clerul înalt, pentru a cărnă pregătire nu avem nici o instituție deosebită, scriitorii bisericești ca altă dată, autori sau traducători de opere teologice, de cât rar și adesea de modestă valoare.

*

Dar pentru dezvoltarea unei asemenea literaturi, pot interveni și la noi, ca și în alte biserici, inițiative lăaturalnice cu cele oficiale, deși trebuie coordonate cu acelea și sprijinite de oficialitate. Aici găsim absența vinovată a întregii oficialități superioare din Biserică, căci ceea ce se pare că face sub acest raport oficialitatea cărmuitoare, este absolut insuficient. Pentru a justifica mai mult afirmația noastră, credem de ajuns a cita următoarele laturi ale pustiului dureros din literatura noastră religioasă: Suntem și astăzi o Biserică, ce nu are încă, nici literatură teologică superioară, nici Biblie și nici literatură religioasă pentru popor. Intre aceste trei puncte de orientare, privim cu toții zăbavnici și nepăsători, ca înir' o stepă aridă, în care nu se ivește decât sporadic, și întâmplător, slaba producție ce alcătuește la noi restrânsa și întârziata literatură de acest fel. Sub acest raport, cu toate instituțiile noastre de cultură, suntem departe de munca mănăstirilor de ieri, care ne-au dat și Biblie și literatură pentru popor. Tot dela dânșii avem și cărțile de ritual, pe care noi cei de astăzi, nu am fost în stare nici măcar să le revedem,

Abia acum, aproape de tot de ziua de astăzi, a luat ființă un institut biblic, dar care încă nu și-a arătat nici începutul activității sale. De un program de activitate pentru desfășurarea muncii destinate producțiilor și tipăriturilor literaturii trebuitoare cultului, trebuitoare clerului, apoi mănăstirilor și în deosebi masselor populare, încă nu poate fi vorba. Iar elementele dornice de a munci în asemenea ogor se manifestă, alteori se istovesc, izolat, așteptând de multă vreme sprijinul și directivele oficialității, și mărturisim că nu întrevădem nici cum va împlini asemenea lipsă, nici când va remedia această mare întârziere, Congresul nostru !.. Să mai amintim lipsa unui conservator de muzică bisericească și a unei înalte școli pentru pictura religioasă ?..

Lipsa în sânul cărmuitor al clerului, a unei energii inteligente dătătoare de inițiative, și de sprijin unui curent de muncă pentru literatura teologică, cum și încadrarea strânsă

massonică, făcută învățământului nostru religios de cărmuirea civilă, ar putea fi înlăturată măcar printr'o bogată literatură populară, bine cernută, și răspândită prin toate unghiurile țării. Dar și aceasta,—am zis—încă ne lipsește. Unitatea credinței poporului nostru, tot prin asemenea literatură se poate păstra, mai ales că ea în vremea din urmă ne este serios amenințată de felurite secte.

Când omul nu și poate potoli setea fizică cu apă de izvor, este nevoit să bea din baltă. Când credincioșii nu și pot potoli setea sufletească prin clerul nostru, ei se duc la sectanți. Sectele sunt pe organizmul B sericii, semne ale unei stări de lucruri morbide, ca și semnele bolilor pe un organism uman.

În veacul nostru predica este un mijloc cultural absolut redus. Locul elocvenții în propagarea ideilor l'a luat tiparul. Sectanții știu acest lucru și-l folosesc. Biserica noastră, însă, folosește cu desăvârșire puțin aceasă puternică uneltă de înlesnit apostolia vremilor moderne. Mai multe tipografii avea Biserica țării noastre în veacurile trecute decât acum. Iar greutatea cu care de pildă Arhimandritul Daniil reînființează în 1921 tipografia vestitei mănăstiri a Neamțului, nu va fi un titlu pentru cărmuirea bisericească. Tot așa și cu școlile mănăstirești adormite pentru cine știe câtă vreme.

Sub raport cultural, deci astăzi, suntem o biserică întârziată cu un cler întârziat,—adevăr ce se va constata și din expunerile celorlalte secțiuni. Am dori ca din această întârziere să ne scoată Congresul prezent, dar ne îndoim și credem că ne va scoate numai munca energiilor individuale, ori cât de răzlețe vor fi ele, și o călăuză epocală a unor asemenea energii, care astăzi ne lipsește Congresul poate doar ajuta, spre a se produce măcar mâine, o asemenea personalitate.

*

Dar, mai interesante de cât expunerile stării culturale din Biserica noastră, pe care fiecare le știe în felurite măsuri, credem a fi mijloacele de împlinire a lipsurilor sale. Încercăm a arăta câteva din ele.

Mijloace pentru ridicarea culturală și pentru propaganda culturală trebuitoare Bisericii noastre.

Cea dintâi răsadniță, spre care ne îndreptăm cu toții nădejdele pregătirii iubitorilor de cultură religioasă și unor condee destoinice pentru literatură bisericească, este cea a seminarelor teologice. Dar, de pretutindeni auzim îngușirea, că ele nu ne dau cu deplină pregătire, nici buni păstori, nici iubitori de carte. Reorganizarea lor viitoare trebuie făcută în vederea amândurora acestor scopuri, adică, să ne pregătească și buni păstori însă și cărturari iubitori de literatură bisericească. Dar, asemenea rezultate nu vom putea dobândi, decât,

dacă în comisia de organizare se vor găsi persoane, cu puterea de a se ridica deasupra deprinderilor și vechilor programe, în care este ținut astăzi învățământul seminarial, de a înlătura tot balastul didactic de prisos din programa de studii și de a se ridica la acel orizont din care să poată vedea limpede adevărata înarmare ce trebuie preoțimei noastre pentru vremile de azi și să facă deosebii pentru ziua de mâine. Prevedem însă, că și în organizarea acestor instituții, ca și în legile și regulamentele de reorganizare administrativă bisericească, vor rămâne tot deprinderile trecutului și dobândirea unei organizări superioare pentru seminarii va mai întârzia.

O răsadniță superioară seminariilor, este cea a facultăților de teologie. Dar, e destul de cunoscută criza prin care trece astăzi acest învățământ, din lipsă de profesori, ei înșiși datori a fi pionerii unui curent de producție culturală religioasă în Biserica și în clerul nostru. Sfântul Sinod în primul loc, și tot așa Congresul național, trebuie să aibă toată luarea aminte asupra acestor instituții, care trebuie să devină faruri de orientare ale curentului teologic superior de la noi. Sub acest raport produsul lor astăzi e sub mediocru și supus tuturor criticilor.

Facultățile de astăzi, în autonomia în care se găsesc, sunt izolate de Biserica cărmuitoare. Acest zid trebuie distrus. Ele trebuie strâns legate de Sf. Sinod, care la rândul său e dator a le da tot sprijinul superior dorit; pentru că ele sunt nu numai instituții de pregătire culturală a clerului de obște, dar și a clerului înalt, a episcopatului de mâine, și în vederea menirii lor deosebite, trebuie și sprijinul material și moral necesar pe care astăzi episcopatul sub nici un chip nu li-l dă.

Iar mai presus de facultăți, luarea aminte pentru pregătirea superioară a clerului și îndrumarea lui spre o muncă culturală, trebuie îndreptată către internatul teologic. Acestui institut, trebuie să i se dea cea mai complectă organizare, ca să ajungă o vatră deosebită pentru pregătirea viitorilor teologi și a viitorilor candidați de episcopat; un institut de cultură teologică, la care să vină elemente și din celelalte Biserici ortodoxe ale răsăritului: o școală din care să pornească viitorii literați bisericești de mâine.

Dar bisericii noastre i-a lipzit personalitatea aceea, care să fi cuprins întreaga problemă a învățământului teologic, să-i fi discernut alcătuirea, să-i vadă limpede nevoile și să-i fi sprijinit soluțiile de îndreptare. De aceea, aceste instituții au și stat,—ca în nici o biserică de pe lume,—deoparte de cărmuirea bisericească; de aceea s'au și ivit, și au funcționat în legea lor, care a fost totdeauna a diverselor ministere și nu a Sinodului.

Așa se explică și apariția bizară de astăzi, a feluritelor

academii și a facultății de teologie, ca cea în discuție astăzi a Chișinăului, ca niște excrescențe patologice, fără a fi încadrate în planul central al unei cărmuiri superioare, conștiente de locul și organizarea în care trebuie înființate și în care urmează a funcționa.

Dintr'un asemenea haos, evident că nu pot ieși carentele culturale superioare și ordonate pe care le așteaptă o Biserică și un neam conștient de credința sa.

Dar, biserica noastră mai are și alte mijloace neglijate, spre a le folosi în scopul pornirii și întreținerii unei activități culturale. Desvoltarea unei culturi nu trebuie mărginită numai la isvoarele locale. Biserica română, și în alcătuirea de ieri ca și în cea de acum, a mai avut la îndemână capelele, adică paraclisele sale ortodoxe din diferite țări, și crearea de burse pentru studenții mireni și clerici, care ar dori să urmeze cursuri universitare în alte centre culturale de peste brazda țării.

Nici odată aceste mijloace nu au fost folosite sistematic, adică după un plan și condițiuni determinate și cu supraveghere continuă și conștientă a unei cărmuiri bisericesti centrale, ci totdeauna în chip disparat, și deaceia rezultatele i-au fost sarbede și împrăștiate. O mare parte din teologii, care le-au folosit, n'au intrat în cler, și de ce ar fi intrat când îndeosebi în vechiul regat, ei n'ar fi găsit nici scutul, nici programul, nici mijloacele în care și-ar fi putut plasa cu rost munca pregătirii lor.

Deaceia, n'am dobândit de cât greu, sporadic și totdeauna necomplet, numărul profesorilor învățământului teologic superior: deaceia, ne-au lipsit, și ne vor mai lipsi încă, elementele cu îndestulătoare pregătire pentru episcopat, ca și cele, care pe câmpul literaturii, să fi implinit sistematic și în măsură mulțumitoare, grozava lipsă pe care cu toții o constatăm și o simțim.

Aceste mijloace încă trebuie folosite cât mai mult, dar cu deosebită socoteală și sub directa privighere a cărmuirii centrale. Pentru că, toate acestea mijloace închipuind căile și funcțiunile cerebrale din unul și acelaș organism, ele trebuie să fie strâns legate de centrul cerebral, și acel centru trebuie să fie deci în București, unde e creerul întregii noastre vieți bisericesti și naționale, pentru ca pe urmă și roadele lor să conrespundă singurului țel superior, urmărit de cărmuirea centrală, desvoltarea credinței și întărirea armonică a sfintei noastre Biserici, din poporul și din țara aceasta, potrivit unui plan bine conceput și deplin realizat, pentru toate laturile din care este alcătuită.

Din sumara expunere ce am făcut, în care, în locul întâi a trebuit să oglindim scăderile noastre culturale, se văd limpede lipsurile ce care,—după alcătuirea bisericască din

prezent,—e chemat și marele congres a se îngriji, ca ele să fie cât mai curând împlinite.

E prin urmare vreme, să se institue o comisie, care sistemizând într'un tablou aceste lipsuri, să le aducă perând la cunoștința forurilor respective și găsind soluțiile, să privegheze aducerea lor la îndeplinire.

Din Senatul Țării

În ședința Senatului dela 25 N-bre, Dl. Senator de Lăpușna, Rabinul Tzirelsohn, a adus Românilor acuzația că ar fi intoleranți față de minorități și mai ales față de elementul ebreesc.

Aceste afirmațiuni pătimase, au stârnit precum era de așteptat, protestări energice din partea I. P. S. Mitropolit Pimen și a altor Senatori, spre a nu lăsa să se acrediteze, insinuări nedrepte la adresa țării.

Este în afară de orice discuție, firea blajină a Românilor și pentru pașnica viețuire laolaltă cu celelalte elemente, este necesar ca minoritățile să aibă intuiția clară, că se găsesc într'o țară care se cuvine și trebuie să fie a Românilor și să nu provoace prin atitudini ca cea de la Cernăuți, ori prin cuvântări ca cea din Senatul Țării.

Redăm după Monit. Oficial, a. c., cuvintele rostite de I. P. S. Mitropolit Pimen, ca răspuns la afirmațiunile făcute de Rabinul Tzirelsohn.

*

Dl. General C. Coandă președinte: I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei are cuvântul asupra sumarului.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei: D-lor Senatori. Ieri am fost la începutul ședinței, dar nesimțindu-mă bine am plecat acasă. Azi dimineață, citind gazete, am luat cunoștință că dl. senator de Lăpușna, rabinul Tzirelsohn, în discursul său a afirmat, dela această tribună a Senatului, că în țara noastră, de noi Români, se face antisemitism și persecuții contra Evreilor.

I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea: Ei sunt stăpâni la noi.

I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei: Am fost

surprins și profund indignat de aceste răutăcioase înscenări, care sunt și nedrepte și îndrăznețe (Aplause).

Eu ca Mitropolit al Moldovei, care am legături sufletești cu poporul român din Moldova și Basarabia, cunosc prea bine și sufletul acestui popor și împrejurările vieții românești din partea locului, sufletești, economice și sociale.

Poporul moldovenesc român, prin firea lui e nobil, bun, blând și foarte tolerant, poate prea tolerant, ca toți Românii.

Are însă un defect rău : se desinteresează și cedează tot, până și afacerile de ordine economică și socială, așa de necesare vieții de toate zilele, în cât din această nepăsare, din stăpân a ajuns a fi „strein în țara lui“. (Aplause).

În orașele mari din Moldova și în târguri, populația evreiască ocupă locurile cele dintâi, și ca proprietari urbani și ca industriași și ca comercianți mari și mici.

Evreii posedă tot avutul, pe când bietul moldovean a ajuns sărac, ca să nu zic slugă la Evrei.

Aceasta este starea de fapt în Moldova întregită.

În fața acestei rele situații economice, care stă în legătură cu starea morală, poporul român din Moldova încă nu a ajuns a fi antisemit și a se gândi la acte de brutalitate și de persecuțiune, despre care a vorbit ieri dl. senator din Basarabia.

Nu ! Poporul român e răbdător și dl. senator Tzirelsohn, care e și rabin, ar fi trebuit să înțeleagă delicateta lucrului, iar nu să vie aci, spre a aduce aceste învinuiri nedrepte și sălbătice unui popor pașnic (Aplause).

Unui cetățean adevărat, care are și mandatul de senator, i se cuvine și trebuie să fie loial, sincer și cinstit, iar nu instigator și provocator. (Aplause).

Poate se gândește că cele spuse în Senatul României vor ajunge la Liga Națiunilor !

Se înșală.

Lumea ne cunoaște și știe că noi Românii suntem un popor cinstit, drept și foarte tolerant.

Iată ce am avut de zis și ce lecție de dat d. lui Tzirelsohn. (Aplause prelungite și repetate).

D-l General Coandă Președinte :

D-lor Senatori, față de protestările cu privire la cu-

vântarea ținută eri de un d-n senator, cred că putem trage concluziunea și îmi iau libertatea, a propune Senatului, ca cuvântarea d lui senator Tzirelsohn să nu se publice în Monitorul Oficial. (Aplause, strigăte de „bravo“).

Biroul ia act de această hotărâre a Senatului și dispune să nu se treacă în discuțiunea de eri a Senatului cuvântarea numitului senator.

(Mon. Oficial, 4 Dec. 1926).

Alcoolismul e o primejdie națională

— Discursul I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, în Senat —

Domnilor Senatori,

Găsesc că această chestiune e bine venită înaintea Onor. Senat. Și pentru că dl. Ministru, s'a provocat la noi, reprezentanții Bisericii în Senatul țării, cred de a mea datorie să-mi spun, părerea.

Domnilor, primejdia alcoolismului, care amenință populația noastră dela țară, cum și pe lucrătorii din uzine și atelierele din orașe, a fost semnalată de noi, de mulți ani îndărăt, pentru care s'a dat alarma și prin preoți și s'a întreprins o luptă contra acestui flagel. Aceasta s'a făcut în toată țara, de toți șefii Eparhiilor noastre bisericesti.

În Ardeal și în Moldova, în Basarabia și Bucovina, ca și în cel l'alt cuprins al țării, e o adevărată nenorocire. Patima beției s'a întins și devine tot mai amenințătoare și mai grozavă ca un război.

Populația noastră țărănească, în mare parte e serios slăbă-nogită din cauza alcoolului, cu urmările lui: sifilisul și tuberculoza, care omoară lumea. Copiii, se nasc șubrezi și mor cu zile, rămânând case pustii. Mulți bărbați și femei, sunt stăpâniți de patima beției, încât, nu-și mai dau seama de datoria lor, nici ca părinți nici ca creștini, nici ca cetățeni.

Cârciumile din sate și din unele orașe, au devenit localuri de groază și de blestem; căci de la ele se nasc certurile, care adesea se termină cu bătăi sângeroase, junghieri, crime și omoruri.

De acolo dela cârciumă, mulți nenorociți, sunt duși ori la spital, ori la pușcărie, ori la cimitir, ori la casa de nebuni.

Iată drumurile, care dela cârciumă, se deschid pentru bietul nostru popor, din pricina beției—mai ales de spirt—în Moldova întregită și Ardeal.

În fața acestor grozavii, m'am interesat să găsec o statistică de crimele și omorurile săvârșite, cel puțin, în cuprinsul de jurisdicție a Curței noastre de Apel din Iași. D. Prim-Președinte

Volanschi, unul dintre distinși magistrați ai țării, mi-a răspuns: „Înalt Prea Sfințite, Vă pot asigura, că 99% din crime, sunt săvârșite din cauza beției“.

Precum vedeți domnilor, alcoolismul e o primejdie permanentă, pentru poporul nostru românesc, mai ales, la țară. Și când gândești, că pe această pătură țărănească, se sprijină nădejdea noastră de viitor, căci, acolo, în coliba țărănească, se păstrează curată energia și vlaga neamului, Ți se strânge inima de durere. Se împune dar, ca fără întârziere, să se ia toate măsurile, ca să oprim în cale această primejdie națională

Dar, cu multă îngrijorare și cu mare părere de rău se constată, că în vremea din urmă, numărul cârciumilor, nu numai că nu a scăzut, ci dinpotrivă și spre marea nenorocire a poporului românesc, s'a înmulțit considerabil, cu poate 15, sau 20%. Se promisese că brevetele de cârciumi, al căror termen să împlinise, nu se vor mai prelungi; dar din păcate, nu numai că nu s'au oprit, cele vechi, ci dinpotrivă s'au dat foarte multe, multe brevete noi, și s'au deschis foarte multe cârciumi noi, așa că satele și mahalalele din orașe și târguri din Moldova, sunt pline de cârciumi, cu cârciumari streini.

Dl. Emil Pangrati.—Da domnilor, se eliberează încă brevete noi.

I. P. S. S. Pimen Metropolitul Moldovei.—Așa e, se liberează și se face o adevărată crimă națională, de acei care stăruesc ca să dea brevete noi, pentru noi cârciumi. Și trebuie să înceteze cât mai repede acele stăruinți vinovate și criminale, ori de unde ar veni.

O voce.— Liberalii au dat.

I. P. S. S. Metropolit Pimen al Moldovei.—Datele, care le poartă brevetele cele noi și prelungirea celor vechi, vor spune, cine le-a dat și cine poartă vina.

Domnilor Senatori,

Recunosc că azi, mai în toate comunele și satele, cârciuma sau wai bine zis, cârciumile, sunt singurele localuri la care țărănimea se adună, spre a se vedea și distra.

Distrația e necesară țărănimei, ca și nouă celor dela orașe mari. Noi o găsim lesne: teatru, conferințe, ateneu, cinematograf etc: țaranul, din nefericire până acum, n'are la îndemână, în multe părți, decât, cârciuma. Să lucrăm ca să-l scoatem dela distrația din cârciumă, unde adesea se termină cu bătăi sângeroase și cu crimi și să-l ducem, ori la școală, unde să audă o conferință, muzică, ori la un ateneu anume înființat pentru așa ceva, de unde se întoarce sănătos și cu folos, acasă, el și familia lui.

Domnilor, în urma celor ce am avut a vă spune, și acelor ce cunoaștem, fie care din noi, ca buni Români și ca cetățeni

credincioși ai statului român, suntem datori, cu toții să luptăm din toate puterile noastre, ca să înceteze otrăvirea poporului, prin cârciumi, cu spirt și alte băuturi otrăvitoare, căci Țara noastră, cu poporul ei de baștină, e în primejdie.

S'o salvăm. (Aplause).

(După Mon. Oficial).

Biserica din Grecia

Redăm în traducere după *Nouvelles religieuses*, din Dec. a. c., aceste informațiuni, despre starea bisericii din Grecia. O facem aceasta pentru că crizele prin care trece biserica din Grecia, prezintă multe analogii cu situații din biserica noastră și este mai ales un avertisment pentru pericole care ar putea să ne întâmpine în viitor. Este de datoria preoțimii, ca extrăgând din aceste informațiuni învățămintele cuvenite, să fie neadormită la post, făcându-se utilă și păstrând cu poporul un contact cât mai strâns, spre a-l determina să se intereseze de aproape de nevoile bisericii.

1. *Dificultățile Bisericii din Grecia.*

Dela război încoace, Biserica din Grecia, trece prin serioase greutăți, în împlinirea misiunii Sale. Diferitele lovituri de stat, din anii din urmă, dezastrul din Asia mică, adausul a mai bine de un milion de emigrați, au turburat profund viața națională, și deci și viața bisericească. Un spirit nou pare că suflă dealungul țării și acest spirit nu este favorabil religiei. Guvernul nu numai că nu sprijinește îndeajuns Biserica ortodoxă, dar e călăuzit chiar de principii materialiste, în directivele sale. Dovada o avem cu învățământul public, unde catehismul este din ce în ce mai desconsiderat, și unde se găsesc profesori, cari nu se sfiesc de a ponegri creștinismul, zeflemisind Sf. Scriptură și scoborând doctrina creștină, la rolul unei simple filozofii, Revistele bisericești sunt pline de tânguiri de acest fel. Este de nediscutat, că tendința generală a învățământului, este să exagereze pe eroii antichității păgâne, trecând sub tăcere pe cei ai creștinismului. De aci rezultă o indiferență din ce în ce mai pronunțată față de religie.

De aceea nu-i de mirare, să auzi că M. Ph. Negri, în discursul pe care l-a pronunțat cu ocaziunea instalării sale ca președinte al Academiei helenice, invoacă pe Atena și Apolon, cerându-le sprijinul pentru progresul acestei instituțiuni recente ¹⁾.

Revistele bisericești protestează împotriva insuficienței instrucțiunii religioase în școale, împotriva limbajului multor jurnale,

1) Hiëros Syndesmos - No. 32 - 1926.

care tratează chestiuni bisericești fără să cunoască o iotă din ele, împotriva publicațiilor și spectacolelor imorale, împotriva invaziunii din ce în ce mai mare a materialismului, împotriva setei de îmbogățire, împotriva luxului obrasnic, împotriva corupțiunii tineretului. Ele constată cu amărăciune, că în cele două orașe, Atena și Pireu, sunt mai multe dancinguri și cinematografe, decât biserici, că guvernul nu face nimic spre a spori numărul acestora din urmă. deși imigrările au sporit numărul populației cu mai multe sute de mii de locuitori. Clerul este în neputință de a lupta cu succes contra acestui val de materialism și ireligiozitate. Insuficient instruit, cu familii numeroase și adesea în prada mizeriei, este evident că nu va putea să combată cu succes aceste pericole, nici să întemeieze operele de protecțiune indispensabile. Dealtminteri se și bucură de puțină stimă din partea societății. Un corresponsent al lui Eleuthéros Typos, din Atena, a trimis în cursul lunii Iunie, scrisori din muntele Athos, în care vorbește pe larg, de puțină considerație, de care se bucură clerul, în mediul cult. Menționăm că marele vinovat este guvernul, care n'a dat niciodată Bisericii mijloace de a ridica nivelul clerului, care permanent l-a despoiat de averile sale, fără vreun profit serios pentru sine, care l-a aservit tot mai mult intereselor sale și care, poate fără vreo intențiune rea, propagă prin învățământul public, indiferența religioasă. Și azi se amestecă încă în conducerea interioară a Bisericii, împiedecând-o de a face reforme serioase.

Astfel, în anul din urmă, printr'un simplu decret, a înlocuit adunarea plenară a mitropoliților, cu un Sf. Sinod permanent, de șapte membri, mai ușor de aservit și a amenințat cu sancțiuni pe prelații recalitranti,

2. Criza economică.

Criza economică prin care trece Biserica din Grecia, a sporit cu începutul acestui an. La 5 Ianuarie 1826, un decret lege a hotărât exproprierea unui sfert din bunurile bisericești, în folosul apărării aeriene. Protestările celor loviți de această măsură, n'au fost luate în seamă. La 17 April, alianța universală a clerului, în numele celor 7.500 parohi ai Greciei, au trimis generalului Pangalos o adresă, cerând să soluționeze de urgență criza economică. Nu numai că nu i s'a dat un răspuns satisfăcător, dar la 28 April, printr'un alt decret lege, complectator al celui din 5 Ianuarie, se hotărî ca toate averile bisericii, să fie întrebuintate pentru apărarea națională. În acelaș timp, un comunicat prin presă afirma, că guvernul înțelegea situația penibilă a clerului și că era ferm decis a-i găsi o soluție. Promisiune zadarnică. La 26 Mai, Arhiepiscopul Atenei, I. P. S. Chrisostom Papadopoulos, convocă clerul capitalei, spre a aviza asupra măsurilor de luat. După discuțiuni vii, se hotărî, în sfârșit, ca clerul să trimită șefului guvernului o adresă, prin care să-i ceară ca să lase bisericii, bunurile

donate de către credincioși, și care erau mai mult sau mai puțin expropriate. Câteva zile mai târziu. I. P. S. Chrisostom, declară presei, că biserica se găsește în stare de persecuțiune. Chestiunea în desbatere, este după părerea sa, o chestiune de viață sau de moarte pentru ea. Dacă criza economică continuă, preoții vor fi obligați să exercite diferite meserii spre a putea trăi, și nici un candidat nu se va mai prezenta spre a intra în cler. Guvernul e dator să o spună clar: sau ține să aibă o biserică cu prestigiu și atunci e dator să o apere, sau rupe cu ea ori-ce legături și o lasă liberă, să se organizeze cum va înțelege ea, așa precum e în unele țări.

Biserica nu se mai poate mulțumi numai cu promisiuni care n'au fost ținute în seamă. Clerul moare de foame, parohiile sunt fără preoți și guvernul apucă și ce-a mai rămas, din bunurile bisericii! Dacă statul și-ar lua sarcina să plătească întreținerea clerului, biserica ar accepta atunci exproprierea bunurilor sale, dar el despoaie biserica, și nu face nimic pentru ajutorarea preoților. „Am fi dispuși să discutăm și chiar să acceptăm separația bisericii de stat, dacă acesta din urmă i-ar lăsa bunurile care i-au mai rămas și le-ar asigura în viitor“. Ceilalți membri ai Sinodului, au făcut declarații la fel ¹⁾.

Plângeri de acest fel, au venit de pretutindeni, nu numai din Atena. La Salonic, asociațiunea preoților și-a expus aceleași doleante. La întrunirea de la 12 Mai 1926, directorul revistei *Grigorios Palamos*, a protestat contra rolului pe care îl atribuie unii clerului, pe care îl consideră bun de administrat Sf. taine și atâta tot. Secretarul asociațiunii a expus rezultatul nenumăratelor demersuri făcute la autorități și frumoasele promisiuni ce i s'au făcut, dar căroră nu li-a urmat nimic până în prezent.

Jurnalul *Hiëros Syndesmos*, organ al alianței universale a clerului, angajează pe membrii săi, să continue lupta fără a se descuraja, să țină conferinți. să hărțuească guvernul, până ce se va da dreptate clerului. E trist să vezi mii de preoți cerându-și pâinea zilnică, fără să o poată obține.

Pentru însănătoșirea M. SALE REGELUI

I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei, reîntors din Capitală, a dispus a se oficia un Acatist, pentru a se exprima mulțumiri Creatorului, pentru începutul de reînsănătoșire a M. S. Regelui Ferdinand al României.

---

1) *Hiëros Syndesmos*—No. 32—1926.

Sfânta slujbă, s'a oficiat eri¹⁾ la ora 6 seara, în Capela Seminarului Veniamin, în prezența Înaltului Ierarh al Moldovei.

*

A oficiat părintele Rector Cicerone Iordăchescu asistat de preoții N. Oniceanu și N. Hodoroabă.

Corul elevilor Seminarului a dat răspunsurile.

Au fost prezenți Prea Cuvioșii Lor Arhimandriții metropolitani, toți elevii și d-nii profesori.

*

Săvârșirea rugăciunilor Acatistului s'a desfășurat într'un cadru de o comunicativă piozitate.

Atitudinea elevilor era impresionantă.

Inchinarea, de o expresivă cuvioșenie, exprima profunda lor dragoste, înrădăcinată prin tradiție și educație, pentru Suveranul țării.

În melodia cântărilor vibra caldă dorința de realizare a vindecării integrale și neîntârziată a sănătății ACELUIA a cărui imagină le a fost imprimată, de părinții lor trăitori la țară, sub fericita denumire de: *Regele țărânilor*.

Arhipăstorul Moldovei îngenunchind în fața Sf-tului Altar și-a unit umila lui rugă, cu aceea a preoților oficianți, pentru revărsarea îndurării,—spre liniștirea și bucuria tuturor acelor de sub cerul acestei țări.

*

Solemnitatea s'a stins, ca o rugăciune, încheiată de gestul blând de binecuvântare, ridicat în lumina aurie a Capelei seminariale de I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei.

Și toți am părăsit sfântul locaș de închinare, întăriți în credința, că Atotputernicul va auzi glasul neamului, hărăzind zile fericite și îndelungi, Aceluia, care ne-a împlinit visul nostru milenar.

(Din ziarul „Lumea“)

A. M.

---

1) În seara de 7 Decembrie.

OFICIALE

De la ședința Consiliului Eparhial

În urma convocării făcute de I. P. S. Mitropolit Pimen, Consiliul eparhial secția administrativă, a ținut ședință în ziua de 14 Decembre a. c., ora 3 p. m., în sala Consiliului de la Mitropolie.

I. P. S. Mitropolit, fiind în București, la lucrările Parlamentului ca senator de drept, ședința a fost prezidată de P. S. Grigorie, Vicarul Sf. Mitropolii. Au luat parte următorii membri ai Consiliului: Ec. Em. Vasiloschi și Ec. C. Roșescu ca referenți ai secției administrative, și Ec. Al. Simionescu, Ec. Dr. D. Grigorescu, Ec. Gh. Popovici și Ec. M. Zaharescu ca membri.

S'au hotărât următoarele numiri de preoți:

1. Absolventul de Seminar Al. Grigoriu la parohia Hreățca, jud. Dorohoi.

2. Absolventul de Seminar Const. Pantelimon la parohia Mastacăn, jud. Neamț.

3. Absolventul de Seminar Gheorghe M. Popa, la parohia Chițoveni, jud. Botoșani.

4. Absolventul de Seminar Vasile Filimon, la parohia Doroscani, jud. Iași.

5. Absolventul de Seminar Nicolae Comănescu, la parohia Bărcănești, jud. Neamț.

S'au aprobat următoarele transferări de preoți:

1. Pr. P. Manole dela parohia Pleșani jud. Botoșani la parohia Copou jud. Iași.

2. Pr. Const. Bârsan dela parohia Focuri la parohia Luceni din jud. Iași.

3. Pr. I. Țifescu dela parohia Boboești la parohia Oanțu jud. Neamț.

4. Pr. N. T. Georgescu licențiat în Teologie și în prezent Director al Sem. din Edineți, care a făcut cerere pentru parohia Frumoasa din Iași, a rămas să-și completeze actele, aducând cartea canonică din partea Chiriarhiei.

5. Pr. I. Nica din parohia Petroaia jud. Dolj, care făcuse cerere pentru parohia Mânzatești din jud. Iași, ne-

putând prezenta carte canonică din partea Eparhiei Râmnicului, nu i se aprobă transferarea.

Se aprobă scoaterea la pensie pe ziua de 1 Martie 1927, pentru limită de vârstă, a Pr. Gh. Grigoriu din parohia Hârtop jud. Fălțiceni.

Se hotărăște darea în judecata Consistoriului Eparhial a Pr. Gh. Lăzărescu din Podul Iloaei din jud. Iași, învinut pentru distrugere făcută în cimitirul din acea localitate.

Consiliul a aprobat și următoarele numiri de cântăreți bisericestii :

1. D 1 Pavel Nistor la parohia Secu jud. Neamț.
2. „ Nicolae Gănescu „ Ceplenița jud. Iași
3. „ Const. Sava „ Rădeni „ „
4. „ Mircea Vasiliu „ Roșcani „ Botoșani
5. „ M. Prescornița „ Epureni „ „
6. „ Aurel Teodorescu „ Horodiștea „ Dorohoi
7. „ I. Cozmiucă la Biserica Sf. Ilie din Botoșani.

În potriiva enoriașilor cari nu se supun disciplinei bisericestii și acelor cari luptă împotriva calendarului îndreptat, consiliul este de părere să se ia măsuri, în urma propunerii pe care o va face parohul respectiv și cu aprobarea Sf. Mitropolii.

Pentru ca măsurile de această natură să aibă cât mai mare prestanță, ele vor fi comunicate în parohii, printr'un trimis al Sf. Mitropolii.

*Telegrama I. P. S. Mitropolit Pimen, adresată
Majestății Sale Regina Maria*

Iași, 7 Decembrie 1926.

Vestea despre starea sănătății Majestății Sale Regelui, foarte Ne-a îngrijorat și cu credința în Atotputernicia lui Dumnezeu, am mers astăseară în Capela Seminarului Veniamin și împreună cu elevii seminaristi, am făcut rugăciuni, pentru grabnică însănătoșire a Majestății Sale.

Să trăiască Majestatea Sa.

PIMEN Metropolitul Moldovei.

Răspunsul dat de M. S. Regina

Palatul Cotroceni.

I. P. S. Sale Pimen Mitropolitul, Iași.

Mulțumesc Inalt Prea Sfinției Voastre din toată inima, nădăjduind că Bunul Dumnezeu, va asculta rugăciunile noastre.

MARIA.

Circulara No. 5660 | 926, către Protoierii din Eparhie

Vi se serie a pune în vedere preoților din acel județ, ca în termenul cel mai scurt, să întocmească fiecare preot paroh un tablou, în care să se arate numele și pronumele enoriașilor (capi de familie) din acea parohie, notând în dreptul fiecăruia într'o rubrică specială, numărul sufletelor care compun familia.

Tabloul astfel întocmit, va fi certificat de preot în unire cu autoritatea comunală.

Tot în acest tablou, se va arăta numele parohului sau al suplinatorului și data de când ocupă parohia.

Circulara No. 5969 | 926, către Protoierii din Eparhie

Până la întocmirea tablourilor generale cerute cu ordinul Nostru No. 5660 | 926, ne veți înainta cât mai curând posibil, un tablou cu parohiile înființate după 1918, cu mai puțin de 400 familii în comunele urbane și cu mai puțin de 200 familii în cele rurale, întrucât aceste date ne sunt cerute urgent de Minister.

Pe lângă aceasta, Ne veți trimite numărul global al sectanților din fiecare parohie și veți face imediat cunoscut parohiilor, ca în tablourile detaliate cerute cu ordinul Nostru No. 5660 a. c., sectanții să fie trecuți separat cu numele, pronumele și vârsta fiecăruia.

Intrucât s'a observat că unii preoți tănuiesc cu știință existența sectanților în parohie, vă atragem atenția că sunteți răspunzător de întocmirea acestor tablouri, atât parohii cât și C. Voastră.

Adresa Ministerului de Culte No. 48064 | 926

Inalt Prea Sfințite,

In anii din urmă, multe din recomandările pentru acordarea medaliei „Răsplata Muncii pentru Biserică” ni s’au făcut fără precizare amănunțită a meritelor celor propuși.

In dorință de a nu deprecia această medalie, am hotărît să nu mai facem propuneri către Majestatea Sa Regele, decât pentru fapte mai însemnate.

Medalia va fi acordată în 3 clase, potrivit legii respective.

Pentru merite mai mici se vor aduce mulțumiri publice.

Primiți, Vă rugăm, I. Prea Sfințite, asigurarea deosebitei Noastre considerațiuni.

Ministru, V. Goldiș.

Director general, *St. Brădișteanu.*

Mulțumire publică

Locuitorul Ioan Liță și soția sa Maria din satul Buda comuna Râșca, jud. Falticeni, au donat mănăstirii Râșca din jud. Falticeni, în anul 1923 un mascur și 1000 lei, iar în anul acesta o vacă și 100 lei.

Pentru aceste donațiuni, Mitropolia Moldovei și Sucevei, le aduce călduroase mulțumiri.

Parohii vacante

Din parohiile vacante publicate în numărul pe Noembrie, s’au ocupat următoarele :

Parohiile : Hreățca din jud. Dorohoi, Chițoveni din jud. Botoșani, Mastacăn, Bărcănești, Oanțu din jud. Neamț, Dorocșani, Copou, Luceni din jud. Iași.

Și s’au declarat vacante următoarele parohii : Focuri, Mânzătești din jud. Iași, Boboești din jud. Neamțu.

Preoții din Eparhie, când vin la Iași, găsesc găsduire la Seminarul Veniamin.

